

SAMMANTRÄDESHANDLINGAR
REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN
5 MAJ 2015

RUN/689/2015, RS/673/2015

Förslag till motivering

Region Jämtland Härjedalens Kulturpris till Peterson-Bergers minne 2015

Regionens kulturpris tilldelas filmaren Kurt Skoog för hans konstnärliga gärning och engagemang för filmens utveckling i Jämtland Härjedalen.

Med en blick för det personliga har Kurt producerat filmer för en världspublik. Hängiven filmkonsten, alltid ett vackert foto med ett nära förhållande till motivet, alltid ett genuint berättande som berör och med en talang att fånga det för oss inte alltid synliga.

Kurts produktioner spänner över dokumentärer, informationsfilmer och naturfilmer, alltid med ett filmspråk och ett berättande som ger avtryck. Många filmer har dessutom visats på Sveriges Television och varit prisbelönta på internationella filmfestivaler. Kurt Skoog har dessutom varit och är fortfarande en stor inspirationskälla för många kulturskapare.

Kulturpriset 2015

Namn	Område	Motivering	Nominering
Kurt Skoog	Film	Kurt Skoog har under en lång tid arbetat med natur och dokumentärfilmer som ofta visas på SVT, samt via filmfestivaler. Filmerna har fått stor spridning och vunnit ett flertal stora priser i världen. Kurt har även arbetat med personporträtt och dansfilmer där han med stort allvar och djup under långa projektperioder kommit nära en intressant belysande kärna. Poesi och vetenskap blandas på ett spännande sätt som är värt att uppmärksammas med ett stipendium. Kurt Skoog har under lång tid varit en stor inspirationskälla för många kulturarbetare inom främst film, musik och konst. Ingrid Höglund nominerar härmed Kurt Skoog till Kulturpriset Peterson-Bergers minne.	Ann Höglund
Mats Hurtig	Övrigt	De flesta känner säkert till att Mats Hurtig under mer än 30 år roat människor från revy- och sommarfars-scener runt om i länet och har skapat karaktärer som till exempel "Hårdingen" och "Botvid", som är älskade och återkommande. I dessa sammanhang, och dessutom i sitt mångåriga arbete som programledare i Radio Jämtland, har Mats värvat om det jämtländska språkets existensberättigande och självklarhet i tal och musik. Många känner nog också till att Mats dessutom är en kunnig "revypappa", eller som han säkert skulle benämnas i mer teoretiska sammanhang: "kulturföretagare och dito entreprenör", som genom åren uppmuntrat och tagit tillvara kompetensen och talangerna inom den lokala kulturvärlden, vågat satsa på stora projekt utanför staden och uppmuntrat hela bygder att vara delaktiga i arbetet, vilket genererar inkomster till inte minst föreningslivet, som t ex idrottsföreningar och hembygdsföreningar, och dessutom torde generera andra typer av mer svårämbärliga värden som bygdegemenskap, möten och glädje - något som inte heller skall underskattas! Att de projekt som Mats själv i sin roll som kulturföretagare driver skapar arbetstillfällen för kulturarbetare i länet och ett mervärde för länsinvånare torde vara självklart. Men vad kanske inte så många utanför kulturkretsarna vet är att Mats under väldigt många år varit en solid och oförtruten stöttepelare som arrangerar av kulturevenemang, först helt privat, därefter i Krokoms kommun där han arbetar som kulturesekreterare. Som spindeln i nätet torde Mats ha arrangerat och samordnat tiotusentals kulturevenemang i Krokoms kommun under åren. Han stöttar, hjälper och uppmuntrar på ett föredömligt sätt de många lokala arrangörer han har i sitt nätverk, är mån om att hela kommunen skall få ta del av kulturevenemang, och uppmuntrar också återväxten i kulturlivet genom att ofta låta unga talanger möta publiken från samma scen som de mer etablerade. Genom sitt engagemang, mod att satsa och öppenhet för kulturens olika yttringar har han genom alla år dessutom varit en enorm tillgång för kulturarbetare i länet. Jag kan med fog säga att utan Mats hade kulturlivet i Jämtland varit betydligt fattigare, och hade så varit under lång tid! Därför nominerar jag honom till regionens kulturpris.	Kicki Korths-Aspegren

Johan Andersson	Musik	Johan har verkligen gjort sig förtjänt av detta pris, då han i många år förgyllt sång- och musiklivet för oss andra, dessutom har han komponerat flera cd och gett oss uppmuntran att fortsätta skriva våra texter och göra det vi helst av allt vill göra, skriva!!! han spelat dragspel i många år, sen han fick sitt dragspel som liten grabb. Han varit aktiv med att från Kälarne med omnejd handplocka sångerskor och sångare samt musiker till sina kompositioner, som gjort att cd-skivorna blivit extra värdefulla, med delvis material från trakterna kring Johan älskade Kälarnebygd. Med inlevelse har han tagit sig an detta grannliga arbete, och cittra och andra instrument fått förgylla sångerna. Johan är nu fyllda 90 år med råge, men samma glöd för sitt hantverk och var dag spelande en stund av sin digra samling egna utgivna verk. han har varit en inspiratör för många yngre människor, då han peppat dem att skriva och inte ge upp.	Berit Bergwall
Mia Svartholm	Slöjd och konst-hantverk	Mia är en riktig eldsjäl när det kommer till den uråldriga textila konstformen Nålbinding. Hon har jobbat under många år för att flera ska få kunskap om nålbinding, och hon har lyckats öka vetskapen om och lusten till hantverket i Jämtland. Vi på Föreningen Tingshuset lärde känna denna intensiva och varma människa under förra året då hon planerade och genomförde en Nålbindningsfestival i våra lokaler. Festivalen rymde både historiska föreläsningar, workshops, musik och marknad. Den besöktes av folk från hela länet. Men även av nyfikna från övriga Sverige, samt Japan och Danmark. Mias idoga arbete resulterade i uppkomsten av en årlig nordisk festival. I sommar åker hon till Danmark och representerar regionen på den andra årliga Nålbindningsfestivalen. Man kan följa hennes nålbinderi via bloggen: http://needlebinding.blogspot.se/ I Mias intresse ingår alla delar av Nålbindingen, från får till färdigt plagg. Därför planerar hon nu för en happening inom ullspinneri. Mia Svartholm har förmågan att göra urgamla traditioner hipa. Hon blåser liv i gamla utdöende hantverksgrenar och bevarar därigenom ett riktigt kulturarv. Vi tycker att denna unga, energiska och genuina människa ska belönas för det hon gör. Därför vill vi nominera henne till kulturpriset.	Föreningen Tingshuset, Östersund

Kulturstipendier 2015

Namn	Område	Motivering
Sofia Nilsson, 26	Musik	Jag heter Sofia och är en klassisk pianist som sedan 2012 studerar för att ta en Bachelor i Utövande musik vid musikhögskolan i Trondheim. För närvarande bor jag i Tjeckien där jag genom ett utbyte tar mitt tredje år vid Academy of Performing Arts i Prag. Mina studier är inriktade på både solistiskt och kammarmusikaliskt spel men det är i kammarmusiken och mötet med andra instrument jag vill rikta min framtid. Jag är född och uppvuxen i Östersund och gick det estetiska programmet på Palmcrantz för Maria Sjöstedt-Björns vilket gav mig en bra grund för att sedan kunna fortsätta mina studier på Lunnevad och Vadstena folkhögskola. Ingången till mitt musicerande gick dock genom Sven-Erik Johansson (kantor i Odenslundskyrkan) som under nio år la grunden för mitt intresse och ständigt fick musik att vara roligt. Detta har alltid varit min drivkraft och är det som fått mig att fortsätta sikta på detta något osäkra karriärsval. Mina mål för sista året av min utbildning (examen beräknas 2016) är att hålla min utvecklingskurva som under de senaste åren gått stadigt uppåt, samt att så smått börja livet som frilansande musiker. Jag har tre projekt planerade för nästa år och det är för att genomföra dessa jag söker stipendiet. Det första är att under hösten hålla konserter med min pianokvartett bestående av Emma Nyman, violin, Mika Svensson, viola och Ruben Friedman, cello i Stockholm, Göteborg och Östersund. Vi studerar alla i Prag och vår repertoar är till största delen senromantisk med verk av bl.a. Brahms och Stenhammar. Näst på tur står två konsertserier med sångare, den ena tillsammans med Therése Thylén, mezzosopran som kommer ha inriktning på kvinnliga kompositörer och den andra med romansrepertoar tillsammans med Nils Gustén, bas. Båda teman är relativt ovanliga och skulle därför vara väldigt kul och viktiga att lyfta fram. Rep och konserter kommer innebära mycket resor och tid. Detta kommer för mig att märkas ekonomiskt eftersom det är den tid som jag i vanliga fall arbetar extra på i ett café i Trondheim. Konserterna kommer till största delen vara betalda, men jag vill förtydliga att ett gage för flertalet klassiska musiker som är under studier/nyutexaminerade extremt sällan är representativt för den tid och förberedelse som lagts ned. Jag ser det som väldigt viktigt för mig att göra dessa projekt eftersom det, utöver att vara väldigt roligt och utvecklande, lägger en bra grund av kontakter och erfarenhet inför framtiden. Jag vill också tro att dessa konserter kommer att gynna och bredda Jämtlands kulturliv då jag hoppas att få spelningar i trakten. Klassisk musik av unga musiker på den här nivån är enligt min erfarenhet inte så vanligt förekommande i vårt län, och jag tror att det kan vara inspirerande för så väl unga aspirerande musiker som äldre att se och höra oss.
Ylva Gruen, 28	Musik	Jag heter Ylva Gruen och kommer ursprungligen från Ås. Jag började min musikaliska bana i olika barnkörar och senare i Krokoms kulturskola där jag började spela klarinett som 11-åring. Jag gick ett specialutformat program inom musik/natur på Palmcrantzskolan och hade lektioner i både klarinett och sång. Efter gymnasiet började jag på Lunnevads folkhögskola och därefter på Mälardalens högskola där jag tog en kammarmusikerexamen med klarinett som huvudinstrument men jag hade också sång som biinstrument. Jag bestämde mig att satsa på sången och började därför på musikhögskolan i Piteå. Där tog jag en kandidatexamen i klassisk musik. Under tiden i Piteå hade jag förmånen att få göra praktik i Piteå Kammaropera. Vi gjorde även flera sceniska projekt under studietiden, bland annat en opera i samarbete med Teaterhögskolan i Luleå. Detta gjorde mig ännu mer intresserad och fokuserad på opera som genre och jag valde att fortsätta studera vid Stockholm Operastudio på Kulturama. Här studerar jag sång för

		hofsångerskan Hillevi Martinpelto och får massor av scenisk undervisning. Mitt andra och sista år kommer att avslutas i vår med en uppsättning av delar ur Janacecks "Den listiga lilla räven" där jag kommer att sjunga Rävnhannens parti. I sommar medverkar jag i kören på Dalhalla opera där bland annat Nina Stemme är med som solist. I höst kommer jag antagligen göra antagningsprov till Mozarteum i Salzburg och till Sibeliusakademin i Helsingfors. I ett längre perspektiv ser jag mig själv verksam som operasångerska, i Sverige och utomlands. Jag har alltid sjungit sopranrepertoar men strax efter jul började jag och mina lärare diskutera om jag egentligen borde sjunga som mezzosopran. Nu har vi tagit beslutet att satsa på att byta repertoar och röstfack. Det är en process som förmodligen kommer att ta lite tid eftersom det är ett annorlunda sätt att använda rösten än vad jag är van. Jag söker stipendiet för att kunna ta fler lektioner med skickliga lärare och komma ett steg till mot ett liv som professionell operasångerska.
Frej Wedlund, 24	Musik	Jag är född och uppväxt i Östersund. Jag siktar på att bli yrkesverksam tonsättare och studerar vid Kungl. Musikhögskolan (KMH) i Stockholm, där jag går mitt andra år vid kandidatprogrammet i komposition, inriktning västerländsk konstmusik. Som stöd i min fortsatta musikaliska utveckling vill jag ansöka om ert kulturstipendium. Att skriva musik har länge varit min dröm och passion. Redan i slutet av högstadiet började jag skriva musik i olika former och min musikaliska bakgrund sträcker sig långt tillbaka med pianolektioner vid ung ålder. I slutet av gymnasiet insåg jag att komposition var det jag ville ägna mitt liv åt och har därefter haft detta som mål. Vid KMH har jag hittills bland annat haft ynnesten att skriva för Norrköpings Symfoniorkester redan mitt första år. Den gångna sommaren blev deltog jag i Operaakademin 2014 vid Örebro musikhögskola och Opera på Skåret. Arbetet med text var mycket utvecklande och gav mig nya insikter kring komponerandet. För tillfället skriver jag stycken för Stockholms Blåsarsymfoniker och Norrbotten NEO. Till sommaren kommer jag komponera min första beställning - ett kammarmusikaliskt verk till Lövestabruks Kammarmusikfestival. Mitt verk höstdikt.2 för piano och liveelektronik blev nyligen utvalt till Future Legends, en evenemangsserie arrangerad av Musik i Syd, och jag åkte själv till Malmö i februari och framförde verket på konserthuset Palladium. 2013 mottog jag andrapris i Susanville Symphony Composition Competition, kategorin tonsättare under 25 år, för mitt orkesterstycke Tenebrous Enigma. Stycket fick vitsord såsom "beautiful orchestration, [...] seemingly slow setting with tension, [...] originality." I mitt skapande vill jag, framförallt, påverka och skapa starka upplevelser. Sådana som får lyssnaren att, för en stund, helt lämna denna värld bakom sig - inte på ett spirituellt sätt, utan ett känslomässigt. Jag strävar efter att blottlägga både det tragiska, men också det vackra, med det mänskliga tillståndet. Något jag det senaste halvåret ofta återkommit till i mitt skrivande är utsatthet, intimitet och litenhet. Under sommaren avser jag delta i flera sommarkurser. Dels en mästarklass i komposition vid Båstad Kammarmusiksfestival i slutet av juni, dels Encore Music Summer School i Wells, Storbritannien eller Ticino Musica i Lugano, Schweiz i slutet av juli. I allt detta vore ett stipendium ytterst behjälpligt. Kurserna utgör en välbehövlig chans att vidareutveckla på mitt komponerande för kammarmusikaliska besättningar. I framtiden siktar jag på att ta masterexamen i komposition utomlands, främst vid Royal Academy of Music, Guildhall School of Music, Hochschule für Musik, Berlin, Universität der Künste, Berlin, eller Den Kongelige Musikkonservatorium.

Elin Nilsson, 28	Musik	Mitt namn är Elin Nilsson, jag är violinist och är född och uppvuxen i Rossbol. Efter studier på Palmcrantzskolans estetiska program med musikinriktning, samt ett år vid musiklinjen på Birka folkhögskola blev jag 2008 antagen till musikerprogrammet vid Kungl. Musikhögskolan i Stockholm. Under kandidatutbildningen i klassisk violin gavs jag möjlighet att prova spela barockviolin, och i och med detta började min kärlek till den tidiga musiken på allvar att spira! Detta ledde till att jag valde att studera en grundutbildning också på barockviolin vid samma skola, vilken jag slutförde jag vårterminen 2013. Mina två år av barockviolinstudier vid Kungl. Musikhögskolan gav en bra introduktion till instrumentet och stilen men för att kunna uttrycka mig på det sätt jag vill behöver jag mer studietid. Efter ett år av arbete som frilansande violinist ansökte jag därför till The Royal Conservatoire i Haag som har en av de största och äldsta utbildningarna inom tidig musik. Jag antogs som elev och påbörjade studierna i september 2014. Min plan och förhoppning är att studera minst två år i Haag. Institutionens storlek, resurser och internationella profil ger helt andra möjligheter till kvalificerad utbildning än vad fortsatta studier i Sverige skulle ha inneburit, samt också möjligheter att utvidga mitt kontaktnät på ett sätt som är värdefullt för kommande yrkesliv. Att studera utomlands innebär dock samtidigt större utgifter, och för att möjliggöra mina studier söker jag detta stipendium. Det är också viktigt för mig att fortsätta utvecklas med mina ensembler i Sverige, såsom Brustna Hjärtan Barock och folk/barock-duon Bridget Marsten & Elin Nilsson. Länk till hemsida för min ensemble Brustna Hjärtan Barock med film-och ljudklipp http://www.brustnahjartan.se/media
Helen Pettersson, 28	Dans	Jag är född och uppvuxen i Östersund där jag dansat sedan jag var fyra år gammal. Dans har sedan dess varit en stor del av mitt liv och jag älskar att både få utöva och lära ut. Dansen har tagit mig inte bara till Stockholm men även till Los Angeles, USA. Där studerade jag dans under ett år, vilket var en dröm jag haft under lång tid. Väl tillbaka i Stockholm sökte jag och kom in på Dans och Cirkushögskolans danspedagogprogram. För mig är denna utbildning perfekt då jag kan kombinera min passion för dans med att undervisa och skapa. Jag ser fram emot att komma ut i arbetslivet och att få sprida dansen vidare, tillika att få vara med att utveckla den. Jag älskar framförallt att arbeta med barn och ungdomar och drivs av att se glädjen i deras ögon när de dansar. Jag vill dela med mig av allt dansen har gett mig till så många jag bara kan. Detta framförallt i mina hemtrakter i Jämtland samt i min nuvarande hemstad Stockholm. Jag har sökt detta stipendium för att få ekonomiskt stöd nu när jag står inför en avgörande tid i mitt liv. Då jag går från att ha varit student i 4 år till att frilansa som danspedagog, dansare och koreograf. Så detta stipendium skulle ge mig en chans till ett bra avslut på min utbildning samt en bra start in i min kommande yrkesroll. Detta stipendium skulle även hjälpa mig komma igång att jobba mer med mitt nystartade danskompani, Quid Chorus danskompani. Detta är ett danskompani som skapar dansföreställningar och workshops för barn och ungdomar. Jag startade detta kompani förra året och har bl.a. gjort föreställningen "Var god dansa!" som visades runt om Jämtlands län under våren 2014. Detta var ett samarbete mellan min skola och Estrad Norr. Stipendiet skulle göra det möjligt för mig att lägga ned mer tid på att koreografera och jobba med processen att skapa fler föreställningar.

Ylva Ek, 18	Musik	Jag heter Ylva Ek och kommer från Östersund. Nu studerar jag klassisk sång på Musikkonservatoriet i Falun, en riksrekryterande estetisk spetsutbildning med inträdesprov. Jag har sjungit så länge jag kan minnas och har alltid älskat det men det var när jag var 10 år och trädde in på Östersunds kulturskolas körrepetitioner som det tog fart på allvar. Då träffade jag min älskade sångpedagog Lena Kästel som hjälpte mig att utveckla min röst och få upp ögonen för att sång skulle bli min karriärväg. Redan veckan efter började jag ta sånglektioner för Lena och insåg snabbt att det jag tyckte mest om var musik ur den klassiska repertoaren. Utan Östersunds fantastiska kulturskola, med otroliga pedagoger och eldsjälar, hade jag aldrig varit där jag är idag! Nu undervisar den f.d. opera- och hovssångerskan Anita Soldh mig. Mitt röstfack är sopran och mitt mål är att utbilda mig till och försörja mig som professionell operasångerska. Min motivering till att söka detta stipendium är att jag redan vid årsskiftet kommer söka till olika musikhögskolor för att vidareutbilda mig inom klassisk sång. Jag planerar att söka i Sverige, Danmark och Tyskland. Resorna kommer såklart att kosta en del. Dessa stipendiepengar skulle därför kunna användas till ett väldigt bra och konstruktivt syfte, min framtida utbildning. Det gläder mig väldigt mycket att detta stipendium är till Peterson-Bergers minne, då jag verkligen uppskattar hans musik. Jag har sjungit en del repertoar av honom, bl.a hans "Fyra visor i folkton" under nationaldagsfirandet i Alsen för några år sedan. Hoppas detta ger en tydlig bild av vem jag är, mina visioner och vad jag har för motivering till att vilja ha detta stipendium, till vilket bra syfte!
Anna Melin, 24	Film och rörlig bild	Jag heter Anna Melin och är verksam filmskapare inom Jämtlands län. Under de senaste åren har jag utbildat mig, arbetat och startat en näringsverksamhet i filmbranschen. Många påstår att för att bli en framgångsrik filmare bör man verka i Stockholm, Göteborg eller Malmö. Jag vill visa att det är möjligt att leva och verka inom film i Jämtland och därför söker jag stipendiet. Jag kommer att använda stipendiet till att stimulera mitt eget skapande och för att utveckla min verksamhet genom att köpa in ny utrustning.
Mia Svartholm, 30	Slöjd och konst-hantverk, kulturarv	Jag heter Mia Svartholm, född och uppvuxen på Frösön och bor i Brevång/Lit, utanför Östersund. I Jämtland är mitt hjärta ständigt bultande och närvarande, det är här jag vill sätta ett landmärke/världsmärke med mitt brinnande intresse och hantverk; nålbindning. För 10 år sedan fick jag lära mig nålbindning på Bäckedals folkhögskola. Under de fyra senaste åren har jag jobbat med att undervisa i nålbindning här i regionen. För några år sedan fick jag möjligheten att vara med hemslöjdskonsulterna och analysera nålbundna föremål på Länskulturen och på Havremagasinet. Under dessa stunder då jag fick analysera och förkovra mig, fick jag se en glimt och några pusselbitar av alla föremål som finns kvar att upptäcka. En stor önskan är att få ta del av stipendiet för att få möjligheten att förkovra mig i nålbundna föremål på Havremagasinet och från regionen. Förra året ägde Sveriges (troligtvis även världens) första Nålbindningsfestival rum. Grunden till den kom till när jag satt på bussen. Tanken sammanfogades med viljan och jag kände att Jämtland skulle sättas på världskartan med nålbindningsfestival. Visionen blev stor, jag drog en stor del av lasset med många tidiga morgnar till sena kvällar med att organisera och möten hit och dit. Det fanns ett mål och det var att genomföra evenemanget. Resultatet blev en lyckad tillställning med många som kom från när och fjärran. De var nyfikna och ville lära sig/ fördjupa sig i nålbindningen och allt runt omkring. Nu i år har festivalen vandrat till Danmark och min önskan är att en del av stipendiet går till att finansiera mitt deltagande, då det är möjligt att få utbildning inom nålbindning samt stimulera inspirationen och träffa andra nålbindare!

Jonna Hylén, 27	Musik	Jag är Jonna Hylén, kulturentreprenör, låtskrivare och musiker. Jag är verksam i olika musikaliska konstellationer, bl.a. det egna projektet Jonna och Klustret. Jag är även projektledare för Mylthsylth i Parken, en minifestival i Östersund som startats delvis för att unga band och artister i Jämtland behöver fler arenor att spela på och på så vis bidra till ett levande kulturliv i länet, men också för att inspirera andra unga till att arrangera gränsöverskridande evenemang. Min musikaliska bana startade i Gällös kulturskola där jag tog lektioner i såväl sång som trummor, gitarr och piano. Resan fortsatte via Palmcrantz musiklinje vidare till Stockholm för att försöka slå oss fram med rockbandet Podge. Efter två år förstod jag att den stora staden inte passade mig och ville vidareutveckla mitt musikaliska kunnande. Jag sökte och kom in på Åsa Folkhögskola i Sködinge och studerade där piano och sång inom afro/jazz-traditionen under ett år. 2012 flyttade jag till Uppsala för att börja studera programmet Kulturentreprenörskap vid Uppsala Universitet, huvudämne Etnologi kompletterat med kurser i genusvetenskap, sociologi/ socialpsykologi, entreprenörskap och kulturekonomi och politik. Jag tar ut min kandidatexamen HT15. Sedan jag flyttade från Jämtland har jag varje sommar bott och varit verksam i länet. Mitt mål är att flytta tillbaka hem när studierna är avslutade. Musiken jag gör rör sig i gränslandet mellan folk, jazz, visa och alternativ pop, men jag försöker utvidga genrebegreppet då det känns konstlat att kategorisera något så fritt och levande som musik. Jag skriver texter på svenska med insikten att personliga texter har förmågan att beröra även andras tankar och känslor. Stipendiet skulle innebära att jag kan satsa på att göra välgjorda arrangemang till mina låtar och tillsammans med Klustret satsa på en riktigt bra produktion och inspelning av materialet med ambitionen att nå en bredare publik både i länet och i övriga Sverige.
Thomas Melin, 28	Teater, Musik, Film och rörlig bild, Litteratur	Det här året började med att jag och min sambo flyttade från Sundsvall till Östersund till nya jobb och studier. Här i Jämtland har jag stött på en kreativitet och välkomnande öppenhet som verkligen sparkat igång min skaparglädje. Jag heter Thomas Melin och studerar litteraturvetenskap. Frilansar även med inspirationsföreläsningar inom låtskrivande och filmpedagogik. Så fort jag har tid arbetar jag dessutom med att färdigställa noveller, dikter och teatermanus. I framtiden vill jag uttrycka och inspirera till kulturella gärningar i Jämtland med omnejd med hjälp av mina texter. Med mina noveller vill jag placera nordiska folksägner i modern och sudda ut gränsen mellan mystik och vardag. I mina dikter och pjäser vill jag undersöka mänskliga brister, laster och rädslor. Det som jag främst söker stipendium för är för att färdigställa och sätta upp mina teatermanus. Jag skriver med målet att sätta upp fyra små pjäser som ett enda drama med komiska inslag i fyra akter. Ett stipendium skulle innebära att jag kan avsätta mer tid för skrivandet, inhämta inspiration från andra aktörer, förkovra mig i dramatik samt ge mig uppmuntran att ta nästa steg mot författarskapet och drömmen om att kunna inspirera, underhålla och arbeta med andra kulturvänner. "Nyårsnattens Sjä" handlar om Lukas som i en dialog med sin egen själ försöker hitta sin framåtanda och funderar över hur han ska förhålla sig till sin karriärklättrande bättre hälft. "Olevda Dagar" handlar om ansvarsångest och försöker sätta sig in i huvudet på en man som lämnar sin familj. Utkasten till dessa två manus blev utvalda bidrag till region nordväst i Riksteaterns NY TEXT 2012 och 2013. De jag jobbar på just nu: "Vilken rolig lekpark" handlar om hur Moder Natur som en sträng men förstående moder läxar upp Gud som barn. "Välkommen till världen™" handlar om en vuxen man som helt plötsligt börjar existera och måste försöka förstå sig på världen. Men figurer som han ser upp till och tyr sig till är inte dem de utger sig för att vara.

Anna Olsson Molin, 22	Slöjd och konst-hantverk	Jag heter Anna och bor i Östersund, Jämtland. Hantverk och textil har varit mitt intresse så länge jag kan minnas. Under min gymnasieutbildning, hantverkslinjen inriktning mode och design utvecklade jag en större kunskap inom textil och lärde mig att från idé till färdig produkt skapa egna kreaturer. Under utbildningen utförde jag praktik hos mönsterkonstruktörerna på J.Lindeberg i Stockholm. Där fick jag bland annat hjälpa till med att skapa mönster och vara med under provningar. 2011 arbetade jag som textilansvarig på Konst för tjejer i Östersund. Konst för tjejer var ett projekt som främjar att tjejer mellan 12-25 år får utöva konst kostnadsfritt en gång i veckan. Där ansvarade jag bl.a. för planering och genomförande av en workshop i screentryck. Jag går sedan 1/2-2015 som lärling på Frösö Handtryck i Östersund via Lernia. Min främsta prioritet med utbildningen är att lära mig handtryck från idé till färdig produkt. Jag är studiemedelsberättigad och jag jobbar även extra på helger i fabriksbutiken på Frösö handtryck och inom äldreomsorgen. Som en del i utbildningen vill jag konstruera och formgiva ett eget mönster, överföra det på ramar och handtrycka på textil. Utav det framtagna tyget vill jag skapa egna kreaturer och konst för att sedan ha en utställning. För att fortsätta utvecklas inom formgivning, tryckeri och sömnad söker jag även pengar till fortsatta studier, eventuella kostnader för privatlektioner/vägledning inom formgivning, andra projekt samt material.
Mikaela Pålsson, 26	Teater, Musik, Film och rörlig bild, Litteratur	Jag heter Mikaela Pålsson och kommer från Brunflo. Jag hann även som tonåring bo både på Frösön och i Torvalla innan jag flyttade ifrån staden 2005. Min jämtländska identitet ligger mig varmt om hjärtat och Östersund har idag blivit den plats där jag vilar upp mig och alstrar inspiration för att orka med en hektisk vardag i Stockholm. Min skådespelarkarriär hade sin start redan i Brunflo, det var nämligen på Storstorskens skola med en teaterentusiastisk klassföreståndare jag upptäckte min kärlek för scenen. Jag gick därefter åtta år på Kulturskolan i Östersund, följt av det treåriga teaterprogrammet på Primrose Friskola. Jag har sedan läst skådespeleri på New York Film Academy i USA och musikal på Mälardalens högskola. Idag frilansar jag som skådespelerska, sångerska och voice over-artist inom både film/TV och scen. Jag har haft glädjen att jobba en del på hemmaplan samt med anknytning till mina rötter. Det är ofta min jämtländska dialekt är efterfrågad, och förra året läste jag in rösten till filmen Mer Östersund för Östersunds kommun. En annan stor ära har varit att de senaste två somrarna få spela rollen som Väino i Arnljotspelet. Jag är ödmjukt tacksam för den överväldigande respons som min rolltolkning har genererat, och när jag blev tillfrågad att komma tillbaka och axla rollen för ett tredje år nu i sommar var det ingen tvekan om att tacka ja. Jag skriver låttexter, poesi och manus för både film och teater, t.ex. Frihetsflykten som sattes upp på Tingshuset i Östersund sommaren 2009. Ett av de sista avtrycken jag lämnade i min hemstad innan min flytt var utgivningen av poesisamlingen En livets teater. Boken gavs ut i egen regi och väckte uppmärksamhet i den lokala pressen och TV4 Mitt. Jag söker kulturstipendium i två syften: 1. Som stöd för mitt uppehälle under årets produktion av Arnljot. 2. Som 10-årsjubileum vill jag ge ut En livets teater som nyutgåva, samt en uppföljare som länge väntat på rätt tillfälle att få publicera. Stipendiemedlen vill jag använda till finansiering för formgivning, tryck, publicering och distribution.
Johan Nilsson, 26	Musik	Mot bakgrund av min ekonomiska situation som student vid Kungliga Musikhögskolan utan ekonomiska tillgångar skulle stipendiet möjliggöra inköp av en flamencogitarr. Gitarren skulle bidra till att jag på ett bättre sätt skulle kunna fullfölja mina studier och utvecklas mer som musiker och gitarrist.

Emelie Rubensson, 24	Konst	Jag är en 24årig jämtländsk autodidaktisk konstnär som målar tavlor i akvarell och akrylbaserat teckningstusch. Ofta kombinerar jag både tusch och akvarell i det jag skapar. Jag kallar mina tavlor för känslotavlor eftersom de är ofta ett uttryck för känslor som jag känt under olika perioder i mitt liv. Min dröm är att kunna anordna min första egna utställning där jag kan visa upp min konst. Oftast så kostar det en hel del att ställa ut, lokal hyra, ramar och material etc vilket gör att som det ser ut nu kommer jag inte kunna nå min dröm förän långt fram i framtiden då min ekonomi som student inte tillåter det. Därför jag söker detta stipendium.
Jens Evaldsson, 31	Musik	Jag är textförfattare, låtskrivare, musiker och artist. Jag vill utveckla mig i min roll som låtskrivare och det är därför jag söker det här stipendiet. Stipendiemedlen är tänkta att gå till inspelningskostnader (producent, mix, m.m.) av låtar. Mitt mest framgångsrika uppdrag som textförfattare är låten "Calling it off" som jag skrev med en producentduo vid namn Slumber Party. Den togs upp av den kinesiska artisten Tang Xiao och representerade Kina i den internationella musiktävlingen Magic Music Contest 13. En musikvideo går att se på youtube: https://www.youtube.com/watch?v=HGRrLSzCWkk . Ett annat lyckat samarbete är bandet The Soul Exchange, som i januari i år släppte sitt debutalbum. Där har jag skrivit texterna och arrangerat sången till alla låtar. Just nu pågår arbete med låtar till nästa album, där jag bidrar med texter återigen. Med Dubkollektivet (numera the Backbeat Conspiracy) har jag spelat runt om i Sverige, bl. a. headlinade vi första året av Öland Roots. Vi spelar just nu in en ny skiva som beräknas släppas i början av 2016. I det bandet spelar jag bas och skriver låtar. Musiken är en blandning av reggae och rock, ungefär som tidiga The Police. Jag har senaste åren också spelat solo under artistnamnet Jens Joel. Har spelat runt om i Sverige och Jämtland. Jag håller också på med ett americana-projekt som kommer få premiär till hösten. Jag är uppvuxen i Hålland, Åre kommun, och har bott i Östersund i perioder sen 2000. Numera bor jag på Frösön. Till våren avslutar jag en tre-årig utbildning i Ekonomi vid Mittuniversitetet. Jag är styrelsemedlem i föreningarna klubb SAM, J/H Spelmansförbund och kören Decibel. Jag jobbar som personlig assistent.

Samiskt stipendium 2015

Namn	Område	Motivering	Nominering
Per Henrik "Piere" Bergkvist	Övrigt	Jag vill nominera Per Henrik (Piere) Bergkvist till Region Jämtland Härjedalens samiska stipendium. Piere kommer från Jovnevaerie sameby i Jämtland. Att vara ung same i Sverige idag innebär att leva med en ökad risk för både psykisk ohälsa och självmord - om detta är forskningen enig. Som ung renskötare i sydsamiskt område är risken att drabbas ännu större. Skälen till denna utbreddhet är inte klarlagda men en relativ isolering, markkonflikter och stor yttre press – kombinerat med en stor vilja att ändå föra renskötseltraditionen vidare – är förmodligen bidragande faktorer. Den samiska kulturen är en tyst kultur, där känslor sällan talas om och ett starkt och självständigt mansideal premieras. Psykisk ohälsa beskrivs ofta som ett tabubelagt ämne. Detta är omständigheter som riskerar att förvärra de problem med psykisk ohälsa och självmord som södra Sápmi dras med. Det är också omständigheter som gör Per Henrik Bergkvists insatser än mer betydelsefulla. Pieres insatser för att göra psykisk ohälsa pratbart kan inte nog understrykas. I egen kraft och på eget initiativ har han använt sina personliga erfarenheter av psykisk ohälsa och självmordstankar till att öppna upp detta svåra ämne för samtal. Härigenom gör han också en framtid inom renskötseln möjlig för unga samer och driver kraftfullt det sydsamiska kulturarvet vidare. Han föreläser idag inom en mängd sammanhang och framträder ofta i media. Genom att vara en av mycket få personer (kanske den enda) som lyfter frågan på detta sätt i Sápmi utgör han också en förebild för unga samiska killar. Pieres starka engagemang blir än mer imponerande mot bakgrund av att han inte har någon förening eller organisation bakom sig, och därmed inte heller någon finansiering. Han är en ideell kraft som alldeles på egen hand gör oerhört mycket för att föra vidare det sydsamiska kulturarvet.	Sofia Kling
Gaaltije	Slöjd och konsthantverk, Konst, Samiskt språk	Stiftelsen Gaaltije har sedan slutet av 90-talet verkat för att synliggöra och utveckla sydsamisk kultur och näring. Det är ett utvecklingscentrum med fokus på kultur, språk, näring och samhälle. Ambitionen att vara ett sydsamiskt kulturcentrum är svårt då verksamheten till största delen är projektfinansierad. Gaaltije förtjänar regionens sydsamiska stipendium för sitt ihärdiga och vi ktiga arbete kring den sydsamiska kulturen, inte minst det sydsamiska språket men även som arena för samtidskonst. De senaste årens utställningar har hållit en hög kvalitet och ambitionen är att fortsätta utveckla Gaaltije till ett besöksmål och en arena för sydsamisk konst och kultur. Det är en styrka för regionen, länets invånare och besökare att Gaaltije är placerat i Jämtland Härjedalen.	Karin Kvam
Annabell Rahm	Arkiv- eller museifrågor, Övrigt	Jag vill ansöka detta stipendium för min syster Annabell Rahm från Oviken, Jämtland. Hon är färdig Arkeolog och läser nu masterprogrammet på Stockholms Universitet. Hon "brinner", skriver och forskar helst om järnframställningen och den Samiska kulturhistorien kring Storsjön. Som hon helst av allt vill jobba med i framtiden. Annabell har praktiserat på Jamtli och har god kontakt med Eva Ljungdal på Gaaltije.	Maja Rahm

2014-09-30—10-01

Landstingsstyrelsen

**§ 214 Landstingsdirektörens rapport 2014
(LS/8/2014)**

Landstingsdirektör Björn Eriksson rapporterar om följande punkter:

- Lean – användningen av pulstavlor ökar, landstinget strävar efter att arrangera Lean Forum Healthcare 2018.
- Värdebaserad sjukvård – hur öka värdet av det vi gör? Styrning genom att fokusera på kvalitet och uppnådda hälsoeffekter; mäta utfall som är relevanta för patienten istället för produktions- och ekonomivariabler, t.ex. överlevnad vid cancer istället för antal operationer.
- Återredovisning av beslut LS 2014-03-20—21 § 59 - Landstingsdirektören får i uppdrag att öka andelen vuxna patienter i folktandvården samt att frisktvårdsavtal för unga prioriteras och ökar i antal. (Kristin Gahnström Jonsson)
- Återredovisning av beslut LS 2014-04-28—29 § 84 - Landstingsdirektören får i uppdrag att ge förslag på åtgärder för att minska det totala koldioxidutsläppet för resor. (Åsa Paletun)
- Lagesavstämning - kartläggning av konsekvenser i samband med nya patientlagen. Alla konsekvenser är ännu inte kända. Landstingets utbudsbegränsningarna är oförändrade från 2009. Mer information inhämtas dels den 6 oktober när JLL har ett internt möte om patientlagen för tjänstemän och politiker, dels vid SKL:s konferens den 23 oktober om patientlagen i Stockholm, möjlighet finns att delta via webbsändning. (Nina Fällbäck-Svensson)
- Information om regiondirektörens verksamhetsplan för 2015 (Mikael Ferm)

Yrkanden

Thomas Andersson (C) yrkar följande:

”Landstingsstyrelsen vill se hur landstingets resor förutom miljöpåverkan även påverkar landstingets produktivitet i förhållande till tidsåtgång för olika resesätt. Landstingsstyrelsen vill se olika sätt att klimatkompensera våra klimatpåverkande resor. En koldioxidbudget per verksamhet bör inrättas.”

Anna Hildebrand (MP) och Monalisa Norrman (V) yrkar följande:

1. ”Landstingsstyrelsen vill få förslag på olika sätt att stimulera en förändring av våra rese-mönster.
2. Landstingsstyrelsen vill att mått och mätetal tas fram som synliggör förändring i rese-mönster inkluderat resfria möten.”

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2014-09-30—10-01

Lena Bäckelin (S) yrkar följande:

”Landstingsstyrelsen vill se patientresornas påverkan på koldioxidutsläppen.”

Proposition

Ordföranden ställer proposition på Thomas Anderssons yrkande och finner det antaget.
Ordföranden ställer proposition på Anna Hildebrand och Monalisa Norrmans yrkande och finner det antaget.

Ordföranden ställer proposition på Lena Bäckelins yrkande och finner det antaget.

LANDSTINGSSTYRELSENS BESLUT

1. Landstingsstyrelsen har tagit del av informationen, ställt frågor och fått svar.
2. Landstingsdirektören får i uppdrag att
 - visa hur landstingets resor förutom miljöpåverkan även påverkar landstingets produktivitet i förhållande till tidsåtgång för olika resesätt.
 - ge förslag på olika sätt att klimatkompensera våra klimatpåverkande resor.
 - utreda hur en koldioxidbudget per verksamhet kan inrättas.
 - ge förslag på olika sätt att stimulera en förändring av våra resemonster.
 - ta fram mått och mätetal som synliggör förändring i resemonster inkluderat resfria möten.
 - visa patientresornas påverkan på koldioxidutsläppen.

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande

Regionstyrelsen

§ 41 Regiondirektörens rapport (RS/7/2015)

Regiondirektör Björn Eriksson presenterar följande punkter:

- Information om manuell överföring av journaler i samband med införande av vårdinformationssystemet Cosmic (Marit Nilsson)
- Information om nationell patientöversikt, NPÖ (Marit Nilsson)
- Uppföljning av Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning, redovisning av aktuellt läge för de nio strukturförpackningarna (Annika Jonsson)
- Presentation av projekt CERO för att minska koldioxidutsläpp för resor (Åsa Paletun och Markus Robèrt, KTH)
- Årsbokslut 2014 – analys av prognoser under 2014, utförd tid, kostnader för inhyrda läkare och sjuksköterskor (Bo Carlbark)

Yrkanden

Bengt Bergqvist (S) yrkar följande:

”Med anledning av det ekonomiska läget vill regionstyrelsen åter betona vikten av det pågående långsiktiga arbetet enligt fattade beslut och planer. Regiondirektören ska återkomma till regionstyrelsen med fler åtgärder. Arbetet med regional utveckling kan långsiktigt bidra till ökade skatteintäkter och ska därför ingå i översynen.

Regionstyrelsen betonar att personalförsörjning och vår förmåga att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare är väsentligt för att kunna höja patientsäkerheten. Detta ger kvalitet i verksamheten och förmåga att öka produktiviteten vilket ger en effektiv och god vård.”

Robert Uitto (S) yrkar följande:

”Regionstyrelsen uppdrar till regionala utvecklingsnämnden att yttra sig över hur ett arbete i linje med föredragna metod för minskning av koldioxidutsläpp för resor, skulle kunna införas i Region Jämtland Härjedalen i nära samarbete med näringslivet och övriga aktörer.

Nämnden ska återkomma med sitt yttrande till regionstyrelsens sammanträde den 26-27 maj 2015.”

Proposition

Ordföranden ställer proposition på Bengt Bergqvists yrkande och finner det antaget.

Ordföranden ställer proposition på Robert Uittos yrkande och finner det antaget.

REGIONSTYRELSENS BESLUT

1. Regionstyrelsen har tagit del av informationen, ställt frågor och fått svar.
2. Med anledning av det ekonomiska läget vill regionstyrelsen åter betona vikten av det pågående långsiktiga arbetet enligt fattade beslut och planer.
Regiondirektören ska återkomma till regionstyrelsen med fler åtgärder.
Arbetet med regional utveckling kan långsiktigt bidra till ökade skatteintäkter och ska därför ingå i översynen.

Regionstyrelsen betonar att personalförsörjning och vår förmåga att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare är väsentligt för att kunna höja patientsäkerheten. Detta ger kvalitet i verksamheten och förmåga att öka produktiviteten vilket ger en effektiv och god vård.

3. Regionstyrelsen uppdrar till regionala utvecklingsnämnden att yttra sig över hur ett arbete i linje med föredragna metod för minskning av koldioxidutsläpp för resor, skulle kunna införas i Region Jämtland Härjedalen i nära samarbete med näringslivet och övriga aktörer.

Nämnden ska återkomma med sitt yttrande till regionstyrelsens sammanträde den 26-27 maj 2015.

Adressater ihht liste

Vår referanse
201506235-3

Deres referanse

Dato
26.03.2015

**Forslag til planprogram på høring:
Regional plan 2015-2020 klima og energi Sør-Trøndelag**

Fylkesutvalget i Sør-Trøndelag vedtok 17.03.2015 å legge høringsutkast til planprogram for Regional plan 2015-2020 klima og energi Sør-Trøndelag ut til offentlig ettersyn og sendes på høring med minst 6 ukers frist (FU 76/15).

Se saken: <http://opengov.cloudapp.net/Meetings/stfk/Agendaltems/Details/226216>

Regional plan 2010-2014 klima og energi Sør-Trøndelag ble vedtatt i desember 2009 (FT 101/09). I følge Regional planstrategi for Sør-Trøndelag 2012-2015 skal Regional plan klima og energi rulleres med prosesskrav etter Plan og bygningsloven § 8-3. Rulleringsarbeidet ble satt i gang i 2014. Forslag til planprogram er utarbeidet av en planprogramgruppe med medlemmer fra Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, KS i Sør-Trøndelag og Trondheim kommune.

Planprogrammets formål er å synliggjøre problemstillinger samt strukturere planarbeidet. Etter høringsrunden vil planprogrammet fastsettes av Fylkestinget i juni 2015 som grunnlag for rulling av klimaplanen.

Høringsdokumentet og andre relevante dokumenter er lagt ut på følgende nettside:
http://www.stfk.no/Tjenester/Plan_og_Miljo/Klima-og-energi/

Høringsinnspill sendes til postmottak@stfk.no eller
Sør-Trøndelag fylkeskommune, Postboks 2350 Sluppen, 7004 Trondheim.

Høringsfrist: 15. mai 2015

For mer informasjon, kontakt:

Stig Roald Amundsen, 992 53 407, stig.roald.amundsen@stfk.no
Chin-Yu Lee, 901 97 323, chin-yu.lee@stfk.no

Mvh,

Stig Roald Amundsen
Fagsjef, Areal og miljø

Chin-Yu Lee
Rådgiver

(Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes derfor uten fysisk signatur.)

Saksbehandler: Chin-Yu Lee, chin-yu.lee@stfk.no,

Postadresse:
Postboks 2350
sluppen
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:
Fylkeshuset
Erling Skakkesgt.14
7004 TRONDHEIM

Telefon: +47 73 86 60 00
Bankkonto: 8601.27.27277
Org.nr.: 938 634 556

E-postadresse:
Postmottak@stfk.no
Internett:
www.stfk.no

Adresseliste:

Kommune/regionråd/fylkeskommuner	
Alle kommuner i Sør-Trøndelag	Egen epostliste
KS, Sør-Trøndelag	ole-gunnar.kjosnes@ks.no
Fjellregionen	post@fjellregionen.no
Fosen regionråd	fosen.regionraad@fosen.net
Samarbeidskomiteen for Orkdalsregionen	postmottak@orkdal.kommune.no
Trondheimsregionen	postmottak@trondheimsregionen.no
Værnesregionen	postmottak@varnesregionen.no
Hedmark fylkeskommune	postmottak@hedmark.org
Møre og Romsdal fylkeskommune	postmottak@mrfylke.no
Nord-Trøndelag fylkeskommune	postmottak@ntfk.no
Oppland fylkeskommune	postmottak@oppland.org
Region Jämtland Härjedalen	region@regionjh.se
De politiske partiene i Sør-Trøndelag	Sendes ut av politisk sekretariat i STFK
Statlige institusjoner/FoU/næringsliv/interesseorganisasjoner	
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	fmstpostmottak@fylkesmannen.no
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	fmntpost@fylkesmannen.no
Miljødirektoratet	post@miljodir.no
Enova	post@enova.no
Husbanken Region Midt-Norge	post@husbanken.no
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)	nve@nve.no
NVE Region Midt-Norge	rm@nve.no
Energi Norge	post@energinorge.no
Statkraft AS	norman.kjarvik@statkraft.com
TrønderEnergi	firmapost@tronderenergi.no
Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE)	hugo.alexandersen@nte.no
SAE Vind DA	anders.gaudestad@saevind.no
Sarepta Energi AS	alexandra.bech.gjorv@sareptavind.no
Windcluster Norway	viggo.iversen@proneo.no
Småkraftforeninga	post@smakraftforeninga.no
Norsk solenergiforening Trondheim	ida.fuchs@solenergi.no
Ecopro AS	post@ecopro.no
Biokraft AS	hw@biokraft.no
Statens Vegvesen Region Midt	Firmapost-midt@vegvesen.no
Statens Vegvesen Vegavdeling Sør-Trøndelag	eva.solvi@vegvesen.no
Jernbaneverket	postmottak@jbv.no
NSB	post@nsbkonsernet.no
Kystverket Midt-Norge	post@kystverket.no
Trondheim havn	firmapost@trondheim.havn.no
Avinor AS, Trondheim lufthavn	Per.Jarle.Ingstad@avinor.no
AtB AS	janne.sollie@atb.no
NTNU	postmottak@adm.ntnu.no
SINTEF	info@sintef.no
Høgskolen i Sør-Trøndelag	postmottak@hist.no
Norges forskningsråd, Trøndelag	lad@forskningsradet.no
Innovasjon Norge Sør-Trøndelag	post@innovasjonnorge.no
NHO Trøndelag	nho.trondelag@nho.no
LO Sør-Trøndelag	sortrondelag@lo.no
Næringsforeningen i Trondheimsregionen	firmapost@nitr.no
Trøndelag Reiseliv AS	touristinfo@trondelag.com
Statskog i Midt-Norge	post@statskog.no

Norske skog	Amund.Saxrud@norskeskog.com
Allskog	firmapost@allskog.no
Skogselskapet i Trøndelag	rannveig.kristiansen@skogselskapet.no
Skognæringa i Trøndelag	kjersti@kystskogbruket.no
Kystskogbruket	kirsti.haagensli@ntfk.no
Sør-Trøndelag Bonde- og Småbrukarlag	knusjo@online.no
Sør-Trøndelag Bondelag	sortrondelag@bondelaget.no
Sametinget, Avd. for rettigheter, næring og miljø	samediggi@samediggi.no
Essand reinbeitedistrikt	saantisijte@gmail.com
Riast-Hylling reinbeitedistrikt	Knut.torresdal@gmail.com
Sør-Trøndelag og Hedmark reinsamelag (NRL)	larsaage@roros.net
Fiskeridirektoratet Region Trøndelag	postmottak@fiskeridir.no
Fiskarlaget Midt-Norge	midt norge@fiskarlaget.no
Midtnorsk havbrukslag	knutA.Hjelt@fhl.no
Norske Sjømatbedrifters Landsforening	post@nsl.no
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, Midt-Norge	firmapost@fhl.no
FNF Sør-Trøndelag	sor-trondelag@fnf-nett.no
Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag	sortrondelag@naturvern.no
Natur og Ungdom, Sør-Trøndelag	sor-trondelag@nu.no
Trondheimsregionens friluftsråd	friluftsradet.postmottak@trondheim.kommune.no
Riksantikvaren	postmottak@ra.no

Regional plan klima og energi Sør-Trøndelag

Planprogram

Rullering for 2015–2020

Høringsutkast

Planprogram: Regional plan 2015-2020 klima og energi Sør-Trøndelag

Rullering av Regional plan 2010-2014

Forslag til planprogram (FU 76/15, vedtatt 17.03.2015)

1	INNLEDNING	1
2	FORMÅL OG MÅLGRUPPE	1
3	BAKGRUNN OG FØRINGER	1
3.1	KORT OM REGIONAL PLAN KLIMA OG ENERGI 2010-2014	1
3.2	NASJONALE FØRINGER	2
3.3	REGIONAL PLANSTRATEGI OG ANDRE REGIONALE FØRINGER.....	2
4	OPPGAVER OG TEMA I RULLERINGEN	3
4.1	MÅLSETNINGER.....	3
4.2	TEMA/SATSINGSOMRÅDER	4
4.2.1	Energiproduksjon.....	5
4.2.2	Areal og transport	5
4.2.3	Energibruk i bygg og anlegg.....	6
4.2.4	Næringsliv og teknologi.....	7
4.2.5	Avfall og forbruk.....	7
4.2.6	Klimatilpasning.....	8
4.3	RULLERINGSOPPGAVE OG UTREDNINGSBEHOV	8
5	PLANPROSESS	9
5.1	ORGANISERING OG MEDVIRKNING.....	9
5.2	FRAMDRIFTSPLAN FOR RULLERINGSARBEID.....	9
6	REFERANSE	9

1 Innledning

Regional plan 2010-2014 klima og energi Sør-Trøndelag ble vedtatt i desember 2009 (FT 101/09). I april 2012 ble det vedtatt Regional planstrategi for Sør-Trøndelag 2012-2015. Klima og energi er to av de prioriterte områdene. I følge planstrategien skal Regional plan klima og energi rulleres i 2014 med prosesskrav etter Plan og bygningsloven § 8-3.

Forslag til planprogram er utarbeidet av en planprogramgruppe med medlemmer fra Sør-Trøndelag fylkeskommune, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, KS i Sør-Trøndelag og Trondheim kommune.

Høringsutkast behandles av Fylkesutvalget. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn med minst seks ukers frist. Deretter fastsettes planprogrammet av Fylkestinget som grunnlag for rulling av planen.

2 Formål og målgruppe

Utfordringene med å redusere menneskeskapte klimagassutslipp og å tilpasse samfunnet til klimaendringer er ikke blitt mindre siden klimaplanen ble vedtatt i 2009. Målet for klima- og energiplanlegging er å komme fram til en handlingsrettet plan om hvordan virksomheter og innbyggere i Sør-Trøndelag sammen skal kunne nå fastsatte mål for klima og energi. Rulleringsarbeid gir anledning til å oppdatere, evaluere og justere planens innhold.

Planen omfatter hele samfunnet i Sør-Trøndelag. Den skal utarbeides/rulleres av fylkeskommunen i dialog og samarbeid med kommuner og andre offentlige etater og med aktører fra næringsliv, forskningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner i fylket. Planens handlingsdel (handlingsprogram) skal være konkret med ansvars plassering hos regionale aktører. Kommunene bør i enda større grad bli involvert i plan og handlingsprogram for klima og energi. Tiltak for utslippsreduksjon i fylkeskommunens egen virksomhet skal fortsatt være en integrert del av planen.

3 Bakgrunn og føringer

3.1 Kort om regional plan klima og energi 2010-2014

Regional plan klima og energi ble utarbeidet på bakgrunn av overordna mål fastslått i Trøndelagsplanen (felles fylkesplan 2009-2012):

- Innen klima: 1) Redusere utslippene av klimagasser i Trøndelag med 30 prosent innen 2020 sammenlignet med 1991.
 2) Trøndelag skal spille en ledende rolle i utvikling av klimavennlig teknologi og tilrettelegging for miljøvennlige virksomheter og levemåter.
- Innen energi: Utvikle Trøndelags fortrinn på energiområdet i samsvar med prinsippene for bærekraftig utvikling.

Regional plan klima og energi i Sør-Trøndelag 2010-2014 ble vedtatt i desember 2009 (FT 101/09). Den konkretiserer de overordna målene i fylkesplanen til følgende innsatsområder:

- Energiproduksjon
- Arealpolitikk
- Transport
- Energibruk i bygg
- Næringsvirksomhet
- Forbruk og levemåter
- Klimatilpasning

Det var viktig at planen forankres både administrativt og politisk og at oppfølgingen integreres i handlingsprogram og økonomiplan. Handlingsprogram 2010-2011 ble vedtatt i juni 2010 (FT 72/10) og rullert annet hvert år for 2012-2013 (FT 2/12) og 2014-2015 (FT 86/14). Dokumentet er todelt: del 1 for regionalt samarbeid og del 2 for Sør-Trøndelag fylkeskommunes egen virksomhet. Det er utarbeidet standardiserte temaark for de ulike temaområdene.

Regional plan 2010-2014 og handlingsprogram finnes her:

http://www.stfk.no/no/Tjenester/Plan_og_Miljo/Klima-og-energi/

3.2 Nasjonale føringer

Noen av de mest sentrale nasjonale føringer for klima- og energiarbeidet er:

- Meld. St. 21 (2011-2012) Norsk klimapolitikk
- Meld. St. 13 (2014-2015) Ny utslippsforpliktelse for 2030 – en felles løsning med EU
- NOU 2012: 9 Energiutredningen – verdiskaping, forsyningssikkerhet og miljø
- Meld. St. 14 (2011-2012) Vi bygger Norge - om utbygging av strømnettet
- Meld. St. 26 (2012-2013) Nasjonal transportplan 2014–2023
- Meld. St. 33 (2012-2013) Klimatilpasning i Norge

I tillegg er det viktig å legge til grunn naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og annet relevant lovverk.

3.3 Regional planstrategi og andre regionale føringer

I Regional planstrategi for Sør-Trøndelag 2012-2015, vedtatt i april 2012, er klima og energi sentrale tema. I del I - Felles regional planstrategi for Trøndelag er «Klima - utfordringer og muligheter» og «Energi - produksjon og anvendelse» to prioriterte områder. Klimahensyn vil måtte tas inn i de fleste sektorer og politikkområder. Begge Trøndelag-fylkene har utarbeidet fylkesvise klima- og energiplaner som skal rulleres¹. Det kan være aktuelt å samarbeide om sammenfallende tema og prioriteringer.

Andre prioriterte områder har også klar relevans for klima og energi, bl.a. «Bruk av naturressurser i et bærekraftig perspektiv» og «Kommunikasjon - interne og eksterne forbindelser». Her vil det bl.a. arbeides for tilrettelegging for mer miljøvennlige transportløsninger, både for gods og persontransport.

Arbeidet med rulling av Regional planstrategi er i gang. Høringsutkast skal politisk behandles på Fylkesting i juni 2015. Klima- og energiplan skal rulleres i henhold til justerte prioriteringer.

I tillegg finnes det andre regionale planer, strategier og interkommunale planer som man skal ta hensyn til eller samordne i rulling av klimaplanen. Noen sentrale regionale føringer for klima- og energiarbeidet er for eksempel:

- Regional transportplan 2014-2023
- Transportplan for Sør-Trøndelag 2014-2013
- Strategi for arealbruk 2014-2023
- Landbruksmelding for Trøndelag, Melding om kystskogbruket og andre næringsrelaterte strategier

¹ «Klima- og energiplan for Nord-Trøndelag» ble vedtatt i februar 2010. Ved rulling har arbeidet ført fram til «Klima- og energistrategi for Nord-Trøndelag fylkeskommune». Dokumentet sendes ut på høring i februar 2015. Det foreslås bl.a. å ikke sette utslippsreduksjonsmål for Nord-Trøndelag fylke.

Rullering av fylkesdelplan vindkraft gjøres som en del av rullering av regional plan for klima og energi og vil inngå som en del av denne (FU 205/14).

Planoversikten over gjeldende planer og strategier samt planer under arbeid finnes her:

http://www.stfk.no/no/Politikk_og_demokrati/Fylkesplan-Regional-planlegging/Planoversikt/

4 Oppgaver og tema i rulleringen

4.1 Målsetninger

Målsetninger i klimaplanen skal gjennomgås og revideres i lys av:

- nye nasjonal- og regionalpolitiske føringer
- ny kunnskap (forskning og utredning)
- erfaringer med tiltak i handlingsprogrammet
- den faktiske utviklingen av klimagassutslipp, energibruk og klimatilpassing

FN klimapanelts femte hovedrapport bekreftet at klimaet er i endring og at det er "ekstremt sannsynlig (95-100 %)" at menneskeskapt klimagassutslipp er hovedårsaken til temperaturøkning på jorda. Gjennom internasjonale klimaforhandlinger har verdens ledere sluttet seg til det såkalte "togradersmålet". Det arbeides nå intenst med å komme frem til en ny internasjonal klimaavtale i Paris i 2015.

I følge Klimameldingen i 2012 innebærer norsk klimapolitikk to hovedmål: (1) Innen 2020 skal Norge kutte klimagassutslipp tilsvarende 30 % av utslippsnivået vi hadde i 1990. To tredeler av disse utslippsreduksjonene skal tas nasjonalt. (2) Norge skal bli *karbonnøytralt* senest i 2050. I følge Statistisk sentralbyrå (SSB) ble det sluppet ut 53,9 millioner tonn CO₂-ekvivalenter fra norske områder i 2013. Dette tilsvarer en nedgang på 0,3 % fra 2012 og en økning på 3,7 % fra 1990.

På EU-nivå ble det vedtatt bindende mål høsten 2014: reduksjon i klimagassutslipp på minst 40 % og en andelsøkning av fornybar energi på minst 27 % innen 2030. Den norske regjeringen slutter seg til det samme reduksjonsmål og vil gå i dialog med EU om å inngå en avtale om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen sammen med EU. I tillegg har regjeringen et langsiktig mål om at Norge skal bli et *lavutslippssamfunn* i 2050.

Målet for Sør-Trøndelag fylke er å redusere klimagassutslippene med 30 % innen 2020 sammenlignet med 1991. I 2012 stoppet SSB å publisere klimagassregnskap på kommunalt nivå. Bakgrunnen for beslutningen var at SSB over lengre tid har vurdert kvaliteten på den kommunale statistikken som ikke god nok. Siden da ble tallene ble etterspurt av mange. I september 2014 publiserte SSB fylkestall for årlig klimagassutslipp igjen for periode 2009-2012. Fra 2009 til 2012 har utslippet i Sør-Trøndelag økt med 15 %. Økningen skyldes primært utviklingen i utslippsposten «Industri og bergverk - prosessutslipp».

Klimagassutslipp i Sør-Trøndelag 2009-2012 (Kilde: SSB, september 2014)

tusener tonn CO ₂ -ekv, klimagasser i alt (CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O)		2009	2010	2011	2012
01	Olje- og gassutvinning - stasjonær forbrenning, landanlegg	..	..	..	..
02	Olje- og gassutvinning - prosessutslipp, landanlegg	..	..	..	..
03	Industri og bergverk - stasjonær forbrenning	89	80	73	73
04	Industri og bergverk - prosessutslipp	263	474	442	495
05	Energiforsyning	126	146	133	129
06	Oppvarming i andre næringer og husholdninger	73	97	70	75

07	Veitrafikk - lette kjøretøy	378	383	378	376
08	Veitrafikk - tunge kjøretøy	155	156	160	159
09	Dieseldrevne motorredskaper	98	117	118	135
10	Jordbruk - husdyr og husdyrgjødsel	249	248	242	239
11	Jordbruk - kunstgjødsel og annet jordbruk	121	108	113	114
12	Avfallsdeponigass	45	44	39	41
13	Avløp og avløpsrensing	7	7	7	8
	TOTAL	1605	1860	1775	1844

I følge SSB var de gamle og nye tallene ikke direkte sammenlignbare. De har foreløpig ikke planer om å tilbakeberegne lenger enn 2009 med den nye metoden. I så fall bør referanseår for fylkets målsetninger vurderes justert.

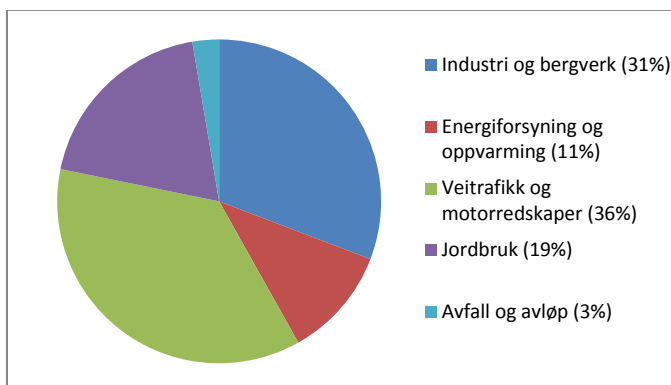
De fleste kommunene i Sør-Trøndelag har vedtatt sin egen klima- og energiplan. Veldig få kommuner i Sør-Trøndelag har satt like ambisiøst mål som fylket. Foreløpig er tall for kommunale klimagassutslipp ikke tilgjengelige (se avsnittet oppe). SSB jobber med saken og vil trolig publisere kommunal statistikk i løpet av 2015.

Siden gjeldende plan har målsetninger fram mot 2020, og den nasjonale klimapolitikken tilsvarende har 2020 som et nøkkelår, er det naturlig at denne reviderte planen gjelder for perioden 2015-2020. Ved rullering har vi også mulighet til å sette visjon og mål for et lengre tidsperspektiv, for eksempel fram mot 2030 og 2050.

Det er viktig at målene er realistiske og at handlingsprogrammet er i samsvar med de målene som settes. Samsvar mellom mål og virkemidler må sikres hvis planen skal bli et nyttig verktøy. For å styrke sammenheng mellom det overordnede målet og handlinger, vil det utarbeides delmål og strategier for hvert satsingsområde.

4.2 Tema/satsingsområder

Det er viktig at den reviderte planen blir samordnet og konsistent i forhold til den gjeldende planen. Regional plan 2010-2014 har tre hovedinndelinger når det gjelder tema og satsingsområde: 1) energiproduksjon, 2) (satsningsområder for) reduserte utslipp, 3) klimatilpasning. Den samme strukturen beholdes i rulleringen.

Klimagassutslipp i Sør-Trøndelag 2012, fordelt i sektorer (SSB)

Om lag 50 % av Norges utslipp, i hovedsak fra industri, olje- og gassutvinning og luftfart, er underlagt kvotesystemet. Resten av utslippene som ikke er omfattet av EU-ETS, kommer fra sektorer som kommunene kan i større grad påvirke: bygninger, arealbruk, transport, landbruk og avfall. Utslippstallene presenteres i SSBs nye statistikk. Satsingsområdene for reduserte utslipp (4.2.2-4.2.5) vil dekke disse. Det blir noe omorganisering og presisering ift den gjeldende planen.

4.2.1 Energiproduksjon

Energiproduksjon er et meget bredt tema. Det må tas hensyn til forsynings sikkerhet, klima og miljø, og ikke minst verdiskaping. På dette området er det mange interesser og motstridende mål. Hovedoppgaver i klimasammenheng vil være å bidra til overgang fra fossil til fornybar energibruk og energieffektivisering i både produksjon og bruk.

Energiproduksjon er den største utslippssektoren i Norge. Utslipp fra olje- og gassutvinning står for en fjerdedel av de nasjonale utslippene. Olje- og gassektoren er viktig for sysselsetting og verdiskaping i Norge. Produksjon av fornybar energi er sentralt for å fase ut fossil energi og redusere klimagassutslippene. For at den økende produksjonen av fornybar energi skal nyttes til beste for klimaet, må distribusjonsnettene for kraft oppgraderes.

Norge er omfattet av EUs Fornybardirektiv og har forpliktet seg til å øke fornybar kraftproduksjon fra 60 til 67,5 % i 2020. Norge og Sverige innførte i 2012 en felles elsertifikat-ordning (grønne sertifikater). Ordningen skal finansiere en vekst i produksjonen på 26,4 TWh, som halvparten finansieres av Norge. Dette har bidratt til økt interesse og aktivitet i regionen. En rekke vindkraftverk med hovedvekt på Fosen og i Snillfjordområdet er gitt konsesjon eller er under konsesjonsbehandling.

Fylkesutvalget har vedtatt (FU 205/14) at rullering av Fylkesdelplan vindkraft skal skje ved at vindkraft tas inn som eget tema i Regional plan for klima og energi. Med bakgrunn fra Fylkesdelplan vindkraft (2008) og Arealanalyse vindkraft i innlandet (2014) skal det ut fra kraftbehov, gitte konsesjoner og planlagt nettutbygging i Midt-Norge gjøres en vurdering om det er behov for/tilrådelig å åpne nye områder for vindkraft. Sommeren 2015 vil det bli tatt investeringsbeslutninger vedrørende vindkraftutbygging på Fosen og Snillfjord. Dette vil bli en viktig parameter ifm vurdering av behovet for evt åpning av nye områder for vindkraftutbygging.

Olje- og energidepartementet hadde i 2012 på høring EUs Energieffektiviseringsdirektivet. Et viktig formål med direktivet er å bidra til å nå EUs mål om å redusere energibruken. Direktivet innebærer blant annet noen konkrete energieffektiviseringsforpliktelser for landene. Norske myndigheter vurderer om direktivet har EØS-relevans og dermed skal omfatte Norge.

Økt produksjon og bedre overføringssystemer endrer den tidligere situasjonen med trusler om rasjonering grunnet regionalt kraftunderskudd. En ny utfordring er knyttet til økt fokus på effektbehovet av nye forbruksmønstre. Videre er det også forventninger til energieffektivisering knyttet til innføring av smarte forbruksmålere og «smart grid». Dette bygges nå betydelig ny overføringskapasitet mellom Norge og det Europa-kontinentet for eksport og import av kraft. Dette kan endre klimaprofil av energimiks i Norge.

Energi21 er den nasjonale strategien for ny energiteknologi fra forskning til kommersialisering, etablert av Olje- og energidepartementet. De viktigste virkemiddelkameratene er Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova. Flere forskningssentre for miljøvennlig energi (FMEer) ble etablert for å bidra til fokusert og langsiktig forskningsinnsats. Fylkeskommunen har aktivt samarbeid med FoU-miljøet i regionen og tilbyr seg som «et levende laboratorium». «Jämtland og Trøndelag som fossilfri region» er arbeidstittel for å stimulere regionalt samarbeid mellom Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Jämtland i Sverige. I den reviderte planen vil det være oppdatering og konkretisering om arbeidet.

4.2.2 Areal og transport

Regjeringen vedtok i september 2014 nye *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging*. Det innebærer ingen store endringer i forhold til tidligere fortetningspolitikk, bortsett fra større vektlegging på boligbygging. Fylkestinget vedtok en regional *Strategi for arealbruk* i juni 2014, og i Trondheimsregionen har man nå vedtatt *IKAP-2* (regional arealplan for

Trondheimsregionen). Dette i tråd med gjeldende nasjonale og regionale føringer om blant annet fortetting rundt viktige kollektivtilbud. *Regional transportplan* og *Transportplan for Sør-Trøndelag* ble henholdsvis vedtatt i 2012 og 2013. Et tett og forpliktende samarbeid mellom Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Statens vegvesen på Miljøpakken har bidratt til stor suksess i økt kollektivtrafikk siden 2009.

Det er neppe noen tydelige trendbrudd siden den gjeldende planen ble vedtatt. Utviklingen har gått i retning fortetting, men også i en viss grad spredning. Trenden med fortetting vil nok fortsette, særlig i sentrumsnære strøk. Havneutbygging på Orkanger og Hitra (Jøstenøya) vil legge til rette for mer og bedre sjøtransport. Planlagt logistikknutepunkt på Torgård vil over tid føre mer gods over på jernbane. Elektrifisering av og dobbeltspor på Trønderbanen vil sammen med en fortetting rundt stasjonene gi jernbanen en større transportandel også på persontrafikken. Økt satsing på gang- og sykkelveger i sentrale strøk vil også virke positivt. På den annen side vil større veganlegg som planlagt utbedring/nybygging av E6 sør og nord for Trondheim kunne gi økt byspredning og mer biltrafikk. Det er vanskelig å tallfeste virkningene.

En vesentlig reduksjon av trafikkarbeid og utslipp på dette feltet vil kreve en langt strengere arealforvaltning enn i dag kombinert med ytterligere sterkt satsing på kollektivtrafikk. Dette vil lett komme i konflikt med bolig- og næringspreferanser, ønsker om vegutbygging, signaler om mer lokal styring av arealbruken og vern av sentrumsnær dyrkamark/friluftsområder/kulturlandskap.

Klimautslippene kan reduseres med mer energivennlige forbrenningsmotorer og overgang til elektrisk drift eller klimavennlig drivstoff. For eksempel vil teknologien antagelig ligge til rette for at mesteparten av bussparken ved anbud i 2026+ kan være utslippsfri. Det samme gjelder lokaldistribusjon av gods og mye av drosje- og privatbiltrafikken.

Transnova ble etablert av Samferdselsdepartementet i 2008 med hovedmål å redusere klimagassutslippene fra transportsektoren i Norge. Fra 1. januar 2015 overtar Enova oppgavene til Transnova. Det utarbeides et strategisk grunnlag og virkemidler for transportområdet som er planlagt klart i løpet av 1. halvår 2015.

4.2.3 Energibruk i bygg og anlegg

Den norske bygningsmassen står for omtrent 40 % av landets totale energiforbruk. Myndighetene har klare ambisjoner om at energibruken i bygninger skal reduseres kraftig. Stortingsmelding 28 (2011-2012) "Gode bygg for eit betre samfunn" handler om en framtidsrettet bygningspolitikk. For nye bygg og ved store ombygginger av eksisterende bygg er kravene i bygningsregelverket og byggteknisk forskrift (TEK) det viktigste virkemidlet for energieffektivisering. Regjeringen legg opp til å skjerpe energikravene til passivhusnivå i 2015 og nesten nullenerginivå i 2020, i tråd med EUs relevante direktiver.

Kravene i TEK inneholder bestemmelser om energieffektivitet og energiforsyning. Forskriften skal endres minimum hvert femte år. De gjeldende kravene ble oppgradert i 2010 (TEK10). Kommunal- og moderniseringsdepartementet la fram forslag til nye energiregler i byggteknisk forskrift (TEK15) ut på høring 16. februar 2015. Høringsfristen er 18. mai 2015. Kravene er ment innført fra neste år.

Det største potensialet for reduksjon er i eksisterende bygningsmasse. For eksisterende bygg er det særlig informasjon, kompetanse og økonomiske virkemiddel som er aktuelt for å få til mer energieffektivisering. Enova har et særlig ansvar for å bidra til energiomlegging og effektivisering av stasjonær energibruk i Norge. De tilbyr både rådgivning og økonomiske støtte.

Byggesektoren sine klimagassutslipp kommer fra hele livsløp; materialer, byggeprosess, drift og eventuell rivning. Fylkeskommunen som byggherrer jobber med å ta større hensyn til hele livssyklus

av skolebygg gjennom bl.a. tett samarbeid med forskningssenteret Zero Emission Buildings (ZEB). I tillegg jobber vi også med å styrke kompetansenivået gjennom utdanning og opplæring av fagarbeidere (bygg, elektriker, rørlegger osv). Skjetlein grønt kompetansesenter jobber med omlegging til bioenergi og andre fornybare kilder for bygg og anlegg.

4.2.4 Næringsliv og teknologi

Næringslivet og FoU-miljøet i fylket har store muligheter innen utvikling av miljøteknologi og framtidsrettede løsninger. Sør-Trøndelag har lange tradisjoner innen landbruk, fiskeri og havbruk. I tillegg til å være preget av tradisjonell industri, har fylket også sektorer som olje & gass og IKT som gir stor vekst og verdiskaping. FoU-miljøet med NTNU og SINTEF i spissen er regionens største fortrinn.

Disse forutsetninger gir viktig grunnlag for arbeid for «grønn vekst»², et begrep som får økende fokus internasjonalt og nasjonalt. Grønn vekst ble for alvor satt på dagsorden etter finanskrisen høsten 2008. Ideen er at en strategi for grønn vekst kan gi bedre samfunnsmessig ressursutnyttelse og øke vekstpotensialet på lang sikt. Det grønne skiftet er i gang. Det er mye som foregår innen bærekraftig næringsutvikling og bioøkonomi³. Innovasjon Norge spiller en sentral rolle her. Fylkeskommunen med sitt ansvar innen regional utvikling vil også bidra og tilrettelegge i denne omstillingsprosessen. I klimaplanen vil mulighetene drøftes og aktivitetene konkretiseres innen forskjellige sektorer.

Klimagassutslipp fra industri og olje- og gassutvinning er dekket av EUs kvotesystem. Utslippene fra landbruksektoren derimot faller utenfor. Fylkesmannen er en viktig samarbeidspartner på landbruksektoren. Arbeidsmålet er å styrke skogens rolle i klimasammenheng samt følge opp jordbrukets sektoransvar for å bidra til reduserte klimagassutslipp.

FoU-miljøet i regionen setter stor fokus på klima og energi. Et tett samarbeid med relevante aktører vil det fortsettes med. Gjennom program som Regionale forskingsfond og VRI bidrar fylkeskommunen til å styrke regionalt styrt FoU. Et viktig arbeidsmål er å bringe forskningsresultater raskere til markedet og samfunnet for øvrig.

Virksomhetene i Sør-Trøndelag, både private og offentlige, kan gjøre mye for å oppnå en mer miljøvennlig og bærekraftig drift. Miljøledelse og miljøsertifisering er et nyttig verktøy for bevisstgjøring og kontinuerlig forbedring.

4.2.5 Avfall og forbruk

Utvikling av klimagassutslipp i Norge og den vestlige verden har nær sammenheng med økt velstand og forbruk. Tallene fra SSB viser at forbruk og avfallsmengde i Norge øker stadig. I snitt kastet hver innbygger i Norge 442 kg husholdningsavfall i 2013, 12 kg mer enn i 2012. Avfallshåndtering og -deponi bidrar til klimagassutslipp. Klimavennlig avfallshåndtering innebærer bedre ressursutnyttelse gjennom materiale-/energigjenvinning og utslippsreduksjon i avfallsdeponi. Forbruk i Norge har globalt klimafotavtrykk.

Dagens ressursbruk er slett ikke bærekraftig. I mange land ble «sirkulær økonomi» adoptert som et arbeidsprinsipp for et mer ressurseffektivt samfunn. Hensikten med en sirkulær økonomi er at ressurser forblir i økonomien, selv om produktet de inngår i ikke lenger brukes til sitt opprinnelige formål. Dette skiller seg fra en mer lineær økonomi («bruk og kast-økonomi») som forutsetter at ressurser er ubegrensede og lett håndterbare som avfall. Begrepet er tatt i bruk av EU, men foreløpig lite omtalt i Norge.

² Grønn vekst handler om å fremme økonomisk vekst samtidig som forurensning og utslipp av klimagasser reduseres, det biologiske mangfoldet opprettholdes, avfall og ineffektiv bruk av naturressurser minimeres.

³ I følge EU, bioøkonomi er bærekraftig produksjon og omdannelse av biomasse til mat, helse- og fiberprodukter, til industrielle produkter og til energi.

Offentlig sektor i Norge inngår årlig kontrakter for store beløp. Kriteriene som blir benyttet ved offentlige innkjøp har stor betydning for både økonomi og miljø for de varegruppene som omfattes. Dette kan være retningsgivende for andre innkjøpere og for hvilke produktstandarder som utvikles i markedet. I følge lov om offentlige anskaffelser skal det tas hensyn til livssyklus kostnader og miljømessige konsekvenser av anskaffelsen.

Fylkeskommunen og kommunene kan arbeide for å påvirke innbyggernes holdninger og handlinger av betydning for klimagassutslipp og energisparing. Et eksempel er å innføre miljøundervisning rettet mot sine barn og unge.

4.2.6 Klimatilpasning

Det viktigste i klimaarbeidet er å redusere klimagassutslipp. Men når klimaet allerede er i endring, må samfunnet også forberedes for mulige konsekvenser. I de siste årene har tilpasning til et klima i endring blitt ytterligere aktualisert gjennom hendelser også i vårt fylke. Det er fortsatt behov for søkelys på hvilke konsekvenser klimaendringene vil ha, og å se på hvordan utfordringene håndteres.

Rulleringen vil innebære en statusgjennomgang med vekt på relevante føringer og ansvarsforhold. Miljødirektoratet er gitt ansvaret for å koordinere det nasjonale arbeidet på direktoratsnivå. Stortingsmeldingen nr. 33 (2012-2013), en oppfølging av NOU 2010: 10, gir en samlet framstilling av dette satsingsområdet. Den reviderte klimaplanen bør ta sikte på å konkretisere og videreutvikle nasjonal politikk samt finne relevansen for Sør-Trøndelag på både regionalt og kommunalt nivå.

På regionalt nivå er Risiko- og sårbarhetsanalysen for Trøndelag (ROS-Trøndelag 2014) et viktig grunnlag. Det bør også fange opp resultater av det nasjonale prosjektet Framtidens byer, der Trondheim kommune deltok. Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, NVE og Statens Vegvesen vil sammen med fylkeskommunen være sentrale aktører i arbeidet. Ansvarsfordeling og samarbeidsmodell vil presiseres i den reviderte planen.

4.3 Rulleringsoppgave og utredningsbehov

Rulleringsoppgaver for alle satsingsområdet vil innebære følgende:

1. Oppdatering av nasjonale og regionale føringer
2. Kartlegging av de mest sentrale virkemidlene i satsingsområdene
3. Kartlegging av aktører: ansvarsfordeling og samarbeidsmodell
4. Kort drøfting av videreført og ny innsats og innsatsens mulige konsekvenser
5. Konkrete tiltak og oppgaver konkretiseres i handlingsprogram som rulleres annet hvert år

Tall og fakta i klimaplanen skal oppdateres med ny statistikk og kunnskap så langt det fortsatt er relevant og lar seg gjøre. Eventuelt utredningsbehov for spesifikk tema og problematikk tas underveis.

Noen av de spørsmålene vi ønsker å få belyst ved planarbeidet er:

- Målsetning for utslipp. Visjon, helhetlige mål og sektorbaserte delmål.
- Bør vi det åpnes nye områder for vindkraft?
- Hvordan utnytte Trøndelags fortrinn på FoU for å stimulere grønn vekst?
- Hvordan utnytte naturressurser innen landbruk og havbruk i bioøkonomis sammenheng?
- For hvilke samfunnsområder er det særlig behov for klimatilpasning?
- Hvor kan vi oppnå mest med best kostnytte?

Veileder: klimatilpasning http://www.miljodirektoratet.no/no/Klimatilpasning_Norge/Veileder-klimatilpasning/

Klimaplaner fra noen (nabo)fylker:

Hordaland: <http://www.hordaland.no/Hordaland-fylkeskommune/Regional-utvikling/klima/>

Oppland: <http://www.oppland.no/Politikk/Fylkestinget/Nyheter-fra-Fylkestinget/Klima--og-energiplan/>

Møre og Romsdal (forslag på høring): <http://mrfylke.no/Tenesteomraade/Plan-og-analyse/Regional-planlegging/Planprogram/Hoeyring-av-planprogram-for-Regional-delplan-for-klima-og-energi>

Nord-Trøndelag (forslag på høring):

<http://www.ntfk.no/SiteCollectionDocuments/Klima%20og%20energiplan.pdf>

Barnetegninger fra Sør-Trøndelag i regi av kommunikasjonsprosjektet Klimaråd Underveis

Attraktion och livsmiljö
Gunnar Fackel
Tfn: 063-16 83 14
E-post: gunnar.fackel@regionjh.se

2015-04-14

Dnr: RUN/668/2015

Remissvar - Regional plan för klimat och energi Sör-Tröndelag, 2015-2020

Sör-Tröndelags fylkeskommune har remitterat ”Regional plan klima og energi Sör-Tröndelag” till regionala utvecklingsnämnden för yttrande.

Planen omfattar all verksamhet i Sör-Tröndelag för perioden 2015-2020. Den ska utarbetas av fylkeskommunen i dialog med kommunerna och andra offentliga aktörer, såsom näringsliv, forskningsinstitutioner samt frivillig organisationer i fylket. Planens handlingsprogram ska vara konkret med ansvarsfördelning hos regionala aktörer.

Planprogrammet kommer bland annat att belysa följande:

Målsättning för utsläpp; bör nya områden för vindkraft göras tillgängliga: på vilket sätt skall FoU stimulera till grön tillväxt; hur ska naturresurser inom lantbruk och vattenbruk utnyttjas i ett bioekonomiskt sammanhang.

Planen beskriver också påbörjade initiativ kring energi- och klimatfrågan, bland annat det påbörjade regionala samarbetet ”Region Jämtland Härjedalen och Tröndelag som fossilfri region”.

Planen är mycket ambitiös och regionala utvecklingsnämnden välkomnar ett fortsatt nära samarbete med Tröndelag kring energi- och klimatarbetet under kommande planperiod

Östersund 5 maj 2015

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN
Regional utveckling

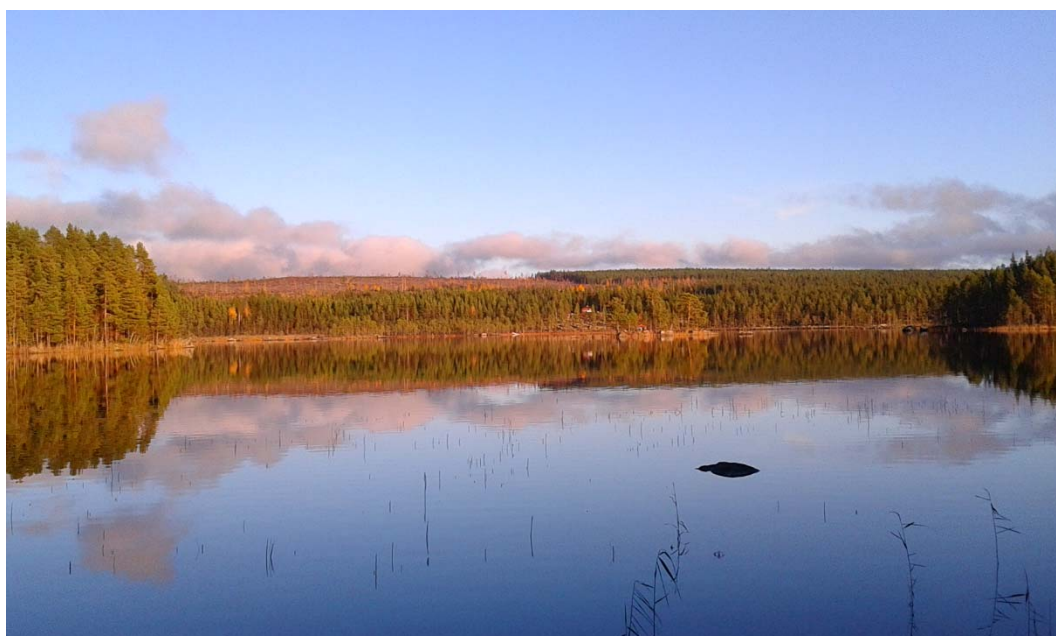
Robert Uitto
Ordförande
Regionala utvecklingsnämnden

Anders Byström
Förvaltningschef

LIS

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Tematiskt tillägg till översiktsplan för Härjedalens kommun

SAMRÅDSHANDLING

Samråd under tiden
Granskning under tiden
Antagande
Laga kraft

2015-03-30 – 2015-05-29

INNEHÅLL

Sammanfattning

1. INLEDNING

Bakgrund
Syfte och mål
Arbetets organisation
Planprocessen

2. PLANERINGSUNDERLAG

Regional utvecklingsstrategi Jämtland/Härjedalen 2014-2030
Hållbar utveckling
Landsbygdsprogram och Analys av landsbygden i Jämtlands län 2014-20
Regionalt serviceprogram Jämtlands län 2014-2018
Klimatstrategi för Jämtlands län, mål och åtgärder 2014-2020
Vattendirektivet
Miljökvalitetsnormer
Natura 2000
Vattenverksamhet
Fiskeplan
Ras och skred
Översvämningskänsliga områden
Översiktsplanen 2004
Förutsättningar för LIS

3. URVALSKRITERIER

Infrastruktur och service
Bebyggelse och anläggningar av betydelse för landsbygdsutveckling
Geografisk utpekade LIS-områden
Riktlinjer för områden som inte är geografisk utpekade LIS-områden
Bytvecklingsgruppernas inventering

4. LIS-OMRÅDEN

1. Bruksvallarna-Flon
2. Mittådalen-Kappruet-Messlingen
3. Tännådal
4. Funäsdalen-Ljusnedal
5. Tännäs
6. Hede-Långå-Nysäter-Hedeviken
7. Vemdalen
8. Lofsdalen
9. Sveg
10. Ytterhogdal
11. Ängersjö
12. Lillhärdal

5. LAGSTIFTNINGEN

Strandskyddet
Förbud inom strandskydd
Upphävande och dispenser

Fri passage
Roller och ansvar
Särskilda skäl
Landsbygdsutveckling i strandnära områden - LIS
Återinträde av strandskydd

6. SAMLADE KONSEKVENSER

Nuläget
Avgränsning
Hållbar utveckling
Miljökvalitetsnormer
Sammanfattande redogörelse
Miljökonsekvensbeskrivning

PLANERINGSUNDERLAG

REFERENSER

BILAGA KARTUNDERLAG

Fokusområden
Befolkning och bebyggelse
Riksintressen
Kommunikationer
Ras och skred
Översvämningsdrabbade områden
Rennäring

Sammanfattning

Sedan 2009 gäller ny lagstiftning för strandskyddet. En av nyheterna är att kommunen i översiktsplanen (ÖP) ska redovisa områden som är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom LIS-områdena kan det bli lättare att etablera bostäder och verksamheter inom strandskyddet.

Strandskyddet behålls inom LIS-områdena fram till den dag en dispens beviljas eller strandskyddet upphävs i detaljplan.

Härjedalens kommuns gällande ÖP från 2004 är i stora delar fortfarande aktuell. ÖP kommer att aktualiseras under mandatperioden 2015-2018. De i denna plan identifierade, LIS-områdena utgör ett tematiskt tillägg till gällande ÖP. Det tematiska tillägget gäller tillsammans med den gällande översiktsplanen från 2004.

LIS-planen är ett av Härjedalens kommuns verktyg i arbetet med en långsiktigt hållbar utveckling. Planen ska bidra till tillväxt och en bra balans i kommunens befolkningssammansättning. Med inflyttning av nya medborgare ökar skatteintäkterna vilket förbättrar förutsättningarna för en fortsatt god kvalitet och bredd i välfärdstjänsterna på landsbygden.

Tolv fokusområden har identifierats där det bedöms finnas goda möjligheter att åstadkomma landsbygdsutveckling genom ökade möjligheter att bygga nära vatten. Det är Bruksvallarna – Flon, Mittådalen – Messlingen, Tänndalen, Funäsdalen – Ljusnedal, Tännäs, Hede – Långå – Nysätern - Hedeviken, Vemdalen, Lofsdalen, Sveg, Ytterhogdal, Ängersjö och Lillhärdal.

Inom varje fokusområde har avgränsats flera mindre geografiska LIS-områden. LIS-områdena har olika syften och detaljerad avgränsning eftersom förutsättningarna ser olika ut på olika platser i kommunen. Vissa LIS-områden ligger vid större sjöar medan andra LIS-områden inkluderar områden med befintlig bebyggelse vid mindre vattendrag.

Därutöver är det inom stora delar av kommunen, med undantag för de värdefulla natur- och rekreationsområdena, anser kommunen att det även är möjligt att utveckla strandnära lägen för småskaliga turist- och upplevelseanläggningar, så kallade mikroföretag, utan att det är redovisat som ett särskilt LIS-område i ÖP enligt *Särskilda riktlinjer* med prövning om åtgärden är att betrakta som LIS och om lokaliseringen är lämplig. Kompletterande bostadsbebyggelse kan även etableras i anslutning, inom 200 meter, till befintlig bebyggelse.

1. INLEDNING

Bakgrund

Ny strandskyddslagstiftning

En ny strandskyddslag trädde ikraft 2009-07-01 i Miljöbalken (MB). Samtidigt differentierades strandskyddet för att skapa möjligheter att främja utvecklingen i landsbygdsområden med god tillgång till stränder och låg exploateringsgrad. Kommunerna har från och med 2010-02-01 möjlighet att i översiktsplanen (ÖP) peka ut *Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen*, så kallade LIS-områden.

Alla kommuner ska ha en aktuell ÖP som täcker hela kommunens yta. ÖP ska ge vägledning och underlag för olika myndighetsbeslut som bygglov, detaljplaneläggning och olika typer av tillstånd. Härjedalens kommuns ÖP är antagen 2004 och arbetet med att aktualisera den kommunomfattande planen kommer att påbörjas under 2015. Denna LIS-plan är ett tematillägg till den kommunomfattande översiktsplanen

Områden som redovisas som lämpliga som LIS-områden bibehåller strandskyddet till den dag en dispens från strandskyddet beviljas eller till strandskyddet upphävs i en detaljplan genom att två nya särskilda skäl för dispens/undantag införts.

För områden som ligger utanför de områden som är identifierade som LIS-områden gäller en metodisk prövning av exploateringar enligt *Särskilda riktlinjer* med prövning om;

1. *Åtgärden är att betrakta som LIS?*
2. *Lokaliseringen är lämplig?*

Kompletterande bostadsbebyggelse kan även etableras i anslutning, inom 200 meter, till befintlig bebyggelse. Detta under förutsättning att området inte är lämpligt som LIS-område på grund av att det sedan tidigare är skyddat, särskilt känsligt eller utgör produktionsområde.

Syfte och mål

Syftet med det tematiska tillägget *LIS* till ÖP för Härjedalens kommun (2004) är att ange områden som är lämpliga för *landsbygdsutveckling i strandnära lägen* som kan stimulera den lokala och regionala utvecklingen i kommunen. Tillägget ska vara vägledande vid prövning av dispenser och upphävande av strandskyddet genom de nya särskilda skälen.

Målet med LIS-planen är att gynna utvecklingen i Härjedalens kommun genom att öppna upp för en framtida utveckling av attraktivt boende och verksamheter i strandnära lägen. LIS-planen är ett av kommunens verktyg i arbetet med en långsiktigt hållbar utveckling. Planen ska bidra till tillväxt och en bra balans i kommunens befolkningssammansättning. Med inflyttning av nya medborgare ökar skatteintäkterna vilket förbättrar förutsättningarna för en fortsatt god kvalitet och bredd i välfärdstjänsterna på landsbygden.

Varje tillkommande eller utökad verksamhet som kan skapa arbetstillfällen och varje tillkommande bostadshus, som ger underlag för service är viktig för landsbygdsutvecklingen.

Arbetets organisation

Kommunstyrelsen uppdrog 2011 (§ 42/2011) till samhällsbyggnadsnämnden att påbörja arbetet med ett tillägg till ÖP med tema LIS-områden. Från och med 1 januari 2014 fullgör miljö- och byggnämnden uppdraget rörande fysisk planering som upprättande av översiktsplaner m.m.

Miljö- och byggförvaltningen har ansvarat för arbetet med att ta fram LIS-planen. Arbetet har skett i en arbetsgrupp bestående av tjänstemän från miljö- och byggförvaltningen, tekniska förvaltningen samt näringslivskontoret.

Som styrgrupp har utsetts ordföranden i miljö- och byggnämnden, representant för samhällsbyggnadsförvaltningen, chefen för miljö- och byggnadsförvaltningen respektive tekniska förvaltningen.

Planprocessen

Inledande möten i bygden

Samrådsfasen inleddes med att kommunen i april 2012 bjöd in till sju möten på orterna Funäsdalen, Hede och Sveg med frågeställningar om - *Vatten – vad har det med oss att göra? Massor!* På dessa möten diskuterades hur kommunen ska arbeta med den nya strandskyddslagstiftningen för att peka ut LIS-områden, hur en ny Fiskeplan ska fram samt hur det fortsatta arbetet med vatten – och avloppsfrågor, enligt vattendirektivet, ska läggas upp.

Förslag till LIS-områden har samlats in vid dessa möten och ytterligare förslag har inkommit direkt till arbetsgruppen. Förutom dessa medborgarförslag har de områden som redan är utpekade som LIS-områden i de fördjupade översiktsplanerna (FÖP) tagits med. Arbetsgruppen har definierat orter/byar i kommunen som har åretruntöppna livsmedelsbutiker, tankstationer, skolor och hälsocentraler och preciserat deras omland med en mils radie från centrum. För orter/byar med tre eller två serviceinrättningar har omlandet preciserat med en radie om fem kilometer.

Avstämningsmöten med länsstyrelsen

En första avstämning med framtaget underlag ägde rum med länsstyrelsen hösten 2013. Därefter har ytterligare ett avstämningsmöte med länsstyrelsen genomförts hösten 2014.

1. Planbesked

Kommunstyrelsens beslut att ge samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att upprätta ett tillägg till ÖP med tema LIS.

2. Program

Inte aktuellt för LIS-planen.

3. Samråd

Samrådshandlingarna är under vintern 2014/2015 ute på samråd. Under samrådet har berörda myndigheter, föreningar och allmänheten möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på planförslaget. Kommunens avsikt är att fastighetsägare, exploatörer och allmänheten under samrådstiden ska kunna bidra med ytterligare kunskap om och förslag till lämpliga LIS-områden.

4. Utställning/granskning

Efter samrådstiden ska kommunen sammanställa alla inkomna synpunkter i en samrådsredogörelse. Hänsyn tas till synpunkterna och samrådshandlingen arbetas om till en förbättrad utställnings-/granskningshandling. Utökad kunskap om förutsättningar och lämplighet för de föreslagna LIS-områdena gör att vissa LIS-områden kan tas bort och andra kan tillkomma. När utställnings-/granskningshandlingen fått utställningsbeslut kan planhandlingen användas som ett policydokument. Förarbetena till strandskyddslagstiftningen möjliggör att kommunen med stöd av ett politiskt beslutat policydokument kan börja pröva strandskyddsdispenser som ett led i landsbygdsutvecklingen innan tillägget till översiktsplanen är antaget av kommunfullmäktige.

Utställnings-/granskningshandlingen ställs ut i två månader, även i detta skede kan berörda myndigheter, föreningar och allmänheten lämna synpunkter på planförslaget.

5. Antagande

När planen har varit utställd sammanställs alla synpunkter i ett granskningsutlåtande. Efter eventuella justeringar godkänns planen av miljö- och byggnämnden. Därefter kan planen antas av kommunfullmäktige.

6. Laga kraft

En översiktsplan vinner inte laga kraft.

7. Genomförande

När LIS-planen antagits och vunnit laga kraft är tillägget till ÖP vägledande vid kommunens beslut om dispenser och upphävande av strandskydd inom de utpekade LIS-områdena. Områden som redovisas som lämpliga som LIS-områden bibehåller strandskyddet till den dag en dispens beviljas eller tills dess att strandskyddet upphävs i en detaljplan, genom att två nya särskilda skäl för dispens och undantag har införts.

2. PLANERINGSUNDERLAG

Regional utvecklingsstrategi (RUS) 2014 - 2030

Jämtland/Härjedalen 2030 – Innovativt & attraktivt - RUS 2014 - 2030 är beslutad av Regionförbundets styrelse 2013-12-16. I RUS framgår det att Landsbygden i Jämtlands län är attraktiv som boendemiljö för många. Särskilt attraktiv är landsbygdsmiljöer inom rimliga pendlingsavstånd från Östersund eller andra orter med arbeten och grundläggande service. Möjligheter till byggande i attraktiva lägen ska ske med hänsyn till viktiga natur- och kulturvärden och kan på så sätt ytterligare bidra till att öka inflyttningen på landsbygden. Ny bebyggelse bör styras till befintliga tätorter och byar med grundläggande service och möjligheter till kollektivtrafik. Med bra vägstandard, goda kommunikationer och ett högt användande av IT kan också i mer perifera liggande områden få en ökad attraktionskraft.

Översiktsplanen (ÖP) ska ge underlag för en lokal anpassning av skyddet för nationella intressen, såsom till exempel strandskyddets tillämpning inom ramen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). LIS-planen ska framhålla många attraktiva områden för bebyggelse som kan generera nybyggnation. Ny bebyggelse på landsbygden ska lokaliseras som komplement i befintliga byar för att motverka en utspridning av bebyggelsen och minska konfliktytorna mot jordbruket och bidra till underlag för kollektivtrafiken.

Hållbar utveckling

Samhällsplanering handlar om att planera samhället och dess utveckling. Samspelet och bebyggelse, infrastruktur och transporter är en förutsättning för hållbar utveckling. Den fysiska samhällsplaneringen ger möjlighet att väga samman ekonomiska, sociala och miljömässiga intressen till en väl fungerande helhet.

Huvuddelen av de föreslagna LIS-områdena innebär förtätning av befintliga byar och bebyggelsestråk. Särskilt känsliga miljöer är undantagna i ett tidigt skede och förslaget bedöms inte påverka de befintliga boendemiljöerna negativt. I varje enskilt bygglovs-/detaljplaneärende ska berörda grannar och andra sakägare höras innan beslut fattas.

Ekonomiska aspekter

Målet med LIS-planen är att gynna utvecklingen i Härjedalens kommun genom att öppna upp för en framtida utveckling av attraktivt boende och verksamheter i strandnära lägen. LIS-planen ska bidra till tillväxt och förutses ge en bra balans i kommunens befolkningssammansättning. Med inflyttning av nya medborgare ökar skatteintäkterna vilket förbättrar förutsättningarna för en fortsatt god kvalitet och bredd i välfärdstjänsterna på landsbygden. Varje tillkommande eller utökad verksamhet som kan skapa arbetstillfällen och varje tillkommande bostadshus, som ger underlag för service är viktig för landsbygdsutvecklingen.

Sociala aspekter

Folkhälsa utgör en del av den sociala dimensionen i begreppet hållbar utveckling. Insatser för att främja och förbättra folkhälsan är av stor betydelse för hållbar utveckling. Sveriges riksdag har i december 2002 antagit elva nationella folkhälsomål.

Samhällsplaneringens möjligheter är stora när det gäller att påverka människors livsmiljö och därmed också folkhälsan. Aktuell forskning visar att de små närliggande grönområdena är mer attraktiva för de boende än stora skogsområden och parker längre bort. Det är också visat att de har stor betydelse för folkhälsan. Samhällsplaneringens möjligheter att bidra i folkhälsoarbetet ska tas till vara i det kommunala ÖP-arbetet.

ÖP kan att bidra till att de jämställdhetspolitiska målen tillgodoses i den fysiska planeringen. Eftersom den översiktliga planeringen ska ligga till grund för detaljplaneringen är det viktigt att redan i översiktsplaneringen få in vardagslivsperspektivet och frågor som har med lokala erfarenheter att göra. Tillgången på service är en av de grundläggande förutsättningarna.

Ställningstaganden i ÖP kan exempelvis avse hur stadens struktur behöver utvecklas för att motverka miljöer som upplevs som otrygga. Vidare kan ÖP anvisa lokaliseringar av bostäder, arbetsplatser, service och transportinfrastruktur m.m. utifrån medborgarnas livssituation.

Staten har det övergripande ansvaret för att barnkonventionens principer införlivas i den nationella lagstiftningen. Det är landstingets och kommunens ansvar att beakta barnkonventionen till exempel i frågor gällande trafikplanering och miljö samt möjlighet till lek och rekreation.

Människor med funktionsnedsättning ska ha samma tillgänglighet och tillträde till den fysiska miljön och olika typer av information som andra.

Miljömålen

Målen beskriver den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling och är därför vägledande för allt utvecklingsarbete. De regionala miljömålen är en precisering av hur länet och kommunerna ska arbeta för att bidra till att de nationella målen nås.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) för LIS-planen är utarbetad och visar hur planens utformning kan påverkas. Hur de nationella miljökvalitetsmålen och deras regionala och lokala motsvarigheter beaktas i ÖP framgår av MKB.

Landsbygdsprogrammet och Analys av Landsbygdsprogrammet 2014 - 2020

Regeringen har under 2014 beslutat om ett nytt landsbygdsprogram som gäller till och med 2020 och 36 miljarder kronor disponeras under programperioden. I programmet ingår stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden. Miljö och hållbar utveckling är också prioriterat.

Landsbygdsprogrammet ska resultera i;

- Lönsamma och livskraftiga företag
- Aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur
- Modern landsbygd

I programmet ingår företagsstöd, projektstöd, miljöinvesteringar, kompensationsbidrag och miljöersättning. Stöden och ersättningar finansieras gemensamt av Sverige och EU.

Det nya landsbygdsprogrammet är målstyrt i större utsträckning än det tidigare. Det finns mål på EU-nivå samt på nationell och regional nivå. Det övergripande målet *Smart och hållbar tillväxt för alla, finns i den gemensamma strategin Europa 2020.*

Landsbygdsprogrammet har gått från efterfrågestyrning till målstyrning. För att välja ut vilka som ska få stöd används urvalskriterier på regional nivå som länsstyrelserna och Sametinget tar fram i regionala handlingsplaner. Urvalskriterierna ska göra att det blir en bättre måluppfyllelse genom att ansökan poängsätts.

Länsstyrelsen har under 2013 tagit fram en *Analys av landsbygden i Jämtlands län* och där gjort en Regional SWOT av landsbygden i Jämtlands län inför upprättande av *Landsbygdsprogrammet 2014 - 2020* utifrån;

Naturgivna förutsättningar

- bygdeavgiftsmedel är en viktig del i finansieringen av olika utvecklingsprojekt på landsbygden

Areella näringar viktiga på landsbygden

- odling av fisk och småskaliga hantverksmässig livsmedelsförädling med stark koppling till turismen

Näringsliv

- ett typiskt företag på landsbygden i länet är ett mikroföretag med 1-9 personer

Leva och bo i Jämtlands län

- faktorer som är avgörande för en Orts utveckling är bra infrastruktur, god offentlig service, butiker, skolor, närhet till arbetsmarknader, attraktivt boende och goda sociala strukturer samt möjlighet till jakt och fiske.

Leader/CLLD

- Härjedalen ingår i *Leaderområdet Södra fjällen*. Under den tidigare programperioden skapats nytta och bidragit till landsbygdsutveckling för kommunen.

Landsbygdsprogrammet och strukturfondsprogrammet har på olika sätt stor betydelse för att möjliggöra att utveckla småskalig verksamheter med turistisk bas. Här finns möjligheter att få stöd för att starta och för att stärka småskaliga företag i form av fiskecamper, uthyrnings-, tillverknings- och guideföretag.

Regeringen har beslutat om förstärkning på 2,8 miljarder kronor i Landsbygdsprogrammet för bredbandsutbyggnad och stöd till lokal service. De nya medlen möjliggör satsningar på bredbandsutbyggnad och kommersiell service. Jordbruksverket konstaterar att behovet av bredbandsutbyggnad är mycket stort.

Regionalt serviceprogram Jämtlands län 2014 - 2018

Jämtlands län har utarbetat ett särskilt *Serviceprogram* med syfte att styra insatser för en god service i länet. Målet är att kvinnor och män, oavsett etnicitet och ålder ska ha likvärdig tillgång till dagligvaror och drivmedel. Programmet är ett styrande dokument i syfte att samla resurser och insatser för att uppnå detta mål om en god servicetillgänglighet i länet samt vara vägledande för användandet av stödet till kommersiell service.

Tillgång till god offentlig service, bra infrastruktur, attraktivt boende och goda sociala strukturer är förutsättningar för att en ort ska kunna attrahera nyinflyttning, behålla befolkning och utvecklas. Det är tillgången till kommersiell service i serviceglesa områden som ska vara utgångspunkten för de insatser som genomförs i programmet. Till detta hör bland annat arbetet med att stärka aktörer som tillhandahåller dagligvaror, drivmedel och mötesplatser på orter av strategisk betydelse för regionen. Av särskild vikt är också att bevara och främja den infrastruktur som utgör grundförutsättningen för service till boende och företag.

Tillgången till service är i högsta grad en jämställdhetsfråga. En god service för kvinnor är inte nödvändigtvis samma sak som för män. Kvinnor har generellt sett sämre tillgång till bil och är i större utsträckning än män hänvisade till att resa med kollektiva färdmedel. Det finns också fler äldre kvinnor än äldre män utan körkort. Närhet mellan attraktiva arbetsplatser, handel, och service behövs om kvinnor och män ska ges förutsättningar att resa på lika villkor. Därför är det viktigt ur jämställdhetssynpunkt att servicefunktioner finns inom rimliga avstånd.

Länet har en spridd befolkningsstruktur med relativt få invånare på en stor yta. Av länsinvånarna bor mer än hälften utanför tätorterna. Samtidigt har turistnäringens tillväxt bidragit till en positiv utveckling i turistorterna i västra Härjedalen.

Många av butikerna på landsbygden fungerar även som ombud för post och paket, och som apoteks-, systembolags-, och spelombud. Det finns även goda exempel på orter inom kommunen där den ökade turistnäringen bidragit till öppnande av helt nya butiker som i Tänndalen och på Vemdalsskalet. Insatser för bredband på landsbygden ger möjlighet att stödja landsbygdsbefolkningen och besökare att få bättre service och skapa förutsättningar för företagande och ett attraktivt boende.

För Härjedalens kommun är varje tillkommande bostadshus för både fritids- och permanentboende och verksamhet bidragande till att förstärka befintlig service. Möjligheterna att bygga strandnära kan locka till och öka viljan till inflyttning, byggande av ytterligare enskilda fritidshus eller utvidgning eller nystart av

mikroföretag bidrar till underlaget för glesbygdens serviceanläggningar inom hela kommunen.

Klimatstrategi för Jämtlands län, mål och åtgärder år 2014 - 2020

Länsstyrelsen i Jämtlands län har i rapporten *Klimatstrategi för Jämtlands län, mål och åtgärder år 2014 – 2020* redovisat de förväntade konsekvenserna av ett förändrat klimat i länet fram till år 2100. I Klimatstrategin – Regionala mål och åtgärder för energiomställningen, anges ett antal *Delmål*.

Temperatur

Succesiv och tydlig värmeökning. Årsmedeltemperaturen beräknas öka med i medeltal cirka fyra grader C. Alla säsonger får en temperaturuppgång, framförallt vinter med i medeltal cirka sex grader C.

Nederbörd, skyfall och snö

Nederbörden ökar alla säsonger utom på sommaren. Vår och höst: inland 30 %, fjäll 40 %. Vinter ökar mest med inland 50 % och fjäll 60 %. Kraftigt regn ökar. För regn med 30 minuters varaktighet beräknas ökningen bli 30 %. För regn med längre varaktighet beräknas ökningen bli cirka 30 %. För regn med längre varaktighet väntas en ökning med ca 20 %. Snötäcket beräknas minska både vad avser antal dagar med snötäcke (45 - 75 dagars minskning) och det maximala vatteninnehållet i snötäcket (minskar med 25 - 45%) mot slutet av seklet.

Tjäle och islossning

Större medeltjäldjup i de västra delarna av länet, mindre tjäldjup i de sydöstra delarna. Den islagda perioden i fjällsjöarna minskar med i medeltal 40-50 dagar. Islossningen för fjällsjöar infaller 20 dagar tidigare. Isfria år beräknas inträffa i fjällen i slutet av seklet.

Soldagar, värmeböljor, torka, brandrisk och värmebehov

I inlandet minskar antalet soldagar med cirka 20 dagar och i fjällen med 40 dagar. De längsta värmeböljorna beräknas bli längre i både inland och fjäll. I fjällen gäller även en ökad utbredning från enstaka platser till regelbundet i hela distriktet. I både inland och fjäll beräknas den längsta sammanhållen torrperiod per år minska lite och bli kortare jämfört med 1961-1990. Brandrisksäsongen bedöms öka (undantaget fjällområdena). Frekvensen av år med minst en högriskperiod ökar med uppemot 40 % i de sydöstligaste delarna av länet. Uppvärmningsbehovet för inlandet beräknas minska med cirka 15 %, för fjällen med cirka 25 %.

Vegetationsperiod och kylbehov

I slutet av seklet beräknas vegetationsperioden börja i slutet av april och sluta i slutet av oktober, en ökning med cirka 50 dagar i genomsnitt. För Jämtlands län beräknas kylbehovet under sommarmånaderna endast öka något i början av 100-årsperioden. Behovet ökar något mer under perioden 2071 - 2100.

Vind och vattenföring

Klimatscenarierna ger inga tydliga svar på om vindarna kommer att öka i styrka eller frekvens. Däremot kan stormskadorna öka på grund av andra förändringar. Årsmedelvattenföringen ökar generellt i länet. För samtliga vattendrag ökar flödet under vintern. Vårflödestopparna minskar och kommer tidigare på våren. Som en konsekvens kan 100-årsflödena minska med 10 – 20 %.

Skred, ras, erosion och översvämningar

Skred, ras och erosion kan uppstå till följd av översvämningar. Bostäder och andra viktiga byggnader ska inte tillkomma i områden som riskerar översvämning. Också för sjöar och vattendrag där översvämningskartering saknas måste hänsyn tas till översvämningsrisken, *Delmål 6.36*

Branta områden kring Tännäs

Risken för naturliga ras eller skred bedöms vara liten i Härjedalens kommun. Här finns inga kända större skred i närheten av bebyggda områden eller större vägar. Enstaka stenras från Funäsdalsberget har inträffat i historisk tid. Hus i brant terräng i närheten av bäckar skulle kunna bli påverkade vid mycket extrema väderlekssituationer till exempel i Ramundberget, Vemdalskalet och Björnrike. Det finns inga områden med skredkänsliga jordarter som silt och lera i kommunen. Identifierade områden har brant lutning och jordarten morän.

Statens geologiska institut (SGI) har inventerat ett antal skredriskområden i moränslänter i Härjedalens kommun. Utifrån inventeringen ska nu diskuteras vilka områden som är mest angelägna att åtgärda. Det finns även behov att utreda behovet

av geoteknik. Hänsyn ska även tas till riskområdena vid kommunal planering och bygglov genom att;

- Titta på risken vid olika flöden, hur ofta det kan förväntas inträffa och ta till marginaler.
- Vid planläggning, bygglov och andra tillståndsprövningar ska översvämningsrisker och risker för ras och skred vägas in.
- Geotekniska utredningar ska utföras och ligga till grund som underlag för beslut.
- Ta fram en särskild policy för agerande inom olika verksamhetsområden i samband med risk för höga framtida vattenflöden.
- Inför betryggande säkerhet mot skred och ras liksom översvämningar för nytillkommande bebyggelse.
- Introducera goda avsättningsmöjligheter för dagvatten eller fördröjningsmagasin för att undvika översvämningar och bortspolade vägar vid extremt väder.

Energi

Enligt EU ska alla nya hus år 2020 vara nära-nollenergi hus och därmed använda förnybar energi. Byggnader står i dag för 40 % av all energianvändning och för att nå EU:s mål ska energiförbrukningen minska med 20 % fram till 2020. Redan i dag byggs både officiella och privata hus energieffektivt.

Vid nybyggnad av bostäder finns möjlighet att använda energieffektiva lösningar. Att välja rätt material, bygga på rätt plats med god utformning och välja långsiktiga lösningar för uppvärmning, belysning samt hushålls- och driftsel, och ta hänsyn till ett framtida förändrat klimat. Höga krav ska ställas vid renovering och nybyggnation, *Delmål 3.19 och 6.35*. Ny bebyggelse ska samordnas med kollektivstråk, *Delmål 3.6*.

Vatten och avlopp

Ny bebyggelse ska anslutas till befintliga system om möjligt alternativt gemensamma eller enskilda anläggningar. Ledningsnäten för vatten och avlopp är i många fall underdimensionerade för dagen förhållande, och är i de flesta fall inte dimensionerade för ett framtida klimat. Påfrestningarna på avloppssystemen kommer att öka och då särskilt under höst, vinter och vår då vattenavdunstningen redan är låg och marken är mättad. Bräddning, det vill säga när utspädd avloppsvatten släpps ut i vattendrag, är ett problem som ökar i frekvens vid höga flöden och kraftig nederbörd.

Vid exploatering inom LIS-områdena ska VA-lösningen tidigt vara utredd för att kunna lösa VA-frågorna på ett tillfredställande sätt. Särskilt viktigt är det för de LIS-områdena som är lokaliserade i närheten av Natura2000-områden eller andra känsliga områden. Generellt inom kommunen får inte cistern för avlopp anordnas.

Härjedalens kommun håller för närvarande på att upprätta riktlinjer för VA. Det finns även behov av att anta vattenförsörjningsplaner eller VA-planer som integrerar frågan om vattenförsörjningen i ett förändrat klimat, *Delmål 6.4*.

Arbetet med att ta fram en vattenförsörjningsplan för Jämtlands län är påbörjad i länsstyrelsens regi.

Renhållning

Gemensamma lösningar för renhållningen ska tydligt framgå vid upprättande av detaljplaner. Särskilt ska det vara utrett att lokaliseringen ska vara lämplig med hänsyn till hämtning av soporna. Gemensamhetsanläggningar för uppställning av containrar och kärl ska inrättas, med villkor att dessa ska vara utbyggda innan bygglov kan beviljas, liksom vad gäller vägar samt vatten och avlopp.

Fysisk planering

Fysisk planering är ett starkt verktyg i klimatanpassningen. Översiktsplanen är kommunens viktigaste och mest långsiktiga instrument för användningen av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Ny bebyggelse ska lokaliseras i attraktiva områden som komplement i befintliga tätorter och byar med grundläggande service och möjligheter till kollektivtrafik. *Delmål 3.6*.

Utformning och placering av nya byggnader och anläggningar ska lokaliseras på lämpliga skyddsavstånd till sjöar och vattendrag och med hänsyn till risker för olyckshändelser, brand, klimat- och hygienförhållanden, *Delmål 7.10 och 6.36*.

Vattendirektivet

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt har beslutat om detta åtgärdsprogram den 15 december 2009, enligt 5 kap 5 § miljöbalken och 6 kap 1 § förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (VFF). Syftet med åtgärdsprogrammet är att se till att de miljökvalitetsnormer som har föreskrivits för vattendistriktets vattenförekomster uppfylls senast den 22 december 2015.

Av åtgärdsprogrammet framgår det vilka åtgärder som behöver vidtas och när samt vilken myndighet eller kommun som behöver vidta respektive åtgärd. Åtgärderna avser såväl styrmedel, fysiska åtgärder, planeringsunderlag som stödjande insatser för att uppnå en effektiv och flexibel vattenförvaltning, vilka även ska utgöra grund för andra åtgärder. Åtgärdsprogrammet redovisar åtgärdernas relation till miljöproblemen samt en konsekvensanalys. Åtgärdsprogrammets mål är att påverka statusen på vattenresurser och vattenkvalitet. Vattenmyndigheterna och länsstyrelserna har statusklassificerat alla vattenförekomster och angett vilka miljöproblem som är orsaken till att vattenförekomsterna riskerar att inte klara miljökvalitetsnormerna. Åtgärdsprogrammet är i huvudsak inriktat mot dessa vattenförekomster, och det åligger myndigheter och kommuner att genomföra åtgärder för att klara miljökvalitetsnormerna. För många vattenförekomster behöver myndigheter och

kommuner genomföra kompletterande undersökningar för att klarlägga åtgärdsbehovet.

Förvaltningsplan för Bottenhavets vattendistrikt är en sammanställning av vattenförvaltningens arbetsprocess och de resultat den har genererat under den första sexåriga cykeln i vattenförvaltningen. Den redovisar nuvarande kunskap om vattnen i distriktet och omfattar bland annat tillstånd, användning, påverkan, miljökvalitetsnormer, åtgärder och övervakning. Allteftersom bättre underlag erhålls så kommer statusbedömningarna att uppdateras. I förvaltningsplanen redovisas också brister, framtida behov och prioriteringar i arbetet under kommande förvaltningscykel.

Miljökvalitetsnormer för vattenkvalitet

Miljökvalitetsnormer för vattenkvalitet är fastställda för nästan alla sjöar och vattendrag. Av distriktets alla vattendrag är 7 379 utpekade som vattenförekomster enligt 12 kap MB.

Vattendelegationen för Bottenhavet dit alla vattendrag i Härjedalens kommun hör är av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Sjöarna och vattendragen omfattas av avloppsdirektivet och ligger inom tillrinningsområde med avloppskänsliga vatten i inland avseende fosfor. Detta kan komma att medföra att särskilda krav på rening av avlopp måste ställas.

För miljökvalitetsnormer inom Härjedalens kommun gäller överlag att de uppnår god eller måttlig ekologisk och kemisk status enligt Vattendelegationens statusklassificering. Vissa sjöar har dock ofredtillställande ekologisk status. Miljökvalitetsnormen för kemisk ytvattenstatus avseende kvicksilver och kvicksilverföreningar är *uppnår ej god status* i samtliga vattenförekomster. Detta gäller över hela landet och beror på en hög halt av kvicksilver och kvicksilverföreningar i marken, bland annat orsakade av atmosfäriskt nedfall. Problemen förvärras av förorening. Målsättningen är att halterna av kvicksilver och kvicksilverföreningar i vattenförekomsten inte bör öka till den 22 december 2015, i förhållande till de halter som har legat till grund för vattenmyndighetens statusklassificering av kemisk ytvattenstatus inklusive kvicksilver och kvicksilverföreningar 2009.

Avlopp ska anslutas till kommunens, gemensam eller egen godkänd anläggning. Inom ramen för avloppsanläggningen uppfylls de krav som inte försämrar vattenkvaliteten och på ett sådant sätt, att miljökvalitetsnormen negativt påverkas. Påverkan i recipienten ska bedömas i varje enskilt fall.

Åtgärder ska vidtas som förhindrar slam transporter ner i recipienten. Schakter för vägar och grundläggningar ska planeras så att schaktningarna i möjligaste mån inte medför att jorden som normalt binds av växtligheten blottläggs, vilket kan leda till att jord transporteras till recipienten med avrinningen när det regnar. Från recipienten följer då materialet till recipienten som är värdefull ur fiskesynpunkt. Det är därför viktigt att man redan under ett tidigt skede av exploateringen hanterar avrinnande

dagvatten på ett sätt som förhindrar att större mängder eroderat material transporteras till recipienten. Hanteringen ska ske så högt upp i systemet som möjligt. Det innebär i praktiken att dagvattnet tas om hand direkt på den aktuella tomten.

Natura 2000-områden

Införandet av Natura 2000 i svensk lag har inneburit att det är förbjudet att utan tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken bedriva någon typ av verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000-område. Denna tillståndsplikt gäller även för verksamheter som bedrivs eller vidtas utanför Natura 2000-området. Särskilda inventeringar och hänsyn ska iakttas vid åtgärder med hänsyn till Natura 2000-området.

Följande LIS-områden kan beröra vattendrag som omfattas av Natura 2000-områden;

Flon, Bruksvallarna

I Ljusnans dalgång nedströms Bruksvallarna slingrar sig den smala älven fram genom mäktiga sandsediment bestående av bl.a. isälvsand på en berggrund av mylonit och glimmerskiffer. Här har Ljusnan skurit sig ned ett par meter och skapar i närslingorna grusbankar och gnager från motsatta sidan oupphörligt loss stora stycken från de omgivande gräsmarkerna. Dessa hålls ännu till stor del öppna genom nötkreatursbete. Objektet Flon är beläget ca 4 km sydost om Bruksvallarna, ca 8 km nordnordväst om Funäsdalen, och omfattar flera olika betespräglade naturtyper längs drygt 1,5 km av Ljusnan. Området ligger ca 630 – 650 m.ö.h.

Ljusnan (Hede - Svegssjön)

Bevarandeplanen täcker Ljusnan på sträckan Hede – Svegssjön. Älvsträckan är den enda kvarvarande delen av Ljusnans huvudfåra inom Härjedalens kommun som inte är utbyggd för vattenkraft bortsett från det övre källflödet.

Långsån

Långsån tillhör övre delen av Ljusnans vattensystem. Ån är 3,6 km lång och rinner mellan sjöarna Lången (308 möh) och Stensjön (266 möh). Vattendraget kan klassificeras som en mindre skogså. Ån är i huvudsak strömmande, men rinner även genom ett par mindre myrområden. Fallhöjden är 42 meter. En mindre väg korsar ån.

Vattenverksamhet

Enligt MB 11 kap krävs det tillstånd för vattenverksamhet. Med vattenverksamhet avses;

1. uppförande, ändring, lagning och utrivning av dammar eller andra anläggningar i vattenområden, fyllning och pålning i vattenområden, bortledande av vatten från eller grävning, sprängning och rensning i vattenområden samt andra åtgärder i vattenområden om åtgärden syftar till att förändra vattnets djup eller läge,
2. bortledande av grundvatten och utförande av anläggningar för detta,
3. tillförsel av vatten för att öka grundvattenmängden samt utförande av anläggningar och åtgärder för detta, och

4. åtgärder som utförs för att avvattna mark, när det inte är fråga om avledande av avloppsvatten, eller som utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde eller för att skydda mot vatten, när syftet med åtgärden är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål (markavvattning).

För vissa vattenverksamheter ska krävas att verksamheterna har anmälts innan de påbörjas. Även om anmälningsplikt har föreskrivits får tillsynsmyndigheten, enligt föreskrifter som meddelas av regeringen, i det enskilda fallet förelägga en verksamhetsutövare att ansöka om tillstånd. Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan om tillstånd till markavvattning prövas dock av länsstyrelsen, om den inte skall prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Fiskeplan

Den fiskeplan som finns i kommunen antogs 1987 efter beslut i fullmäktige. 1997 påbörjades arbetet med revidering och 2000 var arbetet klart. Arbetet med att uppdatera och se över fiskeplanen ska göras i samråd med Länsstyrelsen i Jämtlands län och fiskevårdsorganisationerna i kommunen.

Översiktsplan Härjedalen 2004

En ÖP är ett dokument som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av en kommuns fysiska miljö. Planen behandlar och väger olika sektorsintressen och vägleder vid beslut om hur den byggda miljön, mark- och vattenområden ska användas, utvecklas och bevaras i ett längre perspektiv. ÖP är inte juridiskt bindande, de allmänna intressena behandlas och planen visar principer för kommunens fysiska utveckling i stora drag. Vägningen mot enskilda intressen görs i detaljplaner, områdesbestämmelser och bygglov som grundar sig på översiktsplanens riktlinjer.

Denna LIS-plan är ett så kallat tematiskt tillägg till den kommuntäckande ÖP från 2004. Under kapitlet *Strandnära bebyggelseområden* beskrivs inriktningen till detta tematiska tillägg LIS. *Enligt översiktsplanens målsättning anser kommunen det angeläget att öka valmöjligheten för boendet genom att bland annat ta till vara den resurs som ett strandnära boende innebär. Kommunen innehåller 100-tals mil stränder och ett ianspråktagande av mindre delar av dessa för bebyggelse, skulle inte innebära någon störning av betydelse för det rörliga friluftslivet, kulturmiljöerna eller skada växt- och djurlivet i berörda strandområden. Ett sjönära boende i lägen där inga allmänna intressen påtagligt påverkas, men där bebyggelsen medför ett positivt tillskott till byn genom bättre underlag för affärer, skolor osv, innebär ett utnyttjande av landsbygdens stränder som kan bidra till att vända den annars negativa utvecklingstendensen. En outnyttjad resurs aktiveras som ett av många nödvändiga regionalpolitiska instrument helt i linje med regeringens målsättning att ge lättnader i strandskyddet, underlätta regional utveckling i glesbygd med lågt bebyggelsetryck.*

Förutsättningar för LIS i kommunen

Det finns flera olika definitioner för landsbygd. Enligt dessa definitioner skulle hela kommunen falla under begreppet landsbygd. I detta planarbete bedömer kommunen dock att det inte är lämpligt att ange LIS-områden i direkt anslutning till huvudorten Sveg.

I kommunen finns cirka 900 sjöar och tjärnar, motsvarande 520 km², samt flera viktiga vattendrag som är reglerade. Här finns stora möjligheter till rekreation, naturupplevelser, skidåkning, vandring och fiske. Stora områden är också skyddade som har höga värden för det rörliga friluftslivet. Kommunen ser den sjö- och älv nära landsbygden som en resurs i kommunens tillväxtarbete. En satsning på landsbygdsutveckling leder till att kommunens vision om befolkningstillväxt, entreprenörsanda och välbefinnande kan uppnås.

Allmänt råder ett högt bebyggelsetryck i Härjedalen, främst för fritidshus. Under senare år har cirka 60 nya detaljplaner tagits fram och cirka 600 bygglov beviljats i kommunen årligen. Inom flera fjällturistorter finns ett omfattande fritidsboende. Under semestermånaderna bidrar de fritidsboendes köpkraft till att bevara den kommersiella servicen som finns i kommunen samt även gett underlag för nyöppnade av butiker på två orter. Ett fortsatt nybyggande i kommunen skapar även underlag för lokala mark- och entreprenörer samt olika hantverkare. Fritidshusbyggandet inom kommunen är huvudsakligen koncentrerad till befintliga orter, byar och bebyggelsestråk, där de utpekade LIS-områdena föreslås bli lokaliserade. Därigenom kan de idag större och värdefulla obebyggda områdena bibehållas intakta.

Undersökningar gjorda av Tillväxtverket visa att omkring 50 000 svenskar kan tänka sig att flytta till landsbygden. Det finns även ett ökat intresse från andra europeiska länder att flytta till landsbygden. Det som lockar är boendemiljöer och möjligheter att utvecklas som entreprenörer. Ett ökat mottagande av flyktingar i kommunen ställer även krav på utökade möjligheter att kunna etablera och utveckla olika typer av verksamheter och livsstilsboende i attraktiva och strandnära miljöer.

Inom stor delar av kommunen, med undantag för de värdefulla natur- och rekreationsområdena, anser kommunen att det även är möjligt att utveckla strandnära lägen för småskaliga turist- och upplevelseanläggningar, så kallade mikroföretag, utan att det är redovisat som ett särskilt LIS-område i översiktsplanen. För att bedöma om åtgärden är att betrakta som LIS och att lokaliseringen är lämplig ska en metodisk prövning göras enligt *Särskilda riktlinjer*, enligt modell från Åre kommun, se kartbilaga.

3. URVALSKRITERIER

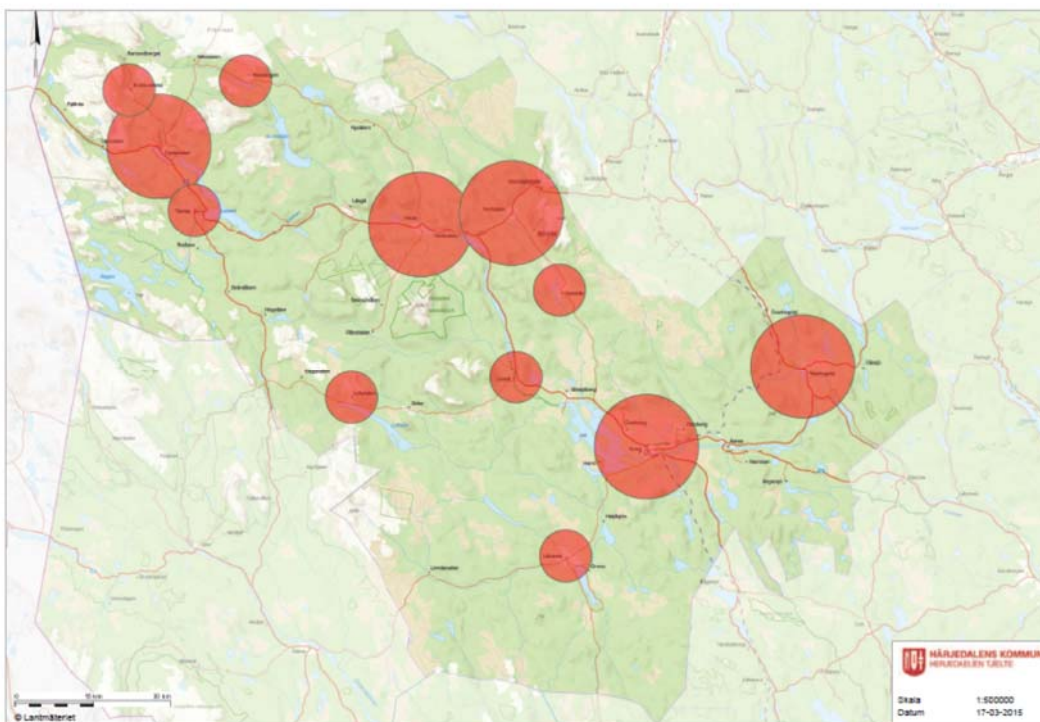
Infrastruktur och service

Sjö- och vattennära områden är attraktiva för boende men valet av bostad är även kopplat till läge, utblickar eller populära rekreationsområden. Trygghet, vård och omsorg samt närhet till service och kommunikationer är även grundläggande förutsättning för utpekandet av LIS-områdena.

Närhet till befintlig infrastruktur, verksamhet och befintlig bebyggelse är förutsättningar för utpekandet av LIS-områden. LIS-områden ska även bidra till ett ökat underlag för service.

Befintlig bebyggelse är i huvudsak spridd utmed de större vägarna E45, *Fjällvägen* - länsväg 84 (viktig regional förbindelse mellan Gävle – Rörös) samt länsvägarna 314, 315 och 316. I fjällområdena finns även en viss utspridd bebyggelse i väglöst land, som till exempel ett antal fjällägenheter,

Service är koncentrerad till kommunens tätorter. På följande orter det finns åretruntöppen livsmedelsbutiker, tankstationer, skolor och hälsocentraler.

Alla dessa serviceinrättningar finns på fem orter i kommunen; i *Funäsdalen*, *Hede*, *Vemdalen*, *Sveg* och *Ytterhogdal*. Orter med alla fyra serviceinrättningar är markerade med 1 mils radie från centrum, här förutsätts tillgång till bil eller buss.

På tre orter finns åretruntöppen affär, tankställe och skola; i *Bruksvallarna*, *Lofsdalen* och *Lillhärda*. På ytterligare tre orter finns åretruntöppen affär samt tankställe; i *Tännäs*, *Linsell* och *Vemhån*. Orter med tre eller två serviceinrättningar är markerade med 5 km radie, ett avstånd som kan nås med promenad, cykel eller moped. Dessa orter med omland bedöms ha förutsättningar för lokalisering av LIS-områden.

För Tännäsdalen, Funäsdalen, och Lofsdalen finns redan beslutade LIS-områden i de tidigare antagna fördjupade översiktsplanerna. Dessa LIS-områden är redovisade även här i LIS-planen.

Goda möjligheter att leva ett aktivt liv med närhet till vandringsleder, goda fiskevatten, skidspår, aktiva idrottsföreningar bidrar även till attraktiviteten av LIS-områdena.

Bebyggelse och anläggningar av betydelse för landsbygdsutveckling

Byggnader och anläggningar som bedöms vara av betydelse för landsbygdsutvecklingen inom kommunen och som kan bidra till en positiv utveckling och öka attraktiviteten är;

- Större turistanläggningar
- Anläggningar för småskalig turism mikroföretag, som till exempel jakt- och fiskecamper, stugbyar, bad- och båtplatser
- Mindre grupper med uthyrningsstugor samt enstaka uthyrningsstugor som utgör komplement till annan verksamhet till exempel jord- och skogsbruk, matentreprenörer
- Småskalig livsmedelsproduktion, som till exempel ost, kött, fisk
- I anslutning till befintlig bebyggelse, inom 200 meter

LIS-områdena är attraktiva att bo eller verka i på grund av sitt läge, dess utblickar eller närhet till populära rekreationsområden

Lagstiftningen anger att kommunen kan peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen *men med viss begränsning*, LIS-områden ska uppfylla följande kriterier. Området ska;

- A. vara lämpligt för utvecklingen av landsbygden och ligger i och i närheten av tätorter
- B. bidra långsiktigt till positiva sysselsättningseffekter och/eller ökat serviceunderlag
- C. ha liten betydelse för att långsiktigt tillgodose och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet
- D. ha liten betydelse för att långsiktigt tillgodose allmänhetens tillgång till strandområden
- E. endast ha liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften

Geografiskt utpekade LIS-områden

De geografiskt utpekade LIS-områdena ligger i eller i närheten av kommunens tätorter/byar. Kommunens definition av tätort är att fungerande service såsom skola, butiker, kollektivtrafik och drivmedelsstation ska finnas alternativt ska finnas förutsättningar för. Definitionen av tätortsnära är ett omland med radie om 1 mil respektive 5 km, beroende på antal serviceinrättningar, på orten. De anspråk som har kommit in från medborgarna och förfrågningar om strandsskyddsdispens som ryms inom orten med omland föreslås här som LIS-område.

Områden som inte är lämpliga LIS-områden

Områden som inte är lämpliga LIS-områden eller som sedan tidigare är skyddade, ras- och skred känsliga eller utpekade som särskilda produktionsområden har i ett tidigt skede undantagits. Områdena som har undantagits är:

- *Riksintressen, naturreservat, kulturmiljöer och övriga områden som bedöms lida skada av en exploatering*
- *Tätorternas strandområden*
- *Vattenskyddsområden*
- *Strandområden med våtmarker samt värdefulla ängs- och betesmarker*
- *Strandområden med risk för ras, skred och översvämning*
- *Strandområden där en exploatering innebär risk för att miljökvalitetsnormerna för vatten inte uppfylls*
- *Strandområden inom områden för elproduktion, vindkraft och vattenkraft*

Inte geografiskt utpekade LIS-områden

Inom stora delar av kommunen, med undantag för de värdefulla natur- och rekreationsområdena, anser kommunen att det även är möjligt att utveckla strandnära lägen för småskaliga turist- och upplevelseanläggningar utan att det är redovisat som ett särskilt LIS-område i översiktsplanen enligt *Särskilda riktlinjer* med prövning om åtgärden är att betrakta som LIS och om lokaliseringen är lämplig. Kompletterande bostadsbebyggelse kan även etableras i anslutning, inom 200 meter, till befintlig bebyggelse.

4. LIS-OMRÅDEN

För att få ett bra underlag avseende vilka naturvärden som finns längs stränderna har en okulär och översiktlig naturinventering genomförts i anslutning till de utpekade LIS-områdena. Då inventeringen är av översiktlig karaktär ska avgränsningen av LIS-områdena inte uppfattas som definitiv. I samband med önskemål om etableringar inom LIS-områdena ska mer detaljerade inventeringar genomföras för att fastställa om och i vilken utsträckning det kan vara möjligt med etableringar.

Urvalet har resulterat i tolv fokusområden där kommunen anser att landsbygdsutveckling i strandnära lägen kan vara lämpliga. Fokusområdena är Bruksvallarna – Flon, Mittådalen – Kappruet - Messlingen, Tännadalen, Funäsdalen - Ljusnedal, Tännäs, Hede – Långå – Södra Särsvsjön - Nysäterna - Hedeviken, Vemdalen, Lofsdalen, Sveg, Ytterhogdal, Ängersjö och Lillhärdal.

Följande LIS-område bedöms vara lämpliga för förtätning med permanent- och fritidshus samt etablering av mikroföretag.

1. Bruksvallarna – Flon

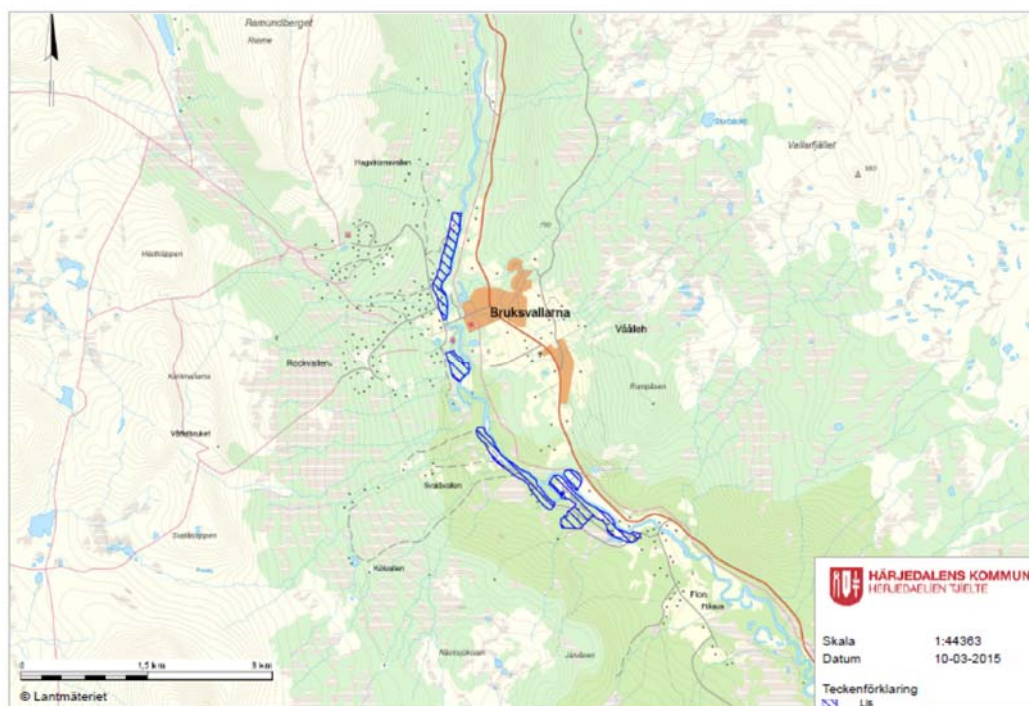
Bruksvallarna är en småort i västra Härjedalens kommun. Ursprungligen bestod den av fäbodvallar som sattes upp av arbetare vid Ljusnedals bruk. Turismen har utvecklats starkt i Bruksvallarna under 1900-talet och Bruksvallarna är i dag ett turistmål och en del av Funäsfjällens skidsportsområde. Här bor ca 95 personer (2010).

Statyn *Gruvarbetaren* av Lars Widenfalk står i mitten av byn där *Gruvturen*, en historisk vandrings slinga, startar. Alldeles söder om Bruksvallarna ligger byn Flon.

Orten är ett centrum för längdskidåkning. Dess relativt höga höjd över havet, 720 meter, ger en lång skidsäsong, och orten är populär för svensk landslagsträning. I mitten av november brukar längdskidtävlingen *Bruksvallsloppet* avgöras och

säsongen avslutas med *Fjälltopploppet* i april. Bruksvallarna har flera gånger varit utgångspunkt för *Fjällorienteringen*.

LIS-områden i Bruksvallarna och Flon

Flon är en liten by i Härjedalen med ca 50 invånare. Den ligger ca 13 km norr om Funäsdalen och alldeles söder om Bruksvallarna.

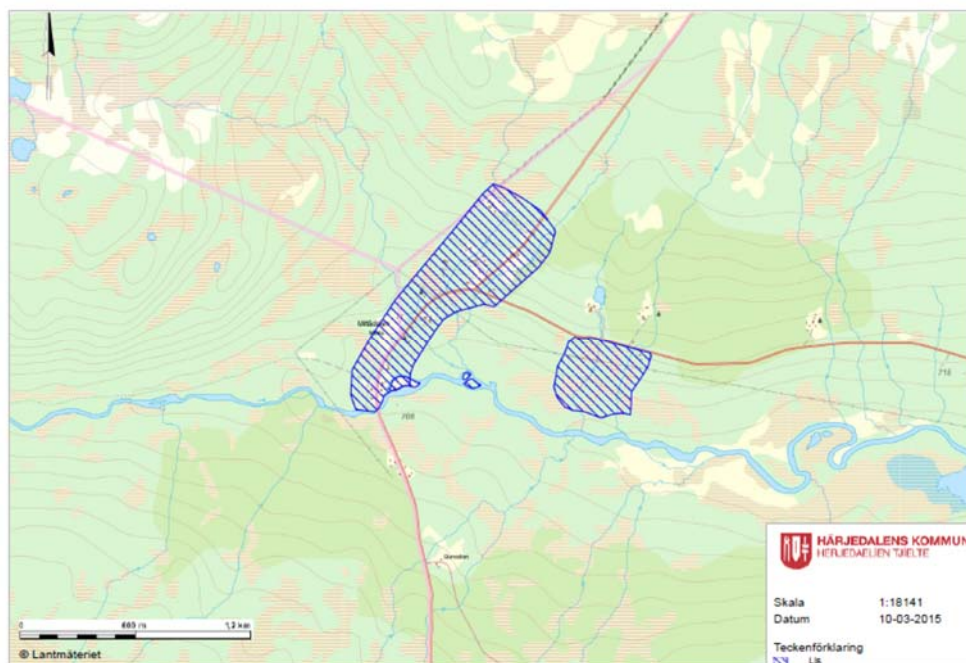
Flon grundades av *Prästen Sven Wagenius* 1797. Ytterligare 15 km bort ligger Ramundberget, som är en populär skidort.

Ljusnan söder om det utpekade LIS-området utgör Natura 2000-område. Särskilda inventeringar och hänsyn ska iakttas vid åtgärder med hänsyn till Natura 2000-området.

2. Mittådalen – Kappruet - Messlingen

Vid foten av *Flatruet* ligger **Mittådalens** sameby. Vägen över Flatruet - Sveriges högst belägna landsväg – löper 750 meter över havet – mellan Funäsdalen och Ljungdalen. Mittådalen har nära till skidanläggningar, vildmark och underbar natur.

LIS-områden i Mittådalen

Mittådalens sameby är en av Sveriges totalt 51 samebyar. En sameby är dels ett geografiskt område, dels en ekonomisk förening för renskötande samer inom området.

Antalet invånare i byn är ca 35 stycken.

Mittådalens by bedöms vara lämplig att etablera mikroföretag på ömse sidor om väg 531.

Även området som är beläget cirka 1 km öster om Mittådalens by bedöms som lämpligt LIS-område. Övriga områden kring *Mittån* bedöms dock inte vara lämpliga som LIS-områden.

Kappruet

Kappruet är en skidanläggning vid byn. Den 1 000 meter långa liften slutar vid en platå cirka 850 meter över havet. Bergstoppen *Kappruskäftet* når 1 003 meter över havet.

LIS-områden Kappruet och Messlingen

Området kring *Mittån* nedströms mot Österbäck bedöms inte som lämpligt för LIS.

Messlingen

Messlingen är en fjällby belägen vid norra stranden av sjön *Messlingen* ca 10 km öster om Mittådalen och cirka 30 km från Funäsdalen.

Byns uppkomst kan härledas till 1673 då tillstånd gavs för ett nybygge norr om sjön Mässlingen. Bebyggelsen kom att anta sjöns namn. Sjöns namn är bildat till Mittån *Mittlingen*, som sedan blev Mässlingen *sjön som hör samman till Mittån*.

Messlingen har ca 60 åretruntboende och är enligt SMHI en av Sveriges snösäkraste orter. I Messlingen finns mataffär och tankställe.

Strandområdet mot sjön Messlingen och bäckområdet söder om väg 537 bedöms som lämpligt LIS-område.

3. Tänndalen

Tänndalen (sydsamiska *Teanndaelie*) är en småort i Tännäs socken i Härjedalens kommun, belägen på 720 meter över havet.

LIS-områden i Tänndalen

Tänndalen är en vintersportort som i huvudsak möjliggör skidåkning, både i längdspår (Nordic Ski Center och 450 kilometer leder på kalfjället) och i Tänndalens alpina anläggning längs *Rutfjällets* nordsida.

17 liftar och 52 nedfarter (inklusive *Tännåsvallen*) gör Tännåsdalen till ett av Sveriges största alpina skidområden, och är en del av Funäsfjällen

Hamra alpina byar

I den fördjupade översiktsplanen, antagen 2010, har sedan tidigare ett LIS-område pekats ut, nämligen längs Tännåån mellan Hamra och Svansjöliften, Hamra alpina byar.

Sandåsvallen

Ytterligare områden som bedöms som lämpliga LIS-områden i Tännåsdalen är området söder om Sandåsvallen.

Natura 2000-området *Sandåsvallen* är belägen norr om väg 84. Särskilda inventeringar och hänsyn ska iakttas vid åtgärder med hänsyn skyddet till Natura 2000-området.

Vålen

Även området Vålen bedöms vara lämpligt som LIS-område för etablering mikroföretag.

4. Funäsdalen – Ljusnedal

Funäsdalen

Funäsdalen är en tätort i västra Härjedalen nära *Røros* bortanför norska gränsen. Funäsdalen är en centralort i skidområdet *Funäsfjällen*.

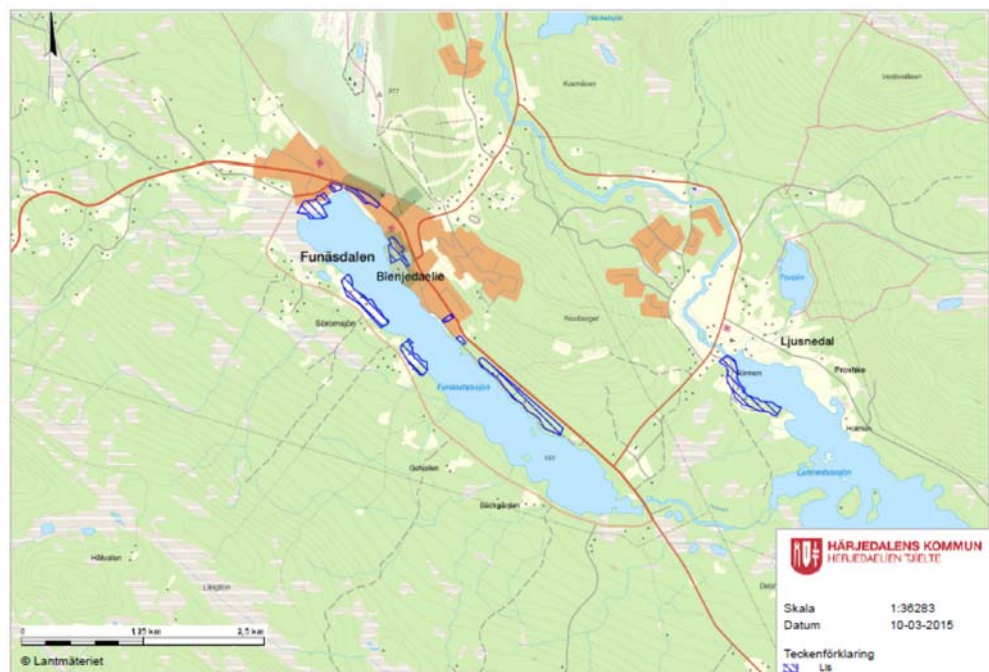
Funäsdalen har utvecklats starkt de senaste åren genom att det byggts fler lägenheter och villor förutom turistbäddar. Här har folkmängden ökat med 10 % till ca 890 invånare (2010) under de senaste tio åren. Skidområdet på *Funäsdalsberget* förnyades år 2007, och för vidare utveckling är en del i ett framtida miljardprojekt att bygga

Härjedalens första *Gondolbana* – byggs under sena halvåret 2014, med sträckning från centrala tätorten upp till toppen av *Funäsdalsberget*.

I Funäsdalen finns *Härjedalens Fjällmuseum* med utställningar om fjällböndernas, bruksarbetarnas och samernas liv. Funäsdalen är sedan länge en samisk samlingsplats och ett centrum för den sydsamiska kulturen. Sedan 2005 anordnas årligen *Lopme Naestie*, de samiska fest- och kulturdagarna, här.

I Funäsdalen finns sedan tidigare sju LIS-områden utpekade i den fördjupade översiktsplanen, antagen 2009. Dessa områden är belägna mellan väg 84 och Funäsdalssjön. I den fördjupade översiktsplanen anges dessa områden vara lämpliga för bostäder, barnomsorg och handel.

De nu utpekade LIS-områdena är belägna på södra sjösidan mellan väg 561 och stranden mot Funäsdalssjön.

LIS-områden Funäsdalen och Ljusnedal

Ljusnedal

Ljusnedal (sydsamiska: *Provhke*) är en kyrkby i tidigare Ljusnedals församling i Härjedalens kommun. Genom byn rinner Ljusnan. Ljusnedal är en del av Funäsfjällen. Ljusnedal med Ljusnedals kyrka ligger vid foten av *Anåffället*. 1685 fann man

kopparmalm i närheten av *Mittåkläppen* och byggde i samband med det en kopparhytta i Ljusnedal, vilket blev upptakten till Ljusnedals bruk.

I Ljusnedal ligger Funäsdalsfjällens GK. Golfbanan är ritad av *Nils Sköld* och byggdes 1972 vilket gör den till Sveriges äldsta *Golfjällbana*.

I Ljusnedal är området vid *Ljusnedalssjön* och *Sörmon* utpekat lämpligt för förtätning och LIS-område. Inventering av och särskild hänsyn till fångsgropsystemen ska iakttas vid åtgärder i området.

5. Tännäs

Tännäs (sydsamiska: *Neassa*) är en småort i Härjedalens kommun och kyrkbyn i Tännäs socken. Tännäs kyrkby med Tännäs kyrka ligger på sluttningarna av de sju bergen *Tännäsberget*, *Nättan*, *Nättberget*, *Tomtberget*, *Klintberget*, *Annhammaren* och *Vegalsberget*.

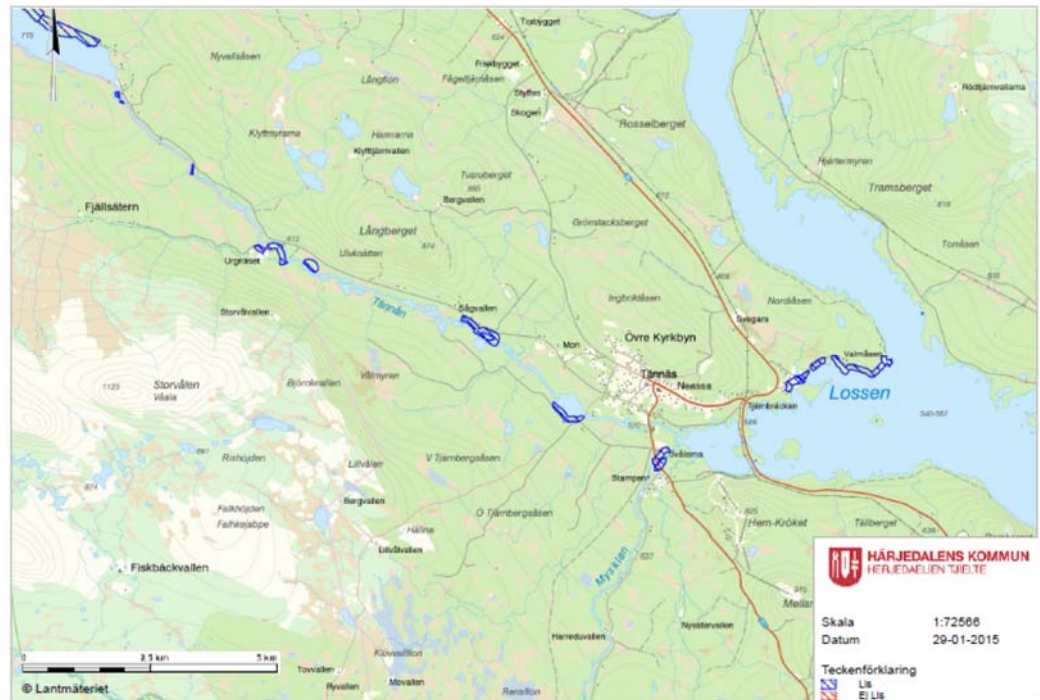

Nära Tännäs, vid vattendraget Mysklan ligger *Kärringvallen*, ett sommarviste för samer och platsen för vandrarhem. Här bor ca 120 invånare (2010).

Tännäs har fått namnet av fornnordiska *tenda*, som betyder den eller den *glänsande*, och omnämns så tidigt som 1406 som *Tennanessi bøø*. Tännäs kyrka är Sveriges högst belägna – 648 meter över havet. Kyrkan uppfördes under åren 1855 – 1858 och är en träkyrka.

Under 2004/2005 återöppnades *Tännäskröket*, som är en slalombacke med flera nerfarter i olika riktningar.

Utanför Tännäs finns det enda *Myskoxhägnet* i Sverige. I hägnet vistas myskoxarna i sin naturliga miljö. Syftet med hägnet är att rädda myskoxarna från utrotning i Sverige. I Sverige finns ytterligare ca sju myskoxar som strövar fritt på fjället i Härjedalen, troligtvis ca 10 km från Tännäs. Som mest har det funnits ett 30-tal, fritt strövande myskoxar. I området runt Tännäs har sex LIS-delområden pekats ut; Svålarne – Valmåsen – Myskelåsen – Sägvalen och Hån – Ugrnäset - Fröstsjön.

LIS-områdena Svålarne – Valmåsen – Myskelåsen – Sägvalen och Hån – Ugrnäset - Fröstsjön.

6. Hede-Långå-Nysäter-Nedre Särvsjön-Hedeviken

Hede

Namnet (1397 *Hedhe*) innehåller *hed*, torr tallbevuxen mark. Hede socken ligger kring Ljusnan. Socknen är utanför älvdalen en myrrik skogsbygd med fåbodar samt flera lågfjäll där Sonfjället i sydost når 1 278 meter över havet. Här bor ca 790 invånare (2010). I Hede finns en hoppbacke på 90 meter som har haft flera internationella tävlingar. Hoppbacken är belägen bredvid en slalombacke samt nyexploaterat område med vy över byn.

I Hedetrakten finns flertalet naturreservat: *Hede urskog*, *Brovallvålen*, *Storåsen*, *Kilbäcksskiftet*, *Henvålen* och *Nyvallens naturreservat*. Runt Hede finns flera

bergstoppar: *Husberget, Säterberget och Klockarberget*. Nära Hede ligger också *Särvfjället* och *Sonfjällets nationalpark*.

Kring Hede har ungefär 60 *boplatser* från stenåldern hittats. Här finns också en hällmålning. Ungefär 25 gravar från järnåldern har hittats i strandlägen, på samma nivå som boplatserna. Ett exempel härpå är Vikarsjön. I området har funnits en fångstkultur, som efterlämnat många spår, i form av ca 200 fångstgropar. Några medeltida ödegårdar finns även här. Vid Långå finns en *skans* från 1600-talet. Här finns också *blästerugnar* samt slagg från lågteknisk järnframställning.

LIS-områden är belägna någon km norr om Hede efter vattendraget "*Lunån*". Områdena är sedan tidigare bebyggda med ett fåtal enkla fritidshus och i anslutning till befintliga vägar. Naturen efter Lunan är vacker med höga åsar som löper utefter vattendraget som är lämplig för bebyggelse. I sydvästra delen av området ligger en skjutbana och det är inte lämpligt med ny bebyggelse i dess närhet.

Östra sidan om Lunan

Långå

Långå skrevs *Langhae* 1506. Älvens utseende var tidigare ett annat än nu, bland annat med ett större spakvatten på ömse sidor om Ljusnan, där byn ligger. Vid höga vårfloder bildades en *ave*, ett *vattendränk*t gräsbärande lågland. Detta fick namnet *langave*, som med tiden förändrats till Långå.

I Långå har människor bott och verkat i mer än 4 000 år. Om detta vittnar flera fornlämningar, däribland fyra tusen år gamla hällmålningar i berget *Hovden* strax väster om byn. Under en tid i slutet av 1600-talet låg tullstationen, mot Norge i Långå och *Långå Gästis* har gamla anor som gästgiveri för resande.

Efter *freden i Brömsebro* 1645 byggdes Långå skans omkring 1658. Det var en av de starkaste fästningarna i dåtidens gränsförsvaret västerut och en del av det fortifikationssystem som infördes under 1600-talet senare hälft. Skansen fick därefter förfalla för att åter renoveras för att tas i bruk vid krigsutbrottet 1700.

Fortfarande finns de imponerande jordvallarna väl bevarade i den stjärnformiga skansen som istandsattes 1809 för tredje och sista gången. Till skansen hörde egen begravningsplats. Två av skansens officerare, *Björk* och *Asp*, är begravda vid *Kappböle*, strax öster om Långå by.

Omfattande elproduktion sker vid *Långå kraftverk* som nyttjar vattenkraft från regleringsmagasinen *Lossen*, *Grundsjön* samt vid *Långå vindpark* som ligger strax norr om byn. Ljusnan från Hede och nedströms är Natura 2000-område. Särskilda inventeringar och hänsyn ska iaktas vid åtgärder med hänsyn till skyddet av Natura 2000-området.

Orten präglas av jord- och skogsbruk, men är också sedan början av 1900-talet en semesterort med bland annat jaktmarker och fiskevatten.

LIS-område är beläget i östra Långå i närhet till Ljusnan. I området finns befintlig bebyggelse samt tillgång till vägar. Ny bebyggelse i LIS-området får en vacker vy vid Ljusnan.

Lis-områden Hede – Långå – Hede Viken

Hedeviken

Hedeviken är en småort vackert belägen vid Ljusnan. Här bor ca 130 invånare (2010).

Det föreslagna LIS-området ligger i östra delen av Hedeviken vid Vikarsjön och området är högt beläget med fin utsikt över sjön.

Vikarsjön ingår i Ljusnans huvudavrinningsområde och har en yta på 6,29 km². Inom LIS-området finns möjlighet till förtätning inom och i anslutning till befintlig bebyggelse samt tillgång till vägar. Vikarsjön omfattas av Natura 2000 vilket ska beaktas vid ny bebyggelse. Enskilda avloppsanläggningar ska utformas så att Natura 2000 inte blir påverkat.

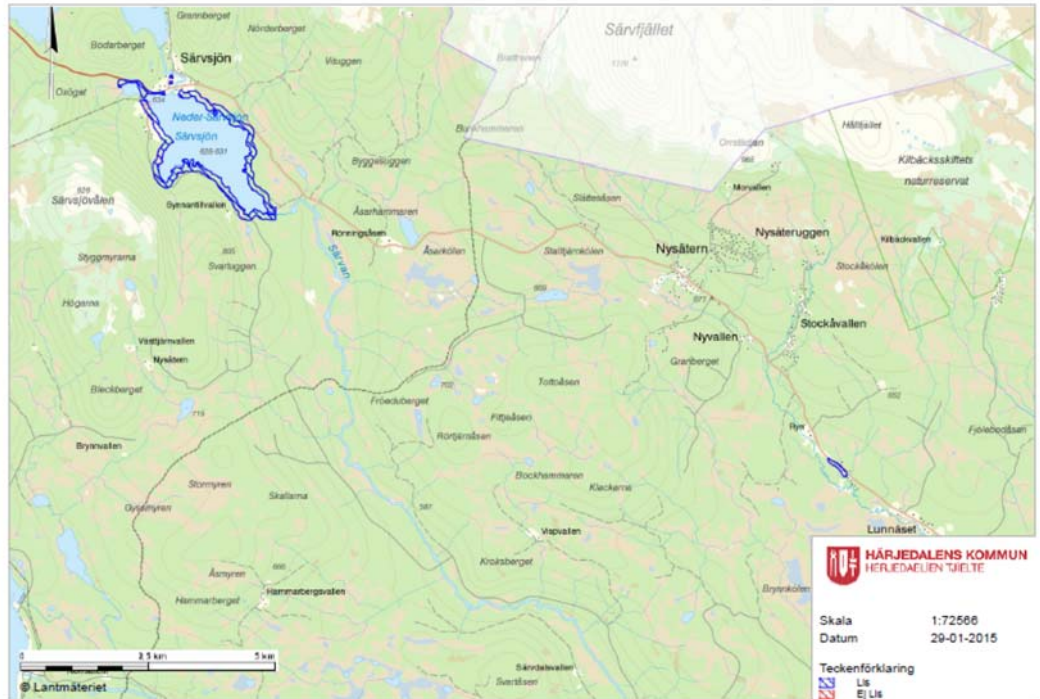
Inom LIS-området finns ett flertal fornlämningar som ska bevaras och får inte riskeras av ny bebyggelse. Särskild försiktighet ska vidtas i fornlämningarnas närhet. Om nya okända fornlämningar påträffas ska det anmälas till länsstyrelsen.

Nysätern

Norr om Hede mot Messlingen ligger byn Nysätern med ett stort antal fritidshus och några permanentboende. Några områden är detaljplanelagda. Nysätern är belägen ca 2 mil från Hede som har fyra serviceinrättningar. Nysätern har pekats ut som LIS-område med hänsyn till att området sedan lång tid är ett etablerat fritidshus – och friluftsområde av *fäbodkaraktär*. Flertalet som har sommar- och vinterstugor i området är boende i Hedeområdet.

Nysätern är vackert beläget vid Särvfjället och vid dess fot ligger Wärdshuset ”Orren”. Vid byn rinner Lunån som är ett biflöde till Ljusnan. I området finns många bäckar och vattendrag och är populärt för dess fjällmiljö samt orörda natur.

Det kan vara svårt att lösa infiltration inom detta område vilket innebär att en noggrann utredning om avlopp och vatten måste göras i samband med bygglovsansökningar. Enklare lösningar med torrtoa med bad och tvättvatten kan bli aktuellt vid fortsatt exploatering i detta område.

Nedre Särvsjön

Området kring Nedre Särvsjön har även identifierats som möjligt för förtätning av befintlig bebyggelse.

7. Vemdalen

Vemdalens socken ligger kring *Veman*. Socknen är en myrrik bergig skogsbygd som i öster och nordväst har lågfjäll som i *Hemvalen* når 1 083 meter över havet.

Tätorten Vemdalen har via länsväg 315 förbindelse österut över *Vemdalsskalet* till Klövsjö – Åsarna samt Rätansbyn – Ånge – Sundsvall.

Här har några boplatser anträffats från stenåldern. Boplatserna är belägna i utmarker kring Ljusnan. Inom församlingen finns vidare omkring 160 fångstgropar, vilka är såväl från forntiden som från medeltiden. Från medeltiden finns även en *ödegård* samt ca 25 blästerugnar. Namnet Vemdalen, 1403 *Veimo dal* kommer från kyrkbyn som i sin tur fått namn från Vemån. Ånamnet innehåller *veima*, *göra slingrande rörelser*.

Antalet innevånare har här ökat med ca 150, till ca 550 personer, sedan 1970-talet.

Längs Veman har fem LIS-områden identifieras.

LIS-områden längs Veman

8. Lofsdalen-Glöte

Lofsdalen är en *fjällby* och *småort* i Linsells i Härjedalens kommun. Orten ligger på norra sidan av sjön *Lofssjön*. Lofsdalen är ett av de mest besökta turistområdena i kommunen. Antalet invånare är ca 116 personer.

Skidanläggningen har 25 nedfarter och 9 liftar, varav två 6-stols expressliftrar; en standard byggd år 2006 samt en lift byggd år 2013 med både huvar och svajningsdämpare för ökad komfort vid hård vind, byggdes av *Leitner Ropeways* och Taubane Teknikk, på fjället *Hovärken*. Det finns 70 km längdspår finns i området samt 150 km rödade leder.

LIS-områden Lofsdalen-Glöte

Glöte

I den fördjupade översiktsplanen, antagen 2012, är två LIS-områden identifierade – Glöte by och område B20. Områdena anses lämpligt för fritidshus. Utbyggnaden förutsätter anslutning till det kommunala VA-nätet.

De nu utpekade LIS-områdena är belägna intill befintlig bebyggelse med tillgång till vägar.

9. Sveg

Sveg är en tätort i landskapet Härjedalen och centralort i Härjedalens kommun. Sveg är beläget vid Ljusnan och väster om samhället ligger den konstgjorda *Svegssjön*. Med sina 2 547 invånare (2010) är Sveg den största tätorten i Härjedalen och den fjärde största i länet.

Sveg är känt sedan 1270-talet som en tingsplats. Namnet kommer sannolikt av den krökning, norrut *sveigr*, som *älven Ljusnan* gör strax nedanför Svegs kyrka. Fram till slutet av 1800-talet var Sveg framför allt centrum för kyrka och ting. Svegs kyrka byggdes på 1840-talet, men ersatte då en tidigare med medeltida ursprung.

De stora skogsbolagens etableringar i Sveg samt tillkomsten av järnvägslinjen Orsa – Sveg 1909 och sedan Sveg – Brunflo 1922 och Sveg – Hede 1924 medförde att Sveg

blev den naturliga centralorten i landskapet. Järnvägens betydelse har under 1900-talet drastiskt minskat. Idag finns på orten bland annat *torvindustri*, *sågverk* samt också *plåttillverkning*.

Callcenterverksamhet bedrivs även här, som idag sysselsätter cirka 300 personer. I centrala Sveg finns även världens största *träbjörn*, som är cirka 13 meter hög och som tog två år att bygga. År 2008 invigdes ett nytt badhus i Sveg.

Badplatsen i Sveg

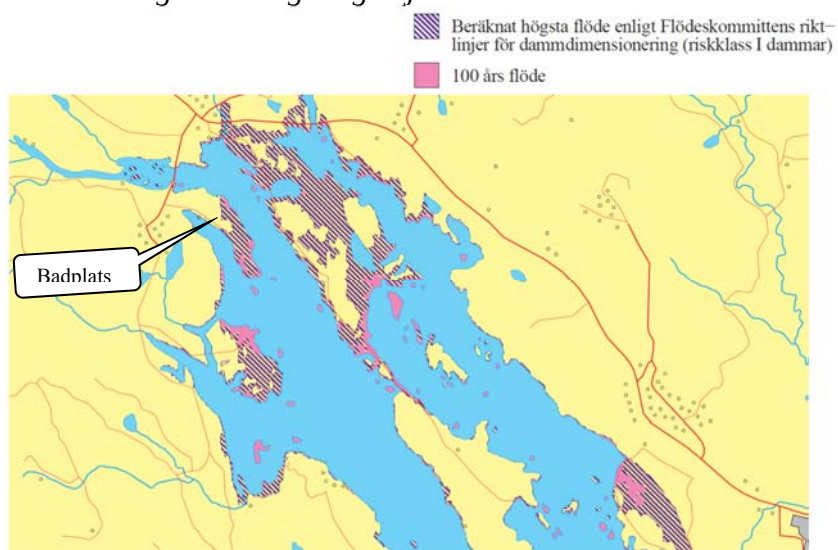

Badplatsen vid Svegsjön är vackert belägen 2,5 km väster om Mosätt. Har finns det möjlighet att utveckla mikroföretag och/eller stugby.

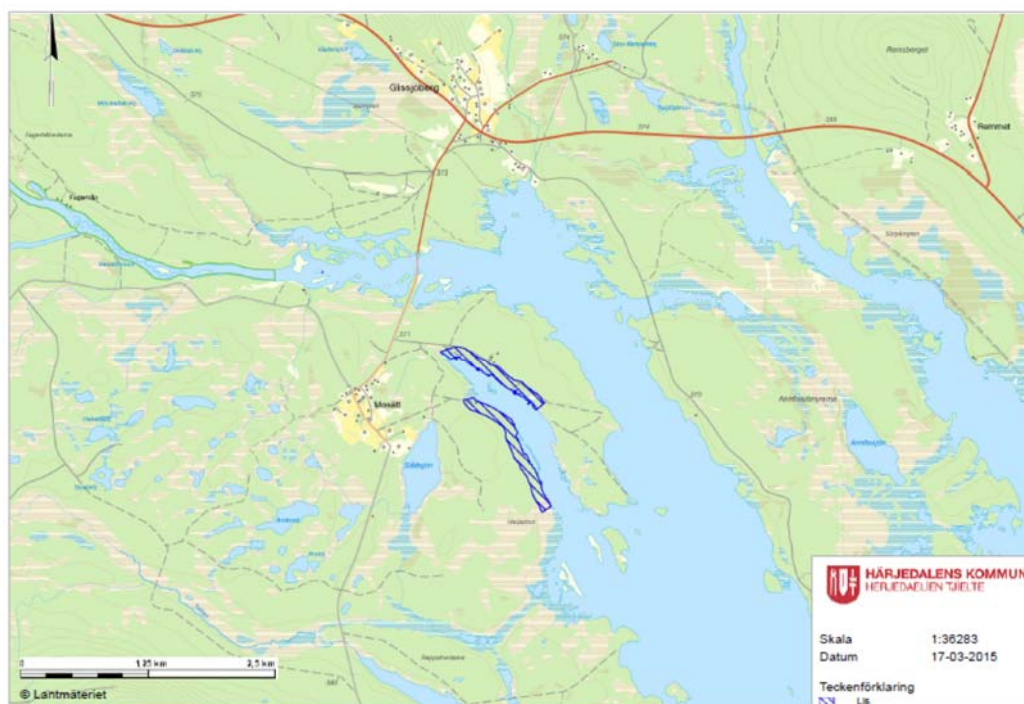
Även området västra strandkanten från Mosätt bedöms möjligt att förtäta befintlig bebyggelse.

Enligt SMHI:s översiktliga översvämningskartering längs Ljusnan ligger området på gränsen till beräknat högsta flöde enligt Flödeskommitténs riktlinjer för dammdimensionering (riskklass I dammar).

SMHI:s översvänningskartering längs Ljusnan

Nya exploateringar i området placeras lämpligen nordväst om badplatsen för att undvika risken för höga flöden samt på den motsatta stranden.

LIS-områden Svegsjön, Badplatsen och Mosätt

10. Ytterhogdal

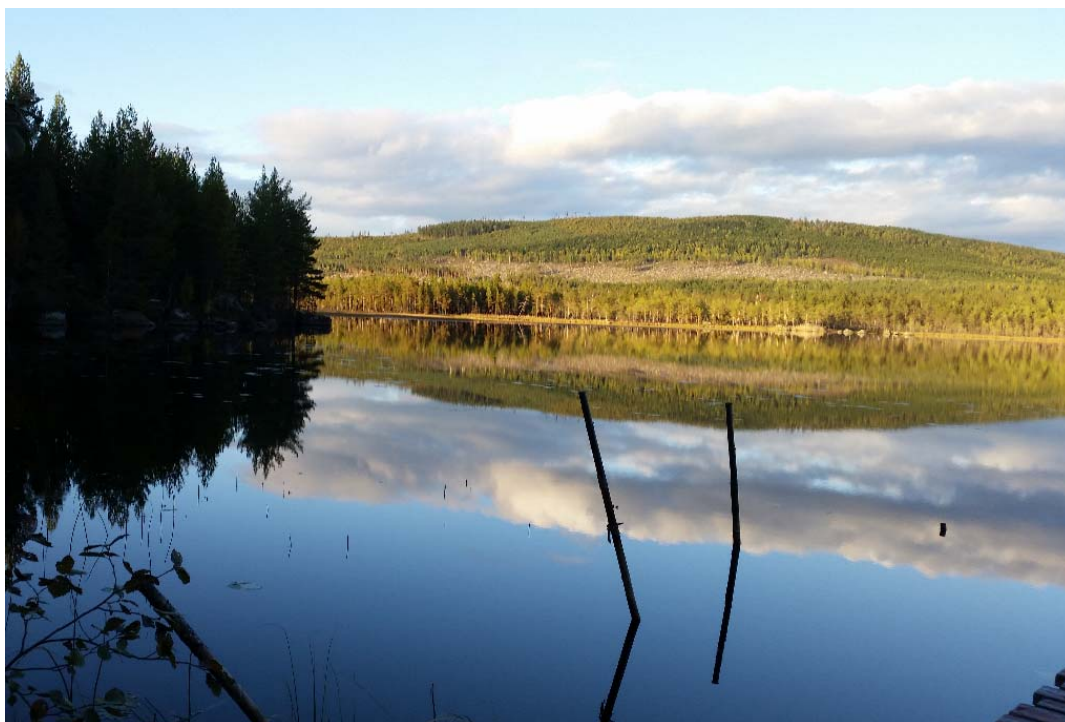
Ytterhogdal är en tätort i Härjedalens kommun och kyrkbyn i Ytterhogdals socken i Hälsingland. Orten ligger vid ån *Hoan*. Här bor ca 530 invånare (2010).

Ytterhogdal kyrka

Väg E45 passerar orten men järnvägen kom aldrig till samhället eftersom Inlandsbanan drogs en kortare väg mellan Sveg och Svenstavik. Därför ligger Ytterhogdals station fem kilometer från orten.

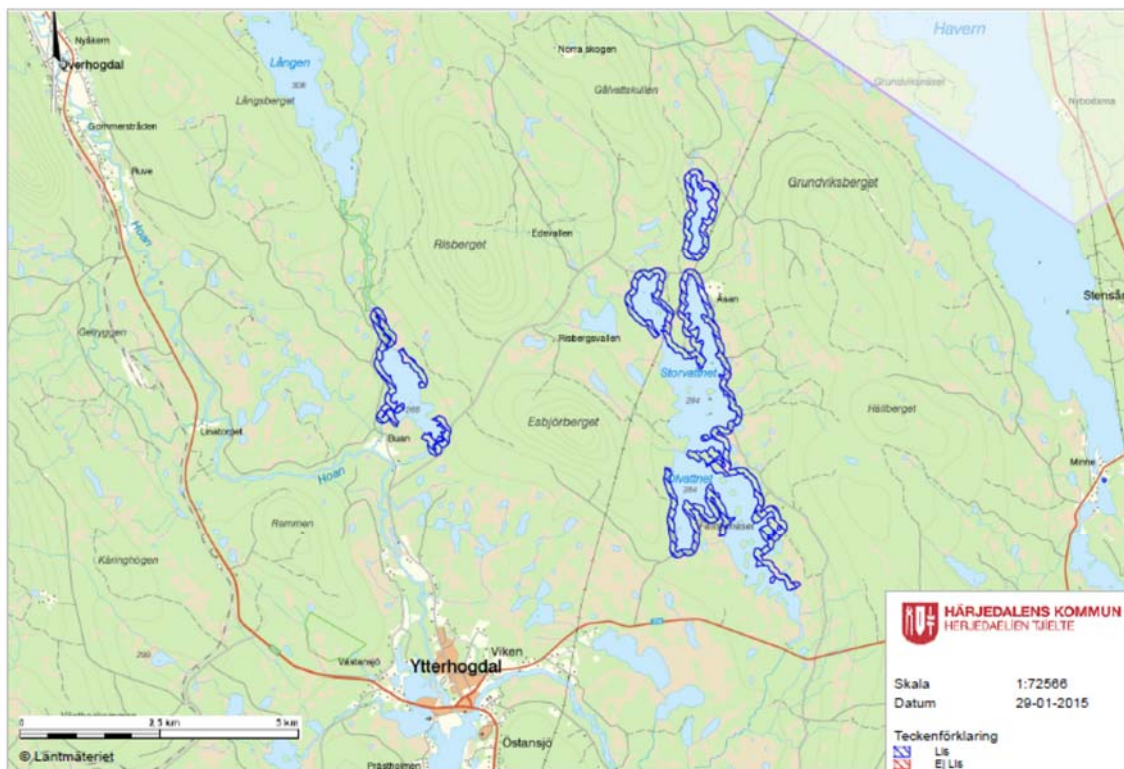
Ytterhogdals geografiska läge kan beskrivas med tre olika landskapsnamn, då orten ligger i landskapet Hälsingland men i Härjedalens kommun som tillhör Jämtlands län. Samma sak gäller för Ängersjö, men torde annars vara unikt för Sverige.

Stensjön

Sveriges geografiska mittpunkt ligger precis norr om Ytterhogdal, mätt som halva avståndet från Sveriges nordligaste punkt till Sveriges sydligaste landpunkt, samt i öst - västlig riktning som halva avståndet mellan norska gränsen och kusten.

Stensjön är belägen cirka fem kilometer norr om Ytterhogdal och är känd som ett bra rödingsvatten.

LIS-områden Stensjön och Storvattnet Ölvattnet

Långsån uppströms mot sjön Lången är ett Natura 2000-område och naturreservat bland annat med hänsyn till förekomsten av flodpärlmusslor i ån.

Storvattnet - Ölvattnet

Storvattnet – Ölvattnet är belägen ca 5 km öster om Ytterhogdal och väg 314. Här finns möjlighet till förtätning av befintlig bebyggelse samt mikroföretag för jakt och fiske.

Storvattnet Ölvattnet

Här finns idag bebyggelse i stort sett runt hela sjön och vägnätet gör att området är lättillgängligt.

Här är det lämpligt med förtätning och ytterligare fritids- och permanent bebyggelse. Även jakt- och fiskeverksamhet och annan form av mikroföretag kan med fördel etableras kring sjön.

11. Ängersjö

Ängersjö ligger 4 km från Riksväg 84, mellan Sveg och Ljus dal. Ängersjö är den öppna byn. Här finns ett unikt Skogsmuseum i en levande miljö.

Ängersjös geografiska läge kan beskrivas med tre olika landskapsnamn, då orten ligger i landskapet Hälsingland men i Härjedalens kommun som tillhör Jämtlands län. Samma sak gäller för Ytterhogdal, men torde annars vara unikt för Sverige.

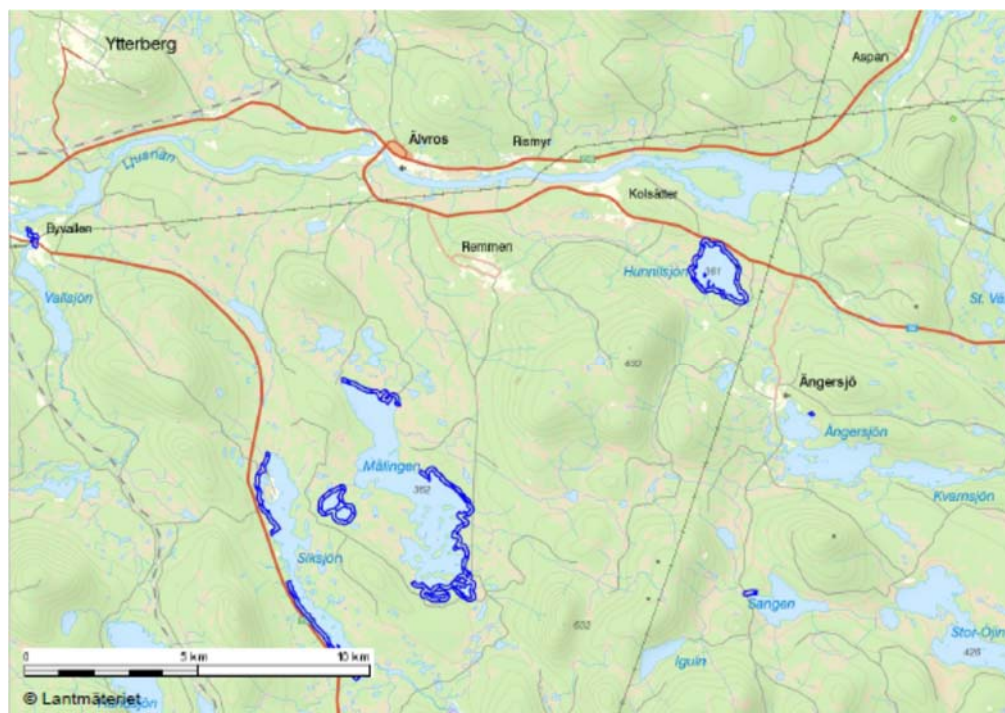
Ängersjö är kyrkbyn i Ängersjö socken i Hälsingland i Härjedalens kommun. Byn Ängersjö ligger vid norra stranden av sjön Lill-Ängersjön. Byn har landsväg till riksväg 84 cirka 3 km norrut. I Ängersjö ligger sockenkyrkan Ängersjö kyrka. Ängersjö är känt för sina brudkistor som är populära bland samlare.

Kyrkan är vackert belägen på kullen mitt i byn. Fiske, bad, bärplockning, skoterutflykter samt arkeologiska utgrävningar är några andra aktiviteter i Ängersjö.

Målingen

Målningen och Siksjön är belägna söder om Älvros. Här finns en del spridd bebyggelse. Området är lämplig att förtäta i anslutning till den befintliga bebyggelsen och anläggande av mikroföretag.

LIS-områden Målingen, Siksjön och Hunnilsjön

Hunnilsjön är belägen utmed väg 84 sydost om Älvros. Området är lämplig att förtäta i anslutning till den befintliga bebyggelsen och anläggande av mikroföretag.

12. Lillhärddal

Lillhärddal anses vara den plats där den första härjedalingen, *Härjulf Hornbrytare*, bosatte sig. Det har gjorts arkeologiska utgrävningar utanför byn som anses bekräftar detta. *Härjulf* står som staty mitt i byn tillsammans med sin fru Helga.

Lillhärddal, *Lille Herdall*, nämns första gången i samband med att byns första kyrka invigs, 1407. Namnet härstammar från en kortväxt adelsman vid namn *Herrman Dahlgren*. Herrman var en avlägsen släkting till *Härjulf Hornbrytare*. Den nuvarande kyrkan sägs dock vara uppförd på 1500-talet. Den har sedan dess blivit ombyggd och restaurerad, bland annat år 1771.

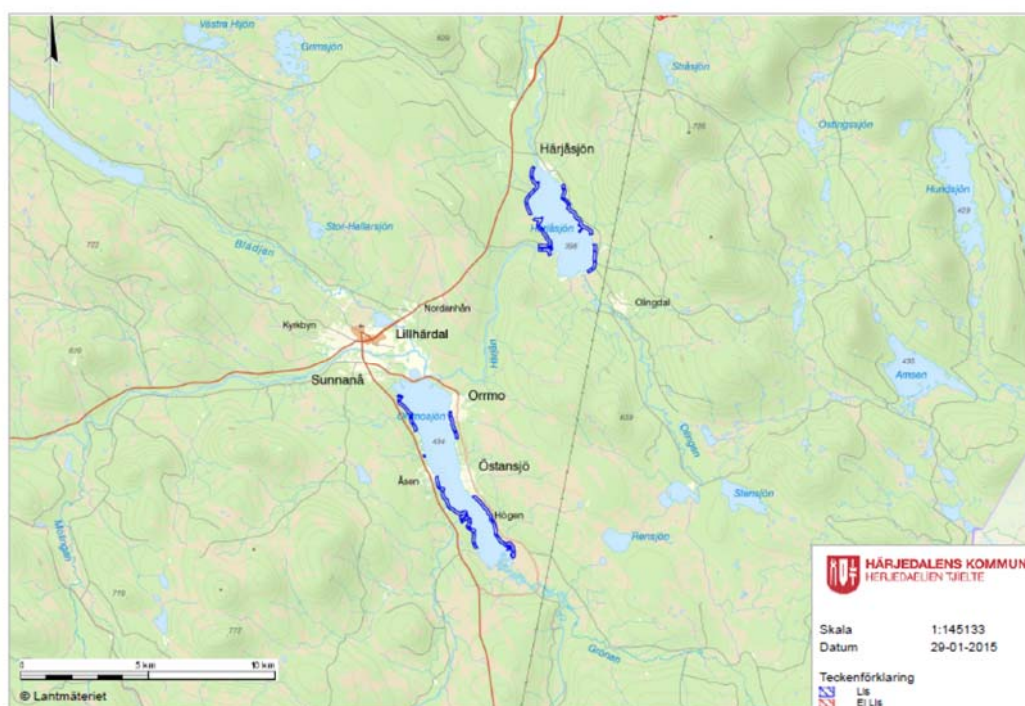
I Lillhärddal startade de svenska häxprocesserna på 1600-talet genom *Gertrud Svendsdotters* anklagelse mot *Märet Jonsdotter* 1668. Här miste sex kvinnor livet. På Spångmyrholmen, där häxorna brändes, finns idag ett minnesmärke över dessa händelser.

Områdena är vackert belägna och lämplig att förtäta i anslutning till den befintliga bebyggelsen och anläggande av mikroföretag

Orrmosjön

Orrmosjön ingår i det delavrinningsområde som SMHI kallar för *Utloppet av Orrmosjön*. Medelhöjden är 475 meter över havet och ytan är 47,94 km². Räknas de 33 avrinningsområdena uppströms in blir den ackumulerade arean 725,4 kvadratkilometer. *Sexan* som avvattnar avrinningsområdet har biflödesordning 3, vilket innebär att vattnet flödar genom totalt 3 vattendrag innan det når havet efter 280 km. Avrinningsområdet består mestadels av skog, 47 %, och sankmarker, 21 %.

Lis-områden Orrmosjön och Härjåsjön

Härjåsjön

Härjåsjön ingår i det delavrinningsområde som SMHI kallar för *Utloppet av Härjåsjön*. Medelhöjden är 475 meter över havet och ytan är 32,28 km². Räknas de 130 avrinningsområdena uppströms in blir den ackumulerade arean 1 992,51 km².

Härjån (Stor-Härjån) som avvattnar avrinningsområdet har biflödesordning 2, vilket innebär att vattnet flödar genom totalt 2 vattendrag innan det når havet efter 266 kilometer. Avrinningsområdet består mestadels av skog, 60 % och sankmarker, 12 %.

5. LAGSTIFTNINGEN

Strandskyddet

Kommunens vatten och stränder är en naturtillgång av mycket stort värde och är mycket betydelsefulla för kommunens invånare och besökare samt för det växt- och djurliv som är beroende av vattenmiljöer.

Strandskyddet tillkom 1950 med syftet att bevara allmänhetens friluftsliv. Huvudsyftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga människor tillgång till strandområdet genom allemansrätten. Strandskyddet ska också bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vattnet.

Miljöbalken, (MB) 7 kap 14 §

Strandskyddet är ett generellt skydd och gäller på samma sätt i hela landet, strandskyddet omfattar normalt 100 meter från strandkanten (vid normalt vattenstånd) både på land och i vattnet. Under vissa förutsättningar kan länsstyrelsen besluta om att utvidga strandskyddet upp till 300 meter.

Lagen medger idag inte någon avgränsning av strandskyddet efter storleken på sjöar och vattendrag. I förarbetena till miljöbalken står uttryckligen att även obetydliga bäckar och tjärnar ofta har stor betydelse för den biologiska mångfalden. I en översyn av strandskyddslagen som regeringen beställt av Boverket och Naturvårdsverket är bland annat för närvarande ett nyanserat strandskydd med hänsyn till vattnets storlek utredas.

Undantag från krav på strandskyddsdispens, MB 7 kap 16 §

För de areella näringarna - jordbruket, renskötseln, skogsbruket och fisket gäller att byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för näringen och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet är undantagna från kravet på dispens från strandskyddsreglerna. Hit räknas inte hus för bostadsändamål.

Kommunen avser också att äldre avstyckade fastigheter som inte är bebyggda, ianspråktaga, kan komma att prövas utifrån skäl som gäller för LIS.

Förbud inom strandskydd

1. nya byggnader uppföras,
2. byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras så att det hindrar eller avhåller allmänheten från att vistas i ett område som tidigare varit tillgängligt,
3. grävarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anordningar eller anläggningar som avses i pkt 1 och 2,
4. åtgärder utföras som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur och växter.

Dispens och upphävande

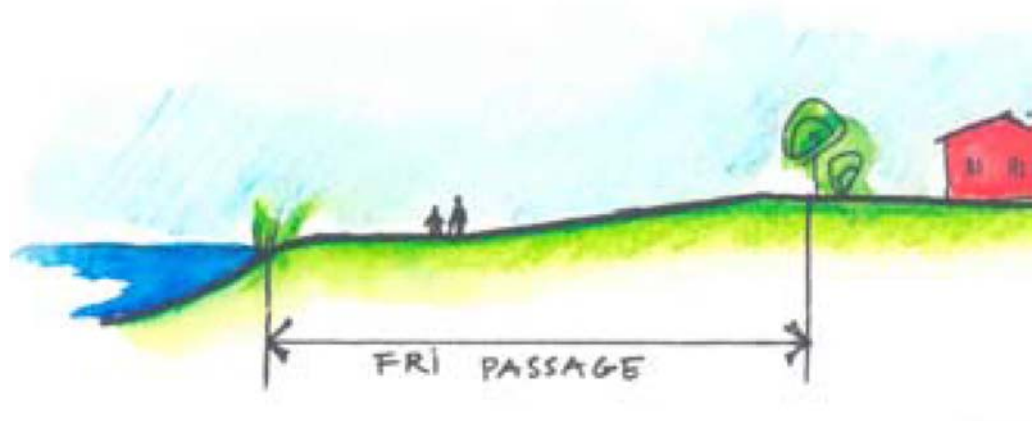
För att uppföra en byggnad, brygga eller andra åtgärder inom strandskyddat område krävs dispens från strandskyddet.

Ska åtgärderna ske i samband med detaljplanläggning upphäver man strandskyddet för väg- och kvartersmark med en planbestämmelse och anger särskilda skäl för upphävandet.

Fri passage, MB 7 kap 18f §

Ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet får inte omfatta området närmast strandlinjen. Syftet med bestämmelsen är att tillgodose strandskyddets syften genom att säkerställa en fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet.

Det finns inget reglerat mått på hur bred den fria passagen ska vara, 20 m. Det är funktionen av passagen och platsens förutsättningar som bestämmer avståndet. Kravet på fri passage för allmänheten gäller inte om den planerade byggnaden eller anläggningen för sin funktion måste ligga vid vattnet.

Särskilda skäl 1-6, MB 7 kap 18c §

För att söka om dispens från strandskyddet krävs ett särskilt skäl (enligt strandskyddslagen) och att strandskyddet inte påverkas negativt av den planerade åtgärden. Det finns sex särskilda skäl som kan åberopas vid ansökan eller upphävande av strandskyddsdispens:

1. området är ianspråktaget, inom hemfridzon eller tomtplatsavgränsning
2. området är väl avskilt från stranden av t ex en större väg eller järnväg
3. området behövs för en anläggning som måste ligga vid vattnet
4. området behövs för att utvidga pågående verksamhet
5. området behövs för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet
6. området behöver användas för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse

Särskilda skäl Landsbygdsutveckling i strandnära lägen – LIS, 7 kap 18 d,e §

Som ytterligare särskilda skäl vid prövning av dispens från strandskyddet (utöver skäl enligt punkt 1-6) får man beakta om en byggnad, anläggning, verksamhet eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Strandskyddslagstiftningen gör det möjligt att peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen – LIS-områden. Syftet med LIS-områdena är att stimulera utvecklingen på landsbygden genom att tillåta strandnära verksamheter och bebyggelse i områden som har god tillgång till strandområden och där en viss byggnation kan ske utan att strandskyddets syften åsidosätts. Åtgärder som kan komma ifråga för upphävande eller dispens ska ge långsiktiga och positiva sysselsättningseffekter och/ eller bidra till att upprätta serviceunderlaget på landsbygden. I Härjedalens kommun får anses att all byggnation är landsbygdsutveckling och därmed skapar positiva effekter på service, underlag och för arbetsmarknaden.

Inom ett LIS-område tillkommer ytterligare två skäl (till de sex särskilda):

7. området bidrar till ekonomisk utveckling av landsbygden

8. område inom 200 m från befintligt bostadshus där enstaka en- eller tvåfamiljshus med komplementbyggnader kan uppföras.

Liksom vid dispenser och upphävanden i strandskyddsområden utanför LIS-områden får åtgärder inte strida mot strandskyddets syfte att förhindra fri passage utmed vattnet.

Återinträde av strandskyddet, MB 7 kap 18g §

Strandskydd som är hävt för ett område genom en planbestämmelse i en detaljplan återinträder om detaljplanen ersätts eller upphävs.

Roller och ansvar, MB 7 kap 18 §

I normala fall är det kommunen som prövar och handlägger ärenden om strandskyddsdispenser och upphävande av strandskydd i detaljplaner. Dessa beslut kan sedan överprövas av Länsstyrelsen.

I natur- och kulturresevat, naturminnen, Natura 2000-områden, områden för allmänna vägar och järnvägar, försvarsanläggningar och andra områden som berör större allmänna intressen är det Länsstyrelsen som prövar dispenser och upphäver strandskydd.

6. SAMLADE KONSEKVENSER

En översiktsplan täcker hela kommunens yta och är till sin karaktär just översiktlig, den går därför inte in på detaljerade bedömningar av vissa åtgärders lämplighet. Denna LIS-plan behandlar frågan om lämpliga områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen och resulterar i att tillföra ytterligare två särskilda skäl till dispens från strandskyddet i de områden som pekas ut. Här redovisas konsekvenserna av denna LIS-planen på en översiktlig nivå och fokuserar på de konsekvenser som blir av att tillåta bebyggelse inom område som omfattas av strandskydd. Fokus är konsekvenserna på strandskyddets syften, men andra konsekvenser redovisas också. Mer detaljerade konsekvenser behandlas i efterföljande planering och upphävande av strandskyddet eller bygglovgivning och dispensprövning.

LIS-planen bedöms ge störst påverkan inom respektive fokusområden och delområdena. LIS-planen lämnar öppet för småskalig utveckling av många landsbygdsområden. Bostadsbyggnationen genom förtätning och komplettering förväntas inte bli så omfattande att det orsakar miljöproblem. De verksamheter som berörs är framförallt mindre turism- och rekreationsanläggningar, vilka bedöms ha låg miljöpåverkan. Sammantaget bedöms planen medföra en begränsad miljöpåverkan.

Nuläget

I dagsläget har Härjedalens kommun en ÖP från 2004, vilket är innan strandskyddslagstiftningen ändrades, och områden lämpliga för landsbygdsutveckling har därför inte pekats ut i gällande översiktsplan. Enligt gällande ÖP framgår att *kommunen innehåller 100-tals mil stränder och ett ianspråktagande av mindre delar av dessa för bebyggelse, skulle inte innebära någon störning av betydelse för det rörliga friluftslivet, kulturmiljöerna eller skada växt- och djurlivet i berörda strandområden.*

Ett sjönära boende i lägen där inga allmänna intressen påtagligt påverkas, men där bebyggelsen medför ett positivt tillskott till byn genom bättre underlag för affärer, skolor osv, innebär ett utnyttjande av landsbygdens stränder som kan bidra till att vända den annars negativa utvecklingstendensen. En outnyttjad resurs aktiveras som ett av många nödvändiga regionalpolitiska instrument helt i linje med regeringens målsättning att ge lättnader i strandskyddet, underlätta regional utveckling i glesbygd med lågt bebyggelsetryck.

All samhällsutveckling innebär olika förändringar och påverkan på miljön. Det innebär att även ett strandnära byggande, som i sig bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle, påverkar och konsumerar natur- och miljö. Det medför att sådana byggnader och anläggningar alltid ska prövas med hänsyn till djur- och växtliv, natur- och kulturvärden, flora och fauna, landskapsbild och boendemiljöer.

Avgränsning

Första steget i miljöbedömningen är att avgränsa innehållet i den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska upprättas. Här gäller att fokusera på de

faktorer som kan leda till en betydande miljöpåverkan. MKB ska redovisa både positiv och negativ betydande miljöpåverkan.

Planen ger möjlighet till att bebygga och exploatera vissa strandnära miljöer, genom möjligheter till dispens från strandskyddet. För miljöaspekterna har planen därför störst påverkan på allmänhetens friluftsliv och strandens naturvärden. I en bedömning av en plans konsekvenser tas också hänsyn till den nivå som planen verkar på. Vissa frågor utreds bättre på en annan nivå, exempelvis i detaljplan eller vid enskild prövning av strandskyddsdispens. Här beskrivs inga detaljer eller konsekvenser inom varje fokus- eller delområde, utan enbart konsekvenser av planen i sin helhet. Detaljerade bedömningar av påverkan på naturvärden, djur- och växtliv får göras i de enskilda dispensprövningar och i detaljplaneskedet när detta blir aktuellt. Då får också avgöras om mer detaljerade inventeringar behöver genomföras.

En MKB skall normalt innehålla ett nollalternativ samt ett eller flera alternativ till planförslaget som formuleras utifrån planens syfte och geografiska omfattning. Nollalternativet innebär ingen utbyggnad av strandnära bebyggelse eller anläggningar med stöd av LIS-områden. Dispenser som uppfyller de övriga sex skälen i MB kan givetvis förekomma. Nollalternativet innebär sämre förutsättningar för landsbygdsutveckling, vilket får sociala och ekonomiska negativa effekter inom kommunen. Nollalternativet kan innebära att lokala värden (natur, kultur, friluftsliv och biologisk mångfald) bibehålls i större utsträckning samt att miljön i och kring byarna förblir intakt.

I planeringsprocessen har redan i ett tidigt skede olämpliga lokaliseringar av LIS-områden undantagits. Dessa områden är bland annat riksintresseområden, naturreservat, kulturmiljöer, vattenskyddsområden, våtmarker, värdefulla ängs- och hagmarker, områden med risk för ras, skred och översvämningar, risker för att MKN inte uppfylls eller områden för elproduktion, vindkraft och vattenkraft.

Strandskyddets båda syften, allmänhetens tillgänglighet till stränderna och goda livsvillkor för växt- och djurliv, rör främst de sociala och ekologiska konsekvenserna medan anledningen till att vilja bygga inom strandskyddet framförallt finns inom de ekonomiska och sociala konsekvenserna. En MKB ska enbart behandla den betydande miljöpåverkan som planen bedöms medföra. MKB:n har avgränsats till att omfatta påverkan på följande:

HÅLLBAR UTVECKLING

Samhällsplanering handlar om att planera samhället och dess utveckling. Samspelet och bebyggelse, infrastruktur och transporter är en förutsättning för hållbar utveckling. Den fysiska samhällsplaneringen ger möjlighet att väga samman ekonomiska, sociala och miljömässiga intressen till en väl fungerande helhet.

Sjö- och vattennära områden är attraktiva för boende men valet av bostad är även kopplat till läge, utblickar eller populära rekreationsområden. Trygghet, vård och

omsorg samt närhet till service och kommunikationer är även förutsättning för LIS-områdena.

Närhet till befintlig infrastruktur, verksamhet och befintlig bebyggelse är förutsättningar för utpekandet av LIS-områden. LIS-områden ska även bidra till ett ökat underlag för service.

Samhällsekonomiska aspekter

LIS-områdena förväntas generera en positiv landsbygdsutveckling och skapa sysselsättning för befintliga småföretagare inom turism, mathantverk, mark- och byggtreprenörer, jord- och skogsbrukare med flera. En byggnadsarbetare anses ofta skapa sysselsättning för ytterligare 10 personer i angränsande branscher och inom servicenäringsen. Intäkterna från denna typ av spinoffeffekter tillfaller till viss del Härjedalens kommun och det lokala näringslivet men också andra kommuner och externt näringsliv.

Härjedalens kommun är rikt på vattenområden. De konkurrensfördelar det innebär för verksamheter och boende med vattennära lägen kan långsiktig bidra till att stimulera den lokala och regionala utvecklingen. Arbetstillfällen skapas och bidrar till en levande landsbygd, vilket stärker den lokala servicen och bidrar till en ökad kommuninflyttning – en grundläggande målsättning för kommunen, som har ett behov av en ökad befolkning. Varje åtgärd som kan stärka kommunen och bidra till en ökad befolkning är viktig. Sammantaget bedöms planen gynna den kommunala ekonomin.

Härjedalens kommun har ett sviktande befolkningsunderlag samt svårigheter att bibehålla önskvärd kommersiell och offentlig service. Möjligheterna till ett strandnära byggande bedöms allmänt vara positiv för kommunen genom tillskapandet av arbetstillfällen, möjlighet att utveckla befintliga eller starta nya verksamheter, förbättra underlaget för bland annat service och kommunikationer.

Ett ökat landsbygdsboende kan innebära att de kommunala kostnaderna för service på landsbygden i viss mån ökar. Kommunen bedömer dock att detta bör vara hanterbart då LIS-områdena i möjligaste mån har förlagts där det redan bor kommuninvånare som även fortsättningsvis kräver denna service. Fler elever på landsbygden ger bättre underlag för skolor och barnomsorg.

Sociala aspekter

Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande samhälleliga förutsättningarna för folkhälsan. Kommunens planeringsarbete bedrivs med ett tydligt underifrånperspektiv genom att bland annat samrådsfasen inför upprättande av LIS-planen inleddes med att kommunen bjöd in till sju möten på orterna Funäsdalen, Hede och Sveg. Förslag till LIS-områden har samlats in vid de olika mötena och ytterligare förslag har inkommit direkt till arbetsgruppen. Den fortsatta planeringsprocessen med samråd och granskning/utställning av planen möjliggör för ytterligare synpunkter från allmänheten.

Målet med LIS-planen är att gynna utvecklingen i Härjedalens kommun genom att öppna upp för en framtida utveckling av attraktivt boende och verksamheter i strandnära lägen. LIS-planen ska bidra till att skapa förutsättningar för att locka till sig nya innevånare, som underlag för förbättrad och bibehållen tillgång till lokal service samt företagsamhet på landsbygden. Tillgång till service är i högsta grad en jämställdhets fråga efter som kvinnor i lägre grad har bil och körkort.

Ur ett barnperspektiv är möjligheterna till trygga och goda uppväxtvillkor, ökad fysisk aktivitet med små och nära grönområden samt lokalt producerat mat en förutsättningar för en god hälsoutveckling.

Byggnader och anläggningar ska utformas så att människor med funktionsnedsättning ska ha samma tillgänglighet och tillträde till den fysiska miljön och olika typer av information som andra.

De utpekade fokusområdena är lokaliserade utifrån närheten till befintlig infrastruktur, verksamhet och befintlig bebyggelse. är förutsättningar för utpekandet av LIS-områden. LIS-områden ska även bidra till ett ökat underlag för service. De tillväxt- och utvecklingsmöjligheter som tillägget till översiktsplanen tillskapar, breddar dock generellt arbetsmarknaden för både män och kvinnor.

Miljö kvalitetsmålen

Enligt MB 6:12 skall en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen. Av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen berör planen i första hand 8 av dessa mål. Påverkan på dessa finns indirekt redovisade i avsnittet ”Identifiering och bedömning av miljö påverkan”. Nedan görs en sammanfattning utifrån de berörda målen.

Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och Bara naturlig försurning

En kortsiktigt begränsad ökad drivmedelsförbrukning och utsläpp av kväveoxider kan förväntas eftersom ett strandnära byggande kan förväntas leda till ökad biltrafik. Områdena är lokaliserade relativt nära kollektivtrafiklinjer, men dessa har begränsad turtäthet och planen förväntas inte medföra en så omfattande utbyggnad att det medger en kraftig ökning av turtätheten och därmed ett minskat bilåkande. Det är dock tillfredsställande om LIS områdena kan bidra till att vidmakthålla befintlig kollektivtrafik. Planen motverkar således målet på kort sikt, men på längre sikt förväntas fossila bränslen fasas ut och våra bilar drivas mer miljövänligt.

Levande sjöar och vattendrag

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheten att uppnå detta mål. Det är en begränsad del av kommunens stränder som föreslås utgöra LIS områden och dessa är i huvudsak koncentrerade till sjöar medan vattendragen sparas. Ett begränsat strandnära byggande inom de utpekade områdena bedöms inte påverka målet att bevara sjöarna levande.

Myllrande våtmarker

Någon utbyggnad inom riksintressanta eller regionalt intressanta våtmarker medges inte.

Grundvatten av god kvalitet

Den föreslagna LIS områdena bedöms inte ge upphov till förändringar av grundvatten som påverkar framtida vattenförsörjning.

Ett rikt odlingslandskap

Planen bedöms inte motverka målet för ett levande jordbruk. I varje enskilt ärende ska alltid påverkan på värdefull jordbruksmark bedömas. Någon värdefull mark från ”Ängs- och betesmarksinventeringen” ingår inte i planens LIS -områden.

Levande skogar

I planen har hänsyn tagits till kända nyckelbiotoper och andra särskilt utpekade känsliga skogsområden som redovisas i ”Skogens pärlor” Skogsvårdsstyrelsen. LIS områdena kan innebära att viss produktiv skogsmark tas i anspråk för bebyggelse, men områdena är i huvudsak lokaliserade till redan bebyggda områden, varför påverkan skogsbruk är begränsat.

God bebyggd miljö

Tillkommande byggnader förväntas ha låg energiförbrukning och radonhalter understigande gällande gränsvärden. Enstaka strandnära kompletteringar i kommunens byar och befintliga bebyggelsestråk bedöms inte påverka byarnas miljöer. Planen motverkar inte målet.

Ett rikt växt – och djurliv

Sammanställningen av växt- och djurlivet är inte närmare känt inom de föreslagna utbyggnadsområdena förutom det som redovisats i genomförda inventeringar rörande riksintressen, våtmarker och nyckelbiotopsinventeringar i *Skogens pärlor*.

Generellt gäller, att det slutliga ställningstagandet gällande förutsättningarna för växt- och djurliv sker i samband med dispens- och bygglovprövning av den specifika platsen. Eftersom dispens inte ska beviljas om åtgärden riskerar skada växt- och djurliv, bedöms att planförslaget inte motverkar miljömålet. Ett viktigt ställningstagande för att inte riskera negativ utveckling på målen har varit att generellt undanta rinnande vatten som LIS-område.

Påverkan på riksintressen

Riksintressen enligt MB kap 3 och 4 bedöms sammantaget inte påverkas negativt av tillägget till översiktsplanen. Se kartbilagan

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer finns, förutom för luft för en rad luftförorenande ämnen bl a kvävedioxid, kolmonoxid, benzen, partiklar och ozon. Någon kontroll av nivåerna genomförs inte på några platser inom planen. De aktuella trafikmängderna längs vägnätet och förhållanden i övrigt pekar dock på att gränsvärden inte kommer att överskridas pga planförslagets ökade trafik.

Miljökvalitetsnormer för vattenkvalitet är fastställda för nästan alla sjöar och vattendrag som berörs av föreslagna LIS-områden. Av distriktets alla vattendrag är 7 379 utpekade som vattenförekomster enligt Vattendelegationen för Bottenhavet dit alla vattendrag i Bräcke kommun hör. Under 1980-talet påbörjades ett kalkningsprogram i en stor andel av de sjöar och vattendrag som försurats av surt nedfall och skogsbruk. Under de senaste decennierna har det sura nedfallet minskat kraftigt, vilket tillsammans med kalkningen successivt förbättrat situationen. I distriktet bedöms övergödning inte vara av så stor omfattning vare sig i inlandsvatten eller i kustvatten.

Förutom kvicksilver som har en utbredd förekomst av förhöjda halter, framför allt i näringsfattiga sjöar och vattendrag med brunt vatten, är det relativt få vattenförekomster som har konstaterade problem. Sjöarna och vattendragen omfattas av avloppsdirektivet och ligger inom tillrinningsområde med avloppskänsliga vatten i inland avseende fosfor. Detta kan komma att medföra att särskilda krav på rening av avlopp måste ställas.

För miljökvalitetsnormer inom Härjedalens kommun gäller överlag att de uppnår god eller några enstaka fall måttlig ekologisk och kemisk status enligt Vattendelegationens statusklassificering.

Miljökvalitetsnormen för kemisk ytvattenstatus avseende kvicksilver och kvicksilverföreningar är *”uppnår ej god status”* i samtliga vattenförekomster. Detta gäller över hela landet och beror på en hög halt av kvicksilver och kvicksilverföreningar i marken, bland annat orsakade av atmosfäriskt nedfall. Problemen förvärras av förurning. Målsättningen är att halterna av kvicksilver och kvicksilverföreningar i vattenförekomsten inte bör öka till den 22 december 2015, i förhållande till de halter som har legat till grund för vattenmyndighetens statusklassificering av kemisk ytvattenstatus inklusive kvicksilver och kvicksilverföreningar 2009.

Vid ett genomförande av planen i sin helhet kommer föreslagna strandnära områden att tas i anspråk bland annat för bostäder, fritidshus och camping. En effekt av planens föreslagna etableringar kan bli en ökad näringsbelastning om inte avloppsfrågan löses på ett godtagbart sätt, en annan att ett ökat tryck på vattennära anläggningar i form av båtplatser och badbryggor uppstår. En ökad båtaktivitet kan medföra högre belastning på sjöarna i form av spridning av kemikalier, avlopp och buller. Vattenanläggningar

kan även medföra en påverkan på vattenbrynets ekologiska funktioner, till exempel dess förmåga att ta upp näringsämnen innan de sprids i vattenmiljön.

Ett genomförande av det tematiska tillägget till översiktsplanen för landsbygdsutveckling i strandnära områden, tillsammans med de åtgärder som föreslås för att minska negativa miljökonsekvenser, bedöms inte medföra att syftet med strandskyddet åsidosätts eller medföra någon påtaglig ökad negativ påverkan på miljökvalitetsnormerna för ytvatten i området.

Bedömningen bygger på att omfattningen av LIS-områdenas markanspråk i förhållande till förekomsten av obebyggda stränder i kommunen är liten. Vidare omfattar föreslagna LIS-områden inte den närmaste zonen vid vattnet vilket upprätthåller den allemansrättsliga tillgängligheten närmast vattnet och undantar potentiellt känsliga områden för djur- och växtliv från exploatering.

Fortsatt kvarstår risker för negativa miljökonsekvenser när det gäller påverkan på vattenkvalitet från vatten- och avlopp och när det gäller påverkan på området närmast vattnet samt själva vattenområdet som en indirekt följd av strandnära etableringar. Denna risk ska minimeras genom att i varje bygglovansökan inom LIS-områdena göra en noggrann bedömning av främst hur bebyggelsens avloppsanläggning kan påverka angränsande sjö eller vattendrag. Kravet är att dessa alltid ska utföras så att inte de orsakar negativa miljökonsekvenser.

SAMMANFATTANDE REDOGÖRELSE

Miljöbedömningar görs för att miljöaspekterna ska komma in i planeringen på ett tidigt stadium. Detta görs genom en identifiering av tänkbara konsekvenser. Den genomförda identifieringen och bedömningen visar att planförslaget inte bedöms medföra någon betydande negativ påverkan på miljön.

Planförslaget innebär positiva sociala och samhällsekonomiska effekter, bland annat ökade förutsättningar för inflyttning till kommunen, lokala sysselsättningstillfällen samt god bebyggd miljö.

Ett nollalternativ, som innebär att ingen strandnära bebyggelse tillåts inom kommunen, innebär bibehållen naturmiljö och fortsatt skogsbruk inom berörda områden. Nollalternativet skulle dock innebära begränsningar i de berörda områdenas möjliga utveckling och ytterligare bidra till den pågående stagnationen. Ett nollalternativ är till fördel för den ekologiska dimensionen av hållbarhetsaspekten utifrån ett lokalt perspektiv, men är uppenbart negativ för den sociala och ekonomiska dimensionen.

Sammantaget tillgodoser planen en tillräckligt omfattande allemansrättslig tillgång till strandområden och bevarande av goda livsvillkor för växt- och djurliv. Inga mellankommunala intressen skadas. De riksintressen som berörs bedöms inte lida någon påtaglig skada. De miljömål som motverkas är begränsade och godtagbara. De sociala- och ekonomiska konsekvenserna bedöms vara positiva. De miljökonsekvenser

som kan uppstå är översiktligt analyserade och anses inte vara betydande. Kommunens bedömning är att föreslagna LIS-områden är lämpade och ger en ur allmän synvinkel god hushållning med mark och vatten.

Bygglov

Krav på naturinventering, kontroll ras- och skred samt översvämningskänslig, fornlämningskontroll, godkänd VA-lösning och anslutning väg, mm. Texten ska utvecklas

Detaljplaner

I enstaka fall där en mer omfattande strandnära utbyggnad kan bli aktuell, kommer kommunen kräva att detaljplan ska upprättas för ett visst område innan bygglov kan beviljas. Då behandlas strandskyddsfrågan inom ramen för detaljplaneprocessen.

Mellankommunal samordning

I några enstaka fall är kommunens LIS områden lokaliserade nära angränsande kommun. Detta gäller även områden där ej verksamhetsanknuten landsbygdsutveckling medges på grund av att andra intressen. Några särskilda samråd med angränsande kommuner har inte gjorts under utarbetandet av samrådsförslaget. Synpunkter från angränsande kommuner och län inhämtas under samrådet. Två samrådsmöten har dock genomförts under 2014. Visar det sig då att det finns behov av att diskutera gränsfrågorna, är det möjligt att särskilda samråd kan anordnas innan planen ställs ut.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

MKB:n innehåller en sammanfattning av planens syfte, innehåll och förhållanden till andra planer samt information om rådande miljöförhållanden. För att identifiera graden av miljöpåverkan görs en bedömning enligt följande skala – betydande positiv, positiv, ingen, liten negativ eller betydande negativ miljöpåverkan - efter varje avsnitt.

Natur, biologisk mångfald, djur- och växtliv

En exploatering och byggnation av strandnära miljöer och naturmiljöer innebär en viss risk för påverkan på den biologiska mångfalden. De områden som anges lämpliga att utveckla har varierande naturvärden. Det finns behov av ytterligare inventeringar innan exploateringar genomförs. De LIS-områden som har pekats ut har inga naturtyper som enligt befintliga inventeringar och planeringsunderlag är unika eller särartade.

Det är viktigt för att, förebygga negativa konsekvenser på djur- och växtlivet, kravet på fri passage samt spridningsvägar för djur och växter upprätthålls. Bevakning sker därför alltid vid upprättande av detaljplan och beslut om strandskyddsdispenser.

De föreslagna LIS-områdena är belägna utanför områden av riksintresse, Natura 2000-områden, utpekade nyckelbiotoper, värdefulla myrar, värdefulla lokala naturområden och våtmarker samt viktiga vattendrag. I den enskilda prövningen ska alltid säkerställas att den planerade byggnaden, anläggningen eller verksamheten inte negativt påverkar livsvillkoren för djur- och växtlivet i området. Besök på platsen får också avgöra om ytterligare kunskap krävs för att avgöra ärendet, som till exempel naturinventeringar. För de områden som ligger i anslutning till Natura 2000-vattenområden ska särskilda naturinventeringar och VA-utredningar genomföras i varje enskilt fall så att områdenas bevarandestatus inte påverkas negativt. Viss skogsmark kan tas i anspråk som kan påverka revir och utrymme för vilda djur och fåglar, men huvuddelen av LIS-områdena är belägna i byar eller inom stråk med befintlig bebyggelse.

Bedömning:

Liten negativ miljöpåverkan.

Rekreationsvärden och friluftsliv, tillgång till orörda stränder

Planen bedöms inte medföra någon påtaglig negativ påverkan på riksintresseområden för turism och friluftsliv. De i dag orörda riksintresseområdena är inte utpekade som LIS-områden. Möjligheterna för friluftsliv och möjligheten att fritt röra sig längs stränderna bedöms inte försämrats utan tillgängligheten till stränderna och möjlighet till rekreation och friluftsliv, till och med kan förbättras, genom framtida byggande av attraktiva mikroföretag.

Begränsade kompletteringar inom befintliga bebyggelseområden bedöms innebära bättre utnyttjande av den befintliga infrastrukturen. Utmed Ljusnan och Mittån har

vissa sträckor pekats ut som direkt olämpliga för LIS-etableringar och här medges ingen strandnära bebyggelse.

I kommunen finns cirka 900 sjöar och tjärnar, motsvarande 520 km², samt flera viktiga vattendrag som är reglerade. Här finns stora möjligheter till rekreation, naturupplevelser, skidåkning, vandring och fiske. De utpekade LIS-områdena bedöms motsvara endast någon liten procentuell del av den totala strandlängden inom kommunen. Möjligheterna för friluftsliv och möjligheten att fritt röra sig längs stränderna bedöms inte försämrats utan tillgängligheten till stränderna och möjlighet till rekreation och friluftsliv, till och med förbättras, genom framtida byggande av attraktiva mikroföretag. Även i framtiden kommer det att finnas mycket god tillgång till orörda stränder i Härjedalens kommun.

Bedömning:

Liten negativ miljöpåverkan.

Fiske

Inga LIS områden berör värdefulla sjöar och vattendrag för fisket enligt kommunens fiskeplan.

Bedömning:

Ingen betydande miljöpåverkan.

Kulturmiljö

Planen anger att i den enskilda ärendeprövningen ska hänsyn tas till lokala kulturmiljöer och fornlämningar.

Bedömning:

Ingen betydande miljöpåverkan.

Mark och vatten

Påverkas grundvattenkvalité och grundvattennivå? Påverkas avrinningsområden? Påverkas ytvatten och vattendrag?

Planen kommer huvudsakligen att leda till enstaka kompletteringar i redan bebyggda områden. I stort bedöms planförslaget inte påverka grundvattenkvalitéer, grundvattennivåer, avrinningsområden eller ytvatten då krav kommer att ställs på godtagbara avloppslösningar i det enskilda bygglovärendet. I byar med gemensamma vatten och avloppslösningar ska ny bebyggelse i första hand alltid anslutas till gemensam VA-anläggning. I möjligaste mån ska hårdgörande ytor undvikas.

Bedömning:

Liten betydande miljöpåverkan.

Landskapsbild, utformning av bebyggelse och utblickar

Planen medför möjligheter till kompletterande strandnära bebyggelse i redan bebyggda områden. Kompletteringarna handlar i huvudsak om enstaka hus och mindre anläggningar och bedöms medföra en mycket ringa påverkan på landskapsbilden. Vid utformning av bebyggelse ska hänvisning till kommunens designerprogram samt lokal byggnadstradition göras. Områden med viktiga utblickar eller särskilda skönhetsvärden bedöms inte bli påverkade.

Bedömning:

Ingen betydande miljöpåverkan.

Hälsa och säkerhet

De föreslagna LIS-områdena bedöms leda till en mycket marginell ökning av trafikbelastningen på det lokala vägnätet och därmed inte leda till någon mätbar förändring av bullernivåerna längs vägnätet.

Kända ras- och skredkänsliga områden har redan tidigt i planprocessen identifieras och undantagits.

Översvämningsskänsliga områden har redan tidigt i processen undantagits för bostadsbebyggelse. Mindre anläggningar med mikroverksamheter kan dock tillåtas inom områden där det kan vara risk för översvämning.

Räddningstjänstens insatstider och tillgång till brandvatten ska beaktas vid bygglovprövningar och upprättande av planer.

Nya anslutningar till det allmänna vägnätet ska ansökas hos Trafikverket. Samråd ska ske vad gäller skydds- och säkerhetszoner kring vägar och järnvägar som ska beaktas vid bygglovprövningar och upprättande av planer.

Bedömning:

Ingen betydande miljöpåverkan.

Luft och klimat

Ett ökat byggande på landsbygden kan leda till viss ökning av det enskilda bilåkandet. LIS-områdena är dock i huvudsak lokaliserade till områden belägna relativt nära stråk med kollektivtrafik, vilket kan leda till ett bättre underlag för kollektivtrafiken.

Bedömning:

Liten betydande miljöpåverkan.

Myllrande våtmarker

Inga riksintressanta eller andra värdefulla våtmarker blir påverkade av LIS -områdena. Eftersom dessa områden redan tidigt i processen för framtagandet LIS-områden undantogs. I övrigt ska hänsyn tas till värdefulla våtmarker i den enskilda ärendehantering.

Bedömning:

Ingen betydande miljöpåverkan.

Rennäring

Planförslaget berör flera av de nya förslagen till riksintresseområdena för rennäringen som Sametinget har tagit fram. De nya riksintresseområdena för rennäringen har varit ute på samråd men är dock ännu inte beslutade. Planen medför dock i huvudsak möjligheter till kompletterande enstaka strandnära bebyggelse i redan bebyggda byar och bebyggelsestråk, vilket medför att planens påverkan på rennäringen i praktiken bedöms bli begränsad. Särskilda samrådsrutiner säkerställer att berörd sameby blir hörd i de enskilda ärendena.

Bedömning:

Liten negativ miljöpåverkan.

God bebyggd miljö

Huvuddelen av de föreslagna LIS-områdena berör förtätning av befintliga byar och bebyggelsestråk. De utgör dock inte särskilt känsliga miljöer och förslaget bedöms inte påverka de befintliga boendemiljöerna negativt. I varje enskilt ärende hörs berörda grannar och andra sakägare innan beslut fattas.

Bedömning:

Ingen negativ miljöpåverkan på berörda byar och tätorter

Sociala aspekter

En utbyggnad i strandnära områden ger viss sysselsättningsökning på lång sikt. Detta förbättrar underlaget för både kommersiell och offentlig service i berörda områden, vilket är positivt för respektive bygds sociala kvaliteter.

Bedömning:

Positiv miljöpåverkan

Avgränsning

Första steget i miljöbedömningen är att avgränsa innehållet i den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska upprättas. Här gäller att fokusera på de faktorer som kan leda till en betydande miljöpåverkan. MKB ska redovisa både positiv och negativ betydande miljöpåverkan.

Planen ger möjlighet till att bebygga och exploatera vissa strandnära miljöer, genom möjligheter till dispens från strandskyddet. För miljöaspekterna har planen därför störst påverkan på allmänhetens friluftsliv och strandens naturvärden. I en bedömning av en plans konsekvenser tas också hänsyn till den nivå som planen verkar på. Vissa frågor utreds bättre på en annan nivå, exempelvis i detaljplan eller vid enskild prövning av strandskyddsdispens. Här beskrivs inga detaljer eller konsekvenser inom varje föreslaget område, utan enbart konsekvenser av planen i sin helhet. Detaljerade bedömningar av påverkan på naturvärden, djur- och växtliv får göras i efterföljande enskilda dispensprövningar och i detaljplaneskedet där detta blir aktuellt. Då får också avgöras om kompletterande inventeringar bedöms erforderliga.

En MKB skall normalt innehålla ett nollalternativ samt ett eller flera alternativ till planförslaget som formuleras utifrån planens syfte och geografiska räckvidd. Nollalternativet innebär ingen utbyggnad av strandnära bebyggelse eller anläggningar med stöd av LIS områden. Dispenser som uppfyller de övriga sex skälen i MB kan givetvis förekomma.

Nollalternativet innebär sämre förutsättningar för landsbygdsutveckling, vilket får sociala och ekonomiska negativa effekter inom kommunen. Nollalternativet kan innebära att lokala värden (natur, kultur, friluftsliv och biologisk mångfald) bibehålls i större utsträckning samt att miljön i och kring byarna förblir intakt.

I planeringsprocessen har olämpliga lokaliseringar av LIS-områden successivt uteslutits till förmån för område med få konkurrerande intressen, bibehållandet av områden med redan obebyggda stränder samt hänsynstagande till fiskets intressen.

Strandskyddets båda syften, allmänhetens tillgänglighet till stränderna och goda livsvillkor för växt- och djurliv, rör främst de sociala och ekologiska konsekvenserna medan anledningen till att vilja bygga inom strandskyddet framförallt finns inom de ekonomiska och sociala konsekvenserna. En MKB ska enbart behandla den betydande miljöpåverkan som planen bedöms medföra. MKB:n har avgränsats till att omfatta påverkan på följande:

Samhällsekonomiska aspekter

LIS-områdena förväntas generera en positiv landsbygdsutveckling och skapa sysselsättning för befintliga småföretagare inom turism, mathantverk, mark- och byggtreprenörer, jord- och skogsbrukare med flera. En byggnadsarbetare anses ofta skapa sysselsättning för ytterligare 10 personer i angränsande branscher och inom servicenäringen. Intäkterna från denna typ av spinoffeffekter tillfaller till viss del Härjedalens kommun och det lokala näringslivet men också andra kommuner och externt näringsliv.

Härjedalens kommun är rikt på vattenområden. De konkurrensfördelar det innebar för verksamheter och boende med vattennära lägen kan långsiktig bidra till att stimulera den lokala och regionala utvecklingen. Arbetstillfällen skapas och bidrar till en levande landsbygd, vilket stärker den lokala servicen och bidrar till en ökad kommuninflyttning – en grundläggande målsättning för kommunen, som har ett behov av en ökad befolkning. Varje åtgärd som kan stärka kommunen och bidra till en ökad befolkning är viktig. Sammantaget bedöms planen gynna den kommunala ekonomin.

Bedömning:

Betydande positiv påverkan på samhällsekonomi och sysselsättning.

Landsbygdsutveckling

Härjedalens kommun har ett sviktande befolkningsunderlag samt svårigheter att bibehålla önskvärd kommersiell och offentlig service. Möjligheterna till ett strandnära byggande bedöms allmänt vara positiv för kommunen genom tillskapandet av arbetstillfällen, möjlighet att utveckla befintliga eller starta nya verksamheter, förbättra underlaget för bland annat service och kommunikationer.

Ett ökat landsbygdsboende kan innebära att de kommunala kostnaderna för service på landsbygden i viss mån ökar. Kommunen bedömer dock att detta bör vara hanterbart då LIS-områdena i möjligaste mån har förlagts där det redan bor kommuninvånare som även fortsättningsvis kräver denna service. Fler elever på landsbygden ger bättre underlag för skolor och barnomsorg.

Bedömning:

Betydande positiv påverkan för landsbygdsutveckling.

BILAGA KARTUNDERLAG

- Fokusområden
- Befolkning och bebyggelse
- Riksintressen
- Kommunikationer
- Ras och skredkänsliga områden
- Översvämningsdrabbade områden
- Rennäring

PLANERINGSUNDERLAG

Riksintressen, skyddade områden
Vattenkvalitet ekologisk status
Artdatabasen, skogens pärlor
Kommunikationer
Servicestruktur, skolor, livsmedel, drivmedel
Friluftsliv, fiskeplan, spår och leder
Risker, ras o skred, översvämning,
Förorenade områden kommun/länsstyrelsen

REFERENSER

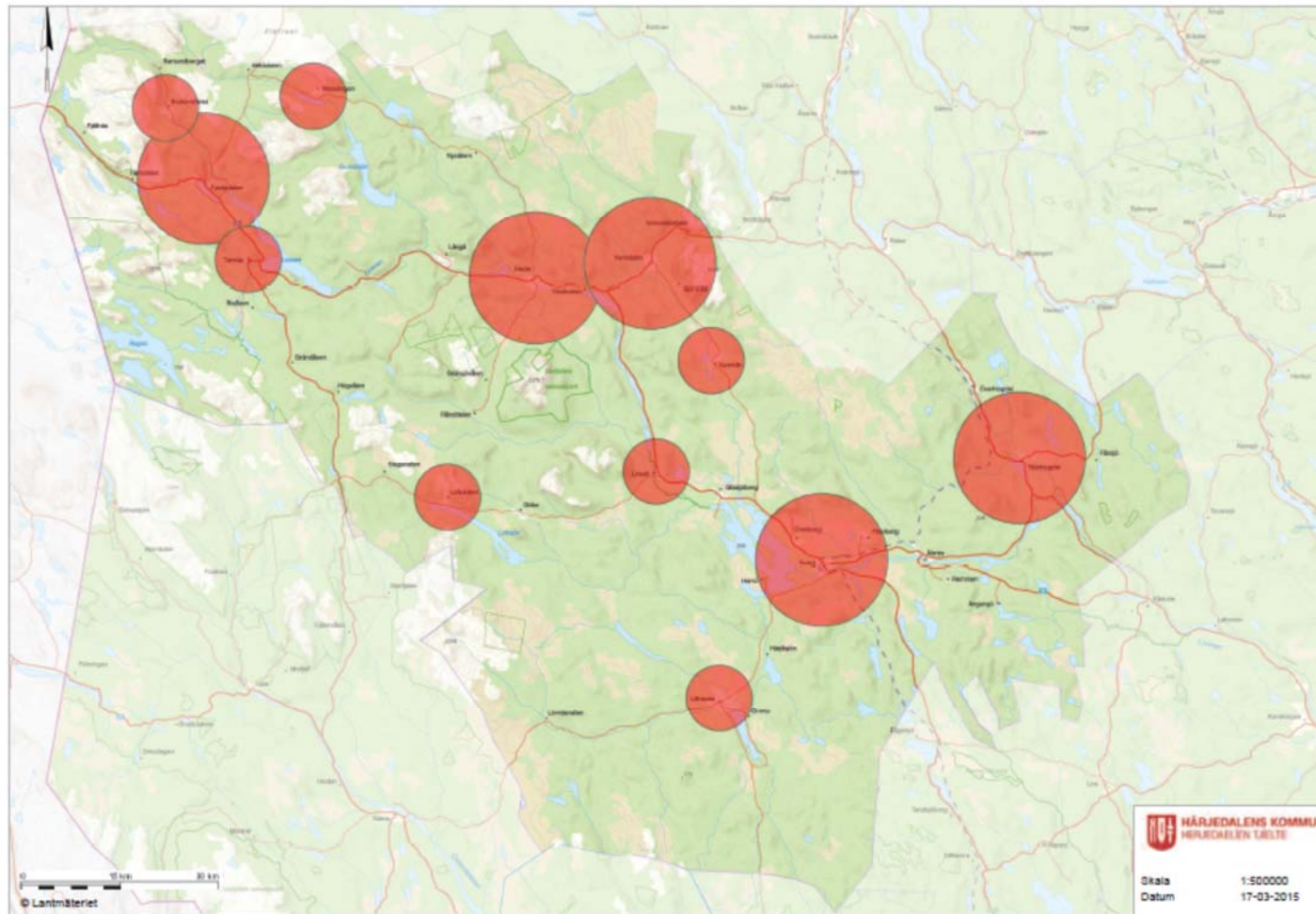
Regional utvecklingsstrategi Jämtland/Härjedalen, Regionförbundet 2014-2030
Landsbygdsprogram, Jordbruksverket 2014-2020
Analys av landsbygden i Jämtlands län, länsstyrelsen 2014-2020
Regionalt serviceprogram Jämtlands län, länsstyrelsen 2014-2018
Klimatstrategi för Jämtlands län, mål och åtgärder, länsstyrelsen 2014-2020
Ras och skred utifrån ett förändrat klimat, länsstyrelsen 2013
Översiktlig översvämningskartering, SMHI 1999
Bostadsmarknadsanalysen 2014, länsstyrelsen 2014
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen i Bräcke kommun, antagen 2012
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen i Mora kommun, antagen 2014
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen i Åre kommun Policydokument, antagen 2014
Översiktsplan Strömsunds kommun, antagen 2014
Översiktsplan Härjedalens kommun, antagen 2004
Fördjupade översiktsplaner för Funäsdalen 2009, Tännäsdalen 2010 och Lofsåsen – Glöte 2012

TIDPLAN

Vår 2014	Utkast textdel och kartor
Vår och höst 2014	Samrådshandling möte länsstyrelsen 4/2 (Elise, Eva, Massimo, Magnus)
	Tätortsnära, samordna med VA-plan, vattendirektiv, olämpliga områden med naturvärden såsom badplatser och fiskeplatser

	med strömmande vatten. Revidera avsnitt om översvämning i ÖP och lägg in i LIS-planen, Björn Olofsson/länsstyrelsen har uppgifter om flöden, tillåta 10 000-årsflöden?
	Se Åre checklistan, Strömsund och Ist
	Västernorrland – landsbygdsutveckling i öp
	Andra samrådsmöte länsstyrelsen 30/9 (BM, Jan, Mikael)
	Medborgarmöten Hogdal, Sveg, Hede Viken, Funäsdalen – inställt pga bristande resurser
Januari 2015	Miljö- och byggnämnden
	Möte styrgruppen
	Samrådshandling ut
April-Maj 2015	Redigering och samrådsredogörelse
Juni 2015	Granskning/Utställningshandling ut
Oktober 2015	Antagande – Laga kraft

Fokusområden, befolkning och bebyggelse, riksintressen, kommunikationer, ras och skred, översvåmningsområden och rennåring

Fokusområden

Geografiskt utpekade LIS-områden

De geografiskt utpekade LIS-områdena ligger i eller i närheten av kommunens tätorter/byar. Kommunens definition av tätort är att fungerande service såsom skola, butiker, kollektivtrafik och drivmedelsstation ska finnas alternativt ska finnas förutsättningar för. Definitionen av tätortsnära är ett omland med radie om 1 mil respektive 5 km, beroende på antal serviceinrättningar, på orten. Tolv stycken fokusområden har pekats ut, inom vilka det bedöms finnas bäst möjligheter att åstadkomma landsbygdsutveckling genom ökade möjligheter att bygga nära vatten. De tolv områdena är Bruksvallarna – Flon, Mittådalen – Messlingen, Tännaldalen, Funäsdalen – Ljusnedal, Tännäs, Hede – Långå – Nysätern - Hedeviken, Vemdalen, Lofsdalen, Sveg, Ytterhogdal, Ängersjö och Lillhärdal.

Inom varje fokusområde har flera mindre geografiskt avgränsade LIS-områden pekats ut. LIS-områdena har olika syften och olika detaljerad avgränsning eftersom förutsättningarna ser olika ut på olika platser i kommunen. Vissa LIS-områden ligger vid större sjöar medan andra LIS-områden inkluderar områden med befintlig bebyggelse vid mindre vattendrag.

Service är koncentrerad till kommunens tätorter. På följande orter det finns åretruntöppen livsmedelsbutiker, tankstationer, skolor och hälsocentraler. Alla dessa serviceinrättningar finns på fem orter i kommunen; i *Funäsdalen, Hede, Vemdalen, Sveg* och *Ytterhogdal*. Orter med alla fyra serviceinrättningar är markerade med 1 mils radie från centrum, här förutsätts tillgång till bil eller buss. På tre orter finns åretruntöppen affär, tankställe och skola; i *Bruksvallarna, Lofsdalen* och *Lillhärdal*. På ytterligare tre orter finns åretruntöppen affär samt tankställe; i *Tännäs, Linsell* och *Vemhån*. Orter med tre eller två serviceinrättningar är markerade med 5 km radie, ett avstånd som kan nås med promenad, cykel eller moped. Dessa orter med omland bedöms ha förutsättningar för lokalisering av LIS-områden.

Inte geografiskt utpekade LIS-områden

Inom stora delar av kommunen, med undantag för de värdefulla natur- och rekreationsområdena, anser kommunen att det även är möjligt att utveckla strandnära lägen för småskaliga turist- och upplevelseanläggningar utan att det är redovisat som ett särskilt LIS-område i översiktsplanen enligt *Särskilda riktlinjer* med prövning om åtgärden är att betrakta som LIS och om lokaliseringen är lämplig. Kompletterande bostadsbebyggelse kan även etableras i anslutning, inom 200 meter, till befintlig bebyggelse. LIS-planen ska bidra till att skapa förutsättningar för att locka till sig nya innevånare, som underlag för förbättrad och bibehållen tillgång till lokal service samt företagsamhet på landsbygden.

Områden som inte är lämpliga LIS-områden

Områden sedan tidigare är skyddade, särskilt känsliga eller utpekade som särskilda produktionsområden har i ett tidigt skede undantagits. Områdena som har undantagits är riksintressen, naturreservat, kulturmiljöer och övriga områden som bedöms lida skada av en exploatering, tätorternas strandområden, vattenskyddsområden, strandområden med våtmarker samt värdefulla ängs- och betesmarker, områden med risk för ras och skred och översvämningskänsliga områden, strandområden där en exploatering innebär risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte uppfylls samt strandområden inom områden för elproduktion, vindkraft och vattenkraft

Kartbilaga LIS-plan Härjedalens kommun

MB 2012-000333

LIS-områden

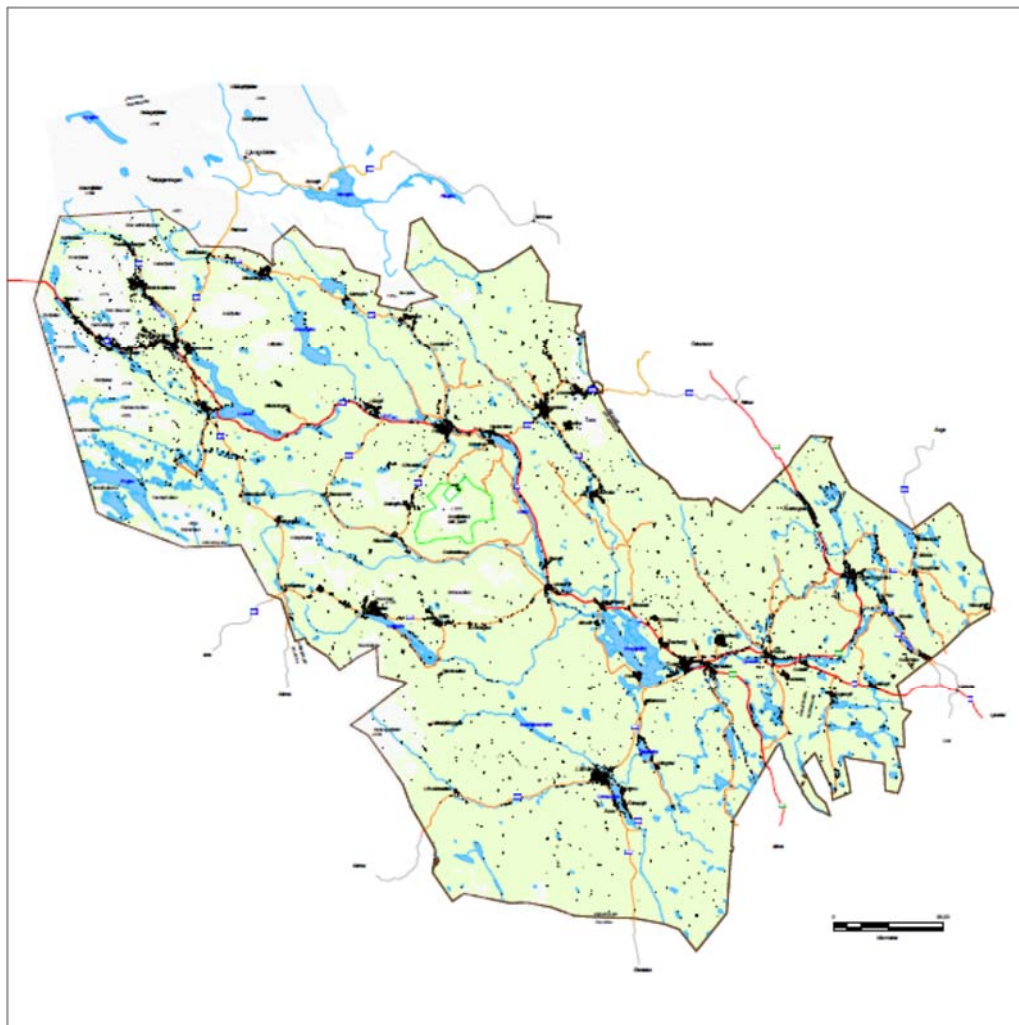

Kartbilaga LIS-plan Härjedalens kommun

MB 2012-000333

För att få ett bra underlag avseende vilka naturvärden som finns längs stränderna har en okulär och översiktlig naturinventering genomförts i anslutning till de utpekade LIS-områdena. Då inventeringen är av översiktlig karaktär ska avgränsningen av LIS-områdena inte uppfattas som definitiv. I samband med önskemål om etableringar inom LIS-områdena ska mer detaljerade inventeringar genomföras för att fastställa om och i vilken utsträckning det kan vara möjligt med etableringar.

Urvalet har resulterat i tolv fokusområden där kommunen anser att landsbygdsutveckling i strandnära lägen kan vara lämpliga. Fokusområdena är Bruksvallarna – Flon, Mittådalen – Kappruet - Messlingen, Tänndalen, Funäsdalen - Ljusnedal, Tännäs, Hede – Långå – Södra Särsvsjön - Nysäterna - Hedeviken, Vemdalen, Lofsdalen, Sveg, Ytterhogdal, Ängersjö och Lillhärdal.

Befolkning och bebyggelse

Befolkning och bebyggelse

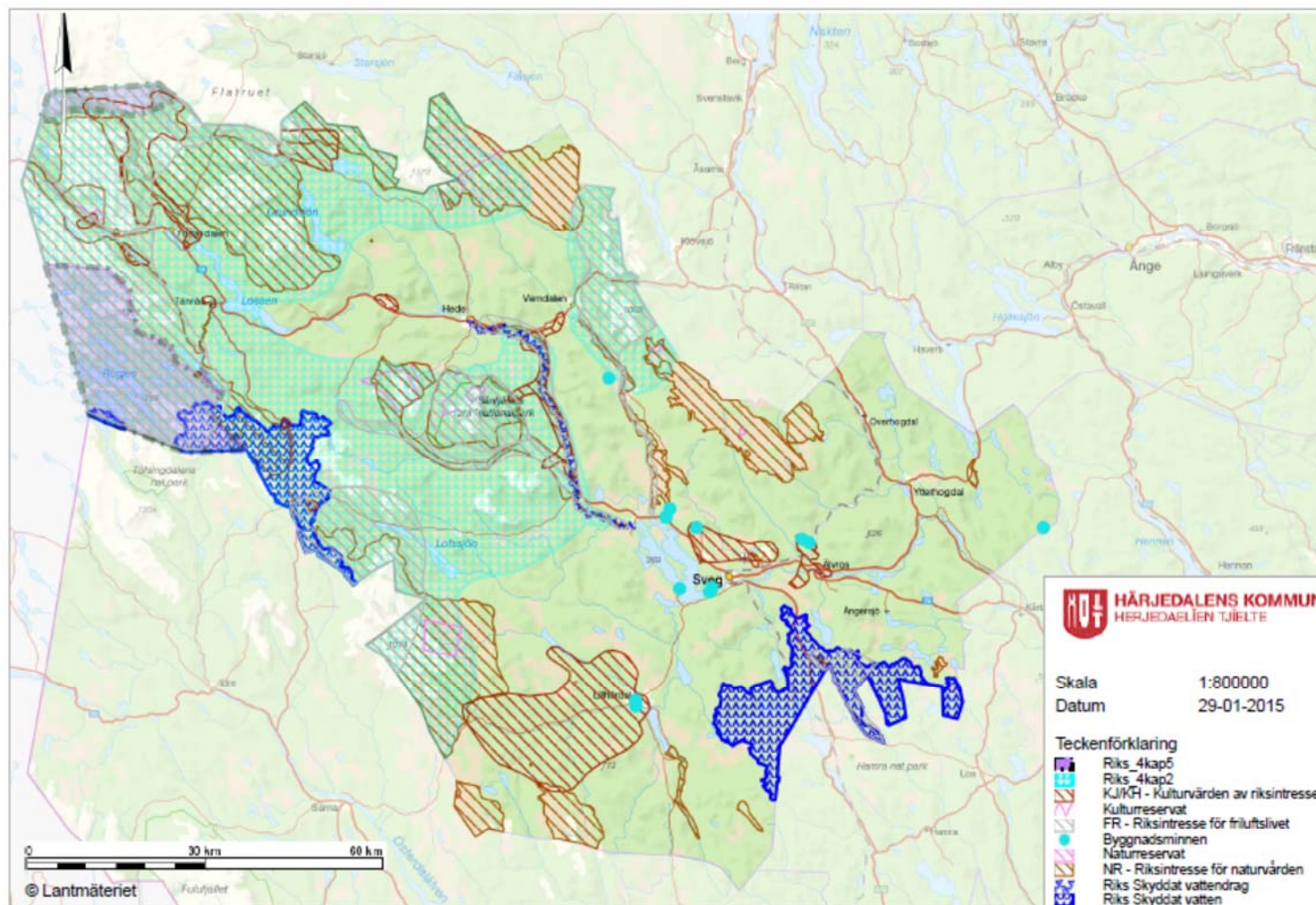
Närhet till befintlig infrastruktur, verksamhet och befintlig bebyggelse är förutsättningar för utpekandet av LIS-områden. LIS-områden ska även bidra till ett ökat underlag för service.

Befintlig bebyggelse är i huvudsak spridd utmed de större vägarna E45, *Fjällvägen* - länsväg 84 (viktig regional förbindelse mellan Gävle – Röros) samt länsvägarna 314, 315 och 316. I fjällområdena finns även en viss utspridd bebyggelse i väglöst land, som till exempel ett antal fjällägenheter,

<u>Areal</u>	11 859,62 km ² (2013-01-01) ^[3] <u>5:e</u> största (av 290)
- land	11 286,1 <u>km²</u>
- vatten	573,52 <u>km²</u>
<u>Folkmängd</u>	10 224 (2014-12-31) ^[4] <u>211:e</u> största (av 290)
<u>Befolkningstäthet</u>	0,91 invånare/ <u>km²</u> ^{[4][3]} <u>283:e</u> högsta (av 290)

Inom stora delar av kommunen, med undantag för de värdefulla natur- och rekreationsområdena, anser kommunen att det även är möjligt att utveckla strandnära lägen för småskaliga turist- och upplevelseanläggningar, s.k. mikroföretag, utan att det är redovisat som ett särskilt LIS-område i ÖP enligt *Särskilda riktlinjer* med prövning om åtgärden är att betrakta som LIS och om lokaliseringen är lämplig. Kompletterande bostadsbebyggelse kan även etableras i anslutning, inom 200 meter, till befintlig bebyggelse.

Riksintressen Naturvård, Kulturmiljövård, Friluftsliv och Skyddade vatten/vattendrag Byggnadsminnen. Kultur- och Naturreservat Nationalpark

Riksintressen enligt 3 och 4 kapitlet MB - Naturvård, Kulturmiljövård, Friluftsliv och Skyddade vatten/vattendrag, Byggnadsminnen samt Naturreservat

Naturvård

Naturen är en viktig tillgång som basfaktor för livet och näringarna i kommunen. Bland annat är turismen starkt beroende av att naturförhållandena inte försämras och att markanvändningen präglas av ett långsiktigt hållbart resursutnyttjande.

Vetenskaplig naturvård

Inom kommunen finns ett flertal områden av riksintresse för naturvården enligt kap 3 MB. Dessutom finns ett många andra lokala skyddsvärda naturområden. Vissa områden är skyddade genom naturreservat och nationalpark som **Rogen, Hamra, Sonfjället, del av Ljusnan**.

Nationalparker, naturreservat

I Härjedalen finns länets enda nationalpark vid **Sånfjället**. Dessutom finns ett flertal naturreservat i kommunen. Värdena i dessa områden finns utförligt redovisade under respektive områdesbeskrivning längre fram.

Natura 2000-områden

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden som byggs upp inom EU. Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s habitat- och fågeldirektiv och utgör en form av EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa på en nationell nivå. I Härjedalens kommun finns **32 stycken Natura 2000-områden** om totalt ca 90 000 ha. Av detta är 75 400 ha redan skyddade som reservat.

Kulturmiljövård

Härjedalen är ett av landets rikaste landskap vad beträffar bevarad kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. De gamla byggnaderna ligger som regel insprängda i nyare bebyggelse, vilket gör att de ofta är svårt att se vad som är värdefullt. Härjedalen utgör också en av de kommuner i landet som kan uppvisa flest bevarade fäbodan, varav flera i drift. Dessutom finns rikligt med fornlämningar. Inom kommunen finns ett flertal miljöer av kulturhistoriskt riksintresse enligt miljöbalken kap 3 samt ett antal områden som kan betecknas vara av lokala kulturhistoriska intressen. I länet finns **ett kulturreservat Lillhärjeåbygget, 14 byggnadsminnen, 13 kyrkoplatser/begravningsplatser samt ett stort antal fornminnen**.

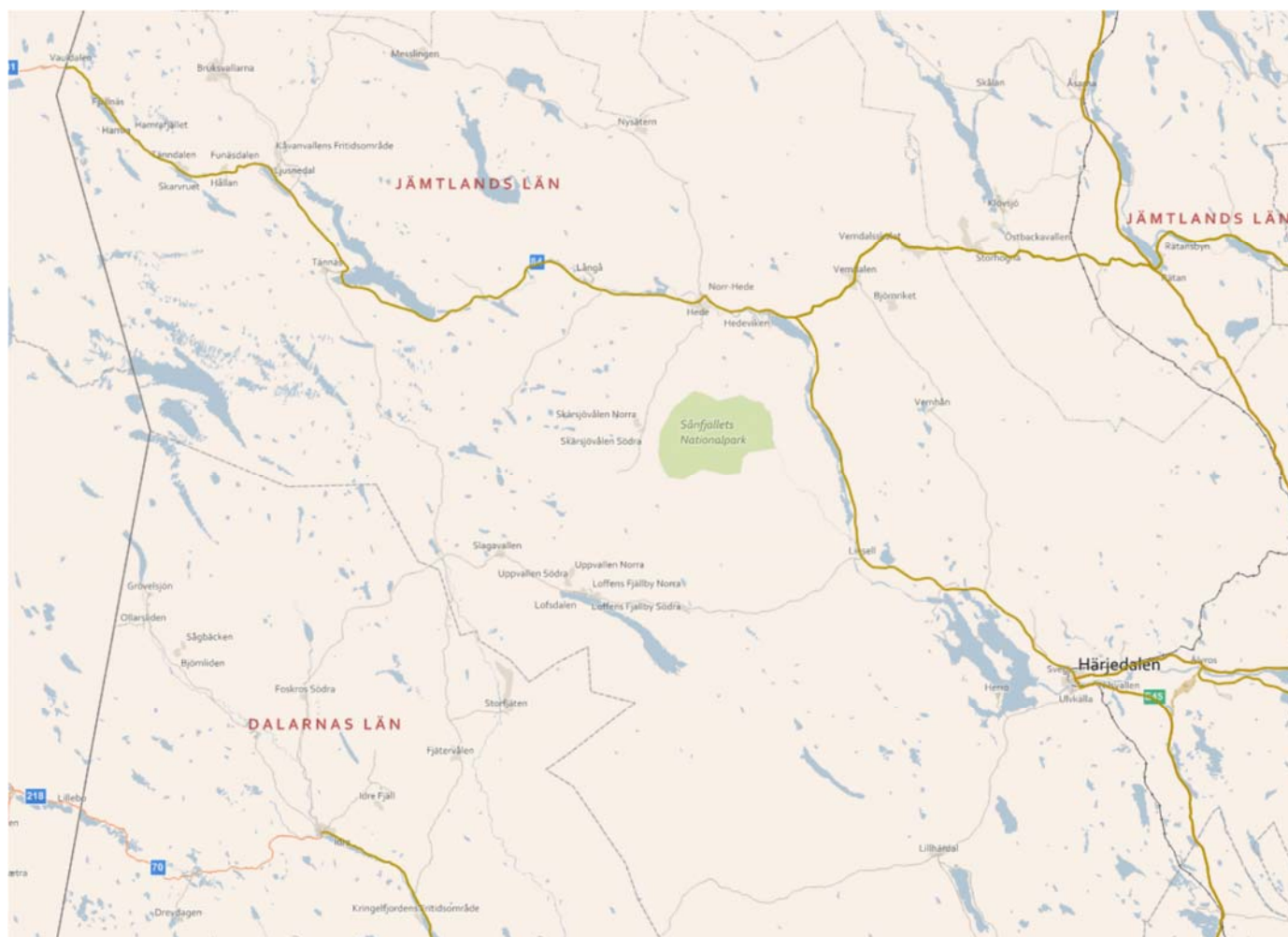
Turism och friluftsliv

Turismen utgör en av basnäringarna i Härjedalens kommun och är av avgörande betydelse för utvecklingen.

Kartbilaga LIS-plan Härjedalens kommun

MB 2012-000333

Kommunikationer

Kartbilaga LIS-plan Härjedalens kommun

MB 2012-000333

Vägar

För vägar gäller **särskilda säkerhetszoner**, enligt 43, 44 §§ VL, för området närmast vägbanan. Säkerhetszonen ska vara fritt från fysiska hinder i form av fasta och oeftergivliga föremål. För byggnad/anläggning eller åtgärd inom säkerhetszonen krävs tillstånd från Trafikverket. Tillstånd krävs för t.ex. skyltar, reklam, staket, grävning, upplag och andra liknande anordningar. Säkerhetszonerna bredd är beroende av tillåten hastighet. För en väg med tillåten hastighet på;

- 50 km/tim är säkerhetszonen minst **3** meter
- 70 km/tim är säkerhetszonen minst **7** meter
- 90 km/tim är säkerhetszonen minst **9** meter
- 110 km/tim är säkerhetszonen minst **11** meter

Generellt gäller **12 meter byggnadsfritt** avstånd till väg, enligt 47 § VL. Enligt särskilt beslut av länsstyrelsen gäller **30 meter byggnadsfritt avstånd från E45 och länsväg 84**. Länsstyrelsen är beslutande efter samråd med Trafikverket. Byggnad eller anläggning som kan inverka menligt på trafiksäkerheten får inte, utan länsstyrelsens tillstånd, placeras inom det byggnadsfria avståndet. Detta gäller **inte åtgärder inom detaljplan eller åtgärder som kräver bygglov**. Åtgärder som **inte kräver bygglov** enligt PBL behöver dock tillstånd från länsstyrelsen. E45 och väg 84 är även av riksintresse för kommunikationer, enligt MB 3 kapitlet. **Anslutning till allmän väg** kräver tillstånd av Trafikverket enligt 39 § VL.

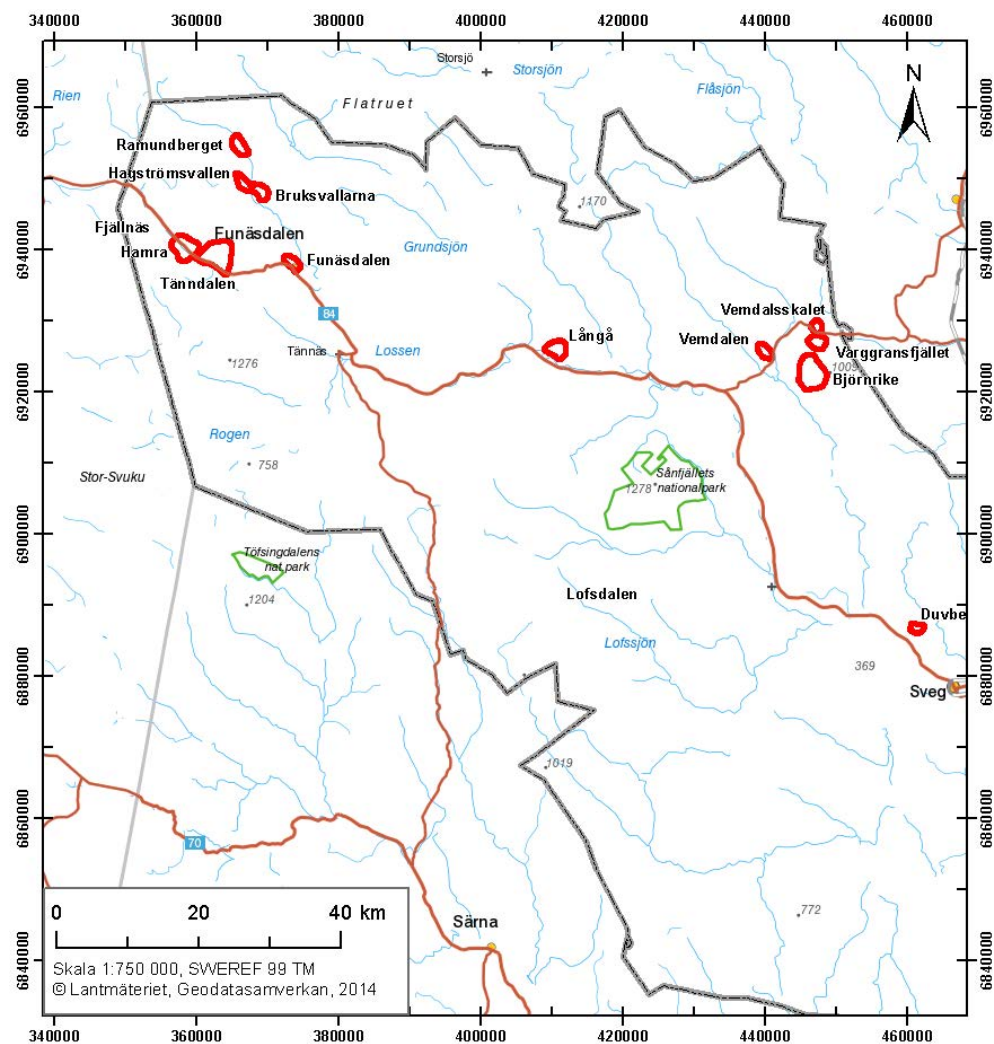
Järnväg

Generellt bör **inte ny bebyggelse tillåtas inom ett område på 30 meter från järnvägens spårmitt**. Avståndet behövs för eventuella räddningsinsatser och komplettering av riskreducerande åtgärder. Verksamheter som inte är störningskänsliga och där människor endast tillfälligt vistas, till exempel parkering, garage och förråd, kan dock finnas inom 30 meter från spårmitt, på närmaste spår. Mindre parkering, garage och carport kan anläggas minst 15 meter från spårmitt. Köryta inom parkeringsområde kan anläggas 9 meter från spårmitt. På 30 – 50 meters avstånd från järnvägen är de på grund av bland annat buller mycket svårt att uppnå en god boendemiljö, trots skyddsåtgärder. Bullerreducerande åtgärder kan behövas på avstånd upp till flera hundra meter från spåret. Med anledning av risker med farligt gods samt utsatthet för buller och vibrationer är det viktigt att, även vid förtätning av bebyggelse i järnvägens närhet, utreda om det verkligen är lämpligt att bygga på platsen. Enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter 2008:1 får **byggnader eller någon byggnadsdel av säkerhetsskäl normalt inte förekomma inom 5 meter från del av järnvägsanläggningen som kan föra högspänning**. För höga byggnader kan större avstånd alternativt särskilda skyddsåtgärder krävas.

Buller

Riksdagen har beslutat om riktvärden för trafikbuller som normalt inte ska överskridas vid ny-byggnad av bostäder eller vid ny- eller väsentlig ombyggnad av infrastruktur. Samma riktvärden gäller vid **bostäder, skolor, förskolor och vårdlokaler**. Riktvärdena **50 dBA** gäller dagtid (06.00-18.00) och kväll och natt (18.00–06.00) **45 dBA**.

Ras och skred - stabiliteten i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord

Stabilitet i slänter och raviner

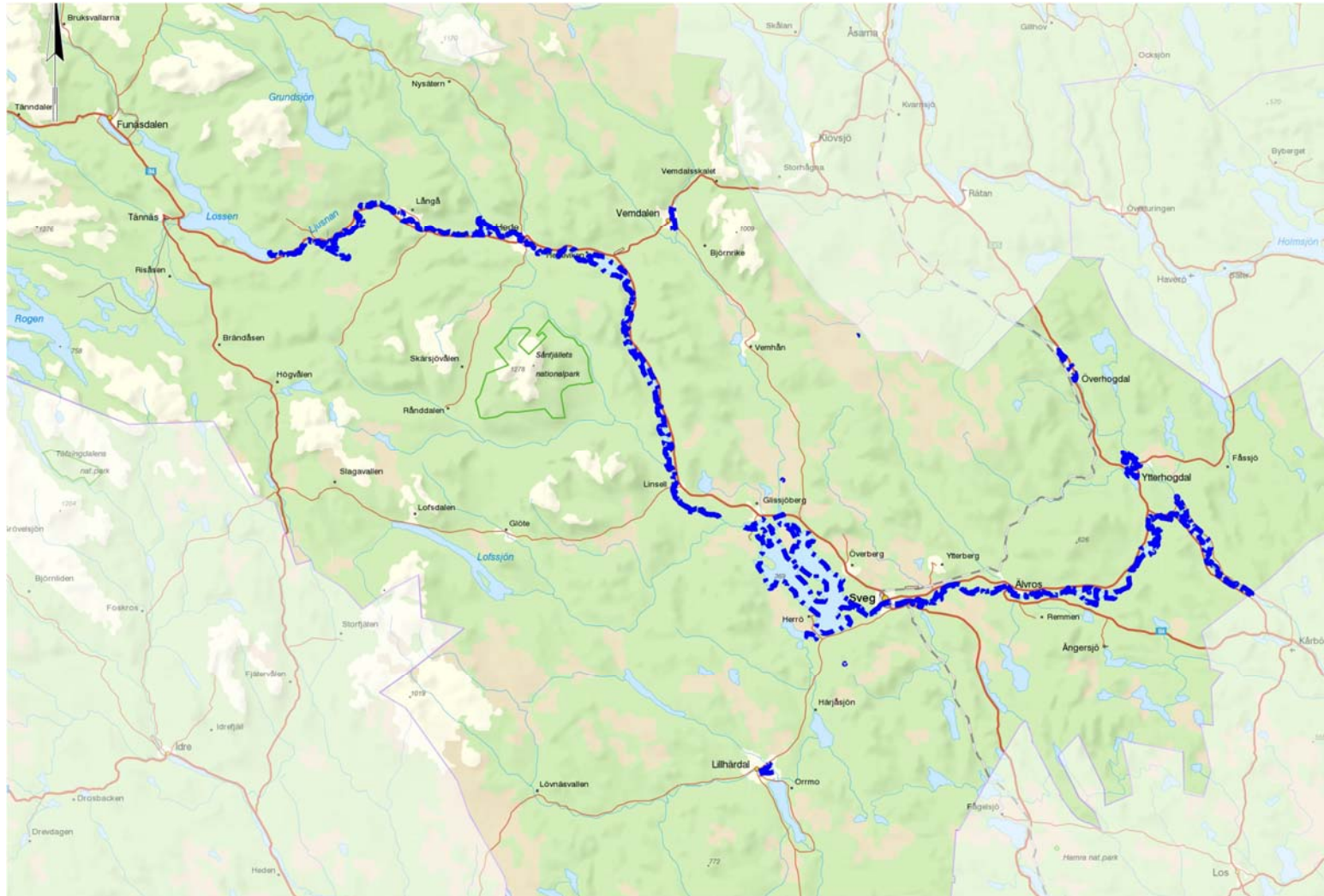
Härjedalen utgörs till stora delar av fjällterräng. Av den totala arealen ligger 4/5 högre än 500 m ö h. Terrängformerna följer berggrundens yta och präglas av berggrundens struktur och sammansättning. Landskapet kännetecknas i stort av bergen i de västra delarna och de många dalstråken varav Ljusnandalen är den dominerande dalgången. Den löper i nordväst-sydostlig riktning genom de centrala delarna av Härjedalen. Fjällkedjans högfjällszon, som är en begränsad topografisk region upptar de nordvästra delarna av landskapet. Berggrunden är präglad av veckning och omvandling samt överskjutning av mäktiga berggrundsskollor från väster mot öster. Helagsfjället, som är 1796 m ö h är ett av de högsta fjällmassiven och här finns också landet sydligaste glaciär. Längre österut övergår landskapet i ett brett förfjällsområde med berg såsom Sånfjället (1277 möh) och Vemdalsfjällen, vilka är uppbyggda av motståndskraftig kvartsit. Sydöstra delen av Härjedalen utgörs av en bergkullslätt. Bergen höjer sig här ca 200-300 m över dalbottenarna. I de sydvästra delarna ligger Rogen, landskapets största sjö. I detta område finns ett stort antal småsjöar och mängder av moränryggar, så kallade Rogenmoräner. Denna morän är en typ av dödismorän, som förekommer i sänkor och flacka områden.

Den bildades när en del av landisen avsnördes från själva huvudisen och smälte ner på stället. Jordarterna i Härjedalen har i mycket stor utsträckning bildats i samband med den senaste landisens avsmältning. Hela kommunen ligger över Högsta kustlinjen (HK) och inom den så kallade norra Sveriges inlands- och fjällregion. Jordarten domineras av morän, som i dalar och sänkor uppvisar en kullig terrängform. Moränen är i allmänhet sandig, men det förekommer också siltiga och grusiga moräner. Moränytorna är i allmänhet normalblockiga, men det är även ganska vanligt med blockrika och ibland storblockiga moräner. De högre belägna områdena i västra och nordvästra delarna av Härjedalens kommun utgörs av kalfjällsområden där kalt berg och berg med tunt jordtäckte dominerar. Torvmarkerna kan bilda stora terrängtäckande myrar, som ställvis upptar betydligt mer än halva landarealen. Torvens mäktighet är ofta endast 2-3 m och den underlagras vanligen av morän. Isälvsavlagringar uppträder främst i dalgångarna och de är ofta mäktiga särskilt i älvdalarna. Huvudsakligen utgörs de av rullstensåsar, men breda och plana isälvsdeltan förekommer främst i Ljusnans dalgång.

På uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har Statens geotekniska institut (SGI) utfört en förstudie och en översiktlig kartering av stabilitetsförhållanden i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord i Härjedalens kommun. Syftet med förstudien är att välja ut områden som skall karteras med avseende på benägenheten för slamströmmar, erosion och ras i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord. Därefter har utförts en kartering samt en översiktlig bedömning av stabiliteten i raviner och slänter. Syftet med karteringen är att indela undersökningsområden efter behov av detaljerad undersökning och kontroll med avseende på benägenheten för slamströmmar, erosion och ras i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord. Undersökningen avser **endast bebyggda områden** i eller nedanför raviner och slänter i morän och grov sedimentjord där förutsättningar för slamströmmar, erosion och ras bedöms föreligga.

Med ledning av förstudien har 12 områden valts ut för kartering enligt Etapp 1: **Björnrike, Bruksvallarna, Duvberg, Funäsdalen, Hagströmsvallen, Hamra, Långå, Ramundberget, Tännadalen, Varggransfjället, Vemdalen och Vemdalskalet**. Från topografiska och geologiska kartor identifierades områden med följande förutsättningar: - Raviner i morän eller grov sedimentjord med bebyggelse ovanför, i eller nedanför ravinen. - Slänter med lutning över cirka 17 grader, med jordlager som består av morän eller grov sedimentjord och med bebyggelse ovanför, i eller nedanför slänten.

Översvämningsskänsliga områden

Översvämningskänsliga områden

Inom Härjedalens kommun föreligger risk för översvämningar längs Ljusnan men också längs flera andra mindre vattendrag. Från Svegsdammen och nedströms har Räddningsverket och SMHI upprättad en översiktlig översvämningskartering. För Sveg och Hede har kommunen låtit genomföra mer detaljerade beräkningar av vattennivåerna vid höga flöden. Både den översiktliga karteringen och detaljberäkningarna visar att omfattande områden kan svämmas över vid höga flöden.

Risikanalys, konsekvenser

Som mått på sannolikhet för översvämning används ofta begreppet åtkomsttid, som betecknar den genomsnittliga tiden mellan två översvämningar som når till en viss nivå. Ett flöde med åtkomsttiden 100 år har t ex 40 % sannolikhet att det inträffar under en 50-årsperiod. I tabellen nedan redovisas den sammanlagda sannolikheten för att ett flöde med en viss återkomst skall överskridas under en längre tidsperiod. Översvämningskarteringarna och sannolikhetsbedömningarna innebär att det på flera ställen inom kommunen finns risk för översvämning i sådan omfattning att det bör beaktas i kommunens översiktsplan och efterföljande tillståndsprövning. Även om flertalet av angivna områden omfattas av strandskyddsbestämmelserna kan ändå ett flertal dispenser bli aktuella inom berörda områden för att de uppfyller de särskilda skäl som Naturvårdsverket angivit i sina allmänna råd. Dessutom kan i framtiden ev lagändringar öppna för en mer nyanserad tillämpning av strandskyddsbestämmelserna. Flera detaljplaner i Sveg och Hede berörs också av risken för höga flöden.

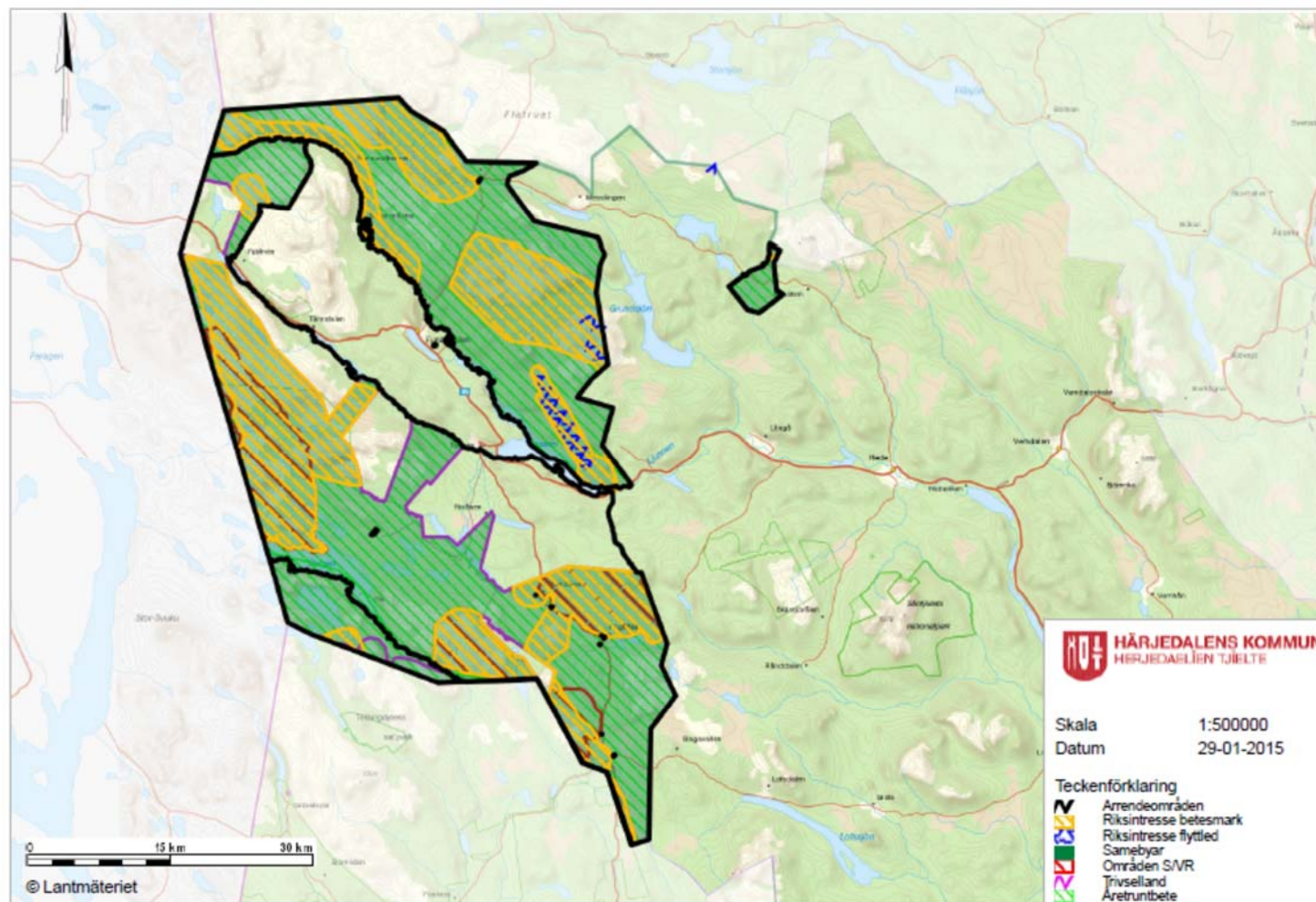
Dimensionerande flöde

De statliga myndigheterna har inte angivit vilket dimensionerande flöde kommunerna ska utgå ifrån. Varje kommun måste självständigt bedöma vilken nivå man bör tillämpa för att uppnå PBL:s regler om allmän lämplighetsprövning och riskbedömning samt vad som krävs för att inte riskera oaktsam myndighetsutövning vid planläggning och bygglovprövning. I Räddningsverkets och SMHI:s översiktliga översvämningskartering redovisas 100-årsflöde och 10 000-årsflöde. I de mer detaljerade karteringarna för Hede och Sveg redovisas dessutom 1000-årsflödet.

Överväganden:

Ett hus bör enligt kommunens bedömning kunna stå säkert åtminstone 100 år. Denna bedömning samt en allmän tillämpning av försiktighetsprincipen innebär att inom Härjedalens kommun föreslås att 1000-årsflödet används som dimensionerande flöde. Det innebär att ingen ny bebyggelse bör lokaliseras under de nivåer som kan bli översvämmade av 1000-årsflödet. Vidtas åtgärder som förhindrar att byggnaden blir skadad vid nivån för ett 1000- årsflöde samt att angöring mm tryggas, kan kommunen medge bygglov i det enskilda fallet. Vid om- och tillbyggnader av bebyggelse som redan ligger inom område med risk för höga flöden får bedömningar göras i varje enskilt fall. **Förutom längs Ljusnan har även höga flöden dokumenterats längs Hoan, Härjeån, Norrveman m fl mindre och mellanstora vattendrag.** Längs icke karterade vattendrag får bedömningar göras utifrån erfarenhetsvärden och en tillämpning av försiktighetsprincipen. Inom kommunen finns ett flertal regleringsdammar. Enligt regleringsföretaget åtgärdas dessa nu så att de klarar ett 10 000-årsflöde. Det innebär att några särskilda restriktioner för bebyggelse kring själva dammarna utöver de som erfordras utifrån ovan nämnda inventeringar inte behövs.

Rennäringen

Rennäring

I Härjedalen bedrivs renskötsel inom **Tåssåsens, Handölsdalens, Mittådalens och Ruvhten Sijte samebyar**. Rennäringen är av riksintresse enligt miljöbalken. Rennäringslagen reglerar renskötselrätten. Enligt lagen är renskötsel förbehållen samer och de har via renskötselrätten möjlighet att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar.

Lagstiftningen har till stor del gått ut på att reglera konflikter mellan rennäringen och andra markanvändare. Renskötselns markanvändning varierar med årstiderna och med åren beroende på bland annat temperatur, nederbörd och vindförhållanden. Generellt kan rensköselförloppet beskrivas med skissen på nästa sida. Det statligt ägda fjällområdena utgör åretruntområden för rennäringen. Inom stora delar av kommunen i övrigt har sedvanerätt hävdas och där renskötsel bedrivits under tiden 1 oktober till 30 april. Oenigheter om vinterbetets omfattning har prövats i en rättsprocess mellan ett stort antal enskilda markägare och berörda samebyar. Kommunen är angelägen om att förutsättningarna för rennäringens framtid säkerställs, den utgör en viktig del av landskapets kultur och historia och det nuvarande näringslivet. Rennäringen och samekulturen bedöms också kunna spela en positiv roll i den framtida turismutvecklingen.

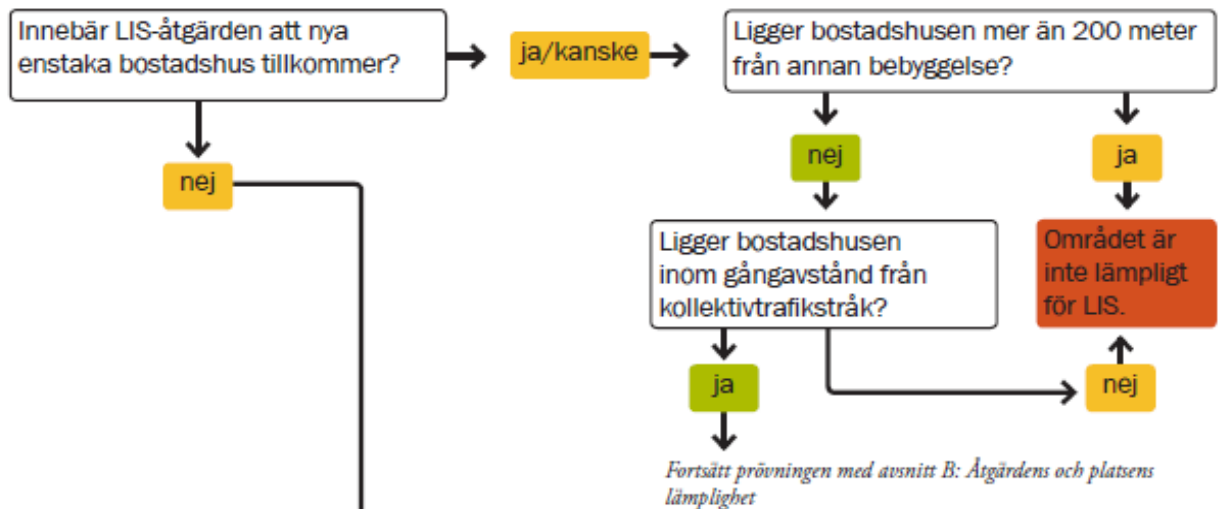

Policy enligt modell i Åre kommun

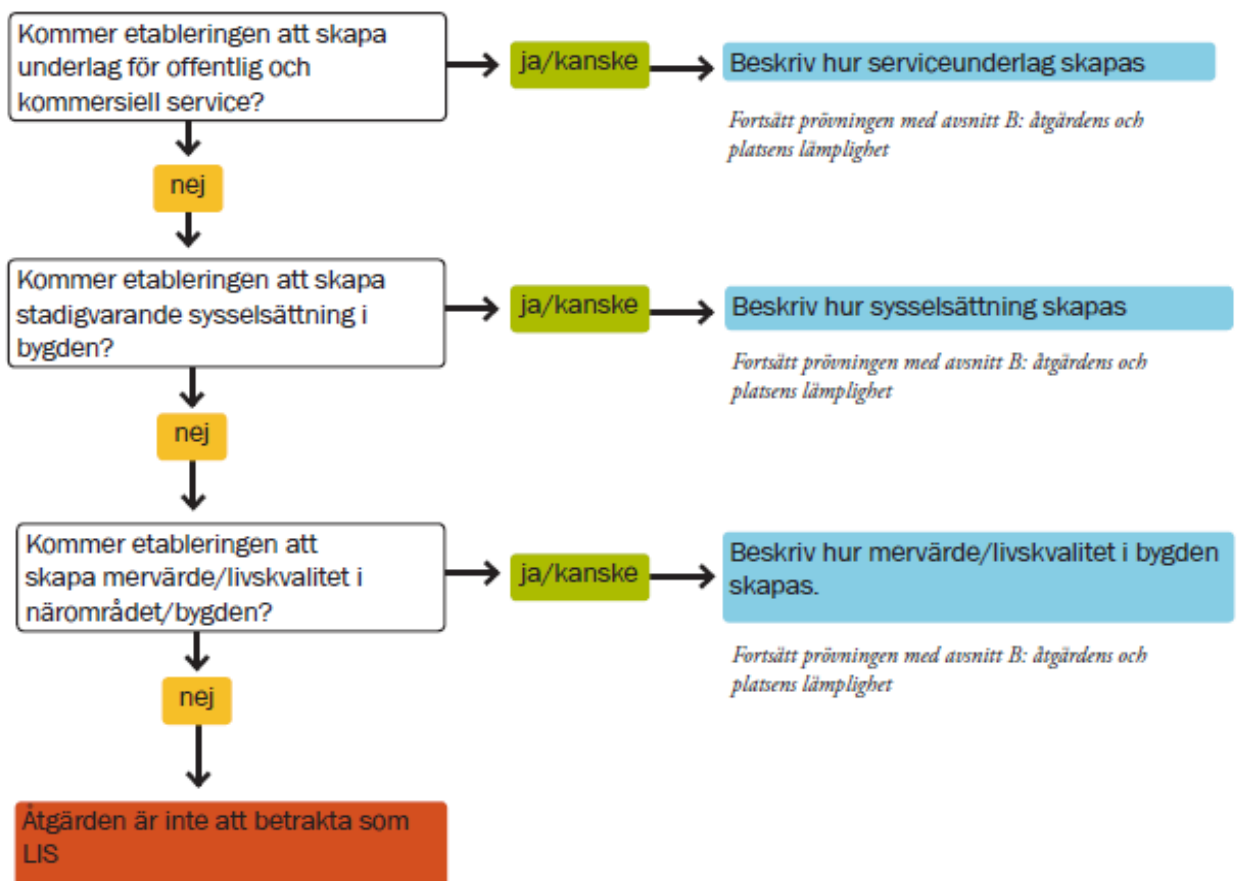
A: LANDSBYGDSUTVECKLING

(LIS är inte möjligt att åberopa inom Åredalen.)

1: PERMANENTBOENDE

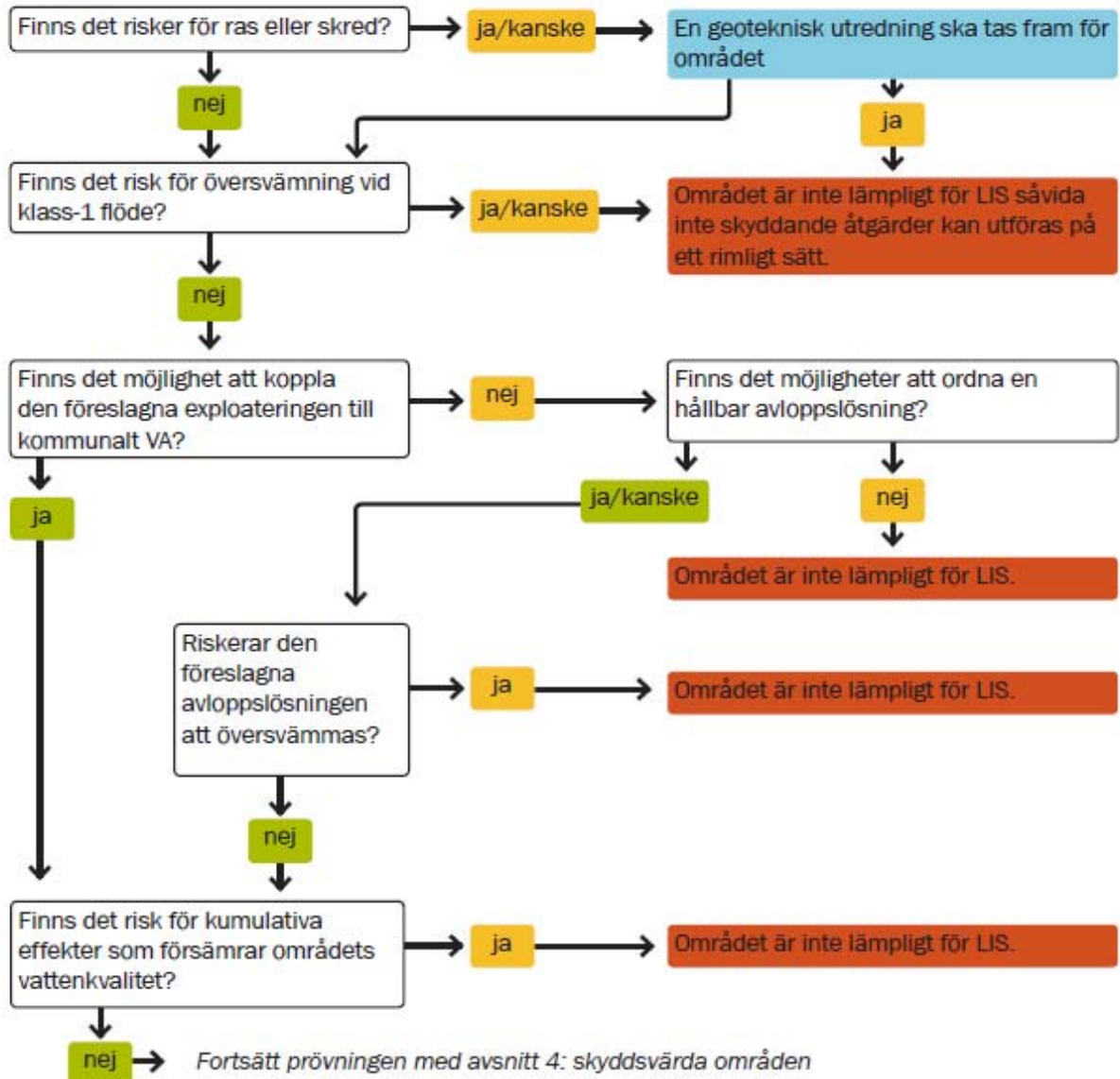
2: SERVICEUNDERLAG

Policy enligt modell i Åre kommun

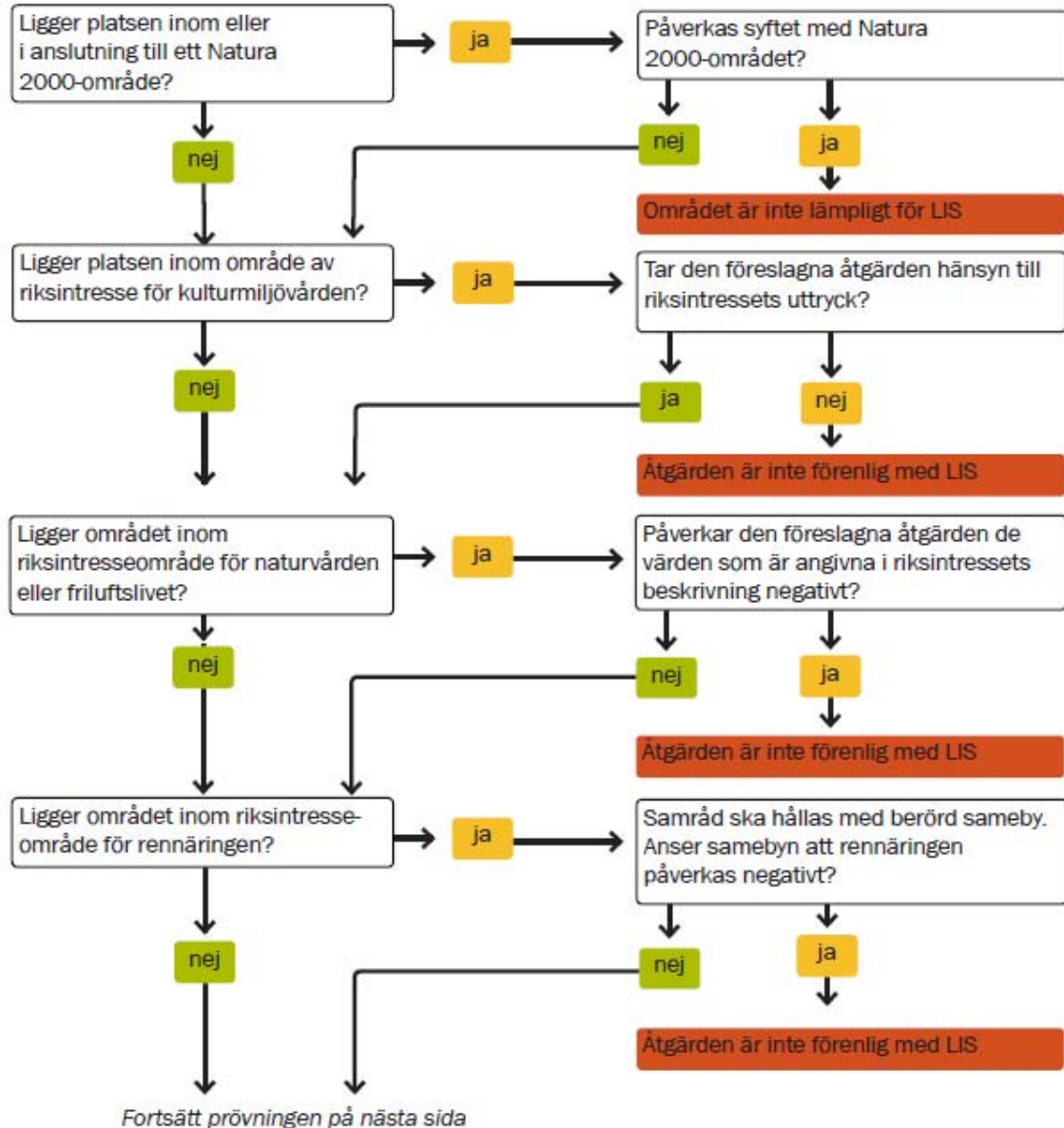
B: ÅTGÄRDENS OCH PLATSENS LÄMPLIGHET

3: RISKER

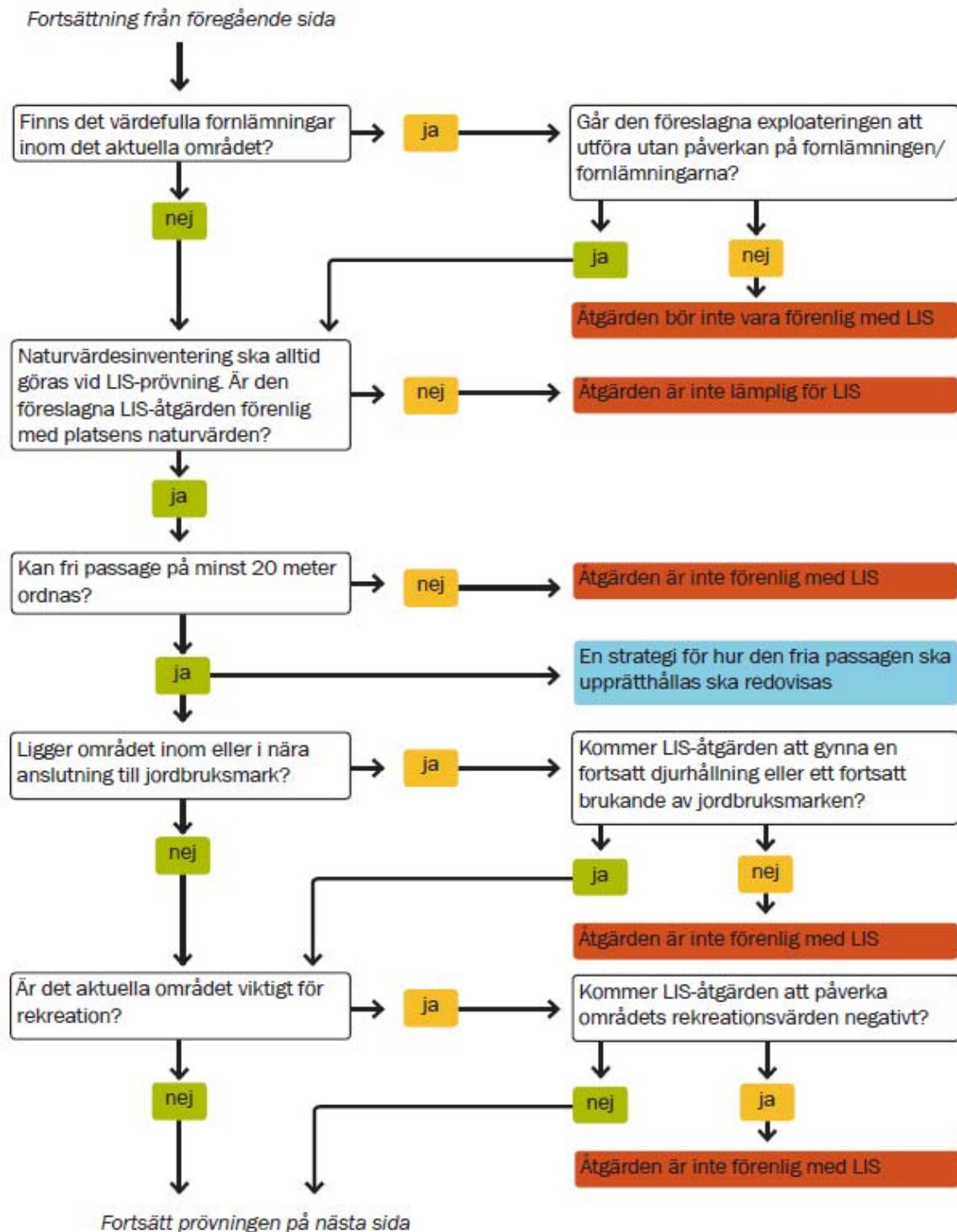

Policy enligt modell i Åre kommun

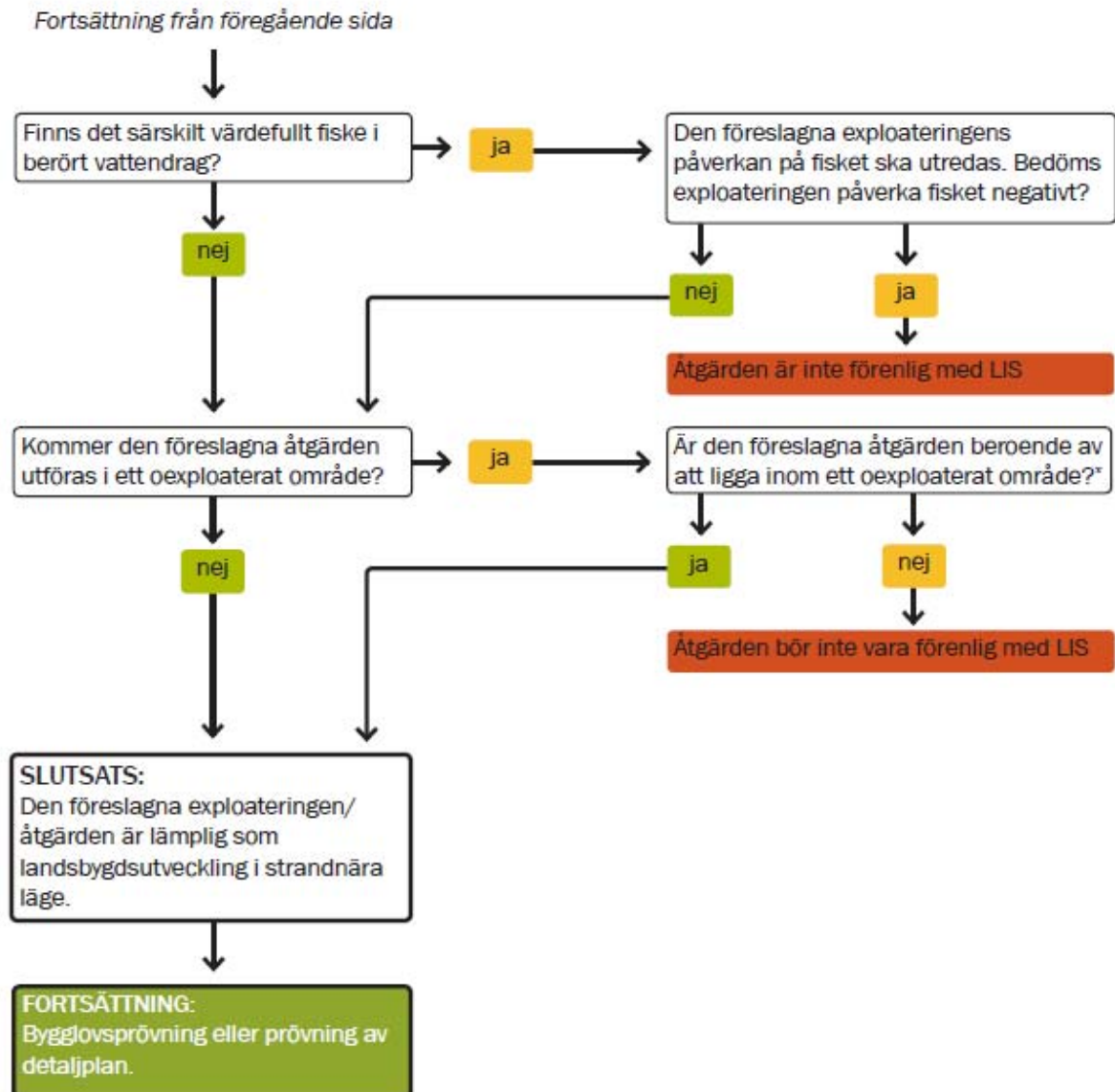
4: SKYDDADE/SKYDDSVÄRDA OMRÅDEN

Policy enligt modell i Åre kommun

Policy enligt modell i Åre kommun

Attraktion och livsmiljö
Ulf von Sydow
Tfn: 063-14 73 87
E-post: ulf.von.sydow@regionjh.se

2015-04-14

Dnr: RUN/705/2015

Härjedalens kommun
miljo.bygg@herjedalen.se

Yttrande – Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, tematiskt tillägg till översiktsplan för Härjedalens kommun

Region Jämtland Härjedalen har beretts möjlighet att yttra sig i detta ärende. Vi har bedömt materialet utifrån ett regionalt perspektiv. Då Region Jämtland Härjedalen inte är granskande regional myndighet av översiktsplaner – med tillägg - men däremot har i regeringens villkorsbrev en uppgift att återrapportera hur arbetet med implementering av regional utvecklingsstrategi och dess samverkan med kommunerna går, utgår vårt svar från det uppdraget.

Yttrande

LIS-planen beskriver att den som utgångspunkt har att huvuddelen av de föreslagna LIS-områdena ska innebära förtätning av befintliga byar och bebyggelsestråk. Särskilt känsliga miljöer är undantagna i ett tidigt skede och förslaget bedöms inte påverka de befintliga boendemiljöerna negativt. Därigenom kan de idag större och värdefulla obebyggda områdena bibehållas intakta.

Det är en bra utgångspunkt från ett regionalt perspektiv då det skapar underlag för kommunal service samt handel, kollektivtrafik mm.

Underlaget avseende vilka naturvärden som finns längs stränderna sägs ha plockats ut via "en okulär och översiktlig naturinventering". Då många naturvärden är av den karaktären att det inte fångas upp på ett sådant sätt är det angeläget att det också i den färdiga planen tydligt framgår att "avgränsningen av LIS-områdena inte ska uppfattas som definitiv", vilket nu står i remissupplagan. För att intentionerna i lagstiftningen ska vara uppfyllda är det angeläget att det framöver kommer att ske på så sätt som remissen förutsätter: "I samband med önskemål om etableringar inom LIS-områdena ska mer detaljerade inventeringar genomföras för att fastställa om och i vilken utsträckning det kan vara möjligt med etableringar."

Kommunen skriver i den remitterade planen att det inom stor delar av kommunen, med undantag för de värdefulla natur- och rekreationsområdena, även är möjligt att utveckla strandnära lägen för småskaliga turist- och upplevelseanläggningar, utan att det är redovisat som ett särskilt LIS-område i översiktsplanen. För att bedöma om åtgärden är att betrakta som LIS och att lokaliseringen är lämplig avser kommunen att en metodisk prövning görs i varje enskilt fall enligt Särskilda riktlinjer, enligt modell från Åre

kommun. Vi har förståelse för det synsättet då det i kommunen finns cirka 900 sjöar och tjärnar, motsvarande 520 km², och det skulle vara en mycket omfattande process att i LIS-planen kunna ge en heltäckande bild av naturvärden.

Den modell man avser att nyttja, Åre-modellen, är ambitiös och har goda förutsättningar att klara styrningen om den används konsekvent, även utanför utpekade LIS-områden.

Region Jämtland Härjedalen är en viktig turistdestination där lågt exploaterade områden har ett stort värde som motpol mot skiddestinationernas höga exploateringsgrad. Även om vi ur ett regionalt perspektiv normalt inte avger synpunkter på detaljer i LIS- / översiktsplaner finns det några utpekade LIS-områden i det remitterande materialet som vi bedömer det som tveksamt om de är i enlighet med de kriterier som är uppsatta inför ert LIS-utpekande. Det gäller:

- Vålen (Tännadalen) som helt bör utgå och kunna hanteras inom de Särskilda riktlinjerna om exploateringsintresse skulle komma att visas
- Östersjöns nordsida nedom Åsvalltjärnen, mycket gles bebyggelse idag så det är tveksamt om det kan gå in under förtätningsmodellen, kan hanteras via Särskilda riktlinjer
- Nedre Särvsjön, LIS-området som nu är helt strandtäckande bör minskas betydligt
- Mosättviken i Svegssjön, södra sidan bör utgå för att minska LIS-området som nu är heltäckande
- Storvattnet – Ölvattnet, LIS-området bör styckas upp i två-tre mindre områden lokaliserade till nuvarande bebyggelseansamlingar

Östersund 5 maj 2015

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN
Regional utveckling

Robert Uitto
Ordförande
Regionala utvecklingsnämnden

Anders Byström
Förvaltningschef

ANSÖKAN OM MEDFINANSIERING TILL PROJEKT

2015-04-08

EU Strukturfond ☐ Annat EU ☐ Interreg ☒ Regionalt

Dnr. RUN/802/2015

Projektnamn

Uppbyggnad och genomförande av VM2019 i skidskytte Östersund och regionen Jämtland Härjedalen

Projektperiod

Start (åååå-mm-dd)

20150501

Slut (åååå-mm-dd)

20181231

Sökt belopp

4800000

Uppgifter om sökanden

Sökande (organisationens namn)

Biathlon Events i Sverige AB

Organisationsnr.

556695-7063

Adress

ÖSK-vägen 7

CFAR-nummer

4496-8808

Postnr

83143

Ort

Östersund

Plusgiro

Telefon

010 4764240

Bankgiro

5501-7925

Har sökande rätt att dra av momsen för projektets verksamhet? (om nej, bifoga intyg från Skatteverket)

☒ Ja☐ Nej

Län som omfattas av projektets verksamhet

Jämtlands län, Västernorrland län, Dalarnas län, Värmlands län, Västerbottens län, Nor och Sör Trondelag i Norge

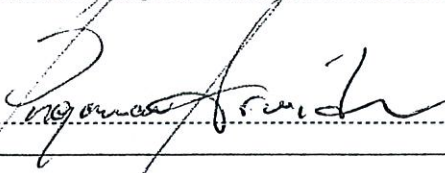
Kommuner som omfattas av projektets verksamhet

Härjedalen, Ragunda, Åre, Östersund, Berg, Strömsund, Bräcke, Krokom

OBS! Bifoga registreringsbevis (Bolagsverket)

Underskrift

Undertecknad försäkrar, på heder och samvete, att de uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga. Vidare intygas att inga andra offentliga stöd, utöver de i denna ansökan redovisade, kommer att sökas för detta projekts kostnader samt att lagen om offentlig upphandling har beaktats. Samtidigt medges att projektansökan får tas upp och diskuteras med berörda parter i regionen samt att sökandes kreditgivare och revisorer får lämna information som är nödvändig för bedömning av ansökan och den fortsatta hanteringen av projektstödet.

2/4 -15 Ingemar Arwidson (rd)

Datum: 2015-04-22

Underlag för prioritering av projektmedel.

Diarienummer	RUN/802/2015
Projektägare/sökanden	Biathlon Events i Sverige AB
Projektnamn	Uppbyggnad och genomförande av VM 2019 i skidskytte Östersund och regionen Jämtland Härjedalen
Projekttid	2015-05-01 – 2018-12-31
Typ av projekt	Regionalt
Ansökt bidrag från Region JH.	4 800 000 kr

Sammanfattande projektbeskrivning
Inför VM-tävlingarna i skidskytte 2019 skall projektet arbeta med utveckling, förankring, information och PR-arbete för att VM-tävlingarna skall kunna genomföras på ett framgångsrikt sätt och därigenom bidra till att skapa en positiv av Östersund och regionen. Projektet omfattar förberedelseinsatser som krävs under kommande år att förbereda organisationen inför VM-tävlingarna. I dessa insatser ingår också deltagande på internationella förbundets kongresser och möten samt studiebesök på kommande VM-tävlingar.

Kostnader och finansiering	
Kostnader -	
Projektets faktiska kostnader	9 600 000
Summa kostnader	9 600 000
Finansiering	
Region JH	4 800 000
Östersunds kommun	4 000 000
Biathlon Event AB	800 000
Summa finansiering	9 600 000

Förslag till beslut
Region Jämtland Härjedalen beslutar medfinansiera projektet med 50,00 % av redovisade och godkända kostnader, dock max 4 800 000 kr samt under förutsättning att övrig finansiering ordnas enligt ansökan. Finansieringen delas upp så att 2015 års anslag tas – 781 328 kr, 2016 tas 1 159 492 kr, 2017 tas 1 245 635 kr, 2018 tas 1 613 545 kr. Projektet prioriteras utifrån gällande Regionalt Tillväxtprogram. I programmet framgår det att insatser för att locka och genomföra internationella tävlingar i regionen är aktiviteter som eftersträvas. Detta projekt handlar om att skapa förberedelser inför VM så att organisation och därigenom också regionen står rustade för att kunna genomföra framgångsrika VM-tävlingar. Själva genomförandet av tävlingarna ligger dock utanför detta projekt tidsperiod.

KALLELSE**TILL ORDINARIE ÅRSSTÄMMA.**

Styrelsen i Länstrafiken i Jämtlands län AB kallar härmed till ordinarie Årsstämma.

Datum 2015-05-13

Tid Kl 08.30 – 10.00 (Kaffe och smörgås efter stämman).

Plats Länstrafiken i Jämtlands Län AB, Hamngatan 14, Östersund.

Ärenden enligt dagordningen

1. Val av ordförande och sekreterare.
2. Val av justeringsmän.
3. Godkännande av dagordning.
4. Upprättande och godkännande av röstlängd.
5. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad.
6. Framläggande av årsredovisning, revisionsberättelse och lekmannarevisorernas granskningsrapport för räkenskapsåret 2014-01-01 – 2014-12-31 (bilaga 1).
7. Beslut
 - a) Om fastställelse av resultat- och balansräkning. (bilaga 1)
 - b) Om dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust den fastställda balansräkningen (bilaga 1).
 - c) Om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter och verkställande direktör.
8. Fastställande av arvoden till styrelse, revisor och lekmannarevisor (bilaga 2).
9. I förekommande fall val av styrelseledamöter. (bilaga 3)
10. I förekommande fall val av revisor.
11. I förekommande fall val av lekmannarevisor. (bilaga 3)
12. Antagande av uppdragsavtal. (bilaga 4)
13. (I förekommande fall principer för prissättning mot kund.)

Annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

 - a) Ägardirektiv (bilaga 5).

Rapporter:

- 15 Delårsrapport 1.1.15 – 30.04.15 (Redovisas på stämman).

samt Preliminär Budget 2016 (bilaga).
16. Stämmans avslutande.

Bilagor:

Årsredovisning, revisionsberättelse samt granskningsrapport för räkenskapsåret 2014.
Arvoden styrelse, revisor och lekmannarevisor, Val av ledamöter, uppdragsavtal,
ägardirektiv, Rambudget 2016.

Sändlista

Region Jämtland Härjedalen, ombud Robert Uitto
Lars Magnusson, Deloitte AB
Thomas Hägg, styordf.
Thomas Andersson, v.styordf.

För kännedom:

Ägarens ombudersättare, Eva Hellstrand
Lekmannarevisorer
Styrelsen Länstrafiken i Jämtlands län AB
Ruth Ericsson, Regionförbundet Jämtlands Län
Tove Månsson, Länstrafiken i Jämtlands län AB

årsredovisning för
LÄNSTRAFIKEN I JÄMTLANDS LÄN AB
räkenskapsåret 2014-01-01—2014-12-31

Organisationsnummer: 556437-0194

Innehåll	Sida
Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	16
Balansräkning	17
Kassaflödesanalys	19
Noter	20

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 2014

Verksamhet

Länstrafiken bedriver allmän kollektivtrafik med buss och bil samt tåg inom Jämtlands län, samt interregional trafik i norrlandslänen. Verksamheten omfattar också godstrafik med terminaler i Östersund, Sveg, Funäsdalen, Hammarstrand och Strömsund under namnet Bussgods. Bolaget har under 2014 påbörjat upphandling av Stadstrafik Östersund, tilldelat linjetrafik med buss i Åre trafikområde samt upphandlat allmän kollektivtrafik i Ragunda trafikområde.

Ägare av Länstrafiken i Jämtlands Län AB är även 2014 Regionförbundet Jämtlands län.

Länstrafikens uppgift är att skapa ett sammanhängande trafiksystem med en enhetlig prissättning. Målet är att öka tillgängligheten genom att erbjuda ett kollektivt resealternativ som ska göra länet "rundare".

Både trafik med buss och bil sköts helt via ca 100 trafikentreprenörer. Dessa är utvalda efter anbudsupphandlingar vilket borgar för en bra kvalitet, och produktivitetsutveckling av verksamheten till rimliga inköspriser.

Vision och affärsidé

Vision

Länstrafiken – en bättre resa!

Kunden ska alltid kunna välja Länstrafiken när det passar som bäst – till jobbet, till skolan, till fritidsaktiviteter och nöjen – allt för en bättre resa. Det ska vara trevligt att åka buss. Som resenär och förare ska man gilla att åka respektive att köra buss. Vi vill att det skall kännas självklart att välja bussen som färdmedel. Det är helt rätt för den miljö vi vistas i men också för individens välbefinnande. Kunden känner sig nöjd, har möjlighet till avstressning och avkoppling samt att man på köpet får egen tid. Genom att erbjuda Internet och andra mervärden på bussarna lägger vi grunden för en skön stund ombord. Så stärker vi den positiva attityden till det kollektiva resandet.

Affärsidé

Länstrafiken erbjuder sina kunder tid till annat genom smarta, smidiga och snabba resor.

Länstrafiken erbjuder smarta, moderna och miljöanpassade fordon i sin trafik. Internet på bussen är en självklarhet. Vi har som målsättning att kunna erbjuda pedagogiskt enkla tidtabeller där bussen går med regelbundna intervall. Kunden ska kunna få aktuell information om vårt serviceutbud på hemsidan. Vi planerar att kunna erbjuda realtidsinformation på Internet, i mobilen och vid våra hållplatser. I vårt trafiksystem kan resenären kombinera cykel, bil, buss och tåg samtidigt som ett kollektivt resande ger resenärerna en ökad hälsa på köpet – allt för en smartare resa.

Länstrafiken erbjuder smidiga resor som passar resenärens behov. Tyngdpunkten ligger på det vardagliga resandet – till skola och arbete. Det är smidigt att resa med oss då vi har enkla lösningar för på- och avstigning. Våra busschaufförer möter också alltid kunderna med smidighet och ett gott värde. Resenären kan betala sin resa via nätet eller med kort ombord på bussen – allt för en smidigare resa.

Länstrafiken erbjuder punktliga resor och resenären kan lita på att komma fram i tid. Vi vill visa på bussen som ett alternativ när det gäller att snabbt ta sig från dörr till dörr. Samverkan mellan buss och tåg är nödvändig för en snabb resa, där hållplatser och tidtabeller är anpassade och integrerade för byten. Vi ser också framför oss direktlinjer som är anpassade till vissa större arbetsplatsområden – allt för en snabbare resa.

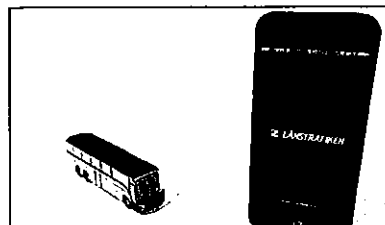
Marknadsaktiviteter

- **Klimatmedelprojekt**

Aktivitet: Ett projekt delfinansierat av Länsstyrelsen genomfördes. Länstrafiken tog hjälp av ett analysföretag som fick i uppdrag att göra en fullständig linjenätsanalys. Resultatet av projektet landade i en rapport med styrkor och svagheter i Länstrafikens nuvarande linjenät.

- **Länstrafikens App och realtid**

Aktivitet: Vidareutveckling av Länstrafikens app. En uppdatering av appen gjordes så att den visar var bussarna är i realtid. En film har tagits fram som ska användas till marknadsföringen av appen under 2015.

- **Facebook**

Aktivitet: Fortsatt arbete med Länstrafikens Facebooksida som växer snabbt. Sidan är en viktig kanal för Länstrafiken där vi kommunicerar med resenärer, sprider information och svarar på frågor.

- Tvåvägskommunikation med våra resenärer
- Annonsering av våra egna produkter, tjänster och kampanjer.

Resultat den 31/12-13: 1 464 gillare, den 13/1-15 2 332 gillare

Exempel på poster som fått bra spridning via Facebooksidan:

- Tidtabellsskifte 14 december **17 952 visningar.**
- Helgtrafiken **8 568 visningar.**
- Luciafirande på busstorget **6 852 visningar.**
- Tidtabellsskifte förändringar Åretrafiken **5 704 visningar.**

- **Ny webbsida**

Aktivitet: Arbetet med en ny webbsida har påbörjats och beräknas vara klar i slutet på första kvartalet 2015. Hemsidan kommer att bli mobilanpassad och mycket mer lättnavigerad för våra besökare än den nuvarande webbsidan.

- **Mindre aktiviteter och händelser:**

- Fototävling på Instagram och Facebook.
- Luciafirande i samarbete med Länsförsäkringar på busstorget med länets Lucia. Vi delade ut glögg, pepparkakor och reflexer.
- Pressmeddelanden.
- Europeiska trafikantveckan. Länstrafiken delade ut reflexer och godis i samarbete med Länsförsäkringar.
- Facebook-kampanj Våruset.

Väsentliga händelser 2014

Bolaget har fortsatt att utveckla Buss 2010 avtalet, detta då främst genom att genomföra en del justeringar i tidtabeller, trafikomlopp och förändringar i skoltrafik i några kommuner. Bolaget har även upphandlat Åre trafiken i sin helhet och vinnande trafikföretag blev Centrala Buss i J/H AB. Åretrafiken kommer bli unik i länet pga. att en del av fordonen kommer kunna lasta både skidor och cyklar i ett större förvaringsfack på baksidan av bussen, detta för att skapa möjlighet att resa kollektivt i större utsträckning till givna fritidssysselsättningar inom kommunen. Avtalet innehåller även en "resandepeng" per påstigande resenär, detta för att skapa ett incitament till trafikbolaget att i stor utsträckning utveckla trafiken genom att öka kvalitet, nytänkande och innovationslusten.

yl

4(25)

Bolaget har dessutom haft glädjen att få betrakta när tågtrafiken via Norrtåg AB har kommit igång och blivit en stor framgång resandemässigt. Bolaget har under året arbetat med upphandling av trafik i Åre och Ragunda.

Biljettmaskiner

Bolaget har under 2014 fortsatt förvaltning och utveckling av vårt biljettmaskinssystem, främst genom att interoperabilitet har skapats mellan de 4 norra länen. Detta har inneburit att alla län kan använda samma maskiner som man har i resp. län även på den länsöverskridande trafiken och att fördelning av intäkter kommer att kunna göras med automatik i FARA systemet. Bolaget planerar även att vidareutveckla förarredovisningsfunktionen i FARA systemet, detta i syfte att förenkla för förarna och skapa tydligare rutiner runt förarredovisningen.

Bolaget har även under 2014 genomfört biljettkontroller, dessa har även detta år påvisat att funktionen på fasta biljettmaskinerna har varit mycket bra. Utfallet på kunder som inte rest på "rätt" färdbevis har även detta varit mycket bra, dvs. det är få personer som inte betalar eller som inte använder rätt färdbevis.

Tidtabeller

Bolaget har under året uppgraderat sitt trafikplaneringssystem. Detta tillsammans med införandet av RTI har medfört att det varit en del problem med att ta fram tidtabeller. Den nya versionen av systemet har bl. a. inneburit förändringar i sättningsprogrammen, varför s.k. samlingstabeller och anslag till hållplats inte kom ut i tid till tidtabellskiftet 2014.

Ny tidtabell gäller från den 14/12 2014. Nytt trafikavtal i Åre har resulterat i viss justering i trafiken i det området, bl.a. med en renodling av linjestrukturen. I övrigt har de största förändringarna skett i innevarande tabellperiod, såsom i Härjedalen, där stor del av skolskjuttrafiken linjelagts. Även Östersund har linjelagt skolskjutsar under denna tid. Nya turer har lagts till för att avlasta förstärkta linjer.

Ungdomskortet

Länstrafiken började redan under 2012 att marknadsföra en ny produkt mot samtliga kommuner, produkten fick namnet "Ungdomskortet" och tanken var att denna produkt skulle ersätta dagens elevkort och rikta sig till alla barn/ungdomar mellan 6-19 år. Giltigheten bestämdes till obegränsat resande året om i Jämtlands län.

Under 2014 har även Bräcke kommun fattat beslut om att införa ungdomskortet och detta startade inför höstterminen 2014.

Resandeutvecklingen på de 3 kommunerna (Åre, Berg, Bräcke) har under hela året utvecklats i en positiv riktning och ungdomskortet har blivit den succé som vi hoppades på.

Real Time Information (RTI)

Bolaget har under året infört och driftsatt RTI på samtliga stomlinjer (52 bussar). Resenären kan i.o.m. detta, på ett antal terminaler/hållplatser se i minuter när bussen ankommer till aktuell hållplats eller söka samma typ av information via smartphone eller surfplatta. All störningsinformation kommer att kunna fås via detta system. För såväl resenärer, personal på Länstrafiken som entreprenörerna är RTI ett stort lyft. Initialt innebär detta ett stort arbete med registervård och översyn av förvaltningsprocessen. Bolaget erhöll ett bidrag på 4,5 Mkr för installation av systemet.

Ekonomi

Bolaget har för året 2014 fortsatt haft en något bättre ekonomisk situation. En justering av trafikbidragen gjordes för ett par trafikbeställare efter förändringar i trafiken. På kostnadssidan har det varit ett bra resultat, både för den allmänna- och särskilda kollektivtrafiken. Trafikkostnaderna har varit under budget och index har utvecklats i en positiv riktning. Under året har bolaget fortsatt se över samtliga kostnader på diverse tjänster och uppdrag.

Förstärkningskostnaderna har under 2014 ökat kraftigt, detta beroende på ökade krav att bereda alla nysvenskar möjlighet till en stor rörelsefrihet från de tillfälliga boenden som skapats i länet. Sammanfattningsvis har bolaget i jämförelse med budget högre intäkter på ca 5 Mkr samt lägre trafik kostnader ca 1 Mkr trots ökad tågkostnad med 4 Mkr. I de lägre trafik kostnaderna ingår även lägre index och avtalskostnader. Trafikomkostnader ligger något över budget och bussgodstäckning är ca 2,6 Mkr lägre jämfört med budget. Under året har beslut tagits om att kollektivtrafiken från 2015 finansieras genom skatteväxling då ägandet övergår till Region Jämtland Härjedalen. Sammanfattningsvis visade bolaget ett resultat på 8,7 Mkr bättre än budget. Bolaget har inte uppfyllt kravet på finansieringsgrad på 47 % för 2015 i trafikförsörjningsprogrammet, utfallet blev 43 %.

Marknad

Bolaget har tydligt fortsatt att följa den marknadsplan som tagits fram. Under 2014 anställdes en vikarie för att ersätta ordinarie marknadskoordinator som gick på föräldraledighet under 10 mån. Marknadskoordinatören ansvarar för bolagets interna och externa kommunikation.

Styrelse och VD

Under räkenskapsåret har följande förändringar gjorts i styrelsens sammansättning, Conny Persson har slutat och ersatts av Anders Frimert. Monica Hallquist har övergått från ersättare och blivit ordinarie styrelseledamot. Finn Comberger har avgått och ersatts av Per-Erik Wåglin. I januari 2015 avgick Stefan Fredriksson som vd och ersattes av Thomas Hägg.

Framtida utveckling

I Jämtlands län har vi en befolkning som dels stagnerar i antal, dels blir äldre. Vi har också en nedgång av antal barn i skolåldern som "vandrar" genom olika skolnivåer. Detta börjar i regionens glesare delar. Det leder till en minskande marknad totalt sett. Samtidigt som antalet skolelever minskar ser vi också att antalet skolor minskar. Ett minskande antal skolor ökar behovet av transporter till och från skolan. Antalet 16-åringar beräknas nu från och med 2015 öka något under ett par år, ökningarna är ganska måttliga och kommer inte vara trafikdimensionerande.

Utmaningar

Bolagets största utmaning är främst att förmå flera att välja kollektivtrafiken som sitt främsta sätt att genomföra sina vardagsresor såsom till och från arbetet, skolan, fritidsaktiviteter samt nöjen. Ytterligare en utmaning är att göra kollektivtrafiken smartare, snabbare och smidigare. Detta kan göras med hjälp av nya trafiklösningar, tydligare prioriteringar, anpassade fordon samt flexibla och innovativa avtal med operatörerna.

Utmaningen består även i att börja prioritera hur ett kollektivtrafikutbud som motsvarar antalet boende i det geografiska området/stråket/platsen skall se ut. Trafikutbudet och trafiklösningen bör motsvara hur många som inom området/stråket/platsen kan och kommer att nyttja den kollektivtrafik som erbjuds. På senare år har nya bostadsområden vuxit fram och handelsplatser har expanderats vilket påverkar människors behov av att resa. Därför behövs också en fortsatt analys av länets reseströmmar.

Viktiga satsningar

Det finns ett antal viktiga satsningar som bolaget kommer att göra fram till 2016, dessa satsningar kan indelas i tekniska- och marknadssatsningar.

De tekniska satsningar som kommer att genomföras är:

- Fortsatt införande av RTI samt intrimning av systemet. Införande av RTI i hela Åretrafiken samt från och med dec 2016 även i hela Ragundatrafiken.

M

yle

6(25)

- Införande av interoperabilitet mellan de 4 norra länen med en gemensam databas.
- Fortsatt satsning på ungdomskortet.
- Gemensamt pris och produktutbud i de 4 norrlandslänen.

De marknadssatsningar som kommer att genomföras är:

- Ny webbsida som är mobilanpassad, lättnavigerad och med en ny design.
- Marknadsföra RTI systemet via samtliga kanaler.
- Utveckla intranät mellan operatör och LTR.

Verksamhet inom forskning och utveckling

Bolaget är bl.a. medlem i branschorganisationen Svensk Kollektivtrafik som är en nationell deltagare inom FoU-området. Genom Svensk Kollektivtrafik tar vi del av arbete som genomförs hos Statens Väg- och Transportforskningsinstitut (VTI), Trafikanalys m.fl.

Bussgods

I Länstrafikens regi bedrivs godshantering med linjetrafik i länet, till grannlänen samt övriga landet. I länet finns tre godsterminaler, Östersund, Sveg och Strömsund, samt 53 godsombud på olika orter i länet. Vi har under året minskat antalet godsombud från 60 till 53 stycken.

Bussgods har på uppdrag av Regionförbundet gjort en utredning om verksamheten. Bussgodsverksamheten skall bära sina egna kostnader, och konkurrerar därmed med andra godstransportörer på lika villkor. Detta sker genom att Bussgods betalar en del av Länstrafikens overheadkostnad, kostnad för fordonens godsrum istället för passagerarutrymmen samt kostnaden för extra körningar till/från godsombud.

Bussgods intäkter har minskat med 1 Mkr 2014 jämfört med 2013. Några månader gick bättre än 2013 men de flesta månaderna gick något sämre än 2013.

Hela Bussgods Sveriges medlemmar har tappat volymer på gods, en av orsakerna är att busslinjer försvinner.

Största kundgrupp är de kontantbetalande. Under 2014 minskade omsättningen på kontantkunden. Den gruppen har under året omsatt ca 1,3 Mkr mot 1,4 Mkr 2013, vilket är ca 10 % av den totala omsättningen. Antalet försändelser av kontantkund är mindre 2014 jmf mot 2013, en minskning med 518 stycken.

Antal försändelser registrerade i Jämtlands län totalt för 2014 76 337 st. en minskning med 7218 försändelser mot för 2013 83 555 st, motsvarar 9 %. Omsättningen för registrerade frakter i Jämtlands län minskade totalt med 4 %, i kronor ca 506 000. Bussgods möjligheter att skicka gods i linjelagda turer minskar i samma takt som nya upphandlingar och indragningar görs.

Lågentréfordon kan inte ta gods, därmed försvinner möjligheten att skicka gods på många turer. Vissa kommunala linjer är inte synkroniserade i tidtabellen med stomlinjerna, så gods blir ståendes hos ombud till dagen efter, vilket har medfört ett bortfall av gods och kunder i vissa områden.

7(25)

I Kälarne/Sörbygden området har vi en budbil för att bemöta kundernas behov då godsrumsbuss tagits bort.

Bussgods har arbetat efter ett koncept för att hålla kvaliteten hög inom hela Bussgods verksamhet.

Ombuden har besökts och utbildats löpande. Bussgods har under året utfört fältunderhållet för Länstrafiken och skött hittegodsavdelning åt Centrala Buss och KR Trafik.

Bussgods Jämtland/Härjedalen har tillsammans med de fyra nordligaste länen ett bredare samarbete när det gäller kunder, prislister etc. Detta kommer att fortsätta under 2015. En ny gemensam prislista införs 2015, för kontantkund från första januari och för kreditkunden från första mars.

Bussgods har under 2014 fört samtal med Schenker om ett samarbete i Svea om att ha en gemensam godsterminal. Detta för att sänka kostnader och få mera intäkter. Flytt och utökat samarbete beräknas vara igång under 2015.

Resultatet för året visar ett underskott på ca 2,5 Mkr. Historiskt sett har verksamheten de sista nio åren lämnat ett överskott till ägaren på drygt 1 Mkr. Bolaget har lämnat en utredning till ägaren under senare delen av 2014 som behandlar bussgodsverksamhetens framtid och ägaren kommer ta beslut under våren 2015 angående hur verksamheten skall bedrivas i framtiden.

Bolaget anser att man bör se över ett utvecklat samarbete med marknaden och med övriga "norrlandslän" för att utveckla bussgodsfunktionen både inom och utom länet.

Särskild kollektivtrafik

Länstrafikens uppdrag¹

Länstrafiken har getts i uppdrag att verkställa landstingets och kommunernas uppgifter som ansvariga för särskild kollektivtrafik i nedanstående omfattning:

Länstrafikens uppdrag är att samordna de samhällsbetalda resorna oavsett om det är kommunerna, landstinget eller Länstrafiken som har ansvaret för dessa. Detta sker genom att Länstrafiken bedriver:

-beställnings- och samordningsfunktion (BC) för samhällsbetalda resor

-transporttjänster avseende särskild kollektivtrafik

Verksamheten skall bedrivas med hjälp av entreprenörer som upphandlas i konkurrens. Verksamheten skall bedrivas så att:

-samordning och planering av resor minimerar kostnaden för verksamheten och

-överenskommen kvalitet på resor och tjänster upprätthålls.

Länstrafiken skall vidare

-aktivt arbeta med utveckling av resmöjligheter för att minska behovet av särskild kollektivtrafik genom att fler skall kunna nyttja den allmänna kollektivtrafiken.

De kommuner som så väljer kan överlåta samliga uppgifter för handläggningen av färdtjänst respektive riksfärdtjänst till Kollektivtrafikmyndigheten, dvs. även myndighetsutövningen²,

Länstrafiken sköter utredningsarbetet och myndigheten fattar de formella besluten.

Uppdragsgivare

Förutom Jämtlands läns Landsting har Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Ragunda, Strömsund och Åre kommun varit anslutna till Samarbetsavtalet under året. I uppdragsavtalet har parterna gett Länstrafiken i uppdrag att samordna de samhällsbetalda resorna. Samtliga har även valt att överlämna myndighetsutövningen.

¹ Kollektivtrafikmyndigheten (Regionförbundet i Jämtlands län) är egentlig avtalspart, men formuleringen i uppdragsavtalet är följande: *Kollektivtrafikmyndigheten eller den de utser...*

² Uppdragsavtal om samordning av samhällsbetalda resor i Jämtlands län

pel

Organisation

Länstrafiken: Avdelningen för särskild kollektivtrafik (såk). Avdelningen består av en Chef samt tre stycken handläggare, varav en handläggartjänst avser sjukresehandläggning och två färdtjänsthandläggning. Beställningscentral³ och transportörer⁴ är upphandlade i konkurrens och avtalen började gälla 2013-06-15 resp. 2013-10-01.

Verksamhetsberättelse

Länstrafiken har under 2014 som helhet skött uppdraget avseende den särskilda kollektivtrafiken för 7 av länets 8 kommuner samt för Landstinget.

Östersunds kommun är den kommun i Länet som valt att stå utanför samarbetet.

Under året har det varit ett fortsatt arbete med den ständigt pågående processen att trimma in, anpassa och effektivisera verksamheten.

De avtal som slöts vid halvårsskiftet 2013 har varit väl avvägda och förlöpt "friktionsfritt" under året. I år får avtalen fullt ekonomiskt genomslag vilket för transporttjänsterna innebär en fördyring framförallt för landstinget som har många längre resor.

Myndighetsutövningen får anses ha fungerat väl. Handläggningstiden har under året legat mellan 1-5 veckor. Den nya kollektivtrafiklagen innebär ett förändrat arbetssätt från 2012.

Myndighetsutövningen utövas framgent av kollektivtrafikmyndigheten, Regionförbundet Jämtlands Län. Detta sker rent praktiskt så att Länstrafiken gör allt utom att fatta det formella beslutet, vilket Regionförbundet Jämtlands län gör. Vidare fattar Regionförbundet de formella besluten angående regelverket (färdtjänst) och taxan (färdtjänst). Detta förfarande har fungerat smidigt, dock med en viss fördröjning för den sökande avseende handläggningstiden.

Myndighetsutövningen har varit föremål för prövning (överklaganden) av Länsrätten i 26 fall under året, varav 24 ärenden avgjordes till Länstrafikens förmån. De 2 ärenden som gick oss emot rörde i bägge fallen vilket färdmedel som skall användas. I det ena fallet "rätt till specialfordon" och i det andra fallet val av färdmedel vid en riksfärdtjänstresa.

Andelen färdtjänsttillstånd i de 7 ingående kommunerna var per den 31/12-2014 :1978 st., vilket motsvarar 58 % av länets färdtjänstinnehavare. Andelen tillstånd har minskat med 36 % sedan starten jämfört med antalet legitimerade som kommunerna lämnade över vid start.

För att mäta hur effektiv samordningen är jämförs den verkliga kostnaden för taxiresor med hur stor kostnaden skulle ha varit om resorna gjordes utan samordning. Differensen däremellan benämns samordningsvinst och blir då ett mått över hur effektiv samordningen varit. Kravet på BC Jämtland AB är 25 % samordningsvinst på det totala antalet resor sett över ett år (ej kalenderår).

Samordningsvinsten under 2014 var 25,17 %, i pengar ger det en samordningsvinst på knappt 20 miljoner kr för aktuell tidsperiod.

Ett instrument för att mäta **nöjdheten hos resenärerna** (sjuk- och färdtjänstresenärer) är Svensk kollektivtrafiks kvalitetsbarometer⁵. Där jämförs Jämtland med resten av riket. Jämtland har innehaft topplaceringar alltsedan starten 2008, i år innehar vi 2:a placeringen. Under 2014 var det **94 % av resenärerna som gav bästa betyg**. Den siffran skall jämföras med riksgenomsnittet som ligger på 90 %, på den sammanfattande frågan: -totalt sett, vilket betyg vill du ge hela resan, dvs. om du tänker på både beställningen och resan sammantaget?

Under året har det hållits 2 st. protokollförda **Samrådsmöten** där Länstrafiken varit sammankallande, varje uppdragsgivare har haft 1 st. representant i gruppen (Kommuner samt landsting, även Regional

³ BC Jämtland AB: avtalet löper till 2013-09-30

⁴ Taxiservice i Bergs kommun AB, Norra jämtlands taxi AB, Taxi glesbygd AB, Taxi Östersund AB, V.A Trafikentreprenader AB, Taxi Ragunda AB, Taxi Västjämtland AB, Centrala Buss AB.

⁵ Barometer för anropsstyrd kollektivtrafik ANBARO (sjukresor samt färdtjänst)

Handwritten signature

9(25)

kollektivtrafik myndighet har en representant) och möjliggör för varje part att nå insyn/inflytande på verksamheten såsom regelförändringar etc.

Vidare har BC Jämtland AB under 2014 levt upp till sina åtaganden avseende kravställd svarsstatistik under 11 av årets månader (Svarsstatistik: krav 90 % av samtalen besvarade inom 2 min).

Avseende ekonomin kan sägas att verksamheten inom den särskilda kollektivtrafiken gick totalt 2 732 496:- bättre än budget.

Norrtåg AB

Norrtåg AB bildades 2008 av de 4 nordligaste länstrafikbolagen med finansiering av landstingen. Dess uppgift är att genomföra det s.k. Norrlandsförsöket med kraftigt utbyggd regionalångstrafik norr och väster om Sundsvall och där nya Botniabanan utgör en stor ryggrad. En tjänstekoncessions-upphandling genomfördes med tilldelning i april 2010. Det av SJ och Deutsche Bahn nybildade företaget Botnietåg AB vann ett 6 årigt kontrakt med start aug 2010. Detta företags ägarförhållande har under 2011 ändrats så att Arriva äger 60 % och SJ 40 %. Norrtåg AB kommer via vagnbolaget Transitio att ställa 11 helt nya regionalång, Coradia Nordic, till förfogande för trafiken. Från och med 1 jan 2012 kommer de nya Kollektivtrafikmyndigheterna i Sverige (20 st) vara aktieägare med 5 % vardera i vagnbolaget Transitio. Tidigare har det varit tågtrafikerande trafik huvudmän med aktieposter i storlek som i princip motsvarat andelen tågtrafik. Aktierna i Transition som Länstrafiken i Jämtlands län tidigare ägde överfördes till Regionförbundet Jämtland under 2012.

Under 2014 har resandeutvecklingen i Norrtågsprojektet i Jämtlands län fortsatt varit framgångsrik. Resandet med tåg på Mittlinjen ökat oerhört mycket, detta innebär att antalet människor som åker i det samlade kollektivtrafikutbudet har ökat i länet och detta måste man se som mycket glädjande. Det har visats ändå visat sej att resande med Länstrafikens bussar inte minskat i den omfattning som vi förutspått.

Resandeutvecklingen har under 2014 sett ut enl följande:

År	Sträcka	Antal resande
2013	Sundsvall-Storlien	214 000
2014	Sundsvall-Storlien	266 000

(Ingen info om antalet resande 2012 pga. att Botnietåg AB inte använde våra biljetmaskinssystem för hela sträckan mellan Sundsvall och Storlien)

År	Sträcka	Antal resande
2012	Bräcke-Storlien	30 000
2013	Bräcke-Storlien	70 000
2014	Bräcke-Storlien	122 000

Intäkts- och kostnadsutveckling

Trafikintäkter

Persontrafikintäkterna har under 2014 ökat med ca 9,1 Mkr inom regionaltrafiken jämfört med 2013. I den siffran ingår en återbokning på ca 4 Mkr, som avsåg en tidigare uppbokad skuld i 2013 års bokslut. Total årsomsättning för regionaltrafiken är 90,6 Mkr.

Inom Östersunds tätort – Stadsbussarna – har persontrafikintäkterna ökat jämfört med föregående år till en total årsomsättning för tätorten på 39,4 Mkr, vilket motsvarar en ökning med 1,8 Mkr.

Intäkterna från godstrafiken uppgår för 2014 till ca 13,8 Mkr, vilket en minskning med 1 Mkr fg.år.

Trafikkostnader

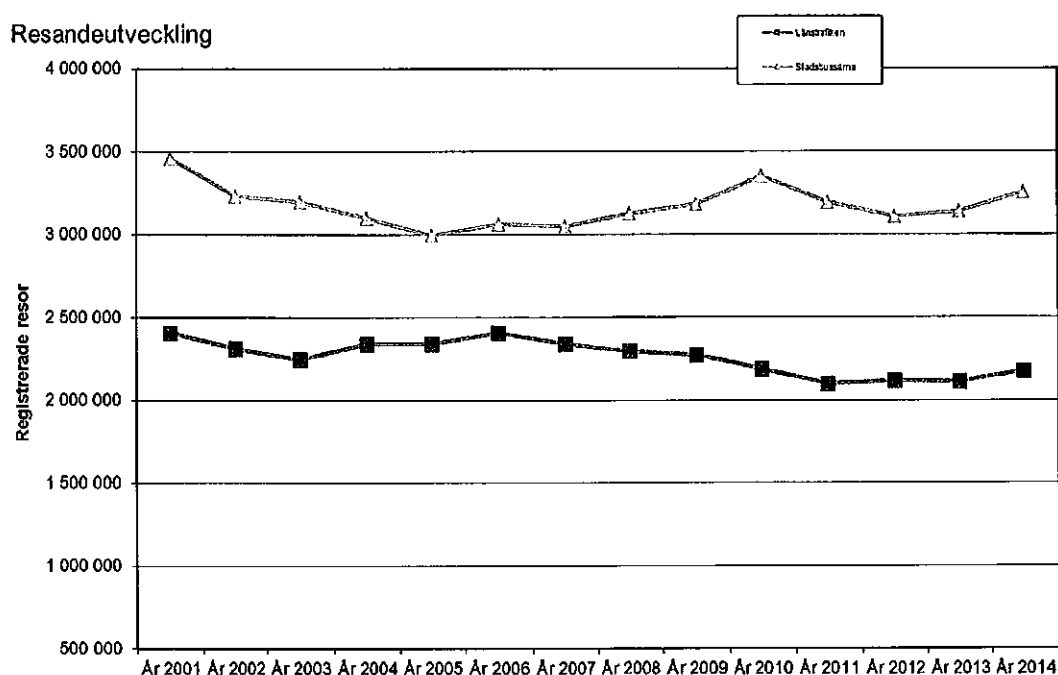
Trafikkostnaderna följer de i avtalen uppsatta indexvärden. Använda värden är KPI (Konsumentprisindex), AKI (Arbetskraftsindex) och PPI (Prisindex för dieselolja) med olika viktning beroende på typ av trafik.

Resandet

Resandet med kollektivtrafiken under 2014 exklusive tätortstrafiken uppgår till 2 175 000 registrerade resor, vilket är ca 61 000 fler resor än 2013.

I tätortstrafiken gjordes 3 258 000 registrerade resor 2014, vilket är 119 000 fler resor än föregående år. I antalet resor med Stadsbussarna ingår ca 780 000 resor med Länstrafikens färdbevis, s.k. övergångar, där seniorkorten och periodkorten står för den största andelen.

Resandeutveckling

Jämställdhet

I trafikförsörjningsprogrammet finns inget angivet avseende "mål om ett jämställt transportsystem, som svarar mot både kvinnors och mäns transportbehov", som det tidigare fanns i konsortialavtalet. Bolaget fortsätter att följa upp jämställdheten.

Jämställdhet innebär att män och kvinnor skall ha samma makt att forma samhället och sina egna liv (prop. 2005/06:155 Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken).

Kvinnor använder kollektivtrafik i större utsträckning än män, men deltar i mindre utsträckning i planering och beslut. Ett bra och ändamålsenligt trafikutbud, till rimlig kostnad för den enskilde, är av stor betydelse för såväl kvinnor som män.

Särskild hänsyn tas till arbetspendling till sjukhuset och att nattbussar skall gå sträckningar som innebär kort gångväg till bostadsområden.

Länstrafiken har upprättat en jämställdhetsplan för kansli och Bussgods.

Pga besparingskrav så har Länstrafiken endast utfört en kundundersökning under 2014, i maj.

Handskrift

Nedanstående upplevd kvalitet avser bolagets totala busstransporter, dvs. såväl regionaltrafik som stadstrafiken.

Upplevd Jämställdhet av kvaliteten	Utfall 2014-05	Utfall 2013-05
Upplevd total kvalitet - kvinnor	46 %	53 %*
Upplevd total kvalitet - män	38 %	43 %*

Trafikutbud

För tidtabellperioden 2014 gjordes ett tidtabellskifte i december 2013. Tabellen gällde för perioden 8 december 2013 till 13 december 2014. Justeringar i denna tidtabell har gjorts under trafikåret vid olika tillfällen i Härjedalens kommun. Den största förändringen där skedde till skolstart då en stor del av skolskjutstrafiken linjelades. Även i Östersunds kommun har skolskjutstrafik linjelagts.

Jämtland har under 2014, oftast med kort varsel, fått anpassa trafiken i samband med stor inflyttning av nysvenskar. Resandeunderlaget är osäkert då ingen med säkerhet kan ange hur länge den utökade kapaciteten behövs. Stående förstärkning på vissa turer, justeringar i fordonsomloppen med avseende på storlek på fordon samt nya turer i icke bussdimensionerad tid har varit de medel som Länstrafiken använt för att lösa detta. Ambitionen har varit att undvika att resenärerna och förarna ska komma i kläm samtidigt som kostnaderna inte ska rusa iväg.

Till tidtabellskiftet december 2013 och under trafikåret 2014 har förändringar i trafiken gjorts enligt följande:

Trafik som till viss del ersätts av tåg samt långa linjer

- Linje Bräcke – Östersund reducerades med en dubbeltur mitt på dagen (127).
- En tur på linje Svenstavik – Östersund (163) har förlängts så den går till Frösö Park (för att möjliggöra arbetspendling till bl.a. Opus Capita vilket flyttat sin verksamhet från Strömsund resp. Svenstavik).

Lokal trafik - Berg

- Morgontur Hackås – Östersund kompletteras så den även går under lov (161).
- Ny dubbeltur Myrviken – Svenstavik (611).
- Ny morgontur helår fr.o.m. juni 2014 Åsarna – Svenstavik (614).

Lokal trafik - Bräcke

- Oförändrat trafikutbud med smärre justeringar såsom tidsjusteringar och sträckningar.

Lokal trafik - Härjedalen

- Stora justeringar har gjorts under tidtabellperioden, eg. under hela året men främst till skolstarten hösten 2014, bl.a.
 - o Ny tur Vemdalen – Sveg (631).
 - o Nya turer Sveg – Linsell (631).
 - o Nya turer Sveg – Lillhärdal (634).
 - o Nya turer Sveg – Ängersjö/Vänsjö (56).
 - o I övrigt har tidtabellen förändrats avseende tider och vissa turer förlängts.

Lokal trafik - Krokom

- Oförändrat trafikutbud med smärre justeringar såsom tidsjusteringar och sträckningar.

Lokal trafik - Ragunda

- Borttag av trafik Hammarstrand – Östersund löningshelg (fredag och lördag kväll/natt, 12 resp. 10 ggr/år).
- Smärre justeringar, såsom tidsjusteringar och sträckningar.

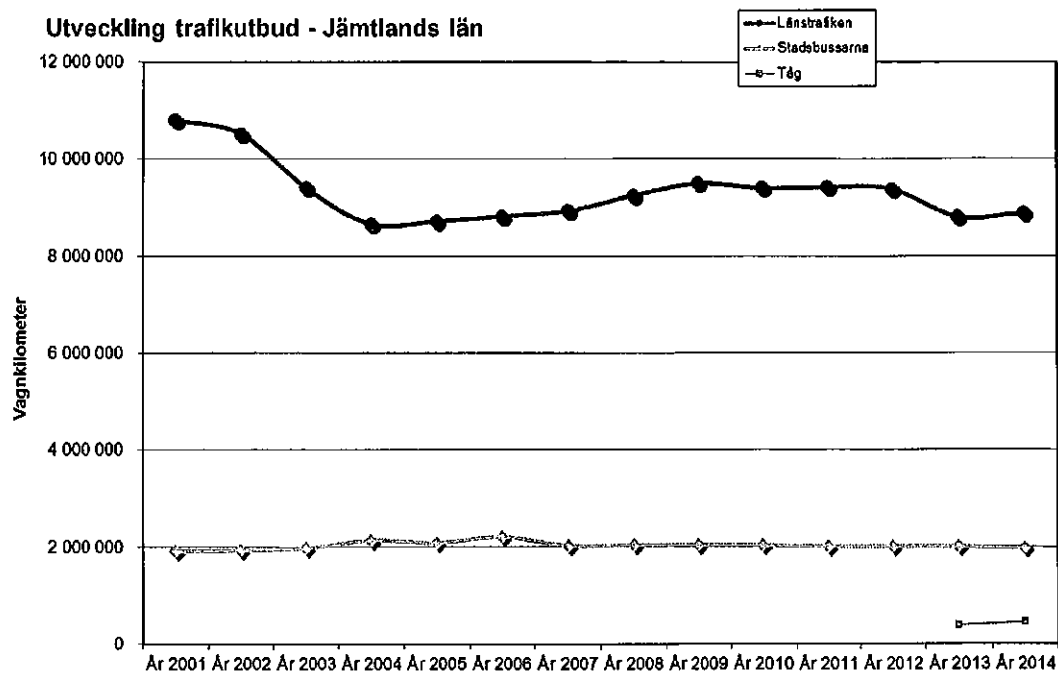
Lokal trafik - Östersund

12(25)

- Ny linje Brunflo – Torvalla skoltid (from HT 14) i samband med nedläggning av Ope skola
- Smärre justeringar såsom tidsjusteringar och sträckningar.

Lokal trafik – Strömsund

- Oförändrat trafikutbud med smärre justeringar såsom tidsjusteringar och sträckningar.

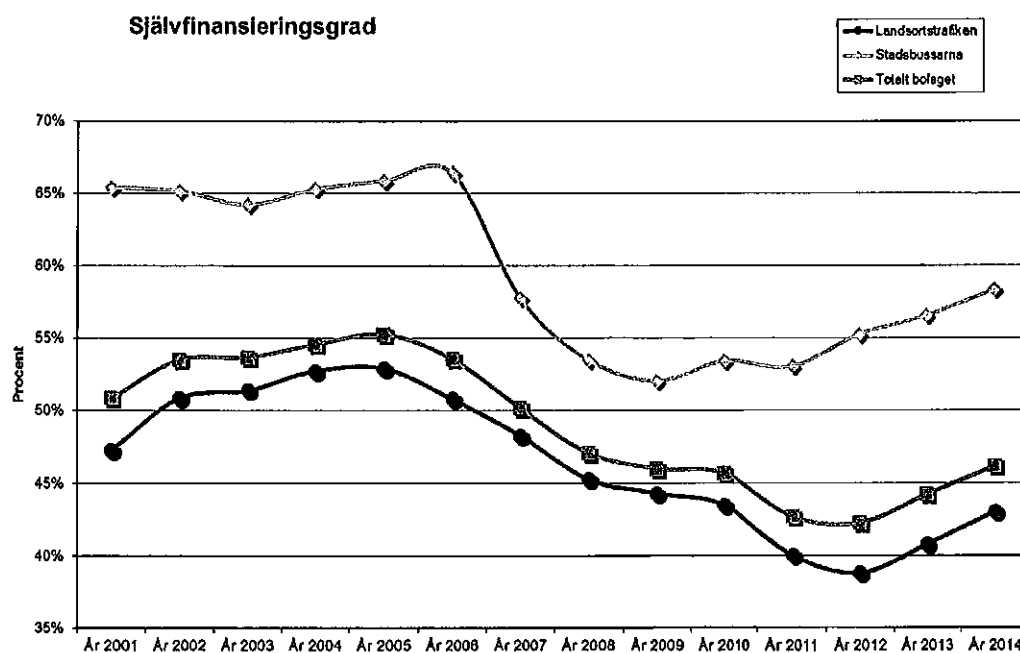

Ekonomi

Ett mått som speglar bolagets ekonomi är självfinansieringsgraden. Den visar hur stor del av verksamheten som finansieras med intäkter från kunder. I det redovisade värdet har vi sorterat bort intäkter och kostnader rörande den s.k. särskilda kollektivtrafiken. Detta eftersom möjligheterna till jämförelse med andra huvudmän blir missvisande. Utfallet för 2014 slutade på 42 %, utfall fg år var 41 %.

4/11

13(25)

Kvalitet inom Regionaltrafiken

Länstrafiken har under året gjort en kundundersökning, i maj månad, den av kund och allmänhet upplevda totalkvaliteten – Nöjd Kund Index (NKI) – genom telefonintervjuer som gjorts 3 gånger under året, april, september och december. Som kund definieras person som nyttjar Länstrafiken minst någon/några gånger per månad. Jämförelsesiffran är från maj 2013.

	Utfall 2014-05	Utfall 2013-05
Den av kund** upplevda totalkvaliteten*	69 %	64 %
Den av allmänhet upplevda totalkvaliteten*	42 %	49 %

Prisvärdhet

Inom ovan nämnda kundundersökning mäter Länstrafiken i vilken mån allmänhet och kunder upplever det prisvärt att resa med bolaget. Resultatet är följande:

	Utfall 2014-05	Utfall 2013-05
Den av kund upplevda prisvärdheten	33 %	50 %
Den av allmänhet upplevda prisvärdheten	22 %	38 %

* = Andel av svarande som angivit betyget 4 eller 5 i en 5-gradig skala.

** = De som nyttjar Länstrafiken någon/några gånger per månad eller oftare.

Miljökrav – Länstrafiken

Bussar

Samtliga Länstrafikens trafikavtal innehåller miljökrav. I den stora bussupphandling som genomfördes 2009 med trafikstart juni 2010 sattes även krav för utfasning av fossila bränslen till förmån för alternativa förnybara bränslen. Dessa har, med hänsyn till förväntad utbyggnad och tillgång på biobränslen,

i kontraktet formulerats enligt följande:

I trafikområdena Bräcke, Östersund, Krokom och Strömsund skall
minst 30 % av vagnkilometerproduktionen utföras med biobränsle från och med utgången av år 2012
samt

minst 50 % av vagnkilometerproduktionen utföras med biobränsle från och med utgången av år 2014

I trafikområdena Berg och Härjedalen skall

minst 20 % av vagnkilometerproduktionen utföras med biobränsle från och med utgången av år 2012
samt

minst 30 % av vagnkilometerproduktionen utföras med biobränsle från och med utgången av år 2014

För den del av vagnkilometerproduktionen som fortsatt kommer att utföras med fossila bränslen har i samma kontrakt ställts följande emissionskrav som genomsnitt för bussparken (för fordon större än 22 passagerare). Diesel miljöklass I.

Maxvärden emissioner under avtalstiden

		2010-2014	2015-2018 (inkl optionsår)	
Kväveoxid	NO _x	3,2	2,6	g/kWh
Partikelutsläpp	PM	0,02	0,02	g/kWh

Bilar och småbussar

I de kontrakt som slöts 2008 med kommunernas taxibolag inom den särskilda kollektivtrafiken, utförd mestadels med mindre fordon, har följande emissionskrav ställts (genomsnitt fordonsparken):

Bilar	
År	Krav CO ₂
2008	230 g/km
2009	220
2010	210
2011	200
2012	200

Småbussar		
År	Kväveoxider NO _x g/kWh	Partiklar g/kWh
2008	5,0	0,08
2009	4,7	0,07
2010	4,2	0,06
2011	3,8	0,06
2012	3,8	0,06

Miljökrav – Tätortstrafiken i Östersund

Länstrafikens 6-årskontrakt med Stadsbussarna med start juni 2007 innehåller dels emissionskrav för drift med fossilt bränsle (diesel MK 1), dels ett utbyte av samtliga dieselbussar till förmån för nya fordon med förnybara bränslen från och med 1 jan 2011.

Handwritten signature

To m 2010

Fordonen skall vara återvinningsbara till minst 70 %. Stadsbussarnas miljövärden redovisas årligen i en **miljörapport**. Gränsvärden för avgasemissioner enligt nedan (genomsnitt för fordonsparken):

År	NOx g/kWh	PM g/kWh
2007	4,1	0,02
2008	3,7	0,02
2009	3,3	0,02
2010-14	3,0	0,02

Fr.o.m. 2011-2013

Samtliga fordon skall drivas med förnybara bränslen. Enligt en särskild överenskommelse 2010 mellan Länstrafiken, Östersunds kommun och Stadsbussarna kommer de 30 nya stadsbussfordonen ha motorer för följande bränslevariation:

5 st	Biogas
18 st	RME (rapsmetyl
7 st	Etanol

Problemet med en tankningsanläggning för Biogas som fanns i januari 2011 kvarstod under våren 2012. Slutligen så fick vi beskedet att Östersunds Kommun inte kunde lösa detta problem med gas och tillhörande infrastruktur. Därför gjordes en ny överenskommelse under våren 2012 mellan Länstrafiken, Östersunds kommun samt Stadsbussarna att i stället för de 5 planerade biogasbussarna, ersätta dessa med ytterligare 5 bussar som drivs med RME. Detta innebär att fördelningen är enl. följande:

23 st	RME (rapsmetyl
7 st	Etanol

Flerårsjämförelse	2014	2013	2012	2011
Nettoomsättning	450 843 515	414 110 194	404 136 640	381 031 171
Rörelseresultat	-10 027	49 899	759 633	175 228
Rörelseresultat efter finansiella poster	0	-12 479	544 540	7 678
Balansomslutning	45 446 303	46 779 989	45 899 087	45 425 262
Soliditet*	17,7%	17,1 %	17,5 %	17,7 %
Medeltal anställda	29	30	30	30

* Justerat eget kapital/Balansomslutning.

Förslag till resultatdisposition

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman besluta

att det till förfogande stående balanserade resultatet på 0 kr och årets resultat på 0 kr totalt 0 kr, överförs i ny räkning.

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

16 (25)

Resultaträkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
	1		
Rörelsens intäkter m m			
Nettoomsättning	2	<u>450 843 515</u>	<u>414 110 194</u>
Summa Intäkter m m		450 843 515	414 110 194
Rörelsens kostnader			
Trafikkostnader	3	- 424 594 488	- 390 593 288
Övriga externa kostnader	4	- 10 049 015	- 7 021 578
Personalkostnader	5	- 13 441 221	- 13 704 668
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar	-	<u>2 768 819</u>	<u>2 740 761</u>
Summa rörelsens kostnader	-	450 853 543	414 060 295
Rörelseresultat	-	10 028	49 899
Resultat från finansiella investeringar			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	20 157	18 556
Räntekostnader och liknande resultatposter	-	<u>10 129</u>	<u>80 933</u>
Summa resultat från finansiella investeringar		10 028	62 376
Resultat efter finansiella poster	-	0	12 477
Bokslutsdispositioner		-	-
Skatt	7	<u>-</u>	<u>12 479</u>
Årets resultat	-	0	0

441
2014

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

17 (25)

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
	1		
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Maskiner och andra tekniska anläggningar	8	9 425 441	11 945 857
Inventarier, verktyg och installationer	9	594 219	53 753
		<u>10 019 660</u>	<u>11 999 610</u>
 <u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Övriga långfristiga värdepappersinnehav	10	30 000	30 000
Intresseföretag	10	500 000	500 000
		<u>530 000</u>	<u>530 000</u>
 Summa anläggningstillgångar		<u>10 549 660</u>	<u>12 529 610</u>
 Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		12 066 653	21 025 061
Övriga kortfristiga fordringar	11	3 620 417	5 220 226
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	12	2 641 244	3 236 555
		<u>18 328 313</u>	<u>29 481 842</u>
 <u>Kassa och bank</u>		<u>16 568 330</u>	<u>4 768 536</u>
 Summa omsättningstillgångar		<u>34 896 643</u>	<u>34 250 379</u>
 Summa tillgångar		<u>45 446 303</u>	<u>46 779 989</u>

He

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

18 (25)

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	13		
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital		8 000 000	8 000 000
8 000 aktier		29 262	29 262
Reservfond			
		<u>8 029 262</u>	<u>8 029 262</u>
<u>Fritt eget kapital</u>			
Balanserat resultat			0
Årets resultat	-	0	0
	-	<u>0</u>	<u>0</u>
Summa eget kapital		<u>8 029 262</u>	<u>8 029 262</u>
Långfristiga skulder	14		-
Summa långfristiga skulder		<u>-</u>	<u>-</u>
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		17 386 342	22 208 075
Övriga kortfristiga skulder	15	9 212 637	3 256 842
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	16	<u>10 818 063</u>	<u>13 285 810</u>
Summa kortfristiga skulder		<u>37 417 042</u>	<u>38 750 727</u>
Summa eget kapital och skulder		<u>45 446 303</u>	<u>46 779 988</u>
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

yer
2014

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

19 (25)

Kassaflödesanalys

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Den löpande verksamheten		
Rörelseresultat före finansiella poster	- 10 028	49 899
Avskrivningar och nedskrivningar	2 768 819	2 740 761
Vinst vid avyttring inventarier	-	-
Förlust vid avyttring inventarier	-	-
Betald skatt	-	12 479
	<u>2 758 791</u>	<u>2 803 139</u>
Erhållen ränta	20 157	18 556
Erlagd ränta	- 10 129	- 80 933
	<u>2 768 819</u>	<u>2 740 762</u>
Ökning/minskning kundfordringar	8 958 107	- 7 286 510
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar	2 195 121	6 045 511
Minskning avsättningar	-	- 1 500 000
Minskning övriga kortfristiga skulder	- 1 333 685	13 703 318
Kassaflöde från den löpande verksamheten	<u>12 588 361</u>	<u>13 703 081</u>
Investeringsverksamheten		
Investering i materiella anläggningstillgångar	- 5 288 569	- 391 770
Erhållet statligt bidrag	4 500 000	-
Erhållen likvid avyttrade materiella anläggningstillgångar	-	-
Erhållen likvid avyttrade finansiella anläggningstillgångar	-	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	<u>- 788 569</u>	<u>- 391 770</u>
Finansieringsverksamheten		
Nyemission	-	-
Ökning/minskning övriga långfristiga skulder	-	- 11 323 415
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	<u>-</u>	<u>- 11 323 415</u>
Årets kassaflöde	<u>11 799 792</u>	<u>1 987 895</u>
Likvida medel vid årets början	<u>4 768 537</u>	<u>2 780 642</u>
Likvida medel vid årets slut	<u><u>16 568 329</u></u>	<u><u>4 768 537</u></u>

ML

Noter**Not 1 Redovisningsprinciper**

Årsredovisningen är upprättad enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens normgivning enligt BFNAR 2012:1 Årsredovisning K3 som tillämpas för första året.

Intäktsredovisning

Intäkter redovisas när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och när huvudsakligen alla risker och rättigheter som är förknippade med ägandet övergått till köparen.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, bonus, betald semester, betald sjukfrånvaro m.m. samt pensioner redovisas i takt med intjänandet. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Det finns inga övriga långfristiga ersättningar till anställda.

Leasing

Samtliga leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal, vilket innebär att leasingavgiften fördelas linjärt över leasingperioden.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp, som efter individuell bedömning beräknas bli betalt.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

	<u>Antal år</u>
Maskiner och andra tekniska anläggningar	7
Inventarier, verktyg och installationer	3-10

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation RR 7. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar.

Not 2 Nettoomsättning

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Biljettintäkter	129 555 604	119 189 103
Skoltrafik/Färdtjänstintäkter	131 523 448	114 652 438
Godsintäkter	13 551 054	14 654 014
Bidrag från Regionförbundet Jämtland	162 758 827	155 455 659
Statsbidrag inlandstrafiken	9 411 023	9 411 021
Övriga bidrag	110 000	-
Övriga intäkter	3 933 559	747 959
	<u>450 843 515</u>	<u>414 110 194</u>

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

21 (25)

Specifikation av ägarbidrag	Preliminärt utbetalt	Bokslut	Skilnad
Regionförbundet Jämtlands län	171 533 250	162 758 827	8 774 423
	171 533 250	162 758 827	8 774 423

Not 3 Trafikkostnader

Operationella leasingavtal

Årets kostnad för operationella leasingavtal uppgår till SEK 15 112 575 kr. Framtida leasingavgifter avseende operationella leasingavtal med återstående löptid överstigande 1 år uppgår till SEK 8 591 280 kr, med reservation för indexjusteringar.

Not 4 Ersättningar till revisorn

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Deloitte AB		
Revisionsuppdrag	64 400	82 125
Skatterådgivning	25 426	20 375
	<u>89 826</u>	<u>102 500</u>

Not 5 Medelantal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

Medelantal anställda, med fördelning på kvinnor och män uppgår till

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Kvinnor	11	11
Män	18	19
Totalt	<u>29</u>	<u>30</u>

Löner och ersättningar uppgår till

Styrelsen och verkställande direktören	1 257 346	1 149 035
Övriga anställda	8 257 754	8 372 987

Totala löner och ersättningar

9 515 100 9 522 022

Sociala avgifter enligt lag och avtal

2 775 342 2 954 121

Pensionskostnader (varav för styrelse och verkställande direktör 147 850 (133 777))

740 386 740 386

Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader

13 030 828 13 216 529

VM

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

22 (25)

	<u>2014</u>		<u>2013</u>	
	<u>antal på</u>		<u>antal på</u>	
	<u>balansdagen</u>	<u>varav kvinnor</u>	<u>balansdagen</u>	<u>varav kvinnor</u>
Styrelseledamöter	7	43%	7	28%
Verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	6	67%	5	60%

Avtal om VD:s avgångsvederlag: 6 månaders uppsägningstid samt därutöver
avgångsvederlag motsvarande 6 månadslöner

Not 6 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ränteintäkter	20 157	18 556
Summa	20 157	18 556

Bolaget har under året haft en räntabilitet på likvida medel uppgående till 0,3 % (-0,65 %)

Not 7 Skatt

Skatt hänförlig till fg, år	-	12 479
	-	12 479

Not 8 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ingående anskaffningsvärden	35 644 263	35 252 493
Årets förändringar		
- Inköp	4 700 000	391 770
- Avgår bidrag	- 4 500 000	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	35 844 263	35 644 263
Ingående avskrivningar enligt plan	- 23 698 407	- 21 039 739
Årets förändringar		
- Avskrivningar enligt plan	- 2 720 415	- 2 658 668
Årets nedskrivning	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	- 26 418 822	- 23 698 407
Utgående bokfört värde	9 425 441	11 945 856

Not 9 Inventarier, verktyg och installationer

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Ingående anskaffningsvärden	7 602 400	7 602 400
Årets förändringar		
- Inköp	588 569	-
- Försäljningar och utrangeringar	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8 190 969	7 602 400
Ingående avskrivningar enligt plan	- 7 548 646	- 7 466 552
Årets förändringar		
- Avskrivningar enligt plan	- 48 103	- 82 094
Utgående ackumulerade avskrivningar enligt plan	- 7 596 749	- 7 548 646
Utgående bokfört värde	594 220	53 754

PM

01-15

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

23 (25)

Not 10 Övriga långfristiga värdepappersinnehav

		<u>2014</u>	<u>2013</u>
Samtrafiken i Sverige AB, 556467-7598			
30 aktier á nominellt 1000kr, from 12/1 2006 2000kr (fondemission)			
Bokfört värde		30 000	30 000
Norrtåg AB, 556758-3496,			
500 aktier á 1000kr. Kapitalandel 25%. Resultat 2014 0 kr.			
Eget Kapital	2 000 000		
Inköp	500 000		
Bokfört värde	500 000	500 000	500 000
		<u>530 000</u>	<u>530 000</u>

Not 11 Övriga kortfristiga fordringar

I övriga kortfristiga fordringar ingår skattefordran med 462 309 kronor (194 883 kronor)

Not 12 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Övriga upplupna trafikintäkter	581 131	590 267
Förutbetalda hyror	2 060 113	2 646 231
Övriga poster	-	57
Summa	<u>2 641 244</u>	<u>3 236 555</u>

Not 13 Förändring av eget kapital

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Bundet eget kapital		
Aktiekapital		
Belopp vid årets ingång	<u>8 000 000</u>	<u>8 000 000</u>
Belopp vid årets utgång	<u>8 000 000</u>	<u>8 000 000</u>

Ägare	Antal aktier
Regionförbundet Jämtlands län	8 000
Totalt	8 000

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Kvotvärde per aktie	1 000	1 000

pm

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

24 (25)

Reservfond	29 262	29 262
Belopp vid årets ingång	29 262	29 262
Belopp vid årets utgång		
	8 029 262	8 029 262
Summa bundet eget kapital vid årets utgång		
Fritt eget kapital	-	-
Belopp vid årets ingång	- 0	-
Årets resultat	- 0	-
Belopp vid årets utgång		

Not 14 Långfristiga skulder

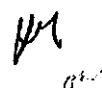
Inga skulder förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen. Beviljad checkkredit 25 000 000 kr.

Not 15 Övriga kortfristiga skulder

	2014	2013
Ing moms	- 583	- 242
Källskatt personal, särskild löneskatt	514 139	361 982
Skuld till ägarna	8 774 423	2 930 353
Övr kortfristiga skulder	- 75 342	- 35 251
Summa	9 212 637	3 256 842

Not 16 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2014	2013
Upplupna semesterlöner	800 693	371 179
Upplupna sociala avgifter	491 785	649 462
Upplupna trafikskostnader	4 271 905	8 503 146
Upplupen indexkostnad	960 523	501 815
Förutbetalda biljettintäkter	4 293 157	3 260 208
Summa	10 818 063	13 285 810

Länstrafiken i Jämtlands län AB
Årsredovisning för 2014

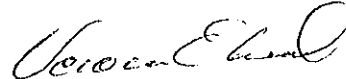
25 (25)

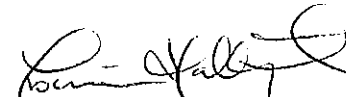
Östersund 2015-02-16

Thomas Andersson
Vice ordförande

Anders Hafetad

Florian Stamm

Veronika Eklund

Monica Hallquist

Mona Modin Tjulén

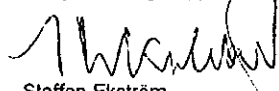

Thomas Hägg
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits 2015-03-04

Deloitte AB

Lars Magnusson
Auktoriserad revisor

Vår granskningsrapport har avgivits 2015-02-23

Staffan Ekström
Lekmannarevisor

Eva Simonsson
Lekmannarevisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Länstrafiken i Jämtlands Län AB Organisationsnummer 556437-0194

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Länstrafiken i Jämtlands Län AB för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionsssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Länstrafiken i Jämtlands Län ABs finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länstrafiken i Jämtlands Län AB för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar resultatet enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Östersund den 4:e mars 2015

Deloitte AB

Lars Magnusson
Auktoriserad revisor

Till Bolagsstämman i
Länstrafiken i Jämtlands län AB
Org. nr. 556437-0194

Till fullmäktige i Region Jämtland Härjedalen

GRANSKNINGSRAPPORT FÖR ÅR 2014

Vi har granskat Länstrafiken i Jämtlands län AB:s verksamhet för år 2014.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorernas ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt ägarens uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet samt utifrån av bolagsstämman fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och prövning.

Bolaget redovisar ett plusresultat för året och har uppnått det ekonomiska målet i ägardirektivet, att hålla aktiekapitalet intakt. Vi ser det dock inte möjligt att bedöma måluppfyllelse utifrån vissa av de mål som ägardirektivet hänvisar till i Regional trafikförsörjningsprogram 2013-2015.

Vi rekommenderar därför att bolaget verkar för en tydligare struktur över de mål som ska återredovisas till ägarna.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Som stöd för vår bedömning åberopas bifogad granskningspromemoria.

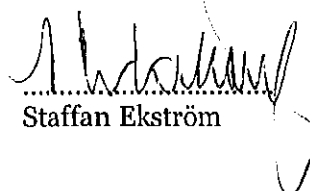
Östersund den / - 2015

Eva Simonsson

Av bolagsstämman valda lekmannarevisorer

Östersund den 23/2 - 2015

Staffan Ekström

Bilaga: Granskningspromemoria 2014, Länstrafiken i Jämtlands län AB.

REVISIONSKONTORET

**LÄNSTRAFIKEN I JÄMTLANDS LÄN AB
GRANSKNINGSPROMEMORIA 2014**

Innehållsförteckning

1	INLEDNING/BAKGRUND.....	3
1.1	LEKMANNAREVISORERNAS UPPDRAG.....	3
1.2	SYFTE	3
1.3	REVISIONSKRITERIER.....	3
1.4	METOD	4
2	RESULTAT	4
2.1	UPPFÖLJNING AV TIDIGARE ÅRS GRANSKNING	4
2.2	GRUNDLÄGGANDE GRANSKNING	5
2.2.1	Iakttagelser.....	5
2.2.2	Bedömning	5
2.3	FÖRDJUPAD GRANSKNING.....	6
2.3.1	Iakttagelser.....	6
2.3.2	Bedömning	8
3	GRANSKNINGSANSVARIG/A	8

1 INLEDNING/BAKGRUND

Länstrafiken i Jämtlands län AB ägdes under räkenskapsåret 2014 av Regionförbundet som också var Regional Kollektivtrafikmyndighet (RKM). Jämtlands läns landsting hade det ekonomiska ansvaret för den regionala trafiken, kommunerna ansvarade var och en på motsvarande sätt för den lokala trafiken inom kommunen med anslutning till regional och eventuell annan lokal trafik.

Ändamålet med bolagets verksamhet är att bedriva kollektivtrafik, administration av kollektivtrafik och andra tjänster avseende kollektivtrafik. Även godshantering med linjetrafik i länet, till grannlänerna samt övriga landet kan bedrivas¹. På uppdrag av RKM ansvarar Länstrafiken för Bussgods².

1.1 LEKMANNAREVISORERNAS UPPDRAG

Lekmannarevisorn ansvarar enligt 10 kap. 3-6 §§ i Aktiebolagslagen och 9 kap. 9 § i Kommunallagen för att granska om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, samt om den interna kontrollen är tillräcklig. Lekmannarevisorerna i Länstrafiken i Jämtlands län AB, utför sitt uppdrag med sakkunnigt biträde från Jämtlands läns landstings revisionskontor³.

Bedömningen av vilka granskningsinsatser som anses nödvändiga att genomföra för att ge den förtroendevalda revisorn tillräckligt underlag för att med rimlig säkerhet kunna lämna uttalanden i revisionsberättelsen, utgår från en risk- och väsentlighetsanalys. Vid denna analys tas bl.a. hänsyn till verksamhetsmässiga och ekonomiska risker. Vid analysen beaktas såväl information och erfarenhet från tidigare års granskningar som information om det aktuella verksamhetsåret.

1.2 SYFTE

Syftet med granskningen är att ge lekmannarevisorn underlag för den i aktiebolagslagen föreskrivna granskningsrapporten.

1.3 REVISIONSKRITERIER

Följande revisionskriterier utgör utgångspunkt för revisionen och är de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs bedömningsgrunderna av:

- Kommunallag (1991:900)
- Aktiebolagslag (2005:551)
- Bolagsordning
- Ägardirektiv
- Uppdragsavtal regional kollektivtrafik
- Regionalt trafikförsörjningsprogram 2013-2015
- Beslut i bolagsstämma

¹ Bolagsordning 2013-05-14

² Regionalt trafikförsörjningsprogram 2013-2015

³ Jämtlands läns landstings och Regionförbundet Jämtlands län är sedan 2015-01-01 sammanslaget till Region Jämtland Härjedalen.

1.4 METOD

Granskningen av bolagets verksamhet år 2014 har inriktats mot vilka åtgärder som har vidtagits för att verkställa bolagets uppgifter och ändamål enligt bolagsordning och ägardirektiv. Granskningen har omfattat protokoll och handlingar från bolagsstyrelsens sammanträden år 2014 och bolagets årsredovisning för 2014.

Årsredovisningens räkenskaper har endast granskats översiktligt eftersom den auktoriserade revisorn ansvarar för granskning av bolagets räkenskaper samt av om årsredovisningen upprättats enligt gällande lagstiftning och god redovisningssed.

2 RESULTAT

Granskningen omfattar flera delar för att ge lekmannarevisorerna ett samlat underlag för en bedömning av bolagets ändamålsenlighet, interna styrning och kontroll. Granskningen har genomförts löpande under året och omfattar uppföljning av tidigare granskning, basgranskning och en fördjupad del. Utifrån en risk- och väsentlighetsbedömning har den fördjupande delen i år omfattat styrelsens uppföljning och kontroll av bussgodsverksamheten och konsekvenserna för bolaget i och med ändrade ägarförhållanden.

2.1 UPPFÖLJNING AV TIDIGARE ÅRS GRANSKNING

När lekmannarevisorernas granskning resulterar i rekommendationer eller kritik görs en uppföljning av granskningen. Syftet med uppföljningen är att bedöma om och hur bolaget har hanterat lämnade rekommendationer.

Gällande föregående års rekommendationer har följande åtgärder noterats:

Rekommendation: Riskanalysens åtgärdsplaner bör kompletteras med uppgifter om vem som ansvarar för genomförande och tidpunkt för när åtgärderna ska vara genomförda.

Åtgärd: Vi har genom granskning av protokoll noterat att riskanalysen reviderats under året och att några händelser har kompletterats med namn på ansvarig och åtgärdsdatum. Vi bedömer att riskanalysen fortsatt kan utvecklas. Som komplement till riskanalys och verksamhetsuppföljning har vi noterat att styrelsen följer upp verksamheten enligt styrkort med olika aktiviteter, lägesrapport och ansvarig.

Rekommendation: Bolagets särskilda biljettkontroller kan utökas. I dagsläget kontrolleras knappt 0,2 promille av det totala antalet registrerade resor.

Åtgärd: Vi har från bolaget erhållit en sammanställning över 2014 års biljettkontroller. Enligt denna kan vi utläsa att antalet kontroller och kontrollerade färdbevis har utökats⁴.

Rekommendation: Att styrelsen lyfter frågan om utformning av avtal beträffande intäktsbortfall som orsakats av leverantör.

⁴ Antal kontrolltillfällen 2013: 5, 2014: 18, Antalet kontrollerade färdbevis 2013: 417, 2014: 1165. (Enligt uppgifter från sammanställning.)

Åtgärd: Vi har i vår protokollgranskning inte noterat att frågan lyfts. Enligt uppgift skulle sådana avtal bli betydligt dyrare för bolaget.

2.2 GRUNDLÄGGANDE GRANSKNING

Den grundläggande granskningen syftar till att bedöma om Länstrafiken under året 2014 har bedrivit sin verksamhet i enlighet med bolagsordning, uppdragsavtal, ägardirektiv, regionalt trafikförsörjningsprogram, beslut i bolagsstämman m.m.

2.2.1 Iakttagelser

Ändamålsenlighet och måluppfyllelse

I bolagets årsredovisning återredovisas hur bolaget arbetat med att verkställa den allmänna och särskilda kollektivtrafiken i Jämtlands län samt hur verksamheten med godshantering har skötts.

Det ekonomiska målet i ägardirektivet har uppnåtts i och med att bolagets aktiekapital redovisas vara intakt. I ägardirektivet hänvisas verksamhetskrav och mål till Regionalt trafikförsörjningsprogram 2013-2015. Vi har noterat att målen i programmet kan uppfattas övergripande/otydliga och de involverar även flera olika parter utöver Länstrafiken. Exempelvis finns i kapitlet "Realistiska och mätbara mål" ett flertal mål, men det framgår inte när, hur eller till vem dessa ska återredovisas till. Kravet om självfinansieringsgrad har förbättrats jämfört med föregående år, utfall 43 %, men i programmet finns inget målvärde för 2014. För 2013 var målet 45 % och för 2015 är det satt till 47 %. Bolaget redovisar enligt årsredovisningen totalt ett plusresultat på 8,7 mkr bättre än budget.

Bussgodsverksamheten ska bära sina egna kostnader och enligt bolagets affärsplan ska verksamheten dessutom leverera en vinst på 5%. För år 2014 redovisar verksamheten ett underskott på 2,5 mkr. Beslut om hur godsverksamheten ska bedrivas i framtiden inväntas under 2015 (mer om Bussgods i stycke 2.3.1).

Intern kontroll

Vi har noterat att styrelsen under året haft nio protokollförda sammanträden, varav ett konstituerande. Enligt protokollen har verksamhetsrapport avlämnats och den ekonomiska utvecklingen återrapporterats löpande. En utvärdering av VD och styrelse har genomförts och fastställts. Vid det konstituerade styrelsesammanträdet har arbetsordning, internkontrollplan och attestnivåplan reviderats och fastställs. Beslut har tagits om att följa upp verksamheten vid varje sammanträde enligt ett utarbetat styrkort innehållande olika aktiviteter, lägesrapport och ansvarig.

I styrelsens protokoll från 2014-05-14⁵ har beslut tagits om att utse ombud för att ge Norrtågs styrelse ansvarsfrihet. Det råder personunion på ordförandeposten i Länstrafiken och Norrtåg och det framgår inte av protokollet om jävsaspekten har beaktats i fallet.

2.2.2 Bedömning

Årsredovisningen för 2014 omfattar de delar som krävs av lagen. Arbetsordning har fastställts i enlighet med Aktiebolagslagen (2005:551). Länstrafiken redovisar ett plusresultat och har uppnått det ekonomiska målet enligt ägardirektivet. Gällande ändamålsenligheten är måluppfyllelsen svår att

⁵ Länstrafikens styrelseprotokoll 2014-05-14, § 49

bedöma. Det är otydligt vilka mål ägaren vill få återredovisade från bolaget och även vid vilken tidpunkt de skall rapporteras.

Vi bedömer att den löpande uppföljningen av verksamhet och ekonomi vid styrelsens sammanträden ger förutsättningar för en god intern kontroll. Vi ser positivt på styrelsens utveckling av verksamhetsuppföljning genom styrkort bl.a. som ett komplement till riskanalysen. Vi ser dock ett behov av tydligare rutiner vid eventuella jävssituationer.

Vi rekommenderar att bolaget bör verka för en tydligare struktur av vilka mål som ska återredovisas till ägarna.

Vi rekommenderar att styrelsen är uppmärksamma vid beslutsfattande som kan innebära jävsituation eller liknande.

2.3 FÖRDJUPAD GRANSKNING

2014 års fördjupade granskning har följande revisionsfrågor:

- Har styrelsen kontroll över att bussgodsverksamheten sköts ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt på ett tillfredställande sätt?
- Har styrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder för att komma tillrätta med den ekonomiska situationen gällande bussgodsverksamheten?
- Har styrelsen kontroll över väsentliga konsekvenser och plan för eventuella förändringar för bolaget i och med regionbildningen 2015?

2.3.1 Iakttagelser

Bussgods - Bakgrund

Bussgodsverksamheten drivs på en konkurrensutsatt marknad och konkurrerar därmed med andra godstransportörer på lika villkor. Verksamheten ska enligt "Regional trafikförsörjningsprogram 2013-2015" bära sina egna kostnader. Bussgods betalar en del av Länstrafikens overheadkostnad, kostnad för fordonets godsrum istället för passagerarutrymmen samt kostnader för extra körningar till och från ombud. Årets resultat visar ett underskott på 2,5 mkr. År 2013 var det redovisade resultatet minus ca 1 mkr. Kostnaderna håller budget men det minskade antalet frakter gör att intäkterna minskat med ytterligare 1 mkr jämfört med 2013. På grund av busslinjer som försvinner tappar Bussgods nationellt volymer.

Enligt Länstrafiken minskar möjligheterna att skicka gods när busslinjer dras in och nya upphandlingar görs. I förvaltningsberättelsen redovisas exempel på åtgärder som vidtagits för att möta kundernas behov. Exempelvis har en budbil satts in där godsrumsbuss tagits bort. Man planerar även samordning för nyttjande av en godsterminal under 2015. Bolaget uppger att utvecklingsmöjligheter bör ses över, både på marknaden och inom det samarbete man redan har med de övriga norrlandstingen.

Bussgods - Utredningar

Vi har noterat att Länstrafiken tidigare gjort en utredning om Bussgods och lämnat in begäran om att få bilda bolag av Bussgods. Begäran avvisades av Regionförbundets styrelse⁶, ägarna beslutade istället om att en utredning skulle göras med syfte att utreda andra sätt att organisera verksamheten. WSP⁷

⁶ Regionförbundets styrelseprotokoll 2013-09-09, § 116

⁷ WSP Analys & Strategi är en del av ett analys- och teknikonsultföretag

fick uppdraget att analysera framtida utvecklingsalternativ för Bussgods. I utredningen⁸ har tre möjliga driftsalternativ analyserats 1. Fortsatt drift 2. Upplåtande av verksamhet till annan aktör 3. Överlåtande av verksamhet till annan aktör. I utredningen framgår inte om något alternativ förordats.

Regionförbundets styrelse beslutade i april⁹ att föreslå Jämtlands läns landsting att tillsammans med Länstrafiken AB undersöka möjligheten att samordna Bussgods med landstingets egna transporter. Enligt utredningen skulle vissa effektiviseringar kunna göras, men det skulle troligen inte räcka till ekonomisk balans. Landstingets transportenhet uppgav att dagens upphandlade koncept är det mest lönsamma för dem (nuvarande avtal löper ut år 2016). Vidare bedömer transportenheten att terminalen i Göviken är för liten för Bussgods.

Landstingsstyrelsen anser det inte rimligt att fortsatt täcka Bussgods underskott, med hänsyn till landstingets ekonomiska situation. Enligt protokoll i september lämnar landstingsstyrelsen utredningen om samordning till regionförbundet.¹⁰ Därefter har Bussgods inte berörts i protokoll hos varken regionförbundet eller landstingsstyrelsen. Dessa två är sedan 2015-01-01 är sammanslagna till Region Jämtland Härjedalen och är därmed regional trafikmyndighet (RKM). Enligt protokoll har inte heller något nytt beslut tagits hos Länstrafiken, utan man inväntar direktiv från ägarerna.

Överföring av Länstrafiken AB till regional utveckling

Med anledning av regionbildningen 2015-01-01, då Länstrafikens ägare Regionförbundet Jämtlands län sammanslogs med Jämtlands läns landsting beslutade Region Jämtland Härjedalen är därmed ensam ägare och finansiär

Analys av konsekvenser

"Styrgruppen för Region 2015" har haft som uppdrag att analysera och beskriva konsekvenserna kring en avveckling av Länstrafiken som bolag för överföring av verksamheten till förvaltning. Rapporten redovisar för- och nackdelar med förvaltnings- respektive aktiebolagsorganisation, men tar inte ställning till vilken organisationsform som fördras. I rapporten uppges att andra län som gjort överföring av verksamhet från bolag till förvaltning har låtit bolaget vara kvar vilande för att inte föra över trafikavtal till ny part. Detta för att det kan finnas en risk att avtalspart motsätter sig det och kan tvinga RKM att göra om upphandlingen. Avvecklingen av bolaget kan i det fall göras om när avtalen löpt ut. Slutrapporten delger att förändringen kan göras under 2015¹¹ och styrgruppen beslutar enligt protokoll 14-05-23 att förvaltning rekommenderas och att en handlingsplan över överförandet tas fram.

I regionala utvecklingsnämndens protokoll uppges att det inte finns skäl utifrån ägarinflytande att bedriva verksamheten i bolagsform. Motiven som framförts för att behålla aktiebolagsformen är att bolagets styrelse inom ramen för ägardirektiv kan agera på ett marknadsanpassat sätt. En förvaltning skulle enligt nämnden innebära snabbare beslutvägar och förenklad myndighetsutövning för den särskilda kollektivtrafiken. Efter omröstning beslutade¹² regionala utvecklingsnämnden att föreslå regionfullmäktige att Länstrafiken AB:s verksamhet inordnas i förvaltningen för regional utveckling från och med 2016-01-01, samt att nämnden får i uppdrag att organisera verksamheten. Regionfullmäktige beräknas behandla ärendet i april.

⁸ WSP-rapport: Konsekvensanalyser för Bussgods i Jämtlands län 2014-03-28.

⁹ Regionförbundets styrelse protokoll 2014-04-28, 57 §

¹⁰ Landstingsstyrelsens protokoll 2014-09-25, 190 §

¹¹ Slutrapport Region 2015 – Kollektivtrafik LS/973/2013

¹² Regionala utvecklingsnämndens protokoll 2015-02-03, § 19

Sammanfattningsvis är våra noteringar att styrgruppen och regionala utvecklingsnämnden hanterat frågan och att styrelsen tagit del av information och i dagsläget inväntar beslut från ägarna.

2.3.2 Bedömning

Utifrån vad som framkommit i denna granskning är Bussgods fortsatt en olöst fråga. Ur ekonomisk synpunkt har verksamheten inte bedrivits på ett tillfredställande sätt. Samtidigt har bolaget inte kunnat påverka de indragna och förändrade linjerna och man har även arbetat för att försöka behålla bussgods kunder genom riktade insatser samt planerat effektivisering genom samordning av godscentral. Bolaget har även genomfört de uppdrag och utredningar som förordats av ägarna. Vi bedömer därför att man vidtagit åtgärder för att försöka sköta verksamheten ändamålsenligt.

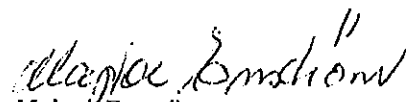
Utifrån protokollgranskning kan vi inte bedöma om styrelsen har kontroll över de väsentliga konsekvenserna av detta.

3 GRANSKNINGSANSVARIG/A

Granskningen har genomförts av Therese Norrbelius, kommunal yrkesrevisor vid Region Jämtland Härjedalens revisionskontor. Granskningen har kvalitetssäkrats av revisionsdirektör Majvor Enström, certifierad kommunal revisor.

Östersund den 13 / 2 - 2015

Therese Norrbelius
Kommunal yrkesrevisor
Sakkunnigt biträde

Majvor Enström
Revisionsdirektör
Certifierad kommunal revisor

2014-12-10

Landstingsfullmäktige

§ 269 Länstrafiken i Jämtlands län AB: Val av 1 ombud och 1 ombudersättare, 7 ledamöter, 2 ersättare och 1 Lekmannarevisor för perioden 2015-01-01—2019-12-31**LANDSTINGSFULLMÄKTIGES BESLUT**

På förslag av valberedningens utses:

Ombud

Robert Uitto (S)

OmbudersättareEva Hellstrand (C), Kilenvägen 4, 83010 Undersåker, eva.hellstrand@regionjh.se,
Mobil: 070-6212895**Ledamöter**

Thomas Hägg (S)

Mona Modin Tjulin (S)

Anders Frimert (S)

Thomas Gutke (M), Tallåsvägen 20, 83142 Östersund, thomas.gutke@telia.com

Hans Wessén (M), Tegelbruksvägen 12 D, 831 47 Östersund,

hans.wessen@telia.com,

Mobil: 070-5851881

Thomas Andersson (C)

Florian Stamm (MP)

ErsättareLina Eklund (S), Fjällvägen 21, 84231 Sveg, lina@sveg.dk

Per-Erik Wäglin (FP)

Lekmannarevisor

Eva Simonsson (MP)

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
---------------------	--	--	--------------------

2015-01-01

C:\Users\helwik\Downloads\Styrelsearvoden 2015.docx

Styrelsearvoden för Länstrafiken gäller f r o m 2015-01-01

Allt är räknat på Riksdagens arvodesgrund 59 800 kronor/mån.

Ordförande

20 % av arvodesgrund 61 000 kronor/mån = 12 200 kronor/mån

- (minus) 300 kronor/månad för privat nyttjande av tjänstetelefon

+ ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Under 2015 ska ordförande utgå till vice ordf och vice versa

Vice ordförande

10 % av arvodesgrund 61 000 kronor/mån = 6 100 kronor/mån.

+ ersättning för förlorad arbetsförtjänst

Styrelsens tolkning av vad som ingår i fast arvode. Till ordf + vice ordf:

- Styrelse- och VU-sammanträde.
- Möten med revision och ägare.
- Kommunikation med VD, kansli.
- Möten med Svensk Kollektivtrafik.
- Möten med intressenter, Statliga myndigheter.

Övrig tid får arvode utgå.

Ordinarie styrelseledamot och tjänstgörande ersättare erhåller:

Högre arvode: 1,55 % av arvodesgrund = 945 kronor/tjänstgjort tillfälle samt ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Lägre arvode: 1 % av arvodesgrund = 610 kronor/tjänstgjort tillfälle samt ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Ej tjänstgörande men närvarande ersättare erhåller:

Högre arvode: 0,775 % av arvodesgrund = 473 kronor/tjänstgjort tillfälle samt ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Lägre arvode: 0,5 % av arvodesgrund = 305 kronor/tjänstgjort tillfälle samt ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Vid sammanträden (inkl bortavarotid) under 3 timmar (t ex snabba möten, telefonmöten etc) utgår lägre arvode och ersättning för förlorad arbetsförtjänst. Över 3 timmar utgår högre arvode och ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Övrigt

Förlorad arbetsförtjänst skall styrkas med intyg från arbetsgivare eller egen verksamhet en gång per år. Med förlorad arbetsförtjänst avses det belopp som arbetsgivaren drar av för frånvaro, eller dokumenterad förlust i egen verksamhet.

För styrelseledamot som har över 20 km till styrelsens möten utgår rese- och traktamentsersättning enligt kommunala reseavtalet.

Arvoden till lekmannarevisor ersätts med 20 % av arvodesgrund 12 200 kronor/år.

Ersättning för auktoriserad revisor utgår enligt bok och räkning.

Arvoden justeras varje år utifrån gällande arvodesgrund.

För LÄNSTRAFIKEN I JÄMTLANDS LÄN AB

BOLAGSORDNING FÖR LÄNSTRAFIKEN I JÄMTLANDS LÄN AB

Denna bolagsordning avses gälla fr.o.m. 2015-02-03

1 Firma

Bolagets firma är Länstrafiken i Jämtlands län AB.

2 Säte

Styrelsen skall ha sitt säte i Östersunds kommun, Jämtlands län.

3 Ändamålet med bolagets verksamhet

Bolaget ska bedriva kollektivtrafik, administration av kollektivtrafik och andra tjänster avseende kollektivtrafik.

Även godshantering med linjetrafik i länet, till grannlänerna samt övriga landet kan bedrivas – Bussgods.

Bolaget ska erbjuda invånare kollektivtrafik, innefattande arbetspendling och annat vardagsresande i Jämtlands län och angränsande regioner. Bolaget ska också erbjuda godsservice på kommersiella grunder.

Bolaget ska inte bedrivas med huvudsakligt vinstsyfte.

4 Regionstyrelsens rätt att ta ställning

Bolaget skall bereda Region Jämtland Härjedalen möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

5 Aktiekapitalet

Aktiekapitalet skall utgöra lägst 8 000 000 kronor och högst 32 000 000 kronor.

6 Antal aktier

I bolaget skall finnas lägst 8 000 aktier och högst 32 000 aktier.

7 Styrelse

Bolagets styrelse skall bestå av fem - sju ledamöter och två-fyra suppleanter.

Ledamöter till styrelse nomineras av Region Jämtland Härjedalen för tiden från den årsstämma som följer närmast efter det ordinarie val till kommun-/landstingsfullmäktige förrättats intill slutet av den årsstämma som följer efter nästa ordinarie val till kommun-/landstingsfullmäktige. Regionfullmäktige föreslår bland ledamöterna ordförande och vice ordförande i bolagets styrelse.

Arvoden fastställs av bolagsstämman.

8 Revisorer

Årsstämma utser en auktoriserad revisor för granskning av bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsen och den verkställande direktörens förvaltning.

Lekmannarevisor/förtroenderevisor för granskning om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig utses av Regionfullmäktige.

Revisorerna utses för samma mandatperiod som gäller för bolagets styrelse.

9 Kallelse till årsstämma

Kallelse till årsstämma och andra meddelanden till aktieägaren skall ske tidigaste fyra veckor och senast två veckor före stämman.

10 Ärenden på ordinarie årsstämma

På ordinarie årsstämma skall följande ärenden förekomma till behandling

1. Stämmans öppnande,
2. Val av ordförande vid stämman,
3. Val av en eller flera justeringsmän,
4. Upprättande och godkännande av röstlängd,
5. Godkännande av dagordning,
6. Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad,
7. Framläggande av årsredovisning, revisionsberättelse och lekmannarevisorns granskningsrapport,
8. Beslut om
 - a. fastställelse av resultat- och balansräkningen
 - b. dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
 - c. ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och verkställande direktör;
9. Fastställande av arvoden till styrelse, revisorer och lekmannarevisorer,
10. I förekommande fall val av revisor,
11. I förekommande fall val av lekmannarevisorer,
12. I förekommande fall principer för prissättning mot kund. Principer för hur kostnader och intäkter för trafiken, som beställs skall beräknas,
13. Annat ärende som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

11 Extra bolagsstämma

Om styrelsen anser att det finns skäl att hålla bolagsstämma före nästa ordinarie bolagsstämma, ska den kalla till extra bolagsstämma enligt Aktiebolagslagen 7 kap § 13. Kallelse ska utfärdas tidigast sex veckor och senast två veckor före den extra bolagsstämman. Kallelse till extra bolagsstämma där fråga om ändring av bolagsordningen kommer att behandlas ska utfärdas enligt samma tidsintervall.

12 Bolagsstämmans kompetens

Beslut i följande frågor ska alltid fattas av bolagsstämman

- Årlig fastställande av handlingsprogram med strategiska mål för de närmaste tre räkenskapsåren
- Fastställande av budgetramar för verksamheten
- Ram för upptagande av krediter
- Ställande av säkerhet

- Bildande av bolag
- Köp eller försäljning av bolag eller andel i sådant
- Köp eller försäljning av fast egendom överstigande ett belopp av xxx SEK per affärstillfälle
- Andra köp, förvärv eller upplåtelse än som nämnts ovan överstigande ett värde av xxx SEK exkl. moms per affärstillfälle
- Beslut i annat ärende av principiell betydelse eller annars av större vikt.

13 Räkenskapsår

Kalenderår skall vara bolagets räkenskapsår.

14 Firmateckning

Styrelsen får inte bemyndiga annan än styrelseledamot eller verkställande direktör att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening.

15 Ägarens rätt till information

För att fullgöra sin förvaltningskontroll enligt 6 kap 1 § i kommunallagen äger Regionstyrelsen och Regionala utvecklingsnämnden ta del av bolagets samtliga handlingar och samtliga räkenskaper och i övrigt informera sig om bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån hinder ej möter på grund av författningsreglerande sekretess.

16 Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får ej ändras utan godkännande av Region Jämtland Härjedalen.

UPPDRAGSAVTAL REGIONAL KOLLEKTIVTRAFIK – ÖVERLÄMNANDE AV BEFOGENHETER I ENLIGHET MED SFS 2010:1065

Inledning och parter

I uppdragsavtalet tydliggörs ägarens intentioner avseende inriktningen av Bolagets verksamhet, utöver de förutsättningar som framgår av bolagsordningen.

Parter:

Region Jämtland Härjedalen i egenskap av Regional Kollektivtrafikmyndighet (RKM), ägare.

Länstrafiken i Jämtlands län AB, Bolaget

1. Bolagets verksamhet och uppdrag

Enligt lag om kollektivtrafik, kan den regionala kollektivtrafikmyndigheterna i ett län överlämna vissa befogenheter till ett aktiebolag. RKM i Jämtlands län överför frågor av driftkaraktär utifrån vad som sägs i ovan nämnda lag.

2. Uppdragsbeskrivning

Det av RKM fastställda trafikförsörjningsprogrammet ligger till grund för Bolagets arbete med regional kollektivtrafik. Uppföljning ska även göras av de uppställda målen i trafikförsörjningsprogrammet.

Med regional kollektivtrafik avses sådan kollektivtrafik som

- Äger rum inom ett län eller
- Om den sträcker sig över flera län, med avseende på trafikutbudet huvudsakligen är ägnad att tillgodose resenärernas behov av arbetspendling eller annat vardagsresande.

I Bolagets uppdrag ligger att

- Upphandla och samordna tjänster enligt 2 kap 12 § i Lag om kollektivtrafik,
- Ingå avtal om allmän trafik enligt 3 kap 3 § Lag om kollektivtrafik,
- Sköta samordning och drift av trafik gällande både landsbygdstrafik och tätortstrafik,
- Sköta och utveckla de produkter som kollektivtrafiken kan erbjuda.
- Sköta all planering i samråd med berörda, kostnadsberäkningar, utbetalningar, samt utveckling av tidtabeller. Det avser såväl fysiska som digitala och mobila tidtabeller.

- Sköta, utveckla och underhålla de för trafiken nödvändiga funktionerna exempelvis biljetmaskiner, betalnings- och biljettformer, hållplatser, kundärendehantering, IT-funktioner och webbsida kopplad till trafiken.
- Utveckla samarbetet med Östersunds kommun avseende busstation Östersund (Gustav III torg).
- Planera, genomföra samt utvärdera all marknadsföring.
- Tillhandahålla infrastruktur, hållplatser och bytespunkter för kommersiell trafik samma villkor som för övrig trafik.
- Sammanställa, leverera statistik mm enligt uppställda krav.
- Ansvara för bussgoods.
- Samordna allmän och särskild kollektivtrafik genom att
 - Ansvara för beställnings- och samordningsfunktion (BC) för samhällsbetalda resor.
 - Ansvara för transporttjänster avseende särskild kollektivtrafik.
 - Samordning och planering av resor för att minimera kostnaden för verksamheten.
 - Ansvara för att överenskommen kvalitet på resor och tjänster upprätthålls.
 - Aktivt arbeta med utveckling av resmöjligheter för att minska behovet av särskild kollektivtrafik genom att fler ska kunna utnyttja den allmänna kollektivtrafiken.
 - Biträda Region Jämtland Härjedalen med planeringsarbete i den utsträckning som parterna kommer överens om.
- Ansvara för kommunala skolskjutsar, där de är gemensamt upphandlade vilket innebär att delta i skolskjutsplanering, samplanera trafiken med linjelagd trafik, produktionsberäkna, administrera och delta i möte om skolskjutsar.

Bolaget håller löpande Region Jämtland Härjedalen informerad om verksamheten genom att översända protokoll från styrelsesammanträden. Detta gäller även protokoll från årsstämma.

3 Uppföljning

I förvaltningsberättelsen ska utöver krav i aktiebolagslagen, redovisas hur verksamheten bedrivits och utvecklats mot bakgrund av RKM:s syften.

I samband med att årsredovisningen lämnas ska Bolaget lämna en rapport till ägarna om genomförda aktiviteter.

- Utöver de krav som finns i aktiebolags- och bokföringslagen ska bolagets årsredovisningar/bokslut samordnas med ägarens årsredovisning och uppföljning under året.

Årligen anordnas ett informationsmöte där Regionstyrelsen/Regionalutvecklingsnämnd har möjlighet att ställa frågor till Bolagets styrelse, VD och revisorer.

4 Ekonomi

Ersättning utbetalas med en tolfedel den 18 varje månad.

Ersättning för särskild kollektivtrafik sker enligt tidigare upprättade avtal om samordning av samhällsbetalda resor i Jämtlands län och uppdragsavtal om samordning av samhällsbetalda resor i Jämtlands län.

5 Ändringar

Ändringar eller tillägg till detta uppdragsavtal ska vara skriftligt och undertecknat av samtliga parter.

6 Tvist

Tvist angående tolkning av detta uppdragsavtal ska i första hand avgöras genom förhandling mellan parterna. I andra hand ska tvist avgöras av svensk domstol enligt svensk lag.

7 Relation med ägaren

Ägarens relation med bolaget förmedlas genom Regional utvecklingsnämnden.

Östersund.....

Östersund.....

.....

Robert Uitto

Regionråd

.....

Thomas Hägg

VD

.....

Anders Byström

Förvaltningschef

Namn Ruth Ericsson
Regional kollektivtrafikmyndighet
Tfn: 063-14 65 61
E-post: ruth.ericsson@regionjamtland.se

2014-12-02
Dnr: RUN/204/2015

ÄGARDIREKTIV FÖR LÄNSTRAFIKEN I JÄMTLANDS LÄN AB

Inledning

Sedan årsskiftet 2011/2012 finns en ny lagstiftning för kollektivtrafiken (SFS 2010:1065) i landet. Enligt lagen skall det finnas en regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) i varje län. Region Jämtland Härjedalen, är RKM i Jämtlands län och äger bolaget Länstrafiken i Jämtlands län AB (Länstrafiken).

Länstrafiken har fått uppdraget att operativt verkställa den allmänna och särskilda kollektivtrafiken i Jämtlands län, detta framgår av uppdragsavtal (RUN/204/2015 Uppdragsavtal regional kollektivtrafik – överlämnande av befogenheter i enlighet med SFS 2012:1065 och Uppdragsavtal om samordning av samhällsbetalda resor i Jämtlands län). Utöver uppdragsavtal finns bolagsordning, och i förbundsordningen anges kostnadsfördelningen mellan förbundsmedlemmarna.

Ägardirektivet reglerar ekonomiska mål och riktlinjer, rutiner för budget och redovisning, verksamhetsmål och uppföljning.

Ekonomiska mål och riktlinjer

Bolaget finansieras i huvudsak med biljettintäkter, statsbidrag och verksamhetsbidrag från RKM.

- Det ekonomiska målet är att behålla aktiekapitalet intakt.
- I de fall det uppkommer vinst eller förlust i verksamheten under ett verksamhetsår skall detta kostnadsföras som fordran eller skuld hos Region Jämtland Härjedalen.

Rutiner budget och redovisning

För att verksamhetsbidraget till Länstrafiken skall kunna behandlas vid rätt tidpunkt i Region Jämtland Härjedalens budget- och bokslutsarbete måste uppgifterna lämnas enligt nedan:

- 15 februari** – preliminärt årsbokslut från Länstrafiken, det skall samordnas med ägarens årsredovisning
- 1 mars** – reviderat årsbokslut, inklusive lekmannarevisorernas rapport
- 15 mars** – rambudget, aviserade trafikförändringar skall ingå
- 30 april** – korrigerig av rambudget
- 10 maj** – delårsbokslut t o m första tertialet från Länstrafiken
- Juni** – beslut om budget och trafikutbud för kommande år i Regional utvecklingsnämnd inom Region Jämtland Härjedalen.
- 10 september** – delårsrapport t o m andra tertialet från Länstrafiken och prognos för året
- 15 oktober** - slutlig budget kommande år

Utöver detta gäller de krav som finns i aktiebolagslagen och bokföringslagen.

Vid trafikförändringar, d v s ökat eller minskat trafikutbud, inte tidtabelljusteringar, måste förändringen finnas med "hela vägen" i budgetarbetet d v s finnas i Länstrafikens rambudget till ägaren i mars månad året innan trafikförändringen skall göras.

Ägarens uppsikt enligt kommunallagen

Bolaget står i sin verksamhet under uppsikt av Region Jämtland Härjedalen (RKM). Det ankommer på Länstrafikens styrelse och i förekommande fall verkställande direktören att följa de av Region Jämtland Härjedalen fastställda riktlinjer och regler för styrning av bolag ägda av Region Jämtland Härjedalen och andra av ägaren utfärdade direktiv för verksamheten, om de ej står i strid med tvingande bestämmelser i aktiebolagslagen eller annan författning.

Verksamhetsmål

Verksamhetskrav och mål för den regionala kollektivtrafiken framgår av Regionalt kollektivtrafikprogram 2013-2015. Programmet finns upprättat, och är beslutat av Regionförbundets styrelse november 2012.

Giltighet

Ägardirektivet gäller fr.o.m. att det antagits 2015-05-13 och tills vidare.

Förslag rambudget 2016

Sammanfattning

Rambudgeten grundar sig i huvudsak på utfallet för 2014 samt budget för 2015, och med oförändrat trafikutbud. Detta då bolaget inte hunnit få in ev. förändringar i trafikutbud från finansörerna.

Det finns en del osäkerhet i den föreslagna rambudgeten. Detta då nytt avtal för tätortstrafiken ska upphandlas med trafikstart i juni 2016. Även tågtrafiken får nytt avtal från hösten 2016. Då bolagets aktier i Norrtåg AB kommer att överföras till Region Jämtland Härjedalen är det enbart ersättning till utföraren av tågtrafiken samt trafikomkostnader såsom stationsavgifter som finns med i rambudget. Avtalskostnaden återfinns då i Regionala Utvecklingsnämndens budget. Framtiden för Bussgods är även det en osäkerhet. Siffrorna i rambudgeten är med dagens förutsättningar, dvs. Bussgods kvar som en avdelning i Länstrafiken.

De fyra norrlandslänen arbetar för att få till ett gemensamt produktutbud, vilket innebär att nya rabattgrupper kan komma att införas. Barn 0-19 år 50 % rabatt, ungdom/ung vuxen 20-25 år 25 % rabatt, senior 65 år och äldre 25 % rabatt. Övriga normalpris. Då Länstrafiken i dagsläget inte har en generell rabatt varken för ungdomar eller seniorer på enkelbiljetter, kan det komma att påverka framtida biljettintäkter. En utredning som gjorts av RKM visar att det kan medföra att vi tappar intäkter på 2,1 Mkr på helår.

Bolaget har börjat arbeta för att kunna införa kontantstopp på bussarna. Målet är att det ska börja gälla från sommaren 2016. Det skulle innebära att bolaget behöver ha ett antal nya försäljningskanaler, tex ombud ute i länet, utökade möjligheter att betala via app, automater. I rambudgeten är det inte räknat med ökade kostnader för detta.

I rambudgeten finns inte heller med ev. kostnader för byta av namn och logga som kan komma efter ett ev. beslut från regionen om byte.

Resultatet för bolaget budgeteras till 0,4 Mkr med en självfinansieringsgrad på 39 %. Finansieringsbidraget är 173 Mkr, en minskning med 6 %, 10,9 Mkr, jämfört med 2015.

Bolaget vill poängtera att det pga. finansörerna inte kommit in med trafikbeställning för 2016 och alla tilläggsavtal för 2015 inte är påskrivna ännu, påverkar även det osäkerheten kring förutsättningarna.

Trafikintäkter

Konsumentintäkterna är uppräknade, utifrån beräknad resandeökning med 1 % och en prishöjning på 3 % i december 2015. En minskning av intäkterna på 1 Mkr, efter införande av rabattnivåer enligt ovan, gör att de totala intäkterna beräknas öka med 1 Mkr jämfört med budget 2015.

Elevkortsintäkter är beräknade utifrån kommunernas prognos av antalet elevkort samt utfärdade kort februari 2015. Ungdomskortsintäkter är beräknat på att de tre kommuner som idag har ungdomskort även 2016 fortsätter att köpa ungdomskort med samma antal som idag.

Trafikkostnader

Indexutvecklingen utgör en stor del av trafikkostnaden. Senaste åren har den legat på ca 2 %. Konjunkturinstitutet har en ökning av KPI (utgör 50 % i indexkorgen för buss 2010) med ca 1 % i sin prognos. I den föreslagna rambudgeten räknas med en indexökning på 1,5 %.

Övriga förutsättningar för trafikkostnaden är att det är oförändrad trafik 2016. Som nämnts så är det ett nytt avtal för Ragunda trafiken from december 2015, kostnaden ökade med 28 % för den trafiken.

Start för trafik inom tätorten enligt nytt avtal är juni 2016. Av erfarenhet vet man att kostnaden ökar. Uppskattad ökning för den fasta ersättningen är 15 %, 1,1 Mkr för 2016.

I trafikkostnad ingår även förstärkningskostnad. Den beräknas bli något högre än budget 2015, efter faktiskt utfall 2014. Den ökade kostnaden finns främst i områden med många inflyttning av många nysvenskar.

Tågkostnad

Kostnaden för tågtrafiken innehåller ersättning för resande med bolagets färdbevis på tåget samt stationsavgifter. Ersättning till entreprenör för resande utgår från Norrlandstaxan, vilken beräknas höjas from juli 2015. Det tillsammans med en beräknad resandeökning gör att kostnaden för tåg uppgår till 8 mkr exkluderat kostnaden för tågtrafiken som from 2016 kommer att finnas i regionen. Ersättning till Norrtåg för tågtrafiken, för 2015 budgeterat till 17 Mkr, ingår inte i rambudget för 2016, den återfinns i regionens budget.

Bussgods

Godsintäkter är något ökade jämfört med utfall 2014. De senaste åren har antalet frakter minskat år från år, vilket medför att vi inte ser det som troligt att de kommer att öka mer än 0,9 Mkr 2016.

Interkalkylen minskades med 0,5 Mkr 2015, detta då förutsättningarna för verksamheten att skicka gods med bussarna minskat då ett flertal godsförande linjer tagits bort. Framtiden för Bussgods delen är osäker, kommer den att vara kvar som en avdelning inom bolaget eller inte. Budgeten är lagd utifrån de förutsättningar vi har idag. Resultatet för Bussgods i rambudgeten är -2,6 Mkr

Särskild kollektivtrafik

Budget för den särskilda kollektivtrafiken ingår i bolagets budget den är endast schablonuppräknad, då det är ett nollresultat i Länstrafikens budget.

Trafikomkostnader och övriga kostnader samt avskrivningar

Trafikomkostnaderna, personal- och övriga kostnader är uppräknade och något högre än budget 2015. I trafikomkostnaderna ingår ökade kostnader för serviceavtal av realtidsutrustning. Utveckling av informationssystem med skärmar på busstorget samt skärmar till nya tätortstrafiken ingår också samt mjukvara för rti, kostnad 700 000 kr.

Inför ett ev. kontantstopp på bussarna behöver bolaget utveckla nya försäljningssätt. Inför det så är det i rambudgeten avsatt 500 000 kr för införande av periodkort/tankkort i mobilen samt söka och köpa enkelbiljett.

Avskrivningar

Avskrivningarna är ökade då bolaget räknar med att fortsätta utvecklingen av realtidssystemet och köpa in 18 st skärmar som ska placeras ute i länet, för att våra resenärer på hållplatser ska kunna se när bussen kommer till aktuell hållplats eller om det är trafikstörningar. Investeringen beräknas till 300 000 kr, avskrivning 60 000kr.

Det är också nödvändigt att köpa in 75 st EMV terminaler, sk chip and go, för att byta ut de gamla som slutar fungera vid årsskiftet 15/16. Investering 700 000 kr.

Utveckling av realtidssystemet på tätortstrafiken i samband med nytt avtal sommaren, beräknas kräva en investering på 1 640 000 kr, avser både skärmar till tätortstrafiken för informationssystem. Beräknas öka avskrivningskostnaden 2016 med 127 000 kr.

Övriga investeringar beräknas öka avskrivningskostnaden med 50 000 kr.

Förslag till beslut

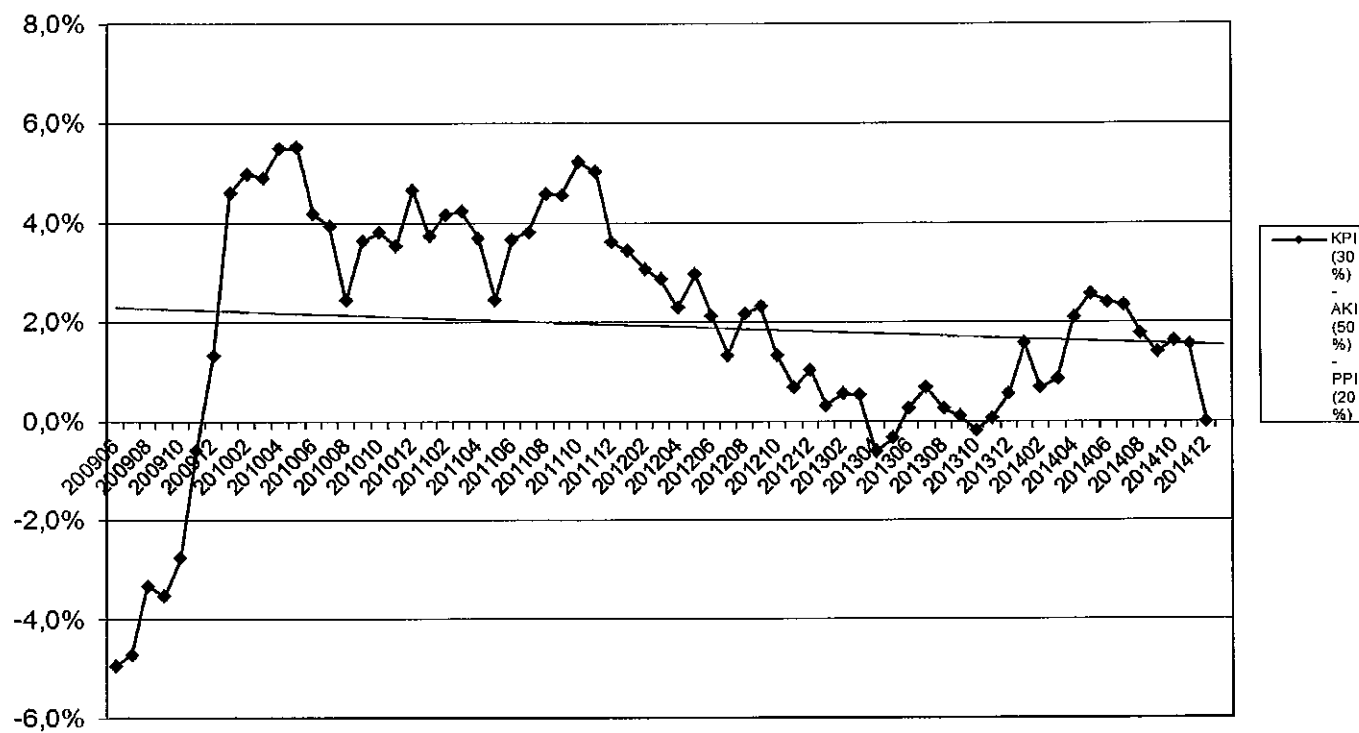
Styrelsen föreslås

- Att anta förslaget till Rambudget 2016 och investeringsbudget 2016
- Att presentera rambudget för ägaren på bolagsstämman

Länstrafiken i Jämtlands län AB

Thomas Hägg, VD

Indexutveckling CB Buss 2010

Förslag rambudget 2016					
Länstrafiken Hela bolaget	Utfall 2013	Utfall 2014	Rev budget 2015	Rambudget 2016	Noteringar
RÖRELSENS INTÄKTER					
Persontrafikintäkter - AKT	81 588 140	90 839 729	86 815 000	87 873 154	
Persontrafikintäkter - SKT	60 421 557	126 943 052	61 491 000	62 000 000	
Persontrafikintäkter - SB	37 583 915	39 414 467	39 871 000	41 067 130	
Godstrafikintäkter	14 826 367	13 806 320	13 000 000	13 900 000	
Adm.-intäkter SÄK	4 728 118	4 588 887	4 947 000	5 584 870	
Bidrag interregionaltrafik	9 411 021	9 411 023	9 410 000	9 411 000	
Trafikbidrag från regionen	74 434 998	74 250 000	183 900 000	173 000 000	
Bidrag från kommuner	83 951 016	97 283 250	0	0	
Övriga intäkter	612 655	3 283 211	400 000	400 000	
RÖRELSENS INTÄKTER	367 537 783	459 617 939	399 834 000	393 246 154	
RÖRELSENS KOSTNADER					
Persontrafikkostnader - AKT	195 894 260	208 572 369	217 778 123	206 405 699	
Persontrafikkostnader - SKT	60 421 557	126 943 054	61 491 000	62 000 000	
Persontrafikkostnader - SB	66 425 414	67 515 611	68 500 000	69 623 000	
Förätkningstrafik	7 649 385	9 989 319	10 975 000	11 300 000	
Trafikomk. inkl. gods	10 695 061	11 572 348	11 865 000	13 200 000	
Personalkostnader	13 704 668	13 960 293	15 150 000	15 400 000	
Övriga rörelsekostnader	7 021 578	9 529 943	11 050 000	11 550 000	
Avskrivningar enligt plan	2 740 761	2 768 819	2 900 000	3 370 000	
RÖRELSENS KOSTNADER	364 553 684	450 851 756	399 709 123	392 848 699	
RÖRELSERESULTAT	2 984 099	8 766 183	124 877	397 455	
Finansnetto	0	10 028	-10 000	5 000	
Skatt	-82 378				
RES. FÖRE BOKSLUTSDISP	2 921 721	8 776 211	114 877	402 455	

Investeringsbudget 2016

Styrelsen fastställer normalt sett en resultatbudget årligen. Denna budget omfattar samtliga intäkter och kostnader som belastar bolaget under aktuellt räkenskapsår, inklusive årets avskrivningar på investeringar. Investeringar som görs är normalt sett av mer varaktig karaktär och till ekonomisk nytta till företaget över en längre tid. Dessa investeringar kommer samtidigt att belasta framtida resultatbudgetar, därför bör styrelsen ta beslut om en investeringsbudget.

Ersättningsinvestering för förbrukad eller trasig inventarie är ej upptagen eftersom de ej betraktas som investering.

Förslag till Investeringsbudget

Bussgods

Inom Bussgods finns idag inga direkta större investeringar men erfarenhetsmässigt brukar investeringsbehov uppstå löpande, maskiner e.d. går sönder. Bedöms till 100 kkr.

Biljettsystem

75 st nya betalkortsterminaler, sk chip and go, kommer att införskaffas. Detta då de gamla slutar att fungera vid årsskiftet 15/16. Investering 700 000 kr

Inköp av 18 st skärmar för realtidssystemet, att sättas upp på hållplatser i kommuncentra i länet. 300 000 kr.

Realtidsutrustning till tätortstrafiken, 32 bussar, för skärmar samt i mobiler, 1 000 000 kr

Inköp av 32 st skärmar till tätortstrafiken för informationssystem samt realtid i bussarna. 640 000 kr.

Kontorsdatorer / Servermiljö

Avser löpande investeringar i datorer på Bussgods, Kansli och Depådatorer vilket bedöms till 100 kkr.

Övrigt

Tas upp till ett värde av 50 kkr.

Sammanfattning

Investeringsbudget för 2015 är beräknad till följande:

Område	Belopp i kkr
Bussgods	100
Biljettsystem	2 640
Kontorsdatorer / Depåer	100
Övrigt	50
Summa	2 890

NABOER

Kallelse Årsstämma/Generalforsamling 2015

Plats: Stiklestad Nasjonale Kultursenter, Verdal

Datum: 2015-05-28, Torsdag

Total programram ca: 12:00 – 20:00

12:00 – 13:00, Lunch

13:00 – 15:30, Årsstämma/Generalforsamling

15:30 – 16:00, Kaffe

16:00 – 16:30, Information nya interregprogrammet

16:30 – 17:30, Naboer AB 20 år

18:00 – 20:00 Middag

Bilagor:

- Årsredovisning
- Förslag Aktieägaravtal 2016-2019 och fördelningsmatris
- Dagordning

Anmälan senast 22/5 via denna länk: <http://naboer.se/anmalan/>

Välkomna!

Lennart Adsten

VD Naboer AB

lennart.adsten@naboer.se

Möjlighet att boka övernattning på egen bekostnad. Bokas på Stiklestad Hotell hotell@snk.no, +47 74044200. 1030 NOK enkelrum inkl frukost

NABOER

Bilaga 3

Dagordning

Årsstämma för Naboer AB, Stiklestad Nasjonale kultursenter 28a maj, 2015

- §1 Val av ordförande vid stämman
- §2 Upprättande och godkännande av röstlängd
- §3 Val av justeringsman och protokollförare
- §4 Prövning om årsstämman blivit behörigt sammankallad
- §5 Godkännande av dagordning
- §6 Presentation av verksamhetsåret 2014
- §7 Framläggande av årsredovisning och revisionsberättelse
- §8 Beslut om
 - a. Fastställande av resultaträkningen och balansräkningen
 - b. Disposition av aktiebolagets vinst enligt fastställd balansräkning
 - c. Ansvarsfrihet åt styrelseledamöterna och VD.
- §9 Fastställande av arvoden till styrelsen och revisorer
- §10 Val av styrelse
- §11 Val av valberedning
- §12 Aktieägaravtal 2016 - 2019
- §13 Övriga frågor: - Information om aktiviteter 2015
- §14 Mötet avslutas

Naboer AB är ett gränsöverskridande utvecklingsbolag med enbart offentliga ägare i Jämtlands län och Nord- och Sör-Tröndelags fylken. Bolaget verkar för att på ett operativt sätt, långsiktigt utveckla, vårda, förstärka och belysa banden mellan Jämtland och Tröndelag.

Syftet är att skapa gemensamma mervärden genom interregional utveckling.

www.naboer.se

NABOER AB

ORG.NR.556503-2322

ÅRSREDOVISNING

2014

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

2 (13)

Årsredovisning för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31

Styrelsen och verkställande direktören för Naboer AB avger härmed följande årsredovisning.

Innehåll	Sida
Förvaltningsberättelse	3
Resultaträkning	8
Balansräkning	9
Tilläggsupplysningar	11

Alla belopp redovisas, om inget annat anges, i kronor (kr).

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Omsättningen i bolaget 2014 är 3 021 697 kr, vilket är en ökning med 16,5% från föregående år. Likviditeten i bolaget har genom året varit god och även soliditeten. Styrelsen och VD föreslår att årets resultat på 39 kr efter skatt, balanseras in i ny räkning.

Bolagshanteringen

Den 21:a maj hade bolaget årsstämma i Åre. Följande styrelse valdes : Kjetil Aarstad (ordförande), Thomas Hägg (vice ordförande), John Lidvar Paulsby, Nils Svensson, Johannes Sandstad, Randi Reese och Carina Asplund. Ersättare är Ola Huke, May-Britt Lagesen och Britt Carlsson. Styrelse har haft fyra möten under året.

I samband med årsstämman den 21:a maj, arrangerade Naboer AB en Nabokonferens på Holiday Club i Åre med temat framtidsfokus avseende samverkan och utveckling i och mellan Jämtland och Trøndelag. Huvudmålgruppen för konferensen var representanter för Naboer AB:s 15 offentliga ägare. Detta inkluderar både politiker och tjänstemän som har intresse i frågorna. Dessutom inviterades andra aktörer som har speciellt intresse i gränsöverskridande arbete. Det deltog ca 40 personer på konferensen och i efterhand gavs många positiva gensvar. VD har gett aktieägare i bolaget information kring verksamheten och de möjligheter som kommer i framtiden bl a med det nya interregprogrammet som startar 2015. De som fått presentationer under 2014 är Stjördal kommune, Inderøy kommune, Meråker kommune, Levanger kommune, Trondheim kommune, Tydal kommune, Verdal kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune och Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Anställda i bolaget under året har varit Lennart Adsten, VD på heltid, och Mattias Jaktlund projektledare för Karolinerprojektet och "St Olavsloppet 2.0 - en utvecklingsplan". Jaktlunds tjänstgöring har varit 90% av en heltid under jan-juni och 100 % av en heltid juli-augusti. Alla tre interregprojekten avslutades 140831.

En betydande del av Naboer AB:s gränsöverskridande verksamhet bygger på samarbete inom nätverk av offentliga instanser, föreningar och företag inom Jämtlands län och de båda fylkena i Trøndelag samt på produktutveckling som en följd av våra nätverkssamarbeten.

Gränssfjällen

Det händer fortsatt mycket i Sylarnaområdet ett gränssfjällsområde fullt med möjligheter men även utmaningar. Där har Naboer AB har under senaste åren haft en roll i utvecklingen bl a genom en projektserie. Utifrån de processer som pågår och de saker som förväntas komma i framtiden så skapades en förstudie genom Interreg "Plattform Sylarna för turistisk hållbar utveckling kring Sylarna" vars uppgift var att utreda möjligheterna att skapa en gränsöverskridande samverkansorgan vad gäller den turistiskt hållbara utvecklingen. Naboer AB är ägare och ledning för projektet som hade projektperiod 1 maj 2012 till 31 augusti 2014. Projektet del- och slutredovisats under 2014.

Projektet gick väldigt bra och uppnådde mer än vad som ursprungligen prognostiserades i resultatmålen. Följande delar har skett i projektet under 2014:

- Projekt "Plattform Sylarna" har resulterat till att en idéell förening bildades den 11 februari. Föreningens namn är "Gränssfjällen Sylarna i samverkan" och den är registrerad med ett eget organisationsnummer.

Föreningen är ett gemensamt svensk-norsk samverkansorgan för aktörer med intressen i Sylarna området och dess målsättning är att säkerhetsställa en hållbar, ansvarsfull och långsiktig hantering av besöksnäringens utveckling i dessa gränssfjäll. Föreningen är i huvudsak ett vägledande organ med den gemensamma värdegrunden "Sylarna -deklarationen" som bas (www.grensefjellen.com). Bland

medlemmarna hittar aktörer från både Jämtland och Trøndelag, t ex turistföreningar, sameby, serviceföretag, boendeanläggningar, kommun mfl. Föreningen arbetar tätt med myndigheterna och forskningen i fjällfrågor.

- Det nu etablerade Fjällforum som samlar de med intresse i gränsfjällen kring dagsaktuella frågor, har nu föreningen som huvudman och arrangeras 2-3 ggr/år.
- Projektet har också hjälpt föreningen med att planera och prioritera sin verksamhet, skapa logotype, nytryck av foldern "Renens rike", hemsida och facebookgrupp. Dessutom har ramarna för en hållbarhetsfond tagits fram.
- Det har varit styrelsemöten och medlemsmöte i föreningen där planer upprättats för framtida prioriterade aktiviteter. De framtida insatserna kan till stor del rymmas i nyckelord som, betesro- kanalisering- tillrättaläggning av leder samt koncept kring information/kunskapsspridning av "verkligheten på fjället".

Dessutom har följande insatser genomförts med direkt koppling till Gränsfjällen-utvecklingen och den nya föreningen:

- Ett nytt projekt har tagits fram för det nya interregprogrammet där Naboer AB blir projektägare och projektledare och där föreningens styrelse är styrgrupp. Många i fjällnätverket är delaktiga i genomförande och medfinansiering. Syftet med projektet är att i föreningen Gränsfjällen Sylarna i samverkans anda, om en långsiktigt hållbar utveckling av besöksnäringen i Sylarnaområde, ta fram en kunskapsbank som har koppling till gränsfjällen i Jämtland och Trøndelag. Konkret blir det sammanställningar av en pedagogisk kunskapsbank i olika teman och flera språk som ska användas av nätverken kring gränsfjällen. Denna kunskap om verkligheten på fjället, paketeras och distribueras på olika sätt till målgrupperna besökare, boende och verksamma i området. Den kompletteras med en bildbank, utbildningsinsatser samt en "Fjällpocket" som direkt riktar sig till gästerna i området. Projektiden planeras från 2015-05-01 till 2018-04-30. Ansökan planeras lämnas in slutet på februari 2015 med Naboer AB som projektägare.
- Naboer AB deltog den 13 maj i paneldebatt under konferensen Storslagen Fjällmiljö 2014 i maj. Det var en nationell konferens som arrangerades av Naturvårdsverket (NVV) utifrån riksdagens antagna miljömål.
- Medlem av, och deltagande på referensgruppsmöten för Mittuniversitetets fjällforskningsprojekt.
- Engagemang i många processer och möten bl a stöttat Tjallingegruppen i deras tankar att utveckla samevistet och tillgängliggöra det för besökare. Konferens med anledning att Naturvårdsverket presenterade sin ledenkätundersökning. Åre kommuns forum för samiska frågor där delar av vårt arbete fanns på dagordningen. Dialog med Tydal kommune och deras vidare planering kring Roltdalen-Skarvan-Sylarna mm.
- Det finns ett intresse utanför regionen att följa vårt arbetssätt där bl a Swedish Lapland har fått en presentation om hur vi arbetat i Gränsfjällen Sylarna. Planerade nya fjällforskningsprojekt har också sökt samarbeten.
- Informationsspridning av, och dialog med Naturvårdsverkets pågående förstudie kring eventuellt bildande av svensk nationalpark i Sylarnaområdet.
- Kontinuerlig dialog med STF och TT kring deras verksamhet i gränsfjällen.

Armfeldts karoliner

Under året har det varit avslutningsfas av interregprojektet "En karolinerförening mot Vision 2018" vars främsta syfte är att skapa goda förutsättningar för en svensk-norsk minnesmarkering av Armfeldts fälttåg mot Trondheim.

Den i projektet bildade föreningen "Jämt-Trönderska Karolinerföreningen Armfeldts Karoliner" (JTAK) har haft en central roll när vi genomfört de olika aktiviteterna i projektet. Det är också den huvudman som framtiden ansvarar för karolinerfrågorna i regionen. Naboer AB har tidigare haft den rollen sedan 1996.

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

5 (13)

Under 2014 har följande aktiviteter genomförts:

- Hemsidan (www.karoliner.com) har förädlats och byggts ut ytterligare inte minst för skolan.
- Skyltar till historiska platser och andra besöksmål har producerats och distribuerats.
- Audioguider har utvecklats och levererats. Här kan besökarna höra historier om fälttåget uppläst i sina mobiltelefoner.
- Den tidigare framtagna prototypen på Jamtli av ny informationscentral har fungerat mycket bra och därför har konceptet utökats med ytterligare åtta centraler som placerats på olika "karolinercenter" i regionen. Dessa gör det möjligt för besökaren att ta del av information, fakta och berättelser om fälttåget och dess tid.
- Informationscentralernas innehåll har även paketerats i en "light edition" som kan läsas via mobiltelefon eller läsplatta. Detta är en bra möjlighet bl a för skolklasser att på hemmaplan förkovra sig i historiken.
- Den virtuella resan efter fälttåget via Google Earth har utökats med en engelsk version.
- Den speciellt framtagna karoliner-teatern "Brita - en indelt soldats hustru" har varit väl mottagen på sin turné bland skolklasser i Jämtland och Trøndelag.
- Det blev en lyckad satsning som projektet gjorde i samarbete med Jamtlis pedagogiska sektion för att utveckla ett skolprogram med karoliner-tema som skall passa för elever i årskurs 6 och 7. Skolprogrammet kommer via Jamtli och systemet Skapande skola att leva vidare efter projektets slut och drygt 30 klasser är vid årsskiftet igång.
- En ny karolinerbroschyr har producerats och distribuerats.
- Hemsidan www.karoliner.se har uppgraderats under projektets gång och här finns tillgång till mycket information i karoliner-tema.
- Föreningen JTA har fortsatt att utveckla sin verksamhet och bidragit till flera möten och arrangemang. Föreningen kommer nu att fokusera på 300-års markeringen och dess innehåll. Redan idag har projektet bidragit med en lång lista på prioriterade insatser till år 2018.
- Projektet del- och slutredovisats under 2014.

"St Olavsloppet 2.0 - en utvecklingsplan"

St Olavsloppet som 2014 återigen fick nytt deltagarrekord, har tillsammans med Naboer AB genomfört ett mindre interregprojekt där man har titta på hur loppet ska kunna utvecklas vidare ur olika aspekter.

Under 2014 har dessa aktiviteter genomförts:

Utifrån tidigare genomförd fakta insamling och SWOT-analys har en lista med prioriterade operativa åtgärder sammanställts. Detta har kompletterats med svaren från en genomförd löparenkät. Dessutom har projektet tillsammans med Mittuniversitetet gjort studier på hur handikappade ska kunna delta i loppet på ett mer jämställt sätt i framtiden.

Projektledare Mattias Jaktlund har deltagit i en studieresa som anordnades av JHT för att studera Mont Blanc Maraton och Sky Running ur ett hållbarhetsperspektiv. Resan gav mycket inspiration och många värdefulla kontakter för St Olavsloppet.

En viktig faktor som identifierats tidigt var att innan en operativ handlingsplan verkställs så måste ett jobb göras kring de grundläggande avtalen mellan huvudmännen i loppet och även att framtidsvisionen är gemensamt helt överensstämmande. Projektet har här hjälpt till med att sluta de centrala samarbetsavtalen mellan ägarna och även lagt förslag på hur kompletterande underavtal och organisationsstruktur skulle kunna se ut. Projektet har under året slutredovisats.

Ägarna av St Olavsloppet dvs. St Olavsloppet A/S och Jämtland Härjedalens Friidrottsförbund, tillskrev Naboer AB i början på hösten där de bad om stöd att arbeta vidare med organisationsstrukturer och verkställighet av framtagna underlag i handlingsplanen. Detta främst genom ett nytt större interregprojekt.

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

6 (13)

Den tidigare genomförda förstudien var här till stor hjälp där vi även formulerat en del recept till lösningar, bl a ett föreslaget Åretrunkansli med bredare uppdrag än enbart själva loppet. Under hösten tog Naboer fram en projektskiss tillsammans med engagerade i loppet. Naboer AB's styrelse har varit involverad i vilken roll vi skulle kunna ta i ett projekt. En önskan från delar av St Olavsloppet var att vilja se Naboer AB som projektägare, men styrelsen anser att det är bättre att vi finns med i processen i en annan roll så att huvudmännen själva tar ett större utvecklingsansvar för loppet än att Naboer AB tar en för dominerande position. Vi byggde in detta i projektskissen och budgeterade på en miniminivå. Trots det så blev det ganska stora summor i medfinansiering som på kort varsel måste ordnas och eftersom Interregs nya direktiv är att projektet bör byggas med 65% EU stöd och 35% IR-stöd så gav det ytterligare en konsekvens i anskaffandet av svensk medfinansiering. Vi gjorde den bedömningen att dessa medel inför första callen i jan-feb 2015 inte skulle hinna ordnas fram, varför ansökan tillfälligtvis lades på is. Läget är fortfarande viktigt att åtgärda problematiken för att loppet ska kunna utvecklas och långsiktigt överleva. Naboer AB engagerar sig fortsatt med att titta vidare på alternativa lösningar.

Övrigt

För slutrapporteringar av projekten och mer detaljerad information om aktiviteter hänvisas till www.naboer.se

Under året har möten och samtal förts med Meråker-Storlien aktörer som avser att samarbeta ännu tydligare och utveckla området tillsammans.

Naboer AB höll en presentation kring gränsöverskridande utvecklingsarbete på Interregs kick off i Åre den 3 december. Interregprogrammet godkändes också den 16 december och i och med lanseringen av det, så hör många aktörer av sig om tips och vägledning.

Lennart Adsten /VD Naboer AB

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

7 (13)

Flerårsöversikt (tkr)	2014	2013	2012	2011
Nettoomsättning	2 953,7	2 570,3	2 102,0	1 789,7
Resultat efter finansiella poster	-55,2	-67,7	60,0	289,4
Soliditet (%)	93,4	86,0	84,4	86,7

För definitioner av nyckeltal, se Not 1 Redovisningsprinciper.

Resultatdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	2 026 388
årets vinst	39
	2 026 427
disponeras så att	
i ny räkning överföres	2 026 427
	2 026 427

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

8 (13)

Resultaträkning	Not 1	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
<i>Rörelseintäkter, lagerförändringar m. m.</i>			
Nettoomsättning		2 953 667	2 570 305
Övriga rörelseintäkter		68 031	23 806
Summa rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.		3 021 698	2 594 111
<i>Rörelsekostnader</i>			
Övriga externa kostnader		-1 544 003	-1 144 914
Personalkostnader	2	-1 564 996	-1 545 132
Summa rörelsekostnader		-3 108 999	-2 690 046
Rörelseresultat		-87 301	-95 935
<i>Finansiella poster</i>			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		32 132	28 440
Räntekostnader och liknande resultatposter		-50	-195
Summa finansiella poster		32 082	28 245
Resultat efter finansiella poster		-55 219	-67 690
<i>Bokslutsdispositioner</i>			
Förändring av periodiseringsfonder	3	56 000	105 500
Resultat före skatt		781	37 810
<i>Skatter</i>			
Skatt på årets resultat		-742	-8 934
Årets resultat		39	28 876

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

9 (13)

Balansräkning	Not 1	2014-12-31	2013-12-31
TILLGÅNGAR			
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		60 137	17 298
Övriga fordringar		139 599	203 714
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		885 924	589 716
Summa kortfristiga fordringar		1 085 660	810 728
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		1 568 281	2 121 803
Summa omsättningstillgångar		2 653 941	2 932 531
SUMMA TILLGÅNGAR		2 653 941	2 932 531

802

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

10 (13)

Balansräkning	Not 1	2014-12-31	2013-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	4, 5		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital (0 aktier)		340 000	340 000
Reservfond		20 000	20 000
Summa bundet eget kapital		360 000	360 000
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserat resultat		2 026 388	1 997 512
Årets resultat		39	28 876
Summa fritt eget kapital		2 026 427	2 026 388
Summa eget kapital		2 386 427	2 386 388
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfonder	6	117 500	173 500
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		-2 624	60 086
Övriga skulder		137 162	298 557
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		15 476	14 000
Summa kortfristiga skulder		150 014	372 643
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		2 653 941	2 932 531

POSTER INOM LINJEN

STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

Ställda säkerheter	Inga	Inga
Ansvarsförbindelser	Inga	Inga

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

11 (13)

Tilläggsupplysningar

Not 1 Redovisningsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2008:1 *Årsredovisning i mindre aktiebolag*.

Årsredovisningen upprättas för första gången i enlighet med BFNAR 2008:1 *Årsredovisning i mindre aktiebolag*, vilket kan innebära en bristande jämförbarhet mellan räkenskapsåret och det närmast föregående räkenskapsåret.

Nyckeltalsdefinitioner

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, men före extraordinära intäkter och kostnader.

Soliditet (%)

Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

Not 2 Anställda och personalkostnader

	2014	2013
Medelantalet anställda		
Män	1,6	1,8
	1,6	1,8
Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader inklusive pensionskostnader		
Löner och andra ersättningar	1 045 699	1 032 406
Sociala kostnader och pensionskostnader	447 933	431 411
(varav pensionskostnader)	(158 341)	(150 167)
Totala löner, andra ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	1 493 632	1 463 817

20

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

12 (13)

Not 3 Bokslutsdispositioner

	2014	2013
Avsättning till periodiseringsfond	0	-13 500
Återföring från periodiseringsfond	56 000	119 000
	56 000	105 500

Not 4 Förändring av eget kapital

Antal aktier: 3 400

	Aktie- kapital	Reserv- fond	Balanserat resultat	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	340 000	20 000	1 997 513	28 876
Disposition enligt beslut av årets årsstämma:				-28 876
Årets resultat				39
Belopp vid årets utgång	340 000	20 000	1 997 513	39

Not 5 Förändring av eget kapital

Bolaget har under året övergått att redovisa i enlighet med BFAR 2008:1, ändringar har dock ej föranlett någon justering av ingående balanser.

Not 6 Obeskattade reserver

	2014-12-31	2013-12-31
Periodiseringsfond vid 2008 års taxering		0
Periodiseringsfond vid 2009 års taxering	0	15 000
Periodiseringsfond vid 2012 års taxering	73 000	73 000
Periodiseringsfond vid 2011 års taxering	16 000	57 000
Periodiseringsfond vid 2013 års taxering	15 000	15 000
Periodiseringsfond vid 2014 års taxering	13 500	13 500
	117 500	173 500
Uppskjuten skatt avseende obeskattade reserver	25 850	37 620
Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	572	657

Naboer AB
Org.nr 556503-2322

13 (13)

Östersund den

9 / 3

2015

Kjetil Aarstad
Ordförande

Thomas Hägg

Randi Reese

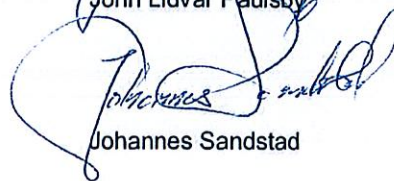
Lennart Adsten
Verkställande direktör

~~Laila~~ Carina Asplund

John Lidvar Paulsby

Johannes Sandstad

Vår revisionsberättelse har lämnats den

17 / 3

2015

Ernst & Young AB

Helena Huss
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Naböer AB, org.nr 556503-2322

Rapport om årsredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Naböer AB för räkenskapsåret 2014-01-01 - 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Naböer ABs finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Naböer AB för 2014-01-01 - 2014-12-31.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Östersund den 17/3 -15

Ernst & Young AB

Helena Huss
Auktoriserad revisor

Aktieägaravtal 2016-2019.

Bilaga 1.

Aktieägaravtal.

Aktieägarna i Naboer AB har enligt protokoll och bilaga från årsstämma i Naboer AB 2015, beslutat för en period om fyra år hur kostnadsfördelningen ska utformas mellan ägarna för köp av tjänster från Naboer AB.

För perioden 2016-01-01 tom 2019-12-31 avtalar parterna om nedan angivna årliga kostnad för Naboer AB's tjänster. Ersättningen till Naboer AB faktureras aktieägarkommunerna i januari under åren 2016, 2017, 2018 och 2019. Fördelningen av kostnaderna för Naboers AB's tjänster enligt bifogad matris och det är oförändrade nivåer från perioden 2011-2015. Målsättningen är att alla avtal ska vara tecknade innan novembers utgång 2015.

Ny aktieägare.

Om ny aktieägare ska ansluta sig till bolaget inom gällande avtalsperiod, upprättas ett avtal med den aktieägaren som harmonierar med övriga avtal i tid och ersättning. Detta gäller även vid eventuell sammanslagning bland de offentliga ägarna, då gällande avtal omformuleras för att harmoniera med den nya ägarbilden.

Utträde som aktieägare.

Om aktieägare önskar begära utträde från sitt engagemang i Naboer AB, skall den aktieägaren framföra sitt önskemål samt sina skäl till övriga aktieägare senast vid tidpunkt för bolagsstämman året innan utträdet tänkt ske. Utträde kan endast ske i brytpunkten mellan ovan nämnda perioder för aktieägaravtal. Regler för hembud etc (tex förköpsrätt) finns angivet i bolagsordningen.

Överenskommelse

Denna överenskommelse upprättas i två identiska exemplar där parterna behåller var sitt avtal. XXXX kommun avser att som aktieägare betala YYYY SEK till Naboer AB för år 2016. Därefter indexuppräknas den rörliga delen av beloppet med svensk konsumentprisindex för åren 2017, 2018 och 2019. Baskostnaden förblir konstant dessa år. Bilagd matris visar fördelning mellan baskostnad och rörlig del. Parterna har tagit del av avtalets innebörd och godkänner det.

Ort/Datum:

Ort/Datum: Östersund

*För Ägar kommun
Namnförtydligande*

*För Naboer AB
VD Lennart Adsten*

Bilaga 1

Årlig fördelning av kostnader mellan aktieägare i Naboer AB för bolagets tjänster. (Valuta SEK)

Period 2016-01-01 – 2019-12-31. Rörlig del indexuppräknas med svenskt konsumentprisindex 2017-2019.

Ägare	Invånare antal	Baskostnad	Rörlig del	Total
		SEK	SEK	SEK
Tydal kommun	854	25000	7000	32000
Holtålen kommun	2012	25000	7000	32000
Frosta kommun	2634	25000	14000	39000
Meråker kommun	2543	25000	14000	39000
Inderøy kommun	6773	25000	14000	39000
Åre kommun	10448	25000	30000	55000
Verdal kommun	14779	25000	30000	55000
Krokom kommun	14678	25000	30000	55000
Levanger kommun	19291	25000	37000	62000
Stjørdal kommun	22810	25000	37000	62000
Trondheim kommun	182740	25000	86000	111000
Östersund kommun	60340	25000	86000	111000
Summa	339 902			
Nord-Trøndelag fylkeskommun	135386	125 000		125000
Sör Trøndelag fylkeskommun	307481	125 000		125000
Region Jämtland Härjedalen	126604	125 000		125000
Summa	569471	675000	392000	1067000

Årlig baskostnad 25 000 SEK/kommun och
125 000 SEK/fylkeskommun och Region Jämtland Härjedalen.

Rörlig del för kommunerna, anpassad till befolkning.
Befolkningsstatistiken från senhöst 2014 och är
hämtad från SCB och SSB..
Rörlig del indexuppräknas med svenskt
konsumentprisindex under åren 2017-2019.

0-2499	7000
2500-7000	14000
7001-18500	30000
18501-25000	37000
25000 -	86000

Denna matris kopplas till aktieägaravtalen för perioden 2016-2019, som under hösten 2015 avses tecknas mellan Naboer AB och bolagets aktieägare.